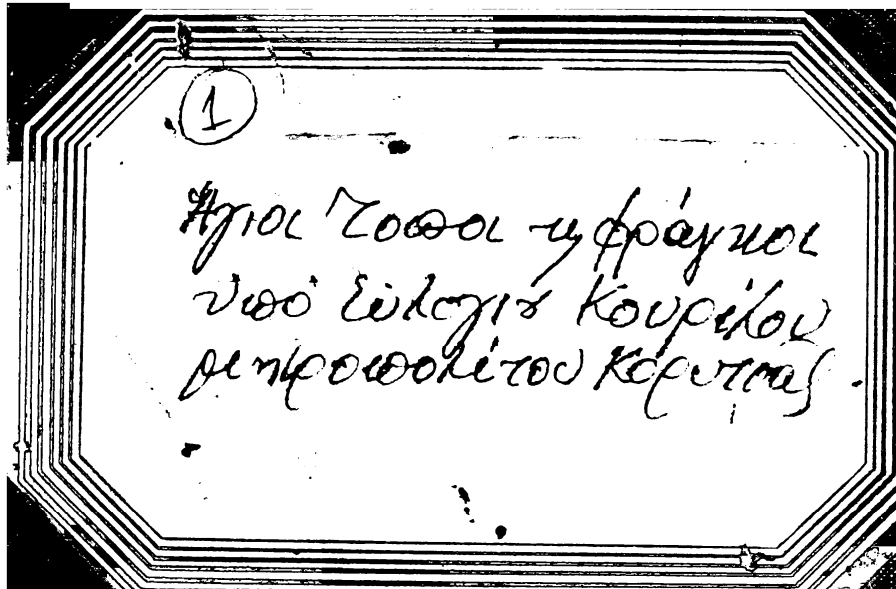

α/β

Εἰς μνημόσινον μεμνησάσης
Ἀπεγράφῃ ὑπὸ τῆς οἰκονόμου μου αἰματερίτης
Κανελλοπούλου κατὰ τὰ ἔτη 1953-1954
Ἡ δημοσίευσος ἐν τῇ Ν. Συνέξει κατὰ τὰ ἔτη
αὐτὰ καὶ ἐξοικονομῶ. τὸ Γ' μέρος αὐτοῦ
οὐκ ἔστι ἀποσπασθὲν ἀπὸ τοῦ πρὸς δημο-
σίευσιν. Σήμερον ἔστι τὸ Β' μέρος
αὐτοῦ οὐκ ἔστι ἀποσπασθὲν ἀπὸ τοῦ πρὸς δημο-
σίευσιν. Ἄγιος ὁρμὸς καὶ ὁ ἅγιος τὰς
ἐν βοήθειαν καὶ ἀσφάλαν ἐν τῇ μεσιζούσῃ νόσῳ.
ὁ Κορυτσαῖς Εὐκλῆς Κορυτσαῖς
Ψυχικὸν ἐν 21-1-54.

Ἐφθάσε τὸ δημοσίευσμα.

ἐν τῷ ΜΗ' ἔτῳ 1956 τομ. ΝΑ' σ. 190 β. καὶ
σ. 87 περιρρ +

Οἱ Ἅγιοι Τοῖδοι· Ἀγῶνες κατὰ τῶν φράσεων
κατὰ τὴν ἐρώτην περιόδον μέχρι τοῦ 18 αἰῶνος πλε-
αυτός. Μερὸς Α'.

1. Μετὰ τὸν θρίαμβον τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως, οὗ
πρόδρομος καὶ μαρτυρία ὁ πρωτομάρτυς ἐξέφαντος, ἀποθου-
θεῖ ἡ ἐφηνική περίοδος τῆς ὀργανώσεως τῆς ἐκκλησίας καὶ
οἱ πνευματικοὶ κατὰ τὴν αἵρεσιν ἀγῶνες. Καὶ τότε μὲν
ἐθελοντῶς ἡ πίστις ἐπὶ τοῦ μαρτυρίου αἵματος, εἴτα δὲ
ἐστεφάνου αὐτὴν ἡ ὁρδή καὶ αὐτῶς τῶν δογματικῶν ἡδυσ-
μενῶν ἀποροπῶσαν ῥὶ ἡγεῖται. ποῖοι, εἰς κακοε-
ραυνῶσαν οἱ ἐσωτερικοὶ αἰρεσιάρχαι. Δὲν εἶχε ἐκ-
πνύσει ἡ πρώτη χιλιετής καὶ ἐνῶ ὁ χριστιανισμὸς ἐπ
ἀγαθῶν ἡδὲ πρὸς τοὺς ἐξ ἀνατολῆς νέους, πλείον ἔπαιον
δύναμις ἐχθρῶν, τοὺς βαρβάρους ἐπιδρομὰς, ἀναφαίνονται
ἡδὲ τῶν κόπων τῆς τῆς ἡνωμένης ἐκκλησίας νέος ἀντι-
παῖος, ὅστις ἡμεῖς τὸν ἐμφύλιον σπαραγμὸν, καὶ εἶναι
οὗτος ὁ παπισμὸς - οὗτος δὲν εἶναι ὡς οἱ ἄλλοι αἵρετικοί,
δὲν περιορίζεται εἰς λόγους ἀλλ' ὡς ἱεραρχικὸν σύστημα
διαβίει καὶ τὴν ἡλικίαν βίαν διὰ τε χρημάτων πρὸς δια-
φθοράν τῶν βαρβάρων ἡγεμόνων καὶ ἀρχόντων καὶ διὰ
τῶν ὅπλων δυναστείας τοσά σταυροφορίας. Ἡ διαφυγὴ τῶν
τε σταυροφόρων καὶ ἡ ἵστα τῶν μοναχικῶν ταγμάτων τῆς Δύ-
σεως πρὸς τὸν ὀρθόδοξον κλήρον τῆς Παλαιστίνης ἐπὶ ῥῆ-
σιν καὶ συζητᾷ ὅσον προηγουμένην - τοῦτο διαπιστοῦ ἡ
ἀδύνατος ἱστορία - καὶ θὰ ἦτο ὀχιώτερον ἀβυσσολογία,
εἰς περιωρίετο εἰς τὰ πρόσωπα, δυστυχῶς ὁ φανατισμὸς
καὶ ὁ θανατισμὸς ἐστερίετο καὶ κατὰ τῶν ἱερῶν σεβασ-
μάτων, τῶν τιμαφῶν καμνῶν καὶ χειουργικῶν βιωῶν
καὶ ἀγίων ἐκδότων! οὐδὲν, οὐδὲν ἐτίθετο! τὸν ἀσθενή

τούτον πόλεμον, ὅστις ἀποτιθεὶ ἀντίτινον εἰς τὴν
 ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν μετὰ, ἐκτελέσθησαν οἱ ἀδύνατοι
~~φράτορες μέχρι τῆς τελευταίας χρονίας~~ "ἡ παναφική ἐκ-
 φύδης δεσποζία ἐπ' αἰφύδεια ἐλάσασα ἐξέφυγε ἀπορ-
 τως τὴν κατὰ πάντων ὑπόχρην καὶ τὴν εἰς αἰγὰς τῆς
 Ἀνατολῆς ἐπιρροήν πρὸς πρᾶγματόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς
 φυσικῇ τῷ γότῳ ἡνάχματον τοὺς ἀγιοταφίτας πατέρας καὶ
 ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡμῖνοντο θανάτῳ ἀνταρᾶστος βίαν τῇ βίᾳ
 ἐνίστη καὶ ἰνδυνεύοντο ἀλλ' ἐξεδιμήσαν ἰκανῶς παρ'
 αὐτῶν τὴν ἀστροπίστην κατακινῶν μετὰ τὴν ἐν ἔτῳ
 1291 τρεῖς ἀπώρυγαν τὴν σταυροφόρον, ἐγκαταλείποντες
 πρὸς καὶ τὴν παλαιστίνην, ὁμοίως ἔπειτα ἐξεδίωξαν
 αὐτοὺς καὶ αἱ διαδραμεῖν τοὺς ἀράβας δυναστείας τῶν
 Μαμελούκων καὶ Κρημασίων σουζτάνων (σημ. αὐτ. σ. 230-231)
 εἶναι τῷ ὅτι ἀματανότος ἢ ἀτέλετος τῶν Παππῶν ἐπὶ μὲν
 ἥτις ἐξεδιμήσαν διὰ συνεχῶν ἐπὶ τόσους αἰῶνας πρᾶγμα-
 μάτων διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πρᾶγματῶν σταθμάτι
 τοῦ παναφίου τάφου. Τί θὰ ἔγινε, ἀναγκῆστα, εἰς φη-
 ρνόμενος φίλος καὶ ἐπαχὴρ τὴν ἐκ τῆς οἰκίας σου ἔγω-
 σιν; εἶναι φίλος οὗτος ἢ ἐπιδορκῶς; τὸ Πατριαρχεῖον ἱε-
 ροσολύμων ἀνίσταται ὡς πιστὸς οἰκονόμος καὶ ἀπολοδόχος
 τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος διεκτέλεσεν ἀμειψόμενον τὸ
 καθεστὸς καὶ παρεκλήσθη εἰς ὅρους τοὺς χριστιανικοὺς
 λαοὺς, οὐ μόνον τὴν καπονικὴν σφάν εἰς τὴν θύαν λειτουργί-
 ᾳ τῷ ναῷ τῆς ἀναστάσεως, ἀλλὰ καὶ τοποὺς εὐρύς, σταγὰ
 μοναστήρια καὶ ζωνὰς πρὸς ἡμετέραν τὴν πρᾶγμα-
 νητὴν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἔθνας, χαμπεσίους (ἀβυσσηνοὺς)

καὶ εἰς τοὺς, τὰ μικρότερα δη. ἴδου. Δὲν ἀρκεῖ ἡ πα-
 ραχώρησις αὐτῇ ὅπως ἀποδείξῃ τὴν ἀντιφθαρτικὴν καὶ τὸ
~~ἀθάνατον τῆς ἀγάπης τῶν ἀφ' ἑαυτῶν;~~ Διὰ τοῦτο οἱ Αὐτοὶ
 ἐπιμένοντες νὰ ἐπιτείνωσι τὸ πρῶτον καὶ ἐγκαλῶσι ἐπὶ
 ἰδοίκατος, ὅπου τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον πατροπαράδοτος
 εἶχε πάντοτε τὴν κυριαρχίαν, κατεργάσαν ὅλους τοὺς ἰσλα-
 μικοὺς τίτλους καὶ τὰ δίκαια; αὐτοὶ εἶναι ποιμένας ὄντες
 ποιμνίου ὅπου ἦσαν εὐαρίθμον συνειντρωσαν ἐπιτακτικῶς
 ἐν τῇ προσηύτῃ τοῦ Λιβάνου. οὐδέποτε ἡ ὀρθόδοξος
 ἐκκλησία καὶ κατὰ τὰς πλείονες δυσμενεῖς περιστάσεις πρὸς
 εἰρήσας ἀπεχωρίσθη τοῦ παν. τάφου, εἶναι ὁ αἰώνιος φρου-
 ρὸς καὶ θεματοφύλαξ τοῦ πανσεβάστου τῆς χριστιανικῆς
 μνημεῖον καὶ τῶν ἱερωτάτων παραδόσεων καὶ ἐντολοδόχος
 πατρὶν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν. Θὰ ἦτο ποτὶ νοῦτον νὰ
 παραχωρήσῃ εἰς ἡμᾶς ὁ ἀγιώτατος πατὴρ εὐδοκὸν καὶ ἐπι-
 κυριαρχίαν εἰς τὸν ἅγιον πέτρων; εἶναι τοῖς μὲν τὸ ἐρώτημα,
 ὡς ἡ παρρησία καὶ ἐπαχόμενον ἰσχυρότερος ἴσως καὶ
 πιθανώτερος λόγος, διότι ἡ ἡμῶν, ἐξ ἀνατολῆς ὁ πέτρος
 - ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος τῆς ἀντιοχείας ἐπίσκοπος - εἰς τοὺς
 μὲν ἑαυτὴν Κύπρον, μαρμνίτας καὶ ἀρμενίους, ἀπὸ κοι-
 νοῦ ἐνφροῦντες, ὥστε νὰ ἔχωσιν αἰώνιον καὶ ἡρώδων
 τὴν εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀναστάσεως εὐδοκὸν, ἔγινοντο αἷτις
 νὰ χάθωσιν οἱ τοῦροι τῇ 1557 τῇς μετ' αὐτοῦ! (Προφύτου
 Κυπρίου, ὑπόμνημα περὶ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ διαφόρων χρι-
 στιανικῶν ἱερῶν καὶ τοπομαχίῶν αἰῶν περὶ τῶν πα-
 ναγίων Προβλεπτικῶν, Κύπρος 1900, σ. 18, ὁ ἑσάξας ἐπιτείνων
 τὸ γεγονός γράφει: ἐν τῇ παλαιᾷ τῇ χριστιανικῇ τῇ ἐν
 βυζαντινῇ παπικόντῃ καὶ ἑλληνικόντῃ προέβη ἡ ἀποστολὴ
 τῶν τοῦρων ἐπὶ μὲν τοῖς, ἐφ' ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ πολιτεία ἐξ

"Ἰδοὺ ἐκδίδονται" (Ματθ. Βιβλ. Ματθ. VII, 48) Μήπως τὰ αὐτὰ ἔργα
 εἰν προῶνθεν δυστυχῶς τὰ πράγματα ἐπὶ τῶν ἀγίων ἡμῶν
τὰ παραδόντες ὑπὸ τῶν πειραστικῶν καὶ τῶν ἁγίων πόλεων
ἀλλοθρογόνους! Τὰς ἐφεξῆς καταστάσεις τῶν θείων τῆς ἐκ
 τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας τοῦ πλοῦτου, ὅστις διαφανῶς
 ναι καὶ τὸ ἐξῆς, ὅπου ἀποδεικνύει τὰ χριστιανικὰ αἰσθη-
 ματα τῶν ἀγιογραφῶν. ὅταν οἱ ευσεβεῖς ἐπιπορευόμενοι
 τὴν ἀποστασὶν τῶν ἀγίων εἰν, μεταβληθῶσιν εἰς ὁμο-
 τήμους, οὗτοι παρεκλήσαντο αὐτοὺς πρὸς ἐγκατάστασιν
 μέρος εἰς τὴν ἀγίαν θύλακιν, ὅπως καὶ τὸν Τολδοῦν, ἵνα
 ἐκδιδόντων αὐτοὺς εἰδῶν. Τὸ ἴδιον θὰ ἐπράττον καὶ εἰς
 τὸν ναὸν τῆς ἀναστάσεως. Θλίβρον φαινόμενον εἰς τὸν Θεοδόσιον
 καὶ πανάριον εἰνόνον τόπον, ὅπου τὸ πρῶτον κινουμένη ἀπὸ
 στόματος αὐτοῦ τοῦ Θεοδώρου τὸ σωτηριώδες ἐπίταγμα:
 "Εἰρήνη ὑμῖν!" οἱ ἀγιογράφοι πατέρες ὁμοθρογόνως ἐξ ὧν
 τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν ἔκγονα τὸ γένος θὰ εἴπινεσσι ἐ-
 ταχθέντων εἰν ὡς φρουροὶ ἀρροπναι τῇ θείᾳ ταύτης ἐπι-
 ταγῇ. ὅπου μεγαλειότης τόση ἄρα καὶ συγχινητικὸς εἴνα
 ὁ ἰφός αὐτὸς προορισμός αὐτοῦ προπεπρωθέντων ἐπὶ τοῖς
 "ἱεροσολύμοις" εἰνόνον πρὸς διατήρησιν τοῦ προαινίου κα-
 θεστῶτος καὶ τῆς ἀντιβολιμαίας τυπικῆς διατάξεως τῶν τερ-
 τῶν κατὰ τὰ νόμιμα δίδασκαί τῶν χριστιανικῶν ὁμοθρογόνων
 φύλας ἀρροπνῆτε! ἡ θεία αὐτῇ ἀμφὶ ἐκπνέει αὐτοῦ
 τὸ ἀματάβητον σθένος καὶ τὴν ἡρώτικὴν ἀρετὴν κα-
 τὰ τῶν ἱεροθρογόνων ἰχθῶν τῆς εἰρήνης. Βεβαίως ἀπὸ
 ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως, ὡς διαχωρίζουσιν αἱ τελευταὶ τῆς
 ἱστορίας προόδοι, ἡ ἱστορία τῶν ἀγίων τοῖς καὶ
 φωτῶν διασπληνισμῶν οὐδὲν ἀγίαν θὰ εἴχε διὰ τὴν
 ἐξέλιξιν τοῦ - πορτοβροῦ, εἰν εἰς ἐπὶ τῆς πρὸς ἀγίους

ἐν τῷ συνήθει ἡθικῷ. Σκοπὸς αὐτοῦ εἶναι ἡ ἀποδόξιν
τοῦ διαιρέτου ἐς τὰ χριστιανικά ἔθνη τὰ πρὸς τοὺς
τοὺς τῶν τοῦ κυρίου ἡθικῶν χριστοῦ καὶ ἡ
 ἡγεθῆρα διαγαλῆ τῶν ἱερῶν τῶν τῶν, ἀλλὰ πρὸς τοῦ
 τοῦ ἔδω νὰ προσηλῆ τῶν στυρίων ἐπὶ τῶν κατη-
 μίνων προσηλῶν ἐνὸς ἐκείνου ἔθνους, καὶ ὁ προνο-
 μιστὸς ἀρχὸν θὰ κατανῆ^{αὐτὰ} στυρίων πρὸς τὰς ἱστορί-
 κας παραδόσεις καὶ τὸ ἀετιώμενον καθεστῶς. ἔδω
 ἡγεθῆσαν νὰ ἀντιτάξωσι θίαν ἐς τὸ καθεστῶς τοῦτο
 ἀντιτάξωσι τὸν ἡθικὸν ἐπαναληπτικὸν τῶν ἡθικῶν
 πατέρων καὶ τὸ ἀετιώμενον σθένος, διὸ οἱ μάρτυρες
 τῆς πίστεως "κατηγνῶσαντο βασιλείας" εἶναι τὰ ἔθνη
 τῆς πίστεως δι' ἃν θριαμβεύουσι οἱ ἀσθενεῖς κατὰ τῶν ἰσ-
 χυρῶν "ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται" ἀλλ'
 ὁ ἅγιος ἐν τῷ ἀνυπόστατῳ τούτῳ ἁγίῳ θεός, ὁ πατήρ τοῦ
 ἡθικῶν καὶ τῶν στυρίων, ἡγεθῆσαν αὐτοὺς τοὺς ἀλλοθρη-
 σκούς ἡγεθῆσαν ἐς ὑπεράσπιν εἶναι ἁπλῶς στυρίων
 τῶν τὸ πρᾶγμα διὸ πρὸ ἔτους ἡγεθῆσαν τὰ ἔθνη.
 "Συγγῆμ' ὁ Α' (1512-28) ἀπὸ τῶν τῶν τῶν τῶν
 Αἰγύπτου τῶν ἱερουσαλὴμ προσηλῶν εἶναι πρὸς τοὺς
 ἡγεθῆσαν μοναχοὺς ἀναγνῶσαν πᾶν τὰ προσηλῶν αὐτῶν,
 καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, παρὰ τὰς προσηλῶν ὑποχωρήσεις
 πρὸς τὰς ἰσχυρὰς τῆς δύσεως Δυνάμεις, ἀντιτάξωσι παν-
 τοτε τὸ δίκαιον τῶν ὀρθοδόξων, ὅστε ἡ χαριστήριος τοῦ
 μισθῶ καὶ ὁ γὰρ διαθήκη ἡγεθῆσαν ἐπίσημος χαρτῆς
 ἡγεθῆσαν διὰ τοὺς ἁγίους τόπους. Τὰ ἐκείνου στυ-
 τανικά διατάγματα ἐπαναλαμβάνουσιν, ὅτι διατηροῦσι
 τὰ ἐκείνου ὑπὸ τῶν προσηλῶν ἀποσηλῶν τοὺς ὀρθοδόξους
 προσηλῶν, διέπνυνται κατὰ τὸ διὰ τῶν αὐτῶν ἰσχυρὸν Βυθ. δίκαιον

[illegible]

ἐν ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ τῆς ἀνάστασης τῆς ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς ἀπα-
στασίας τοῦ ὀρθοδόξου πατριαρχίου ἐν τὸν ὑπὸ τῶν λατίνων
καταφυθίντα πρὸς τῇ ἀναστάσεως ἀντιπαρῆλθεν οἱ τὰ ἱεροσολυμι-
τικὰ ἀναγράφοντες. ὁ πατριάρχης δὲ διατάξας ἀφίσσας καὶ τὴν κατα-
φυγὴν ὑπὸ τὴν μουσουλμάνων ὅταν τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν μετα-
βολὴν αὐτῶν ἐς τερμίνον, ἐπορίων καὶ ὁ ναὸς οὗτος ἐπρόκειτο νὰ
καταλεφθῇ, ἀλλ' ἐπειτα ἀφύμην αὐτὸν καὶ δὲν τὸν κατίστρεψεν ὡς
ἴσχυε ὁ τότε ταύτης γράφας ἀρχιμ. Κωνσταντίνος, διότι, "ἄλλοι ἀπέφυ-
σαν τοῦτο ἀναφρόντως ἐν τὴν συνθήκῃ τοῦ ὁμῶς κατὰ πρὸς δι' ἧς
ἐξυπαρξίοντο τοῖς χριστιανοῖς ἡ κατοχὴ τοῦ ναοῦ τούτου".
(Α', σ. 385-6) ἀλλὰ δὲν ἐκώλυσεν αὐτὸν δι' ὅπου τοῖς ἄλλοις ναοῖς
τῶν ἐκκλησιῶν ὑπάρχει παρὰ Μαχάου ^{ἐκκλησίαν} πρὸς τοῦ σουλτάνου. οὗτοι
πρὶν ἐκδόσθαι τὸ μνημειώδες περὶ τὴν εὐαγγελιστικὴν ἔργον περὶ-
ῆλθον τὴν ἀνατολὴν καὶ ὑπερέβησαν ὅσας τὰς βιβλιοθήκας ἐκδο-
ντες ἐς σερβαὶν τόπον τὴν "Correspondance d'Orient" Paris 1832. ὁ τελευτῶν
τοῦ 118" ἐπιστολὴ (τόμ. V, 1834, σ. 148-149) γράφει ἐν ἑξέσει: "D'autres musulmans, ajoute,
la chronique arabe, furent d'avis d'épargner cet édifice religieux, parce que ce
n'était pas l'église, mais le Calvaire et le tombeau, qui excitaient la
exaspération des chrétiens et que lors même que la terre serait joint au ciel, les nations
chrétiennes afflueraient à Jérusalem". Ἡ διαρῶστος αὕτη, ἥν βεβαίως ὑπέβαλον
χριστιανοὶ ἐν τοῖς μουσουλμανοῖς, κατὰ τὴν τοιοτέτην προσηγορίαν ῥεσοτελεῖ τὴν
προνομιαν ἐν τῇ ἀσκήσαντι. ἐπὶ τοῦτου δύναται καὶ ἡσυχία νὰ στήρῃται ὁ παρακλιτισμὸς οἱ
ἐκκλησιαστικὰ ἄλλα ἐν τῷ πατριαρχεῖον, "ὅτι τὸ Σωματεῖον τοῦτο κατέχει τὰ προσωνύματα ἡ ὑπε-
ρῶν ὁλοκλήρου τοῦ χριστιανισμοῦ" (ἐκδοῦς ἐπιτροπῇ. Βεντράμ-Χουμπα. μεταφρασθεῖσα εἰς ἑλληνικὴν
ὑπὸ ἀγγ. συντάκτου. 1926, σ. 33). ἐν τῇ ἐνωίᾳ ταύτῃ προήχθη ἐπίσης ὁ ἐκχαῖος τίτλος: "Πατριάρχης
τοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἀναστάσεως" (οἰκ. σ. 152). εἶναι δὲ ὁ αὐτὸς πατριάρχης μετασχηματισμὸν αὐτοῦ

2 οὐ ἔκλην πατριάρχαι καὶ ἱερο-

δοῦντες ὅπως ἀπεδύχθησαν ἀντάξιοι τῆς ἐμπιστευθείσης
 ταύτης ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς ἀποστολῆς. Ἐπὶ τὰ παλαιά,
~~ἐκφράζονται εἰς τὴν χειροτέραν περίεσιν τοῦ θρησκευτι-~~
 κοῦ καὶ ἔθνικοῦ ἡμῶν βίου 1534-1766 ἔγινοντο πράγ-
 ματι τότε, οἱ ἐκ παροποννύτου μάγιστα καταχόμενοι,
 σωτῆρες τῶν παντίμων ἀγίων τόπων. Διὰ πανελληνίων
 ἐράων, οὓς αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνέχον,
 περιοδεύοντες χώρας ὁλοκαύρου δίδυν ἑπακτῶν, ἢ μέ-
 σα κινδύνων καὶ ἀνευδιηγήτων καινοχρίων, ἀπονέμοντες τοῖς χρι-
 στιανοῖς τὴν εὐλογία τοῦ φωταπόχου τάφου καὶ λαμβάνοντες
 τὰ ἑλῆ, ἀνοικοδομήσαντες τὰ ἱερὰ προσκυνήματα ἀπέδωκαν
 εἰς αὐτὰ τὸ ἀρχαῖον κάλλος καὶ οὕτω συνέχοντο οἱ μετα-
 γνήστεροι μετὰ πάσης ἀυστατηνύσεως ἀκτινιζόμενοι ἐπὶ στα-
 ρῶς πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν μηχανημάτων. (Σμ. Βλ. ἡμετ. σύμ-
 γραμμα: "τὸ οἰκουμένην πατριαρχεῖον καὶ ὁ ὑπὲρ τῶν προ-
 νομίαν ἀγίων. Θέσις. τὸ αὐτοαίματον τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας
 καὶ ἡ πορφυροκρατία. Ἐρνησις. Ἡ πατριαρχικὴ ἱστορία τοῦ 18^{ου}
 αἰῶνος. Ἰωάννη 1957, σ. 388, καὶ 410-411) θῶαι τοιοῦτον μεγα-
 λουργηματὶν ὁ ἑλληνικὸς χαρματὴρ τοῦ πατριαρχεῖου
~~ἀπερυστασθῶν εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν τοῦ κόσμου~~
 καὶ φιλοδοξῶν καὶ μετ' ἀπείρου ἐλπίδας καὶ ἀφοσιώ-
 σεως ὁ ἑλληνικὸς περιέπαι καὶ περιφρουρῶν ὡς ὑπέρτατης
 δυνάμει τὴν ἀρχαῖαν πατροπαράδοτον μετ' ἐκδομὴν βίαιαν
 ἀναβρύνεται ὡς διασώσας τὸν πατριάρχον καὶ εἰς τὴν σύ-
 στασιν τῶν προσκυνημάτων ὀφειλόμενον ἑλληνικὸν τύπον
 ὁ καθολικὸς τῆς Συρίας ἀρχιεπίσκοπος Δομαβνοῦ Κλήμης
 θάβιδ γραφεὶ τὰς μεγάλας ταύτας ἀληθείας ἐπικυρῶν τὰς ἡ-
 γόμενας: "la langue parlée par J. Christ. Terre-Saint 1er Octobre 1888
 σ. 300: Depuis le temps le plus rapproché du berceau du christianisme nous
 voyons l'église de Jerusalem s'helléniser: ses écrivains, sa liturgie, son histoire, ses me-

* Δυστυχῶς δὲ ἐσυνέχισαν τὸ προγραμματῖον τοῦ ἁγίου φραγκίσκου, ὅπως ἰδρύσας τὸ τα-
μεῖον ἐστράφη πρὸς τὴν ἀνατολήν, ἵνα κηρύξῃ τὸν
Χριστὸν εἰς τὸν Σουλτάνον χαίρειν εἰπόντες εἰς τὸν
ὑφ' ἀποστολικὸν ἔργον ἀφικνούμενον εἰς τὴν φρούρετον
τοῦ ἁγίου τάφου, ἀλλ' ἐφρούρου αὐτὸν οἱ χι πλὴν
ἀπὸ ἐπιδρομῆς βαρβαρῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἑλλήνων,
εἰσίντες μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ σταυροφορικοῦ στρα-
τοῦ διεξέλιπον τὴν νότιον κυριαρχίαν. Κατὰ
βοήθειαν σωφομένην ἐν τῇ μητρί τὴν ἐν ἱεροσόλ.
μοις φραγκισκανὴν ἐξέλεγε Πάπινος πατριάρχης τῆς
πόλεως τραμάνος ὑπὸ τοῦ Πάπα Μαρτίνου Β' τῷ
1417. Τότε ὁ Πάπας μετὰ ἐξέλεσιν τὴν ἁγίαν ἑσπ.
ἐξήρχησε τῷ 1490 ἐν τῇ μητροπόλει τοῦ ἁγ. Πύργου
ἐν Μαντζού, ἀπόφασιν ὑπὲρ τὴν φραγκισκανὴν.
Διὰ ταύτης ἡ εἰρήνη, ἡ ὁμοθυμία, οἱ τάφοι τοῦ
Κυρίου καὶ τῆς Παναγίας ἀνήκον εἰς τὸ ἐκκλησι-
αῖον, ὅπερ κατέχον αὐτὰ ἀπὸ 370 ἐτῶν,
< ταῦτα ἐφ' ἀνέφομαι ἐν τῇ πραγματείᾳ τοῦ ἱεροβ. Τίμα-
θίου "Πρώτη ἀποστολική" δημοσιευμένη ἐν Ν. εἰρ. τῇ
ΛΑ' 1936, 392 > Βεβαίως τὸ κατάρθωμα τοῦτο δὲν ἐπι-
τελέσθη ἐν τοῦ παραχρῆμα. Καθόντες διαικίμα χρι-
στουργίαι συνερχία τοῦ κατασκευαστοῦ ἐν τῷ ἁγ.
τάφῳ ἐπέτυχον γὰρ παραχωρηθῆ αὐτοῖς ἐν τῷ ναῷ
τῆς ἀναστάσεως ὁ αἶων τῆς φραγγιζώσεως, μετὰ ἐν ἑσπ.
τῷ 1343 κατὰ Wintertus ὑπάρχον 4 φραγκισκανοὶ ἐν
αὐτῷ, καὶ 10-15 ἦσαν ἐν ἀρχῇ "μοναχοὶ τῆς ἁγίας
εἰρῆς". αὕτη ὅμως ἡ μονή τῷ 1524 ἐγένετο ὁδομ.
τίμνος. Ματθ. δὲ τῷ 1528 ὁ αὐτοκρατορ φραγγι-
σκός προσπαθῶν ν' ἀποσπάσῃ, μετὰ τὸ
ἔτι ἀνίστασαν τὰ ἑγχύς ὑπερφύον. (ἐκκλ. φαν. τῇ
ΛΔ. 1935, " τὰ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἀναστάσεως χριστιαν

"Ὁν γ", σ. 370 ὁ μακαριώτατος ἐν τῇ νύκτι ταύτῃ ἐγραψέ
ἀποφαίνεται: "παρ' ὅσας συγχενομένας πληροφορίας εἰ-
λαίνοντες κυρίως ἐπὶ 146 ἐτη ἀπὸ τοῦ λαλαδίου δὲν ἴσταν-
τοιν ἐν τῷ ἁγίῳ τάφῳ" καὶ ἐπάχεται, ὅτι μόνον πρὶν
τὰ μίσα τοῦ 18 αἰῶνος ἔρχισαν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ
βασίλειος τῆς μεσσηνίας βοήθου νὰ ἐμαρτυρηθῶσι.
οὗτος ἔλαβε τὴν ἀδελφὴν παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς αἰγύπτου
τοῦ τῷ 1342 νὰ προσέχεται ἐν τῷ ναυῷ τῆς ἀναστάσεως
αὐτοῦ, σ. 370. πρὸς τοὺς τοὺς εἶναι γνωστοί, ὅτι ἐφύγαν
καὶ ἄλλα συρριτοχὴν ἡγεῖσθαι, ἀλλ' οὐρανὸς ὁ ἡ'
ἐν συνόδῳ τῶν καρδινάλιων ἀπεφαίνεται ὑπὲρ τῶν
φραγκιστανῶν σ. 372. οἱ φραγκιστανοὶ ἔχοντες προ-
στάτας τοὺς τὰλλους ἔλαβον τὴν ἀδελφὴν τῷ 1472 νὰ
ἐκτελεσθῶσι παρὰ τὸν τὸρκοδὸν καὶ τῷ 1494 κατέ-
λαβον αὐτὸν (τὸ νότιον μέρος ἵνα μορφοποιήσιν αὐ-
τοὺς ἐκτελεστούν τοὺς βασιλεῖς τῆς τὰλλίας ἰσχύοντες
τοῦ ἁγίου τάφου) ἀλλὰ αἱ κατασκευαὶ αὗται δὲν
ἐγένοντο ἀμαχική. οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ ἀποστάτες
ἀντίστασιν ἐπιμένοντες ἀμυναν. τοῦτον ἔννοια μίτος
ἀγρίον εἶχεν ἀναπτυχθῆ μετὰ ὁρδοβόσκων καὶ κα-
θοδικῶν. ὁ πῆγρος casola, ἐφημέριος μιλάνου πρὶν
τὰ ἐξῆς τοῦ 16 αἰῶνος μεταβὰς ἐν ἱεροδόξῳ
γράφει: "οἱ μαρτυρῶντες εἶναι εἰρημῇ, καταχρονταὶ ὁ
ἱσχυρῶν. οἱ Ἕλληνες εἶναι κατηραμένοι καὶ οἱ χρι-
στοὶ ἔχοντες καὶ ἔξῃς πρὸς τοὺς Ἕλληνας κα-
κώτεροι, οἱ ὁρδοβόσκοι καὶ μάλιστα ἀπεχθονοὶ ἔχ-
οντες τὴν λατρίαν, οἱ γεωργιοὶ εἶναι βδελυκτοὶ
ἐχθροὶ εἰς ἔξῃς πρὸς τοὺς Ἕλληνας κακώτεροι
οἱ ἀρχιερεῖς εἶναι ἡρατοὶ, πλούσιοι καὶ γενναῖοι."
N. Σίμων τομ. 31, 1936, σ. 149) τοὺς Ἕλληνας παραέχε-
ται

~~ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἰσχυροῦς εἶναι~~
πολυαριθμοτέρους πάντων τῶν ἐν παρανομίᾳ
ἔσθων καὶ ἀναφέρει αἰώματα οἰκουμένης παρ' ἀρχιεπί-
σκοπον (σ. 394) ποταμὸν αἰρόμενον τοῦ φανασμοῦ
καὶ οἱ κατ' αὐτὸν γράφουσιν ἀληθείαν ὡς ἐν τῷ ἐν
Λονδίνῳ ὑπ' αὐτὴν ἐκδομένῳ περιοδικῷ The Lab-
le (Σεπτ. 6, 1924): "Θὰ ἦτο ποῦ ἄδικοι νὰ παρα-
γνωρίσῃ τις ἢ νὰ μειώσῃ πᾶσαν καλὴν ὑπηρεσίαν,
ἥτις ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἐφημέρων διὰ τὴν διατήρησιν
τῶν αἰγ., τότε κατὰ τὴν πρόβαν ταύτην (μέχρι
τῶν σταυροφοριῶν) L. ἐκφ. φάρος 117, 1433, σ. 488)

nements, ses rapports avec les autres églises, tous chez elle respire le grec ou est pleinement grec.)

το χωρίον παρὰ Καρολίδου, "πρὸς τῆς ἑθνικῆς καταγωγῆς τῶν
ὀρθόδοξων χριστιανῶν Συρίας καὶ παλαιστίνης Ἰσραὴλ 1894, σ. 274)
Τὸ ἀναθάρσυνον τοῦτο δόγμα ἐμφάνη καὶ διαμνηστικῶς
ἐναντίον πάντων λογικῶν αἰδωτικῶν δυνάμεων ὁραματισθῆναι
ἔδει διὰ τῆς διαπραγματικῆς ὁδοῦ καὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ
ἐπιτίκωσεν αὐτὸν, σπερ δὲν καταρῶσαν οἱ σταυροφόροι ὁ ἄρ-
χὸς ἐξήλθον μετὰ τὴν κατακτείναν τῆς αἰγύπτου καὶ Συρίας
κατέστη τροχὸς ἀπαιτῶν καὶ αὐτοὺς τοὺς, διὸ τὰ εὐρωπαϊ-
κὰ κράτη ἐναγνιάσθησαν τῷ 1517 καὶ συμφιλιώθησαν.
οὕτως ἐννοήθη εἰς τοὺς προσυνήτας ἡ ὁδὸς πρὸς τοὺς
ἁγίους τόπους. Τὸ ἐφάνητο ὅτι οἱ πρῶτοι δέκα αἰῶνες
φραγκισκανοὶ μοναχοί, οὗς μετὰ τὸς φραγκοφίλους ὑπε-
ζήτητο, θὰ παύχον τοιαύτας διανοχλῆσεις (ἐκμ. βλ. "Ἐλληνες καὶ
φραγκισκανοὶ ἐν τοῖς ἁγίοις τόποις" 1919 ὑπὸ Τιμοθέου Βίγγου (τὸν πα-
τριάρχον Ἰεροσολύμων) Ν. Σιών 1922, τομ. 31, σ. 392-393, καὶ πρὸς τὴν ἱπ-
ποτὴν σ. 446. τὸ τμήμα τῶν φραγκισκανῶν ἰδρύθη διὰ τὴν φρούρησην
τοῦ ἁγ. τάφου, ἀλλ' οὐδέποτε χρησιμοποίησαν οὗτοι, διότι καὶ μετὰ
τὴν κατακτείναν τῶν σταυροφόρων τὰ δικαιώματα ἐπὶ τοῦ ἁγ.
τάφου εἶχον οἱ αὐτοκράτορες τοῦ βυζαντίου καὶ τὴν πρώτην αἰὶν
ἦλθον καὶ αὐταὶ αἱ ἐπιθυμίαι τοῦ Ναοῦ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σταυροῦ
καὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἐπιδιακονῶντες τοῦ ἁρπαγῆς ἁγίας πόλεως ὡς καὶ τοῦ
"θυωφύλακος τοῦ Ναοῦ τῆς ἀναστάσεως" (Καθηκ. Ν. 33) ἐνόμισαν, ὅτι
τὰ ὀλίγα κερμάτια, ἅπερ προσήγγισον εἰς τὸ πυνόμιον Πατριαρχεῖον ἐς
ἐνοίκιον τοποθετήσαντες ἀποστέλλαν αὐτοὺς πρὸς κατοικίαν ἦσαν ἀραβῶν
διὰ μελαινὰς κατακτείναντες* ^{οἱ φραγκισκανοὶ φραγκοφίλοι} ^{οἱ ἁγιοὶ τῶν ἐθνικῶν} ^{οἱ ἁγιοὶ τῶν ἐθνικῶν} ^{οἱ ἁγιοὶ τῶν ἐθνικῶν} ^{οἱ ἁγιοὶ τῶν ἐθνικῶν}
πρὸς τὴν ἐξόχουσαν τὸν ναὸν καὶ
ὡς ἀναφρόντοι εἰς προνόμια, ἀνάγια λόγον τῶν κατὰ τὸν 17-
18 αἰῶνα ἐμπαρευομένων ἐκείνων. Πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν ἐφύησαν
τὴν μεσογένην οἱ ἱστοὶ πρὸς τοὺς σουλτάνους τῆς αἰγύπτου
τοὺς παχαβίτας καὶ Κιρμασιούς. τότε ἐπέτυχον καὶ λάβωσι δύο
(ἐδὼν ἡμῶν τὸ πρόσδετον εἶκον)

ἀσυνάντους, κατὰ Κωνσταντίνου Α', ὁρισμούς "ἐν οὓς οὐδὲ μνία,
 ὅτι ἐξουσιάζον ἢ μέρος τι ἔνδον τοῦ ναοῦ τῆς ἀναστάσεως ἢ
~~ἄλλα ἐξ τῆς ἱερουδαϊκῆς πρακτικῆς ἡμετέρας, τὰ ἡμέτερον ἐξ-~~
 ουσίαν ἐντα ἀνεπαρίτης τῶν ὀρθοδόξων ἀράων" (αἰτ. 233). Πῶς
 γὰρ ἵππον δύνανται νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν θίσιν, ὅτι εἶναι
 διάδοχοι τῶν σταυροφόρων, διότι ἐν τῇ μεταξὺ οὐκ ἀπαρ ἔξε-
 διχθῆσαν καὶ τὰ ἱερά τινι καταρρηκνύσθωσαν καὶ μόλις
 ἤσανά τινα ἐδιδῶσαν μεσιτιώσας τοῦ ἐν τῶν ἐσχαίων
 ἀράων πατριάρχῃ Ἰωαννίμ, ὃν δὲρ ἐπιδεῖν νὰ παρακιν-
 ρῇ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πόλεως ἀγίαν ἐπὶ καὶ ἐν τοιαύτης
 αἰτίας - διότι ἀπεδύχθωσαν ἀνάξιοι φυλακῆς-μετεβλήθη, ὡς
 ἤρχθη ἐς τέρμας. Τότε πάλιν ἐν χριστιανικῇ φιλαδελφίᾳ
 ἐδόθη αἰεὶς ἔνδον τοῦ αἵματος τὸ μεταστῆριον τοῦ ἀγίου
 Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἐποιοι ὅμως πρᾶσιωθῆναι ἐνταῦθα ἡρ-
 ζαντο μουσουλῶν καὶ ἀντιχριστιανικοῦ ἀγένης, δι' ἀσυνήτην μίσση
 νὰ ἐπιτείνωνται ἐποικιστοὶ ἐν πάσῃ εὐκαρίᾳ τῇ ἐπεμβα-
 σι παρὰ τῇ ὑψηλῇ Π' ἡ τῶν οἰκίων πρεσβυτέρων ἰδίᾳ τῶν
 Γάλλων. (Ἐντὶ εἶναι ἡσυχρόν, ὅτι ὁ τότε πρῶτος φιλελλήνισμός
 τῶν Γάλλων, πρῶτον μετὰ τοῦ ἱεροῦς ἐδιδόμην τοῦ φυλακ-
 ῆς τοῦ Βυζαντίου, ἐδιδόμην κατὰ τοιαύτον τρόπον. Μετὰ
 πικρίας ὁ πατριάρχης θεοδόχος σκηνοῦται τοῦτο "ὅσπερ ἐδιδ-
 ομεν ἐς τὴν φράντζαν ἀνδρόνικος ὁ Κοντοβλάνης καὶ ἱε-
 ρότομος ὁ πατριάρχης καὶ ἀνείχαν οὐκ ἔχοντες ἐνμαρτυρῆν, καὶ
 ἀπὸ τότε ἦσαν οἱ Γάλλοι καὶ φιλελλήνες, οἱ κατὰ καὶ κατὰ
 τῶν ἡμετέρων κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῶν φιλότιμον ἔθος" (ἀνατ. ἱστο-
 ριαχ. Γ', σ 250, 10) Ἰδωμεν ἂν εὐσταθῇ ὁ ἰσχυρισμός ὅτι εἶναι
 διάδοχοι τῶν σταυροφόρων. Πρῶτον σκοπὸς πραγματικῆς τῆς
 ἐκστρατείας δὲν ἦτο ἡ κατακτάσις τῶν ἀγίων τόπων, ἀλλ' ἡ
 ἀντιμετώπισις ἀπὸ τοῦ βίου τῶν ἀδίων ἀγαθῶν, ὡς καὶ αὐτοὶ

ἐκέρκυστον, ὅθω καταλαβόντες αὐτοὺς τῷ 1099 Ἰουλίου 15 (σημ. Κατὰ
 τὸν τύρου Γουλιέλμου τὸν ἰόνιον σ. 351 παρατίμπω εἰς τοῦ ὕθωνος
~~Λουκαίου τῆς ἐκείνης τοῦ ἱερῆς πόλεως ὅν ἐποτίμηνται οἱ φράγλαι~~
 καὶ οἱ ἄλλοι θωφίης χριστιανοὶ διηγήσας τίσσας. 1520 ὁ
 πολυμαθέστατος Γουλιέλμος ἦτο εὐρὺς ἐκτετατὸς τύρον ἀρχιεπίσκοπος
 τῷ 1174. εἰς τὴν ἡμερομηνίαν γινούσθωκα τὸν αἰκνύοντον Καλ-
 θιστον (οἱ ἅγιοι τόποι ἐν παλαιστίνῃ Α', σ. 312). καὶ τὸν παλαιῶν
 (σ. 271). ὁ Γουλιέλμος οὐδαμῶς ἀναφέρει τοὺς ὀρθόδοξους καὶ
 ἐν παλαιῶν ἀπομνήμονες τοῦ πατριάρχου καὶ κυρίου γνωσμένοι
 τῆς γερουσίας ἐδέξαντο παρὰ τῶν χριστιανῶν γύτρα καὶ μετ'
 ὀλίγον ἐδέξαντο αὐτοὺς. Ἡ ἔκδοσις τῆς πράξεως ταύτης εἶναι, ὅτι
 οἱ χριστιανοὶ ὡς κυρίαρχοι τοῦ τόπου ἀπεφύγκινσαν τρόπον
 τινα αὐτοὺς διὰ τὸν νότον καὶ τὰς σαπῶνας, διότι τὰ γύτρα
 δίδονται ἐπ' ἐλευθερίᾳ καὶ οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ. ὁ πατριάρχης Συ-
 μεὼν εὐρίσκειτο τότε ἐν Κύπρῳ πρὸς σιλλογὴν ἐράων χάριν
 τῶν πενήτων καὶ νὰ ἀπαπομνήμονε εἰς τὴν βουλῆν τῶν δου-
 ναστῶν, ἀλλὰ μαθὼν τὴν ἐποτιμὴν τῆς ἀγίας πόλεως ἀπε-
 στασε καὶ χρήματα καὶ τροφίμα χάριν τοῦ στρατοῦ. Ἦσαν
 ταῦτα γύτρα πρὸς ἀπαρτὰν τῶν καταδυναστευομένων ἢ διὰ
 τὴν σφυρηλάτησιν νέων ἰσχυροτέρων δεξιῶν δουλείας: τὸ δὲ
 τερὺν φεῦ! συνέβη, καὶ πρῶτος ὑπέστη τὴν τιμωρίαν ὁ με-
 γαλόδυνος πατριάρχης παύθεις ἅμα τῇ ἀγίᾳ τῆς πόλεως
 καὶ ἀντικαταστάθης ὑπὸ καίνου ἐπισκόπου διαφθαρέντου, πε-
 ρὶ οὗ ἀληθῶς ἐφρόνεν τὸ: ὁδὸν τῆς ἐργασίας ἐστὶν ἐν
 τόπῳ ἀγίῳ! τὴν πράξιν ταύτην ἐκαστηρίασαν καὶ οἱ βίαιοι
 ἱστοριογράφοι. (σημ. Κατὰ τὸν Παπαρρηγόπουλον "ὁ μισὸς ὁμοφύ-
 ὃτι τὰ δικαιώματα τῶν ἐγγένων ἴσως ἐθυσιάσθησαν ὑπὸ
 τῆς φιλοδοξίας τοῦ λατινικοῦ κλήρου... ὅτι οἱ σταυροφόροι ἐδέχ-
 θησαν αὐτοὶ καὶ διηγήσαντες πρὸς τὸν πατριάρχην Συμεὼν"

30 τὸν Δ' τῆς ἱστορίας, ἐκδ. α', σ. 740) ὁ λατίνος πατριάρχης (ἦγε πατριάρχης) ἤρχισεν ἀρίστως νὰ ἰδρύῃ μονὰς καὶ νὰ πικνύνῃ τὰς φάλαγγας τῶν βενεδικτίνων καὶ αὐγαν-
στίνων μοναχῶν ἐκτοπίζων τοὺς χριστιανοὺς καὶ νὰ στε-
ρῶσιν τὸν θρόνον τῶν μεταβάλλον τὴν σύνθεσιν τοῦ τόπου.
Ἐπανελθὼν ὁ τῆρην πατριάρχης ἔμελλεν καταπληγεταὶ πρὸς
τῶν γερμανῶν, εἰς μίαν ἐργασίαν διαμαρτυρίας. Δὲν τὴν
ἐπιτράπη οὐτὶ νὰ ἱερουργήσῃ εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀναστάσεως.
ἀπομονωθεὶς ἐκ τῆς πόλεως ν' ἀπέλθῃ καὶ ἀπέθανεν εἰς Κίπ-
ρον. Ἄλλ' οἱ χριστιανοὶ ἐκμένοντες εἰς τὰ πατριαρχία ἔχαρο-
ν τὸν ἑαυτῶν πατριάρχην καὶ ἄλλον, ὥστε νὰ μὴ δια-
κοπῇ ἡ συνέχεια, ἀλλ' οὕτως σπανίως διέμενεν ἐν ἱεροῦ
σκήνῳ, διέτριβεν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ
ἴτους μετέβαινεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ κατὰ τὸ πάθος
καὶ ἐκτελοῦντες εἰς τὸ πατριαρχεῖον τοῦ Ἀδάμ (ἐκ τῆς πα-
λαιᾶς γραφῆς: «οὕτως ἄρα οἱ γυναῖκες σταυροφόροι ἀπαγ-
γέλλαντες ὅπως οὖν τὴν ἀγίαν πόλιν ἀπὸ τῶν βαρβάρων καὶ
ἀλλοθρήσκων ἀνεδύχθησαν ἄλλως ἄλλοι αὐτοὶ τῶν ἐκείνῃ
χριστιανῶν διώκται καὶ τύραννοι, πόρνοι καὶ ἀσεχεῖς
συζηρότεροι καὶ ἡρότεροι τῶν ὑπαρχόντων, ἄριστοι μὲν...
ἡμεῖς παρὶβάμενοι τὴν θρησκευτικὴν αὐτὴν συνέδωκεν
μηδὲ ποτε γούν ἀποκηρύσσοντες αὐτοὺς τῆς πρὸς τὸν ἐστα-
ρωμένου πατρίδος αὐτῶν, οὕτοι δὲ ἔμειναν... τῆς τοῦ θεοῦ
ἀναστάσεως κ.τ.λ.» ἱεροσολυμιᾶδες σ. 741. οἱ ἐκκλῆστικοὶ κληρὸν
τοῦ σύμπαντος θεωροῦντες ἑαυτοὺς ὑποτάσσουσιν τὰ πάντα
εἰς αὐτὸ καὶ ὡς χηρὸν ἔχουσιν, οὐ φησὶν ὡς οἶοντες
πλείονα νὰ λαμβάνωσι καὶ νὰ δίδωσιν βελήματα ἢ οὐδὲν,
εὐφροσύνην δὲ θρασύνονται καὶ εὐχαρβάνουσι τοῦτο ὡς
ἀδελφίαν, αὐτὸ ἔπαυον καὶ οἱ βυζαντινοί). Τὸ διάβημα

τοῦ Μανουῆλ Κομνηνοῦ περὶ ἀποστασίας αὐτοῦ³¹
ἀπέτυχε καὶ τοὶ ἐφοβοῦντο μέγας οἱ ἔργων ἂν ἀπε-
~~πείθοντο~~ ~~συμβαλεῖσθαι~~ ~~μετὰ τῶν πόλεων~~ καὶ ἄλλοις
θῆσαν μίαν ἐν τῇ ἀναγνώσει τοῦ χειροτονηθέντος Πα-
τριάρχου. ὁ πόλεμος ὅμως ἦτο κατηρυσμένος πρὶν, "ἀπὸ ταύτης
τῆς παρανόμου καταλήψεως τοῦ ἁγίου τάφου ἧς ὁ πα-
παρρηγόπουλος, χρονοθετοῦντας αἱ ἐπὶ τῶν ἱερῶν τοίκων ἐφύ-
σιν τῶν ἀρχιερέων τῆς ρώμης, αἱ προμαχέσθαι μέχρι τῶν
καθ' ἡμᾶς χρόνων τοσαύτης ὀρθρίας ἐπεμβαῖν δυτικῶν δυ-
νάμεων ἐν τῷ ἀνατολικῷ πρᾶγμα" (αὐτ.). ὁ παπιδμός περι-
φοννύμενος καὶ τὴν σπάδην τῆς κοβριτικῆς ἐξουσίας ἐφαντα-
σθὲν ἠ' ἀναστῆναι τὴν ρωμαϊκὴν κοβρυρατορίαν καὶ ἰδρύναι
διὰ τῶν σταυροφόρων ἀνατολικὰ κράτη, ὥς μετὰ ἐκατοντα-
τίαν ἠθῆσθαι αὐτὰς καὶ ἐν τῇ καταλήψει τῆς Κωνστα-
ντινουπόλεως, προφειβαρόμενος νὰ μεταθίγῃ καὶ τὸν θρόνον
ὡς ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ἐν τῇ Νέᾳ ρώμῃ. Ἀλλ' αἰῶνος
ἐπέτυχε, διότι ἤλπιεν ἐν τῷ οὐράνιῳ σημείῳ, τὴν δύ-
ναμιν τοῦ ἐμφανισθέντος σταυροῦ, οἱ φαναζόμενοι σταυ-
ροφόροι διὰ τῶν ἀπεριγράπτων κακουργημάτων, ἀπερ' ἐτε-
λέσθησαν καὶ ἐντὸς τῶν ἱερῶν ναῶν, ἢ τὸ δάπδον ἰθάφιν
δι' ἀνθρωπίνων αἱμάτων, κατέσχον τὴν θρησκείαν καὶ
ἐγένοντο ἀρνηταὶ τῶν ἐπολῶν τοῦ Χριστοῦ. Τούτου ἕνε-
κα δὲν ἐβράδυνε καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς ἡ κατὰ τοῦ
Θεοῦ. Πρὶν αὖθις ἐκδιωχθῶσιν οἱ γατῖνοι ἐκ πόλεως ἐπι-
τίθῃ καὶ αὐτῶν ἐν παλαιστίνῃ ὁ θρηνηκτής τοῦ αἰ-
γυπτιακοῦ σουλτάνου Ἰουσούφ Σαλαχιδίν. αὗτος ἐμπολιο-
ρεῖ τῶν ἱερουσαλὴμ τῷ 1188 καὶ ἀπεργαζομένους τοὺς ἔχλους
τόπους ἀπὸ τῶν σταυροφόρων πρὶ τῆς συμπληρώσεως ἑκα-
τονταετηρίδος. ὑπέστησαν δὲ τοιαύτην πανωλερίαν, ὥστε

32 διὰ τοὺς μουσουλμάνους ὑπο ἰσλαμικῶν (εὐμ. ὁ τοῦ
 γένους τύρου παρὶν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν σταυροφόρων ἐκ-
 παρθέναν τῆς ἀγίας πόλεως γράφει: οἱ δὲ ἡμίτεροί ἐμε
 οὗτοι τοῖς καίτερ ἰνδιδαῖς τὰς χεῖρας προτενομήνοισι
 πάντα ἀπαξαρτῶς (τοὺς βαρβάρους) ἀπαιτῶν. μετὰ δὲ
 ταῦτα τὰς πόλεις τὰς τοῦ νεῦ διευκόφαντες, ἔνθα πρῶτα
 τῶν βαρβάρων σφᾶς ἐνέκυραν, θύρῃσι τῇ φύγῃ καὶ αἵματι
 ἔμπλην εἰσεπέδυσαν, κἀνταῦθα ἐπεριδυσούσης τῆς ὀργῆς
 οὔτε δάμνα οὔτε δεινῆς οὔτε τό τοῦ τόπου ὅσον τοῖς ἄν-
 θρωποις ἐχρησιτέλουν τοῦ πάντας μὴ ἀποθνήσκειν, ὥστε φασι
 τινες ἐν τῇ νῦν καὶ τῇ πρὶ αὐτὸν π. δ. μ. μ. τῶν
 βαρβάρων κατασφαγίντας" (ἐνθ' ἀνωτ. σ. 350). ἀλλ' ἔτι τοῦ
 ναοῦ ἐπὶ ἐβδόμηδα ἔσφαζαν κατὰ παλαιὰν πρὶν τῶν ἁγίων
 ἀγῶνι δὲ ἐς τοσοῦτον ἀναβιβάσει τὰ θύματα (σ. 351) ἀλλὰ
 τὰ φρικτὰ ταῦτα ἐκλήματα ὑπερδιούργοι οἱ ἀπεχθισ-
 μῶν. τὰ αὐτὰ οἱ λατῖνοι καταρχάσθησαν καὶ κατὰ τὴν
 ὁλῶσιν τῆς θήνης ἐναντίον τῶν χριστιανῶν τῶν κατα-
 φυγόντων εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀγ. σοφίας (βλ. εἰσακ. 14. σ. 352). ὅθεν
 οἱ ἀπὸ εἰναίου γενοὶ πατριάρχης γράφει: "οἱ δὲ ὀρθόδο-
 ξοὶ ἄραβες χριστιανοὶ τῆς παλαιστίνης καὶ τῆς Συρίας καὶ
 τὰ τὴν ἀχρηστωσίαν καὶ σφαγὴν τῶν λατίνων, ὡς ὑπέμεινον τοῦ
 Σεραχιδίν, σιμῆτος, καταβόρῃ, χρημάτων ἱκανῶν ἔλαβον ὑπὸ
 τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τὸν τε σταθὸν τῆς ἀναστάσεως τὸν ἐν δια-
 στήματι χρόνων 90 ἀραιοῦσιν ὑπὸ τῶν λατίνων, ἐπίσης δὲ
 τὰ ἔνδον τῆς ἀγίας πόλεως καὶ τὰ ἔξω ταύτης ἰσλαμικὰ προσ-
 κλήματα, ὡς ἔχον ἀρχῆθεν πρὸ τῆς ἡγεμονίας τῶν σταυ-
 ροφόρων" (ἐνθ' ἀνωτ. σ. 353) ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἐγγ. διὰ προστασί-
 τοῦ σουλεῖνου τῆς βασιλεῖδος ἡδμεῖν τὰ λείψανα τῶν ἐν
 τῇ παλαιᾷ φονίᾳ καὶ Συρίας ἐρηκοῦσιν σταυροφόρων

ανακτινται τὴν ἁγίαν πόλιν, ἐν ᾧ χρόνῳ σταυροφόροι
ἐβασίλευον ἐν Κ/πολὶς ὅτι αἰγύπτου ὅμως σουλτάνος ἐπὶ
~~ῤῥῆμα αὐτοῖς μνηστῆρας τὰς ἐκκλησίαις ἐκκλησίαις καὶ~~
ἀποκατίστας τοὺς Ἄραβας. Ἐπειὶς ἐξοπίσθους οὗτοι
ἐν παλαιστίνῃ, ἡνὶ ἀπηλυσθροῦτο ἡ Κ/πολὶς, τῷ 1263
ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν μαμλούκων οὔτινα τῷ 1250 εἶχον
καταλάβει τὴν αἰγύπτου, μετὰ ταχίρ-Πιπάρ. (Συμ. ἐλαβε.
συγγρ. σ. 430 καὶ γεωμετ. Peletinage I, σ. 136. Καὶ ὅμως ὁ
ἐκκλησίαις προσκύνῃα πρὸς τοὺς ὑπερμένους ἵσαν ἐκκλησίαις
καὶ φιλόφρονος (Θ. Καλλιότ. Α', 393 Ε.) οὗτος ἐξοφάρισε πη-
ρως τὴν ἐπὶ τῶν ἁγ. τόπων κυριαρχίαν τῶν ὀρθοδόξων
ἐράβων ἀντιγράψαι καὶ τὰ τὰς ἱερουδαίμ. ἡ παλαιστίν-
η ἀπηλυσθροῦ ὡς εἶπαμεν, ἐντελὴς ἀπὸ τῶν σταυροφόρων
τῷ 1291. ἀπηλυσθροῦ ἀπὸ αὐτῶν οὐκ ὅμως καὶ ἀπὸ τῶν
καμῶν ἀπὸ ἐκκλησίαις οὐκ μόνον ἐν ἱερουδαίμ, ἀλλὰ
ἐν ὅλῃ τῇ παλαιστίνῃ καὶ ἐν ἑλίᾳ, πράγμα ποῦ δὲν συνί-
βαινα ἐπὶ βυζαντινῶν, ὅθεν ἐπορίμην πρὸς ἀπελευθε-
ρωσιν αὐτῆς, ὁ θεοδίδεος ἀπαριθμῶν τὰ καμὰ ταῦτα
γράφει τὰ ἑξῆς: "ἀλλ' οὐδὲ ἔλαβον οἱ λατῖνοι τὴν ἱερου-
δαίμ καὶ διέμεναν ἐνὶ περίου τὰ ἑκατὸ ἔτη, πα-
ρημῶνται πάντοτε μετὰ τῶν Ἀράβων αἰγύπτου, Δαμασκού
Βαβυλῶνος καὶ τῆς ἑρήμου, συνίβη γενέσθαι τὴν ἐκκλη-
σίαν φθορὰν καὶ καταστροφὴν, εἰς ὅλας τὰς τοιαύτας πόλεις
(ἀριθμῶ ἀνωτέρω) καὶ προσίτι ἀφανισμὸν εἰς τὰ μοναστή-
ρια τὰ ἑνὶ καὶ ἐξῶ καὶ εἰς τὰ τοῦ θαυροῦ ὄρους καὶ
τὸ τοῦ ἱερουδαίου καὶ τῆς Βηθλεὲμ τὸ δυτικὸν μέρος, ἀπὸ
εἰσὶν εἰς τὰ μέρη εἶναι καὶ ἐβασίλευσαν τὴν τιμὴν τῆς
εἰρησίας τοσούτῳ ὥστε πάντες ὀλίγους ὑποκαθίσταναι χριστι-
ανοὺς καὶ εἰρησώμενους. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ καὶ ὁ καὶ τοῦ

ὁ ἅγιος τάφον ἔπαυε καὶ... μέχρι οὗ ἠφανίσθησαν
οἱ χριστιανοὶ φοινίκης, Συρίας, Ἀραβίας, Παλαιστίνης καὶ
~~αἰτίαι τῆς αἰγύπτου (ἀναφύου τὸ τῆς ἀφύπνους τῆς~~
~~κ/π/ῆς).~~ οὕτω γὰρ τὸν τοῦ οὐρβανοῦ καὶ παύλου τῆς
παπῶν ἡ φροντίς διὰ τοὺς ἁγίους τόπους ἠρῆκε τὸ
ὑπάρχον τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας (ἐκ παρὰ Γρηγορίου
ἱεροσολυμιάνου σ. 118, ἐκ τῆς Δωδεκαβίβλου σ. 788.
3. Ἡ ἀνωτέρω ἀπόφαις τῆς ἀπὸ τῶν σταυροφόρων διαδοχῆς τῆς
κυριαρχίας τῶν ἁγίων τόπων, καθ' ἣν δὲ φαίνονται οἱ δι-
καιώματα ἑλλήνων, ἀλλ' οἱ ἄραβες, ἐκτίθη κατὰ τὰς ἀποφαις
τοῦ ἐννοίου Κωνσταντίνου τοῦ Α', ἣν σιωπηρῶς παρεδί-
ξατο καὶ ὁ πατριάρχης. ἀλλ' εἶναι μονομερῆς, διότι ἀφίηδιν
ἀνέγκυρα πρῶτα ἱστορικὰ δεδομένα καὶ πράγματα
ἀναγκαζομένη καὶ ἐξηχνασθέντα μετὰ ταῦτα. Τὸ κε-
φάλαιον Ζ', § 1-2 "τῶν ἁγίων τόπων" τοῦ πατρὸς Καθηλίου
-αἰωνία αὐτοῦ ἡ μνήμη- ὡς καὶ ἄλλα μέρος τῆς ἡσπ-
ερμαῖος ταύτης ἐξιστορίσεως ἐπεχέουσιν ἀπλητόν φῶς
καὶ ἡρῶσι τὰ ἱστορικὰ πρόβλήματα, ἵδια ἀποδει-
κνύουσιν τὴν ἀδιάσπαστον διαδοχὴν τῶν πατριαρχῶν τοῦ
ἱεροσολυμιτικοῦ θρόνου καὶ τὴν διηνεχῆ μέριμναν αὐτῶν
καὶ προαίτιαν, ἵδτω καὶ ἂν ὡς ἐπὶ τὸ πρῶτον διέκρι-
νον ἐκ/π/ῆς ὑπὲρ τῶν ἱερῶν προσηνυμάτων κατὰ τὴν
ἐκαιοτατείαν τῆς τῶν ὑπὸ τῶν σταυροφόρων διαδοχῆς
αἰῶν. Σοβαροὶ γὰρ ἐπίβαλλον, ὡς φαίνεται, τὴν παρανομίαν
αὐτῶν ἐν τῇ βασιλευμένῃ διὰ τὴν αἰὲν εἶναι διδραμῶν τῶν
σταυροφόρων. ἀλλ' ἡ φροντίς διὰ τὴν διατήρησιν τῶν προ-
σηνυμάτων, ἥτις μόνον ἐνταῦθεν ἀναμείνεται ἐκ τῆς διηνε-
χῆς περιποίησεως, ἐκ τῆς πρωτοβουλίας τοῦ αυτοκράτορος
καὶ μόνον καὶ ἐξελθούσῃ γενταυδῶς μαρτυρεῖται ἐπὶ τοῦ

Πατριάρχου τοῦ Θεοῦ Ἰωάννου Η', οὕτως 435
σοφία ἐθαυμάσθη ἐν τῇ περὶ τοῦ ἐν τῷ μυστηρίῳ
~~τῆς Θεῆς εὐχαριστίας σωμάτων τοῦ Χριστοῦ ἐν~~
Κ/πόλῃ συνεθροίσθη συνόδῳ τῷ 1156 (ε.μ. Δύο σὺνοδοι τὰ
συνεπράξαντες ἐν Νηϊάταν Χωνιάτην Πατρ. Μιχαὴλ, τομ.
140 σ. 739 ἔ. ἐπὶ τοῦ γητοῦργικοῦ: "οὐ εἶ ὁ προσφέρων καὶ
προσφερόμενος" καὶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ: ὁ πατήρ μου μίση
μου ἐστὶ" ποιεῖ ὁ κληνός ἀνὴρ ὑπέστη ὑπὸ τῶν Λατίνων
καὶ τρεῖς κατὰ ἀξίαν λόγους συνέγραψεν ἐκδοθέντας
ἐν τῇ ἀγάπῃ (σ. 704) ὑπὸ τοῦ Δοσιθείου. Μανουὴλ ὁ
Κομνηνός τὴν ἀκρὰν αὐτοῦ εὐλάβειαν ἐκδηλῶν "ἐνδύσατο
χρυσῷ καθαρῷ καὶ ἀριγύ τὸν πανάγιον τάφον" ἀνῆλθεν
ἐν βάρκῃ τὴν περὶ τὸν Ἰορδάνην μονὴν τοῦ τριτοῦ
προδρόμου ἐρηπιδεῖσαν ἐν σιδηρῷ, ὡς καὶ τὴν ἐνθε-
τήν τοῦ προφύτου Ηλίου, ἀλλὰ καὶ τὸν περὶ κατὰ
στάτον τοῦ ἁγίου Σπυριδίου ναόν "φιλοτίμως ἔχον
ἀνῆλθεν, ψυφίδι κεκρυμμένον ὅλα κατὰ σπουδήν
ταῖς" (ε.μ. Πατριάρχης Ἱεροσολυμιτικός σ. 125 - 128). περὶ
Μανουὴλ προεμίνον τὸ πρᾶγμα εἶναι εὐεχόμενον.
Οὗτος εἶναι γνωστός ὡς φιλοεστωτικός διὰ τὸ 1170 Πα-
τριάρχαιος Μιχαὴλ Γ' ἐκλήθη σὺνδος, εἰς ἣν παρίστησαν
οἱ ἀπεσταγμένοι τοῦ πάπα Καλίστου Γ'. ἐπίστυποι, ἀλλ' οἱ μιταδοὶ
δὲν συνεφώνησαν (Γεωργ. Πατρ. Πίνακας σ. 365). τοῦτον ἔνθα
ἴδως ἀγνοῶν τὸ ὑπὸ Τραπ. ἐμυρνάμεν λεχθὲν "ὅτι ἰδεῖντες
εὐλάβειαν πρὸς τοὺς ἐν τῇ Δύσει ἀδελφούς διερχόμενοι εἰς τὰς
ῥατ. ἐκκλησίας τοῦ πρώτου ποιεῖν κτήματα" τὸ ἅγιον ὅρος (β).
Τὰ φιλοτίμα ταῦτα ἔργα γίνοντο ἐπιστατοῦντος τοῦ αὐτοκρα-
τορικοῦ "πρὸς τῇ ἁγίᾳ πόλει" καὶ ἐφορώμετος τοῦ "δυνασ-
ταῖς τοῦ καὶ τῇ ἀναστάσει" οὕτως ὡς ἀμοιμήτοι φρον.

ροί οὐδέποτε ἀπεμακρύνοντο ἑαυτῶν, καὶ τῶν προσκυνόντων
 ἐγγήνων μοναχῶν. ἵνα ἄξιον θαυμασμοῦ μάλιστα, ὅτι ὁ ἐν
~~αὐτοῖς ἀρχιεπίσκοπος Σερβίας Σάβας ἐπὶ τότε ἐν τῇ μονῇ~~
 τοῦ ἁγίου Σάβα 300 ἐν ὧν μοναχοὺς! β.) Ἡ συνεχὴς κίρινα
καὶ ἀδιάκοπος προσπάθεια διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἁγίων
τόπων. καὶ τίς ἄλλος πλὴν τοῦ Πατριάρχου ἱεροσολύμων ἦτο
 ὁ ἀρμοδιώτερος καὶ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἰσαάκιον, ὅπως
 ἀποστείλῃ βοήθειαν εἰς τὸν Σαραχεδίον κατὰ τῶν σταυροφόρων
 οὐδὲν δὲ τὸ ἀτοπὸν ἐν τούτῳ. οὗτοι γὰρ ἀπεφάνθησαν. φθορὰ
 τε καὶ θυμωτὴρ τῆς ἁγίας τῆς (παλαιᾶς νύχ.) τοὺς ἰσχυροὺς
 τούτους λόγους θίγουσι ν' ἀγνοῶσι σιωπῇ καὶ οἱ λατῖνοι συγ-
 γραφεῖς καὶ συγχεῖνοι δυνάμει τὰς ἱστορικὰς ἐνδείξεις περὶ
 τῶν κατόχων τῶν ἁγίων τόπων μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν σταυ-
 ροφόρων, ἀλλὰ τίς θὰ ἐπίστευεν, ὅτι ὁ Ἰσαάκιος συγκατατίθη-
 ναι τὸν ἐπὶ τέρμινος ἐν τῇ βασιλευσούσῃ καὶ ν' ἀπαγγελλέ-
 ται δημοσίᾳ τὸ ἀδελφὰ ἐξ ἀδελφῶν χωρὶς καὶ θάνατος ὡς ἀντι-
 κάσταγμα τὴν ἀποδοσὶν εἰς τὸν ἱερωνύμον ἀγῆρον τοῦ ναοῦ
 τῆς ἀναστάσεως; οἱ ἑυρωπαῖοι δὲν ἔχουσι πρὸς τοῦτο πηγάς
 διότι κατὰ τὴν περίοδον ταύτην (1197-1198) οὐδεὶς προσκυν-
 νητὰς ἤδυνάτο ἐξ αὐτῶν νὰ πηγήσῃ εἰς ἱεροσόλυμα, μετὰ
 δὲ ταῦτα ἡ αὐτὴ ὁ σχεδὸν ἐξυμολογεῖται καταστάσις (βλ. Κασσ. 1
 Α' σ. 483 ε.) καὶ παρ' ὧν, ὅτι διὰ τῆς συνθήκης, ἣν ὁ βασι-
 λεὺς τῆς ἀγγλίας ριχάρδος συνήψε μετὰ τοῦ Σαραχεδίου, ἐπα-
 γράγη ἡ δίοδος εἰς τοὺς προσκυνητάς, λατινικοῦ ἀγῆρος οὐκ
 ἔτι ἀναφέρεται. Ἡ α' εἰς τοῦ Κασσίου ἐξαναγίνεται ἐν τῇ
 ἀμφισβητήσῃ ταῦτα χωρὶς καὶ γύρω ἑστῆς τὸ πρόβλη-
 μα, διότι αἱ ἐνδείξεις δὲν ἀπογορεύουσιν ἀποδείξει. Ἡ β' εἰς γύρω
 τὸ πρόβλημα: "ὁ πατριάρχης ἀθανάσιος καὶ ἡ ἐπὶ αὐτοῦ
 ἐπίσκεψις τῶν ἁγίων τόπων ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σερβίας".

Σάββα 1825-1837) (6.430 ε.)

Τὸ «ἅγιον ὄρος», ὁ ἕτερος πόλος περὶ ὃν ἀπὸ τῶν ἐγγίνων τότε
~~ἐπιστρέφοντες ἀναγίνονται διὰ τὴν αἰώνιον τὴν ἐπίφω, τὴν~~
 εὐαγγέλιον προσηλυτικὴν, εἶναι πηχὴ ἀντιμετάθεστος δύστη
 χὴς μέχρι σήμερον διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἁγίου τόπου
 καὶ τῶν παλαιστινιακῶν μονῶν (ἐγὼ μὲν τὸν μακ. Καστριόπουλον
 ἐνθυμίσθην τῇ 1930, ὅτε εἶχον ἔρθει ὡς μέλος τῆς «Διορθοδόξου ἐκ-
 τροπῆς» ἐς ἁθῶν, καὶ ἔγὼ τότε ἤμην πρὸς πιστοτάτης τῆς ἱερᾶς
 Κοινοῦτος. ὑπεσχόμην δὲ συνεργάσειαν εἰς τὴν Ν. ἑστὴν καὶ ἐ-
 γραφαὶ μέχρι τοῦ 1939 ὅτ' ἔφαγον ἐν Φαρντούς (καὶ ἀρχαίαν
 συμασίαν). Ἐπειτα ἔπαυσε πάντα συνεργασία. Δὲν μοι ἀπῆλ-
 θεν, ἵνα στῇ τὴν τελευταίαν συνέχισαν τῆς μεγάλης
 ἐκείνης πραγματικῆς μου «ἀπόπειρα πρὸς ἀναδάμνησιν τῶν
 χειρογρ. βιβλίων» οὔτε καὶ τὰ ἀνάπτυκα μοι ἔδωκεν. Δὲν
 ἀπῆλθον οὔτε ὁ συμπατριώτης μου μητροπολίτης ἐπιφά-
 νιος, οὔτε μοι περπέτα πρὶν ἀπὸ τοῦ 1940 τὸ περιοδικόν.
 Ταῦτα περὶ τῶν παιδῶν οὐκ εἶδον ἄλλο ἄνθρωπον, ἀλλὰ διότι ἐπι-
 θυμῶν καὶ εἶμαι συνεπής. Εἶχον γράψει ἐς τὸν Καστριόπουλον, ὅτι πρὸς
 τὸ πρῶτον τῆς πραγματικῆς ταύτης θα στῇ ἀντίδοσιν ἐν τῶν
 Ἀθηνῶν χειρογράφων διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν ἁγίων τόπων.
 πρέπει τοιοῦτον νὰ τελεῖται διὰ νὰ ἀρχίσω τὴν καὶ ἀφ' ἑαυ-
 τῶν (πρὶν τελεῖσθαι ἡμεῖς ἐνοῦται). Καὶ οὐ μόνον οἱ
 προσηλυταί, ἀλλὰ καὶ οἱ μοναχοί, ἱεροσολυμίται καὶ ἄλλοι
 εὐρίσκονται μέχρι δῦρον ἐν διαρκὴ ἐπιπονησίᾳ. οἱ βίαι
 τῶν ἁγίων καὶ τὰ πανταχῶς σιωπῶντα μαρτυροῦσι περὶ τοῦ
 πράγματος. Εἰς πᾶς χριστιανὸς ἐκείνην ὑποχρίωνται τὸ προ-
 βλεπόμενον, πολλοὶ μάλιστα οἱ μοναχοί καὶ οἱ οἱ ὅσοι εἶναι
 πατέρες, νὰ προσπαθῶσιν εἰς τὸν τόπον «οὐ ἔστι δυνά-
 οἱ πόδες τοῦ Κυρίου» εἰς τοῦτον εἶναι καὶ ἀναγκαῖον

38 ἅγιος Σάββας, οὗτινος τύποις ἐξώδην ὑπὸ τῆς πα-
 τριστινῆς ἐκείνης τῇ 1884 ἐν Πέτροπολιν τὸ "ὁδοπο-
 ρίαν τοῦ ἁγίου Σάββα ἀρχιεπισκόπου Ἑρβίας" γραφὴν
 ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου μοναχοῦ τῆς κοινῆς χιλιωνδαρίου (ἡμερί-
 στρον τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ διογράφου αὐτοῦ
 Κομνηνοῦ). ὁ ἅγιος οὗτος ἦθ' ἔζη ἐν ὑπεροχῇ τοῦ
 χαμηλῆς ὑποδοχῆς παρὰ τοῦ τότε πατριάρχου Ἀθανασίου, ἐτί-
 θισε τὴν ἱερὰν λειτουργίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἀναστάσεως καὶ
 ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὴν εὐλογίαν καὶ ἔδωκεν ἀμνηστίας ἰερου-
 ρεῖν ἐν τῇ Πατριαστικῇ καὶ τοῖς ἁγίοις τόποις. ἀνθ' ὧν καὶ
 ποτὶν χρυσὸν δέχεται πρὸς μνημόσυον τῶν οἰκουμένην
 ὀνομασθῆναι καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ βασιλέως Σεφίμου Β'.
 τότε εὐτυχῶς περικαρύθη αὐτῷ χάριν τῶν ἔργων προσκί-
 νησιν ἡ μεγαλοσύνη τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν τῇ
 ἁγίᾳ εἰκόνι. Ζητήσας ἔλαβε πολλὰ ἅγια γύψανα, ἱερὰ ἀμ-
 φια καὶ οὐκ ὀλίγη ἀγοράσας ἔφερεν εἰς Ἑρβίαν. Τό β', ἐπει-
 ψατο ὁ ἅγιος Σάββας τοὺς ἁγίους τόπους περὶ τὰ ἔτη
 1233-1237 ἀποβιβάσθαι εἰς ποταμίδας καὶ κατήγεον εἰς
 τὸ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα μετόχιον ὑπὲρ ἀπὸ τῶν
 λατίνων ἐξαγοράσας ἀπέδωκε τῇ κοινῇ, εἰς ἐκτετατωμένην
 δὲ δέχμενον εἰς τὸ ἴδιον πλῆρες μοναστήριον Ἰωάννου τοῦ
 Θεολόγου. ὁ πατριάρχης Ἀθανάσιος ἐστρωσεν εἰς σιναντζ-
 σιν αὐτοῦ κατηφόντος εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀναστάσεως ἐφ' ἡ-
 δώρην δὲ προυσίως καὶ αὐτὸς εἰς πάντας τοὺς ἁγίους τό-
 πους, εἰς τὴν λαύραν καὶ τὰς γοιπίας μονὰς τὰ πρὸνέχοντα.
 Τὰρ αὐτῶν καὶ εἰς τὸν πατριάρχην Ἀθανάσιον ἑαυτῶν
 καὶ τὰς μονὰς τῆς νικηρίας καὶ Θηβαίων μέχρι καὶ αὐτῶν
 τοῦ ὅρου εἶναι, ὅπου διέλθον τὸ σταθμὸν τῆς Μ. Τροάδος
 καὶ οὕτως ὑπονοεῖται εἰς ὑποκείμενα ἔτη.

τουρξίαν ἐν τῷ πρῶτῳ τῆς ἀναστάσεως καὶ εἰς τὰς ἐκείνους
τάφοις, μετέβη εἰς καὶ εἰς ἀντιόχειαν (ἐμφρ. Πορθητικὰ πα-
~~ρανοστήματα τὰ μαρτύρια τῆς ἱστορίας ταύτης ἀποδείξεις~~

τοῦ ἁγίου Σάββα ἐν τῇ ἐκ αὐτοῦ ἰδρυθείσῃ ἐν Ἀθῶν μὲν
τοῦ χιγριανδαρίου, ὅπου ὑμνασεβίωσεν εἰς μοναχὸς μετὰ τοῦ
πατρὸς του βασιλέως Σεργίου Νεμάνια Α', ὃν μετενόησε
εὐχρῆν: τὰ δῶρα τῶν μαγνὴν γίδανος καὶ σκῆπτρα, μέρος
τῆς "κασιμένης Βάτου", ἡ "εὐχρησούσα" θεοτόκος τοῦ ἁγ.
Ἰωάννου θαυματουργοῦ μετὰ τὴν κοπτασανχῆρα, ἡ πατριστα
τοῦ ἁγίου Σάββα (ἐν καρφαῖς) καὶ πρὸ πάντων δύο μεγάλα
τεμάχια τοῦ τιμίου σταυροῦ, τὸ ἐν φέρει τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως
τῆς Μικαίας Ἰωάννου Βατάτζη, ὃν ἐπιστήφατο κατὰ τὴν πο-
ρίαν (βλ. πρὶ πάντων τούτων ἐν ἐκτάσει ἐμυρνώμενη "τὸ ἅγιον
ὄρος", Ἀθήναι 1903, σ. 490-491, 494, 501. Episkop Nik. Ruzitschitsch, Gross-Zu-
pan Stephan, Nemanja und seine Bedeutung für den serbischen Staat und die
serbische Kirche. Jena 1897. Badea Ciresoniu, Calotaria mea la St. Munte Athos, Ru-
lostinasi Egipt. ἐν "Biserica ortodoxa româna XXX, 1906, σ. 938. D. N. Anastasiy-
visch, περιοδικὸν Βελιγραδίου Glas, τόμ. πες', 1911, σ. 135-140).

Τοσαύτη δὲ τότε ἦτο ἡ ἐλπίς τῶν ἰδρυτῶν τῆς ἀθωνικῆς συ-
νέχεις μοῆς ὥστε κατ' ἀπομίμωσιν ἐνόμασαν τὴν μεταρὶ τοῦ
χιγριανδαρίου καὶ παραστία μὲν τοῦ "Πύργου τοῦ ἁγ. Βασιλείου"
κατ' ἀπομίμωσιν τῆς μοῆς τοῦ "Πύργου τοῦ Σάββα" ἕως ἡμε-
ρῶν. καὶ μετόχων ἐν Θεσσαλονίκῃ "ἐν τῇ γυναικί τοῦ ἁγίου
παρακλόνου" ἡ "ἐκ τοῦ θαλάμου ἁγία" (βλ. actes de Chigriandaz περ-
ρὸυτογίης, 1905, 25, σ. 54 κ. ἄ. Vie de St. Symeon et de St. Sabba, traduction de pale-
oslave par A. Ghodzyko, Paris 1858). Ταῦτα ἐν ἐκτάσει ἰδιώτας ὁ Κων-
στάντινος συμπράττει ἐν τοῦ ὁδοπορίου, "ὅτι ὁ κανονισμὸς καὶ
νόμιμος ὀρθόδοξος πατριάρχης τῶν ρωμαίων κατέχει ἐν ἱερο-
σολύμῃ τὴν πρὸ τῶν σταυροφόρων θείαν αἰχμήν. καὶ οἱ πρὸ

40 αυτοί μοναχοί κυβερνήσι τὰ ἱερά προσκυνήματα...
 καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ πρωτοπρόεδρος τῆς σερβικῆς ἐκκλησίας εὐ-
~~χάσαιτο τὴν καλὴν αἰδαν, ἵνα ἐπιστρέψῃ ταῖς~~
 ἐχίους τόπους καὶ τέρψῃ ἐν αὐτοῖς τὴν θείαν ζωτοφία
 (σ. 436-437) πρὸς λατίνων οὐδὲς ῥογος, καίτοι ἡ ἐποχὴ αὐ-
 συμπέσκει πρὸς τὴν διαταγὴν ἀναχωρῆσαι τοῦ 1829 μεταξὺ τοῦ
 μαξίμ καὶ φρειδερίκου Β' τῆς Γερμανίας, καθ' ἣν ὑπο-
 στηρίζοντο οἱ δυτικοὶ συγγραφεῖς, ὅτι ἀναπαύσαντο, ὁ κα-
 θολικὸς κληρὸς τοὺς ἀγίους τόπους. ὁ αὐτογράφος οὗτος
 καταλαμβάνει καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἣν ἔστειλε πρὸς τὸν πρὸ
 τρυφῶριον τὸν Θ'. ὅστις ἀσπασθεὶς ἔχθας τὴν ἑγγύνην, ὅσον
 φίλος ἦτο ὁ φρειδερίκος, οὐδενίαν ἐκκαρδίαν παρέθηκε τὰ
 ὑποτάξαι τὴν ἀνατολήν. Ἐστειλε πρὸς τὸν Ἰωάννην βα-
 ταΐτην πρὸς ὃν εἶχε σπάνην φίλιαν ὁ Γερμανὸς καὶ ἔου-
 ρεν αὐτὸν πρὸς τὴν καταχθόνιον πολιτείαν του. (ἐσμ. λίαν
 διαφωτιστικὴ ἐστὶ τὸ σπουδαῖον τοῦτο γράμμα εἶναι τὸ ἄρθεον
 τοῦ φίλου καθηγητοῦ κ. Μιχ. Αἰνδιαίου. ἐπεστρ. ἐπιστρ. Βυβ.
 σπουδ. 15, 1937, σ. 400-411. ἴδω καὶ ἡ βιβλιογραφία πρὸς τὸ
 φιλεγγύητον καὶ ἡγενομανθεὺς αὐτογράφος, ὅστις, εἰάν
 δὲν εἶχε νὰ καίμῃ μὲ τοὺς ἀλλοπροσάγγους διαπάτας νικητῆς
 καὶ ἡμῶν θὰ κατέρχοντο γυναικα ἔργα ὑπὲρ τοῦ ἑγγύ-
 νισμοῦ ἐν γένει. Ἦτο ἐκκαρδία ἵσως, τὸ 1826 ἀποθανόντα
 τοῦ λατίνου αὐτογράφου ἀνέγραψεν ὁ Ἰνδουιστικὸς ἀδελφός
 τοῦ βαλδουίνου Ι', ὅστις δὲν ἤδυνάτο νὰ συγγραφῇ τὸ
 καταρτίον αὐτοῦ, ὡς ὁ βαταΐτης συγγραφεὺς μετὰ τὴν
 βαλδουίνου) εἰς ἐπιστολὴν τοῦ ἡγενομανθεὺς γράμμετον ὡς
 "ρωμαῖος" αὐτογράφος ἵσχυρε τὴν ὀρθοδοξίαν τῆς ἀνατολικῆς
 ἐκκλησίας καὶ ἐν ἑτέρᾳ πρὸς τὸν αὐτὸν βαταΐτην, ὃν ἀναφέρει
 "πεφθαρμένον τριανὸν βασιλεῖα" καὶ προσηγορίαν χαλκῶτον" αὐτοῖς
 ἐσμ. ὁ φρειδερίκος εἶχε σπάνην ἐγγύνην πρὸς τὸν βαταΐτην τὴν κωνσταντίνην (βαταΐτην
 θυγατέρα). ἴδω καὶ τὴν ἐπιστολὴν τούτων συγγενῶν, ὅστις, εἰάν ὁ βαταΐτης δὲν ἦτο ἐστρατιώτης
 (μετὰ τοῦ πρωτοπρέσβευτος Γερμανοῦ Β' συστῆσαι) πρὸς τὸν πατέρα, οἱ λατίνου δὲν θὰ ἀνέχοντο

τὸν μὲν παλαιόθεν διὰ τὰ ἐμμενέωσιν τὴν Κίπριν, ἀλλ' ἔπειτα καὶ ἐπιτεθῆ
κατὰ τοῦ βασιλεῖος Β', συνῆλθε ἀναμνηστὴν! Εὐάρετος εἰς συνέδριον τῷ 1234
τοὺς παπποὺς καὶ συνέδριον ἐν Νικαίᾳ νύκτωρ καὶ διαφορὰς!
-97-

τοὺς Δουκούς, οὗ προσπαθοῦσι νυκθήμερον ἵνα εὐδοκί
φιλάνια σπύρωσιν ἀναμνηστὴν πατρὸς καὶ υἱοῦ... (αὐτ. σ. 403). ὅθεν
~~ἐν τῇ σχεδιαστικῇ ὑπὸ τοῦ Λένδα ἐπιτεθῆ τοῦ φρεδρίκου~~
πρὸς βασιλέα, ὅς καὶ ἐν τῇ δημοσίᾳ ἐν γαλινῶν κη-
ρίῳ, γίνεται "λόγος πρὶ κρητισμοῦ τῶν τῶν ἐφισταμένων μι-
ταρῶ τῶν δύο ὑψηλῶν σχέσεων φίλων ἐξ υπαυτοῦτος τοῦ
βασιλέως, ὁ ὁποῖος δὲ φαίνεται νὰ ἐδικαίωσεν τὴν πρὸς αὐτὸν
καὶ τοὺς ἑλλήνας ἐξ ἀντιδιαστοχῆς πρὸς τὸν πάντα ἀμειβ-
τον ἐμπιστοσύνην τοῦ φρεδρίκου Β'. ὅτι ὁ βασιλεὺς ἤτοι-
μάριτο τότε νὰ ἐγκαταστήσῃ τὴν φίλιαν τοῦ φρεδρίκου
πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν ἑλλήνων τοῦ σι γνω-
ρίζοντες τὴν ἱστορίαν τοῦ φρεδρίκου Β' δὲ θὰ δυσκο-
λευθῶν, ἐπιφέρει ὁ σχεδιαστής, καθόσον ν' ἀναγνωρίσων
εἰς τοὺς ἑλλήνους τοὺς τοὺς πάντα καὶ τοὺς γαστρίφους.
Μεταξὺ τούτων καὶ τοῦ φρεδρίκου ἡ ἑχθρὰ ἐπύρρε διαφ-
νή, ἀμειβνῆτος καὶ ἀδυσώπητος. Πραγματικῶς συμβέβηκε
μεταξὺ τοῦ ἁγίου Ἑδρά καὶ τοῦ γερμανοῦ φρεδρίκου,
ἀρπάζας τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας, φεῖδου τοῦ ἁγίου
πέτρου, οὐδέποτε ἐπιδέχθη" (σ. 404). ἢ ὅταν ταῦτα εἰρδῇ
καταρρίπτειται τὸ ἐπιχρῆμα τῶν δυτικῶν χρηστικῶν πρὶ
ἀποκαταστάσεως τοῦ γερμανοῦ εἰς τοὺς ἁγίους τόπους, ὅταν
ὑπὸ τὸ κράτος τῶν Σαρακηνῶν κατὰ τὸν χρόνον τούτον, μὲν
ὡς κατηγορεύει ὅτι συναχθέντες συνήγαγον ὁ φρεδρίκος
ἦτο φίλον φίλῃ ἢ ἀντίθετοι καὶ διαφωνία τοῦτο πρὸς τὸν
πάντα, ἦτις καὶ ὅθεν αὐτὸν πρὸς τοὺς ἑλλήνας, γίνεται
αὐτοῦ ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ στασιασταὶ τοῦ πάντα. Ἐνταῦθα
ἐξ ημετέρας διὰ τὸ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σερβίας κατηνθύνει ἡνω-
θῆναι πρὸς πᾶσαν γραμμὴν καὶ ἔντα τῆς μεταπολεμικῆς δι-
ζήσεως παρὰ τοῦ βασιλέως προπυμνόμενος διὰ βασιλείου.

1^η πλοῖον καὶ τιμητικῆς συνόδου (εἰρη. ἐνὶ ταῦτα συνέ-
βαινον περὶ τοὺς ἑρηνικοὺς τοῦαντίον ἢ θείους τοῦ καθολι-
κοῦ κλήρου ἐν τῇ ἀνατολῇ χειρωνακίζετο τὸν σὺντρί-
ψαν αἰχμαλωτοὶ τῶν Εσραηνίων (βλ. αὐτὸς. 405 περὶ τῶν δύο
φαινομένων ἡσυχαστῶν" καὶ τῆς αἰχμαλωσίας" τῇ 1232
καὶ ἀφίκοι τὴν εἰς Νίκααν. ἡ συνθήκη, εἰς καὶ ἀνεγνωρίσθη
τῇ 1230 καὶ ὑπὸ τοῦ πάπα, δι' ἰσχύος διὰ τοὺς δουλοὺς
προσωνύτας, ἡ χερσὶς διατηρήσας πρὸς τὸν φραγκῶνα.
Παρ' ὅλα ταῦτα οἱ ἱστοριογράφοι τῶν Εσραηνίων διὰ τὴν
μνηστικὴν τῶν Πατριάρχων τῶν τῇ ὑφουσαγῆν, ἔλασσοντα
τὰ ὑψηλὰ καθήκοντα (βλ. Lavissee-Rambaud, Hist. générale,
Paris 1893, σ. 200 εἰ) ἐν τῇ οὐ φραγκῶνος, ἀφ' οὗ ἤμουν τὸν ἀφο-
ρισμὸν τοῦ ἀπὸ τοῦ πάπα Γρηγορίου Θ' ἀναγκάσθη τῇ 1227
ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀρχιεπίσκοπον τῆς ὁμοιοπορίας καὶ διὰ τῆς
ὑπογράφου πολιτικῆς, ἐκωφληθῇ τῆς μετὰ τὴν σουλτάνου
αἰγυπτίου καὶ ευρίας φύξης, ἐπίτυχῃ μετὰ τινος μάχης, νά
συνάψῃ τῇ 1269 τὴν μετὰ τοῦ αἰγυπτίου συνθήκην, δι' ἣς
ἀπεβίβοντο τοῖς χριστιανοῖς τὰ προσωνύματα σχεδὸν πάν-
τα. ἐν τοῦτοις ὁ πάπας ἤνυσεν ἀμείψας ν' ἀναγνωρίσῃ ἀπ' ὅ
ὁ Γερμανὸς μονάρχης παρὰ τὸν πόλεμον τοῦ γαλλικοῦ
κλήρου εἰσέλθῃ μόνος τοῦ εἰς τὸν ἅγιον τάφον καὶ ἐπε-
θῇ ἰδιωτικῶς ἐπὶ τῆς κτεφῆς τοῦ τοῦ βασιλεῖος γα-
βὴν ἀπὸ τῆς ἀγίας τραπέζης. τούτων ὅμως ἔχοντων ἄλλην
καταρρηγοσίαν δι' ἀνέμινεν ὅτι ἐπιφύλακῃ παραμένει
πατριάρχης ἀθανάσιος καὶ ὑπατασταδῇ μετ' ὅρου τοῦ κλήρου
καὶ τῆς πατριαρχικῆς αἰγῆς εἰς τὰ πατριαρχία, ὅπου εἶχε κα-
ταπαύσει ἀνίκανος γαλλὸς ἐπιβάτης. ὥστε τὸ ἁποδοτικὸν τοῦ
ἀρχιεπισκόπου τῆς εὐφρίας εἰς τὰ ἀναπαρίστανται πραγματικῶς
καταστάσιν. τὰ ἐφεξῆς γεγονότα εἶναι ἐνὸς τοῦ θύματος. ἡ

* Μητροπολίτης εἶναι ὁ φραγκῶνος ἐπὶ τῶν εὐφρίας

παρὶνθεσις ἔγένετο πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι ὁ ἰσχυρισμός τῶν 43
 Δυτικῶν ἀναγόντων τὰ ἐισοδικάτων ἐπὶ τῶν ἀγίων τόπων δι-
~~καίωμα τὸ τοῦ σταυροφορίας δὲν εἰστάθη, τὸν πρὸς τὸν~~
 τοῖς ἀναφάνται καὶ σιμὰ ἀράβων πατριαρχῶν, καθ' οὓς χρό-
 νους ἔνευα τῆς ἀγριότητος τῶν βαρβάρων κατακτητῶν δὲν ἔδω-
 ναντο νὰ σταθῶσι ἔλληνες καὶ τοῦτο παρέχετο ἑκείνοι.
 Πρέπει νὰ δηλώσῃται, ὅτι οἱ ἀραβόφωνοι ὀρθόδοξοι εἰς δυνάμει πι-
 ριόδους κατὰ θείαν πάντως πρόνοιαν ὑπῆρξαν οἱ τοποτηνηταὶ τοῦ
Θρόνου κατὰ διαστήματα μέχρι τοῦ 1534, ὅτε ἀνέλαβον οἱ Ἕλληνας καὶ
 παλιν πατριαρχεῖν, ἵνα συνεχίσωσι τὴν σταυροδρομίαν τὴν θεοῦ καὶ τοῖ
 χακούσαν (ε. γ. ὁ χαράσσειν τὰς ὁδοὺς ταύτας ἐπὶ τοῦ προσημῖνου
 γραμμῆς εἶναι ἡ γνώμη πάντων τῶν μέχρι τοῦ 1940 ἐπὶ τοῦ σημείου
 τοῦτου δημοσιωθέντων, ἔκτοτε, ὡς εἶπον, διωκτοὶ ἢ εἰς μὲν ἀποστολῇ
 τῆς π. εἰς καὶ δὲν ἡδυνήθην αἰ τοῦ συνεχῆς, οὕτως εἶπεν, νὰ πα-
 ραισθῇ τὸ φηγμα διό καὶ ἐπὶ νὰ ἐμφέρω τὴν ἐμὴν γνώ-
 μην ἄχρι καρπύ, ἔδω τὸ περιοδικόν μόνον ἢ θωροχὴ ἢ χαλκὸν
 καὶ δὲν δανύει). Ἡ ὑπὸ τῶν κατακτητῶν συστάσεων ἀποματά-
 στασις καὶ ἀναγνώρισις τῶν δικαίων καὶ προνομίων, οἷον πᾶσα
 γὰρ εἶχον νὰ υποστηρίξωσι τοὺς ἐμοχλούς καὶ ὁμοχλούς, διακρί-
 νουσιμαρτυρῇ τὸ ἀναγνώριον τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων
 τῶν ἑλλήνων ὀρθόδοξων ἐπὶ τῶν ἀγίων τόπων. ἔφη ἐπὶ τὸ πραγματικόν.
 Παρ' ὅσα ἐπαθον ὑπὸ τῶν φράγκων οἱ ὀρθόδοξοι ἀράβες ἔγινοντο
 ἐπιζήσιμοι. ὁ ἐμοχλὴς πατριαρχὴς Ἰωάννης τῷ 1453 ἢ 1454 ἔδω-
 κεν ἐγγύησιν ὑπὲρ τῶν λατῶν εἰς τὸν εὐαγγέλιον καὶ διακρί-
 νουσιμαρτυρῇ αὐτοῖς τὰς μοῖας τῆς ἀγίας εἰς καὶ τοῦ ἁγ-
 ῖου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὡς ρητῆς γράφει προσημῖνος ὁ πατριάρχης
 εἰς τὴν "Καταπατομένην Ἱερὴν σαγήνην", ὅτι μοῖαί τῶν ποναχάριων
 ἦν ἐπαθον ὑπὸ τοῦ Σαρακδίν, ὅστις "τοὺς μὲν τῶν φράγκων κα-
 τίφαζε, τοὺς δὲ διόλου ἀπὸ τῆς καὶ ἀπὸ τῆς. Μοῖαί παρὶνθεσις,

ἡ δὲ οὖν πορροία τινος χρόνου ἔρξαντο παρὶν ἀπερχομένων
εἰς Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ μὴ ἔχοντας ἐν αὐτῇ ἐκκλησίαν καὶ κα-
τακτικὰς προθέσεις τοῖς τότε πατριαρχαῖς Ἰσραὴλ οὐκ
καὶ ἔλαβον παρ' αὐτῶν κατ' ἴδιον τὴν ἐκκλ. τῆς Ἱερουσαλὴμ
ἐκκλησίαν τῆς ἀρχαίας εἶναι (ἡμετέρα γὰρ ἦν τότε) μετὰ τὴν
περὶ αὐτὴν σύγκλητον ἀπὸ ὅσων καὶ ταύτης ἀποστρέφ-
θῆντα (φ. 57 κ. 3) ἔλαβον παρὰ τὴν ἰσχυρὴν δι' ἐνδοκίμου τοῦ
ἐκκλ. τῆς Ἱερουσαλὴμ μοναστήριον τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ
θεολόγου ἢ τοῦ ἐκδοχίου Χριστοῦ ἐπονομαζόμενον. καὶ μή-
ρι κακοῦ ἐπ' αὐτῶν αὐτοῖς τὸ ἔνοικιον, ὅσων δὲ ἰδιο-
ποιήσαντο καταστράφησαν διὰ τὴν ἐκκλ. καὶ κατα-
κρατοῦσιν ἄχρι τῆς σήμερον" (ἐκκλ. ἀναγ. Ἱεροσ. στοιχ. Γ' σ. 132
- 133. ὁ συγγραφεὺς ἔγραψεν ἀρχομένου τοῦ 18^{ου} αἰῶνος. ἦν βρα-
χυαῖνος τοῦ πατριαρχίου Ἱεροσολύμων. ταῦτα ἀντιβιβαιοῦται
καὶ ὁ ἀπὸ εἰναίου Κωνσταντῖνος (σ. 233).) ἡ φιλονεικία αὕτη
πράξις γίνετο ἡ ἀπαρχὴ τοῦ καλοῦ, ὅπως μόνον τὸ ῥιχθὸς,
ὅταν καταρθεῖ καὶ ὑσαγῆ εἰς τὸ βυτίον, τιτλιέσται τὸ
φθοροποιὸν αὐτοῦ ἔργον! ἦτο τὸ δυνάμει τῶν ἀσκητικῶν
καὶ συζητικῶν ἀγίων μετὰ ἑλλήνων καὶ λατίνων, οἷους
σπανίως ἀναφέρει ἡ μελετητικὴ ἱστορία. οἱ πλείονες
εὐτυχῶς τῶν σοφιστῶν, μακάριοι ἄνδρες, προσνέχθησαν ἐν-
νοῦντατοι πρὸς τὰ ἀπαράγραπτα τῶν ἑλλήνων δίκαια καὶ αἱ
αὐτοβούνητες αὐτῶν, ὅσους δὲ ἐπηρεάζοντο ἐν πορροίᾳ τῆς
Χώρας συμφύονται, ἴδιασιν αἰρεθισμαῖς τοῖς διαφορῶν. τὸ
λαμπρὸν τοῦτο παρὰ δέχμα ὁφείλεται εἰς τὴν ἐκκλ. Α' (1512-
- 1523) ὅστις πρὸς ἀποδύειν τῆς μεγάλης χάρις ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ
τῆς Ἱερουσαλὴμ (1517) ἀνηγνῆρις δι' ἐπιστήμονας πράξις (κα-
τακτικῶν) τῶν πλείων τῶν ὀρθοδόξων ἐπὶ τῶν προειρηνημάτων
ὑφ' ἑαυτοῦ. ὁ πατριαρχὸς Φωφίας (ἀναγ. Ἀτζόλης) ὑπ' ἑαυτοῦ

μετά τοῦ καθήκοντος καὶ τῶν προσκυόντων δώρον τοῦ κατὰ τὴν
τῆς ἐκείνης καὶ παλαιότητος θρασυβουλίας ὑποσχεόμενον
ἐν τῇ ὁσίᾳ τῇ αὐτῇ ἔσται ἡ ἀρχὴ τῆς

ρωμαίων ἀσφάλτου μετὰ τῶν λοιπῶν καθήκοντων καὶ ἐπο-
τῆν ἐξηγήσατο ἵνα τὰς ἑκείνης καὶ αὐτῆς τῆς ὑποσχεθείσης
καμίνου καὶ τοῦ καὶ μεταστέρας καὶ προστινῆματα
ἔχουσι καὶ πάλιν καὶ αὐτῆς, ὑπὸ τὴν κυριότητα καὶ χρῆ-
σιν τῶν κατὰ τὸν ἵππον Ἀλκιναίῳ τοῦ ὕμνου καὶ κατὰ τοὺς
ὁρισμούς τῶν προπαρηθόντων βασιλέων" (ἡτοιμασμένη καταγραφή ὅσων
τῶν προσκυόντων ἵππων καὶ αὐτῆς τῆς πίστεως καὶ ἐν τῇ κυρία
ἐστὶ καὶ ἵνα ὡς ἐκείνη διόσῃ αὐτῇ ὅσα τὰ δόξα δοσέματα,
καὶ ἵνα μὴ ἐν χεῖρσι ἀπὸ καὶ αὐτῆς ὅσων... ἀλλὰ ἀπὸ πα-
σῶν τῶν φύλων ὁ πατριάρχης τῶν ρωμαίων νὰ πρυτύνῃ" (ἐκτὸς τοῦ
ἐπιδείκναι τοῦτο ἡ γραφὴν ἰδμεν ὅτι τὸ αὐτὸ τοῦ παλαιῶ
(ἐκτὸς ἀποσ. β. υ. ο. υ. ο. β.)). Ἰταῦθα πάλιν τῶν ρωμαίων, ὅπως ἡ-
γορεῖτο οἱ ὀρθόδοξοι, εἰς καὶ ἑνὶ ἔκτῳ ἔθνει καὶ καὶ καὶ ἀναγνω-
ρίστας διευκρίναι, ἀλλὰ θεωροῦνται τῷ πατριάρχῃ ὑπο-
κειμένοι Γκιουρτζίδης, χαρτίσιοι (ἰβηρὶς, ἀβυσσῆνοι) καὶ ἔθνη
καὶ ὅσα τὰ ἀφῆρται τῶν καὶ οἱ μετροπολίται καὶ οἱ μητροπολίται
(αὐτ. β. υ. ο. β.). οἱ λατῖνοι οὐτε ἀναγίνονται οὐτε ἀναγίνονται.

Πρὶν αὐτοῦ αὐτῶν ἔγινετο ἐπὶ Γερμανοῦ Α'. τῷ 1538
ἀπὸ τῶν πρὸς συγγένειαν εἶναι εἰς τὰ πύματα τοῦ Ἰορδάνου, τότε
ἔσχεσαν ἀγῶνιστον ἵτοι θυσιάζοντες εἰς τὴν ἀγίαν ἐποικισμένην
καὶ ἡτοιμασμένην, ἀλλὰ σπένσαι μὲν ἀνδρῶν αὐτῶν καὶ
καὶ ἡτοιμασμένην μετὰ εἰς Κ/πολιν νὰ γὰρ παρὰ τοῦ ἐκείνου τῶν
φιρμάνιον ὅμοιον τῷ πρῶτῳ (παλαιῶ σ. υπαί.) ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἐπὶ
ἐκείνου Α'. τῷ 1579. οἱ ἐν Βηθλέμ πατῆρες τῷ κατὰ τὴν ἐκείνου
κατὰ τὸ ἔθνος ἦλθον εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀναστάσεως ἀφῆσαντες τοὺς
καὶ τοῦ θεοδόχου ἐπηχάου εἰς τοὺς περὶ τὴν ἐκείνου ἐκείνου

46 πατέρας παραγγέλλοντας ν' ἀναίψωσι τὰς ἀμωμήτους καὶ
δύνας ἐπαινεθῶντες τὴν ἐπαύριον ἐν τῇ ἐσχίας πόλει καὶ γιγ-
~~νόμεναι τὰς ἐκείνων αἰρέσεις δὲν ἴδωκεν ὅτι ἔχοντες ἐν~~
τὴν φράσιν οἷνους καὶ χρήματα διαφθείραντες τοὺς τοῦρους
ἔχοντες ἀρπακτικὰ καὶ δορίμυς αἰρετοὶ τοῦ θαδύμοντος ἐπη-
λαίου. τοῦτω ἔγρον καὶ οὐκ ἐπισυνέστη ἰσθὴν Γάλλος πρεσβυ-
καὶ προσερχὴν τοῖς ἐπιτοπίοις αἰρεταῖς 6.000 χρυσᾷ πύθαι
αἰλοῦς νὰ περαινῶσιν καὶ τὸν Γαλλοθᾶν, ἀλλ' ὁ εὐφρόνιος δι-
ηστιάσας τὸ ποδὸν ἀννομήσας τὸν Κρανίου τόπον, τὸ νότιον
μῆρος παρ' ἤμην ἐπ' ὄρεον εἰς τοὺς λατίνους (ἐξημ. ταῦτα
κατὰ περίληψιν ἐν τῇ ἱεροσολυμῶδος τοῦ Πατριάρ. συγρ.
ὁ θαδύμωνος δευτεροεικόσιον νὰ ἀνδιαφίψῃ εἰς ταῦτα διεξίτητο
μαχίμον Συμαῖον τὴν πατριάρχ. ἰστορίαν "ἀπὸ τῆς ἐκτῆς οἰκ.
συνόδου ἀκριβ. ἔτους 1910" ἐν ἀνακ. ἱεροσ. σταχ. Γ. α. 42. ὁ συγ-
γρ. ἀρχιεπίσκοπος καὶ σχολάρχης). Κατὰ Συμαῖον ὁ πατριάρχης
τότε τρωαθῆς.. ἀπήλθεν εἰς τὸν αἰρετὴν τοῦ τόπου καὶ τὰ χρυ-
σόβουθρα τὴν βασιλείαν Ἰδαίε.. καὶ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ
αἰρετοῦ ἐπανέβη ὁ πατριάρχης καὶ τὸ ἄγιον ἐπηγεμον
καὶ τὸν ἄγιον Γαλλοθᾶν καὶ ἐξώσθησαν ἑκάστη οἱ φράσοι"
(ἐξημ. α. 43. σ. 43. ἀλλ' οἱ φράσοις εἶναι τρομεροὶ" πάλιν ταῦτα
τοῦτοι καὶ φησὶν παρὰ τὸ ἐπὶ τῇ τῆς ἱεροσολυμῆς Ἀπομ.
φύλῃ δόντες παρειαλῆσαν νὰ θανατώσῃ τὸν πατριάρχην
ὅστις κατὰ τὴν αἰτησίαν τὴν καὶ τὸ πᾶν καὶ τὸ πρῶτον
διὰ τὰ φησὶα ἐφυλάνοντο τὸν θεῖον θαφάνην εἰς τὴν Ἀμύρπολιν
καὶ τὸ ἔσπρας ἡθῶν εἰς τὸν αἰρετὴν παρειαίνῃ αὐτόν.. νὰ θανα-
τώσῃ τὸν πατριάρχην. ἀλλ' ὁ αἰρετὴς οὐδαμῶς ἠθύνοντο εἰς τοῦτο,
ἀλλ' ἀποστέλλας ἑξήχαρον αἰὶνόν τῃ φυλακῇ" σ. 43. πᾶν τοῦ ὁμο-
γλωσσίου τῆς ἀληθείας χρυσοῦ οἱ λατῖνοι μετ' ἐκείνους κατὰ τὸ
τὸ φῶδες, τὴν ἀπάτην καὶ τὴν πλαστογραφίαν (ἱ. Κωνσταντῖνον σ. 266-
267)

σωθήντων ἐν Βυζαντινῇ μετὰ τῆς Τουρμικῆς κατὰ τὴν αἰσθησὶν
τοῦτον ἔγινε ὁ εὐσεβεῖς ἀνθρώπων αὐτῶ σπουδαία πη-
τινὰ καὶ ἐμπειρὴ προνομία καὶ ἐμμερῆς ἐν τοῖς ἐν
18 ἀνατολῇ λατίνους, αἰγυπτίους, ἰσραηλιτοὺς καὶ προσκυτάς,
ὡς τρόπον ὥστε κατὰ καλλίστον (β. β. εἰ) ἡ ἀνατολή κατήντησε προ-
τιμωρῶτον τῆς Γαλλίας, ὅς τ' αὐτοὺς πρὸς ἐκ τὸ προβαδίσμα
ἐξ ὧν τὴν σπαρτάφην του ἐν κ/πὶν. οἱ φραγκοὶ ἀνὰ κράτος
τὰ μὲν ἐν τῇ παλῇ τῆς ἀναστάσεως καὶ τῇ ἀγίῳ ἐπ' αὐτῶν
ἀπεπράδωκαν τὰ τοποθετήσασθαι καὶ θυσιαστήριον ἐν τῇ
ἀποκαθήκοντι, ἀλλ' ἀντιστάσεως οὐκ ἔστι ἐν τὸν τοιοῦτον,
ὡς ὁράται καὶ νῦν, ἀλλ' ἔχουσιν καὶ ἡ σφραῖς τῆς κραταιᾶς
ἡμεῖς ρωσίας καὶ ἀντιδράσκει κατὰ τῆς τοιαύτης τῇ Γαλλίᾳ ποτὶ
τινὴν (Σμ. Θ. οὐσπένου, ἀνταγωνιστὴς τῇ γαίᾳ ἐν τῇ ἐγγὺς
ἀνατολῇ, ρωσία καὶ γαλλία, ἐν τῇ "ἀναμνηστικῇ τῆς ρωσ. παλαιᾶς
στίνου ἐταιρείας" τομ. 29, 1926. σ. 14-17 (ρ. β.)).
Ἰωάννης ὁ γραμμοὺς ἡμεῖς δεξιότατος τοῦ ἀντισταρξάντου τοῦ
πατριάρχου Γερμανοῦ μοιχαῖον ἀρδύριον δις βίβλος πρὸς αὐτὸν ὡς
γράμμα μετ' ἡμερῶν, οὗτος τῷ 1550 ἀπαντῶν διὰ δύο πο-
νακίαν χάριστη καὶ ἐξέτετε τὰ μὲν ἡμεῖς ἐπὶ ἐπισκοπῆσιν
σιμὸν ἡμεῖς τῇν προεμνησμένων μετὰ 9 ἔτη μὲν οἱ
τῶντος γυμνάσει τὰ πᾶσι 1000 χρυσὰ νομίσματα καὶ
πολύτιμον σιβύραν. οὗτος ἀνυμνήσθη καὶ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου
κίπριος προτάτης ἐκ ἀρδοῦνης καὶ ὑπερασπιστῆς τῇ γαίᾳ
τῆς ἀνατολῆς (β. καλ. β. β. 44-46) τῷ 1598 ἔχον ὡς προεμνησθῆς
ἐκ ἡμερῶν οἱ ρῶς πορφυροῦς κομιστῆς βίβλος τοῦ Ἰωάννου οὐ-
δοῖα ἀφ' ἧς σπουδαίας εἰδήσεως περὶ τῆς ὑπὸ τῶν ἡμεῖς ἡμεῖς
θεοῦ δαυνομένης τοῦ ἀγίου τάφου καὶ ἐπεσφάτο
μετὰ τοῦ πατριάρχου Εὐφρόνιου τὸ πατριαρχεῖον ἀφ' ἡμεῖς
καὶ τὸ ὅρος εἶναι θαυμάσιον πρὸς τὸν ἀγ. τάφον ὑπὸ
ἐν ὁ νῖος τῶντος θεοῦ (σ. 36 εἰ) ὡς καὶ ὁ βῆρις τοῦτον
ναφ, οὗτος καὶ τὸν μετ' ὑπὸ τοῦ πατριάρχου περὶ τῆς
ἐρχιμανδρίτης θοφάνης ἐδεξίοντο τιμωρῶν καὶ
προἰεμψαν μετὰ πρὸς τῶν δωρεῶν

[illegible]

ὁ διάδοχος αὐτοῦ Θεοφάνης δραπέτωσας ἐξ Ἱεροσολύμων,
 ἵνα σώσῃ τὴν κεφαλὴν του, ἔρχεται εἰς Κ/πολιν, ἀφ' ἧς ἀφίσταται εἰς
 τὸ βασιλεῖον κτιζάντων, λαμβάνει τὰς νικητήριας, ~~δυναμίδας~~
 οἱ φράροι αὐτῆς, ὁ σουλτάν Μουράτης δωρεῖται χρυσοῦς χρ-
 ῶν τῇ πατριάρχῃ, βιβαντὶ αὐτῇ τὰ προσκυνήματα ἀποσπᾷ
 αὐτὰ ἔχων τὴν ἀπομαθήσων, τὸν ταχθοῦν καὶ τὸ ἄγιον
 ἐπὶ λαὸν ἀπὸ τῶν φράρων" εἰς καὶ τὸν κῆπον καὶ τὴν αἰχὴν,
 ὅπου καὶ τὰ μνήματα (δ. 44). αὐτὰ ἦσαν τὰ προσιμια τῶν
 ἀναχριστιανικῶν πρῶτον τῶν λατίνων, οἵτινες δ' ἐν ἡρραδύσαν
 νὰ προῦσι καὶ μέχρι φέρον μόνον καὶ μόνον νὰ κατακτι-
 σῶσιν ἵδαφος ^(εἰς τὴν φράσιν γύλλου) χούτι φράσων εἰς τὸν 12', αὐτὰ τῆς μητρί-
 πύλης, τοῦ φοβεροῦ ἀνταγωνισμοῦ τοῦ δραματικωτάτου
 ἀγώνος ὑπὲρ διαδόσεως τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων ἀπὸ τῶν
 ἀρπακτικῶν οὐχὶν τῶν φραγκοκρατῶν. ἔνθα ὁ αἶψα τῇ με-
 γάλῃ πόλει, οὗς διζήσαν ἡ Τουρκία πρὸς ἐξασφάλισιν
 τῶν κατακτήσεων καὶ παρίωσιν τῶν ὁρίων αὐτῆς καὶ ὅρα τὰ
 μέγιστα κατὰ περσῶν, καὶ αὐστριακῶν, παρσῶν καὶ ρώσων,
 καὶ κατὰ τῶν ἰταλῶν (κατακτήσεις τῆς Κρήτης 1669). οἱ πόρι-
 μοι οὗτοι ἐξερματίσθησαν διὰ τῆς πρυφύμου συνθήκης τοῦ
 Κάρλοβιτς (1699). οἱ τούρκοι πρῶτον ἔδωκεν φόρον ἐπαχισί-
 ασαν τοὺς Εὐρωπαίους ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους ἀποθίμους τὴν
 ἐπιρμήν, ἣν κατὰ τοὺς προχριστιανικοὺς αἰῶνας εἶχον οὐρῶν
 καὶ ἦσαν εἰς συγγένειαν καὶ διαπραγματεύσεις περὶ τῆς εἰ-
 ρήνης τοῦ κόσμου διὰ τῆς συνομοσχεύσεως διαφόρων συνθηκῶν
 αὐτοῦ, ὅπερ τῶν ἐπέβαλλον ὑπατάθη, τοῦ αἰσθάσμου τλητοῦ
 ἐμ. Κατὰ τὸν Castellani τὸν νόμος ἦν ἡ βία καὶ δικαιοσύνη
 ἡ σπᾶς (Lettres sur la Morée εκδ. Paris 1820) νῦν ἐκινῶνται ἡ
 γραφίς διὰ τῆς εὐφυΐας τῶν διπλωματῶν. ἐν πάσῃ περιπτώσει,
 ἦσαν ἡ σφᾶ τῶν Ἀστικῶν νὰ θέσωσιν ἐπὶ τῆς πλάστῃς

48 τὰς δυνάμεις τῶν κατὰ τὰς συναντήσεις καὶ διὰ τῆς
 διπλωματικῆς ἐμπειρίας νὰ κερδίσωσιν, ὅτι ἀπώλεσαν ἐν τοῖς
~~ἔπαυσι. ὁ μὲν μὲν ἦρκεν τῶν ἀθλοῦν ἀπέδειξεν ὅτι οἱ~~
 Τούρκοι, οἵτινες δις ἐποστρόρευσαν τὴν Βίανην καὶ ἐπο-
 μοιράτωσαν τὸν πόλεμον ὅσον, δὲ εἶναι ἀνέκτατοι ἀλλὰ γι-
 νῆται, οἱ δὲ ἑυρωπαῖοι κατ' ἀρχαί διὰ νὰ ἀντιπρὶσθωσι
 τὸν σχεδὸν σελήνην ἑωσπτον πρηνὲς καὶ προσελίνοσιν τρεῖς
 ἡμῶς νὰ ἡγίσωσι καὶ ἀσπασθῶσι τὸ μαγνιχιδόντον (ἐγμ. ἐγμ. ἡμ.
 ὁ β (1567-74) ἡγάγετο πρὸς τοὺς βενετούς: "ἐγὼ ἀπεσταλμένος
 ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ προφῆτου νὰ διοικῶ καὶ κυβερνῶ τὰ
 πάντα, ἐγὼ μαστὶς τοῦ Θεοῦ καὶ ζήφος αὐτοῦ, ἐγὼ ὑπὲρ ὅ κα-
 ταβροφῶς τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀπεσταλμένος ὑπὸ τῆς
 ὑψίστης προνοίας τοῦ μεγάλου Θεοῦ" Κοῦμα ἱστορία ἀνθρ-
 πίνων πράξεων τομ. Ζ', σ. 425 πρῶτ. καὶ τεσσάρ. (εὐσθ. σ. 344)
 ἀλλ' ἔπαυσα ἐξοικειωθῆναι καὶ θαυόντες θαύρος κατῆρθον
 τὸ ἴδιον διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς πολιτικῆς, ὅτι δὲν ἐπέτυχον
 προεμίνον πρὸς τὴν ἀγίαν τόπων διὰ τὴν σταυροφορίαν.
 Ἐξ τοῦ συγκρίσειν τοῦτο ὅπως δὲν καθυστέρησε καὶ ἡ τουρκικὴ
 αὐτοκρατορία. Τὸν 12' αἰῶνα ἐγάμηναν τὴν ὑψηλὴν
πύλιν οἱ Κίου προεμίνον ἀθλοῦν - τρεῖς αἰῶνες ἐν συν-χῆρα
 κδιασπᾶσθαι μεγάλοι Βεγύροι - ἵνα οἱ ἀνακαρφῶνται τοῦ
 τουρκικοῦ κράτους καὶ οἱ προεμίνοντες τοὺς τοῦρκους πε-
 ρισσότερον πρὸς τὸν ἑυρωπαϊκὸν πολιτισμὸν, ἵνα ἑμῖνοι,
 οἵτινες ἐν χριστιανικῇ Ἀποστολῇ τὴν καταφυγὴν ἡμῶντες,
 οὐδὲως ἡγόντο τῶν ἐπιζητόμενων καὶ ἡχρησιμοποίησαν
 πρῶτοι ἡμῶν μεγάλων διερμηνεὺς εἰς τὴν τουρκικὴν διπλω-
 ματικὴν καὶ διὰ τοὺς κερυφαίους, ὁ μὲν πρῶτος τῆς τετρακίδος
 Μιχάελ Παδᾶς τὸν δαμόνιον Χίου Παναγιώτης, ὁ δὲ τῶν
 ταῖας Χουσσὶν Παδᾶς τὸν πρῶτον Ἀγί. Μαυροκρδάτον εἰς ὃν

ὁφείλεται τὸ ἀριστοῦργημα, ἡ συνθήκη τοῦ καθαρίσθαι. 49
 ἡ ἀληθινή πνεῦμα ἐθαυματουργήσας καὶ πάλιν καὶ ἐπεφοί-
 τηται ἐπὶ τοὺς αἰχμητάς τότε αὖθις ἀπεχέριται ὁ αἰσ-
 τολικός τῆς βαρβαρότητος αἰὲρ, καὶ διανοήσας τοὺς φυτοβό-
 λους τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν ἀλλά καὶ ἡ μήτηρ τῶν ἐκκλησιῶν
 ἡ γυνὴ ἱεροσολυμίτις ἐκκλησία, δὴν ἀποκαρτέρησεν ἐκ
 τὸν ἄλγος τῆς κανονικῆς σταδιοδρομίας τῆς. τοὺς μεγάλους πε-
 ριπονησίους τοῦ 15' αἰῶνος πατριάρχας Γερμανούς καὶ Εὐφρα-
 νίους, διεδίδασκε ἀπὸ τοῦ 1669 ἐπὶ ἐκκολλητικῶν ὅλων ἡ θαυμα-
 στή ζωνὴ τοῦ θοοῦ καὶ χρυσάνθου (θεοῦ καὶ ἀνδρός).
 ἡγεμονίαν, ἐξ ἀρχαίων τῶν καθαρίσθαι καταγορεύειν.
 οἱ δεῦτε οὗτοι ἱεράρχαι κατήγγειλαν πάντας διὰ τὸν διὰ-
 θρῶν ζῆλον καὶ τὴν βαθύτητα ἐνέσταν σοφίαν καὶ
 σύνεσιν, τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως δῶρα, δι' ἣν ἐπερὶ-
 σαν μετὰ πρωτοφανοῦς δραστηριότητος τοὺς ἐκείνους τό-
 πους, πᾶσαν αἰταπαρνήσιν καὶ αὐτοθυσίαν ἀποδείξαντες
 ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῶν ἱερῶν καθηκόντων. ἀσκήματα καὶ σο-
 φώτατοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς φιλοσοφίας διαπαντός, ἀσκη-
 τήνιστοι τοῦ Θεοῦ ζῆλον κήρυκα καὶ τὴν βαρύνει τῆς
 ἀκρίβειας ἡμῶν πίστεως ἐπιδεικνύμενοι, ὡς καὶ ἀνοήτοι
 φρονεῖ τῶν ἱερῶν καθηκόντων πρὸς συντήρησιν καὶ
 ἀνακαίνισιν τῶν ὁποίων κοπιῶντες πορίαι ἀντράμβανον
 ἐκ ὑπερβολικῆς κακοχίας ὑποβαρύνοντες, περιδιδόντες καὶ
 συλλέγοντες τὸν ὅλον τῶν ἐκείνων χριστιανῶν ἡ ἀγιοτα-
 φική ἀδελφότης διαισῶς σφηνώνεται, διότι ἔχει καὶ ἐπιδεί-
 νουται ἐν τῇ ἱστορίᾳ φυσιογνωσίας. εἰς τὴν δυσπαγμίαν
 τῶν χαλεπῶν αἰώνων καὶ τῶν ἐμφάνεισι τῶν ἐκείνων τοῦ
 ἡτο ὅπως εἰσέλθαι Θεοῦ διὰ τὴν συντήριαν τῶν ἐκείνων
 ἐκ. ὁ βουλομένος νὰ προδιασθῇ περὶ τῶν προκειμένων, ὡς ρίψῃ

50 ἐν βιβλίῳ πρὸς τοὺς τρεῖς ὁριζομενόμενους τόμους τοὺς
περιέχοντας τὴν ἀσκητηγραφίαν τῶν δύο κρημνῶν πατριαρχ.
~~ἱεραρχίας ἐν τῇ σερῇ τῇ φασικῇ πρὸς τὸν λαόν~~
Ιστορία Ρωμαίων τοῦ εὐδοκίου χουρμουφάκη, καὶ ἐπειδὴ
ὁ ἀθ. παπ. Κεραμὴς τῷ 1409 ἔχων ἐκδόσει τὸν XIII τόμον
τῶν ἡγῶν κρημνῶν, ὅπου ἐπίσης περιέχεται πολλὰ ἐπιστολὰ
τῶν πατριαρχῶν τούτων, ὁ μακ. Νικ. Γυιόργος ἐποίησεν τὴν
σύνθεσιν ἐκδόσεως τὸν XIV τόμον ἡγῶν κρημνῶν τῇ σερᾷ
τοῦ χουρμουφάκη. Αἰτιρῶνται εἰς τρία μέρη ὁ τόμος. I-1, 120-
-1416, Βουκουρεστίου 1915 σ. XIV, 466, II. 1716-1777, 1917, σ. XXVII, σ.
404-1290, καὶ τῷ 4. τὸ III μέρ. ἱεραρχ. τῷ 1919 ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἐκδο-
μένη) πρὸς τοὺς τρεῖς ἐφευρέσθαι τὸ γεγραμμένον
κατὰ τὴν ἐκδοσὴν τοῦ πατριαρχικοῦ νικηταρίου καὶ ἔν
ᾧ ἐννοεῖται ἀπεφύνατο, ὅτι ὁ πατριάρχης τοῦ ποιοῦ
ἐπρεπε νὰ εἴναι ἀνὴρ σπουδαῖος. ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν
προσδοκίαν καθεστὸς καὶ διεκτελεσθῇ μέχρι τοῦ νῦν πᾶν
κανονικὸν καὶ ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον καὶ ἔδωκεν ἡ
ἀρχαία τάξις καὶ συνέθια τῇ καθολικῇ ἀρθοδόξῳ ἐκ-
κλησίᾳ, ὡς περ εἰκὴν τῆς ἀπαράχραπτος (Δοσίθ. πρὸς
τὴν ἐν ἱεροσ. πατριαρχικῶν σ. 1208) τὸν δὲ Νικηταρίον
διεδέξατο ὁ Δοσίθεος! εἰς τὴν μετὰ τὴν καὶ εὐφραδίαν διπ-
λωματικὴν ἐκδόσιν τοῦ θεοσκόπου ἐφύλακται τὴν πρό-
βλεψιν τῶν Κισσοπροχέων ὡς θεοφῶν ὑποστηρικτῶν τῶν
ἡγῶν καὶ τὰ φέροντα κατὰ τὴν περίετον τῇ παρὰ πα-
τρί μισρᾷ βίβλῳ τῶν. Κάθε ὀρίον ἀναφέρει τὰ ὀνο-
ματα αὐτῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν διηγεῖται πᾶς
κατὰ τὸν νὰ ὑπεκρίνηται εἰς τοὺς ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων τῇ
Ταρχίαν καταχθεσίους σκοποὺς καὶ νὰ προλαμβάνῃ πάσης
σκέψιν τὸ καμὸν διακρίναι καὶ πλεονεξίας καὶ διορθοῦν αὐτὴν.

51
 - Θα ήτο εύλογον εἶναι ἡ ἔργα τῆς σήμερον
 εἶναι ἕνα τοιοῦτον βοσίδιον ὑπάρχον τῶν ἐξωτερικῶν -
~~εἶναι ἐκμετρίαν πάντας τὴν πρέσβαν πρὸς τοὺς μέγαν~~
 βερίων, ἢν δὲ γνώσῃς κατὰ βάθος τῆς τουρκικῆς καὶ ἀρα-
 βικῆς (ἴσα καὶ τῆς ἀλβανικῆς ὡς ἀραχωβίτης ἢν προτίμην
 οἱ Κιουπρουχίδες καὶ ἦτις ἵνοιχεν ἀμείβει τὴν καρδίαν των).
 Ἡ "Δωδεκάβιβλος" εἶναι ἡμετεροπαρμὴν ἀπὸ τοιαύτας εἰδησεύ,
 ἐπεισόδια καὶ ἀνέκδοτα, ἀλλ' αὕτη ἡ βιβλὸς ἡ μέγιστος ἐργα-
 φιστο βύτην τῶν παροδολόγων τούτων ἀλβανῶν δωρεῶν
 καὶ δὴν ἦτο (πιετραμῖνα εἰς τὸν ἕλπον πηλοποννήσιον καὶ
 γράψῃ ὅλας τὰς ἀκριβολογίας. ἔχομεν λοιπὸν καὶ τὰ "ἀνέκδοτα".
 Κατὰ τοῦτο ὁ βοσίδιος μιμούμενος τοῦ βιογράφου τοῦ Ἰου-
 στινιανοῦ προέβρισεν φηροπύγος πληρίστρον χερὸγραφα, ὅπα
 ἐκδοθέντων (ὡς γὰρ ὁ ἐκδοὺς τὰ "παρρηγομένα ἐν τῇ ἱσ-
 τორίᾳ τῶν ἢν ἱεροσολύμοις παρραρχευσὼν των" ἀδ. παπ. κε-
 ραμῖς (ἀναγ. ἱεροσ. σταχ. Α'. σ. 231-308) ὁ ἀντικτὸς αὐτοῦ χρί-
 σάνθος τύποις ἐς φῶς ἤνεγκεν τῷ 1715 ἐν Βουλκουρστὴν τῶν
 "Δωδεκάβιβλον"). ἀλλ' ὁ βοσίδιος ἐς τὰ παρρηγομένα δὴ
 ἐξηγήθη κατὰ γράμμα τὸν πιεραχόλον Κεκοσάρια, ἀλλὰ
 προστίθενται πλὴν ἄλλων καὶ 17' βιβλίον ἵνα περιγράψῃ
 ἐκταῶς τὰ κατὰ τοὺς Κιουπρουχίδες (αὐτ. σ. 297-307) ἔχομεν πε-
 ρὴν ἱστορικὴν περὶ τῆς ματαφυκῆς καὶ βραβύς αὐτῶν πρώτης
 τάξεως. (ἐσμ. ὁ Κεραμῖς κατὰ τοῦτο ἴτο εὐτυχῆς, ὅπως
 καὶ διὰ τὴν ἀναμνήσιν τῶν παρρηγομένων ὑπὸ τοῦ ἀρχι-
 Γερμανοῦ ἀφρονίδου ἐς τὴν ἐκδοσὶν τοῦ ἀδ. κομν. ἐψηφίσαν
 τὰ μετὰ τὴν "ἀλφωσιν" (Κ/πορις 1870) οὗτος ἐν τοῦ ἐνωστῆς ἀν-
 δίκου ἐξίδωκε τὸ Η', Θ' καὶ Ι' βιβλίον. ὁ δὲ Κεραμῖς ἐβν
 ἀν' ἀνθυμούμαι καλῶς) καὶ τὸ ΙΑ'-ΙΒ' δημοσιώσας ἐς τὸν
 ἐφημέριον ΧΙΙ τόμον τῆς συρῆς Χερμουφαίνης. τοῦτο ἡγεῖται

52 ὅτι σοφιστικῶς 2. Κουρίας καὶ ὁ Γ. ἀρβανιτάνης
γράφωντες εἰς τὰς δύο ἱεροσολωμαϊκὰς) ἀναφέρω αὐτοῖς
~~τὸ χωρίον περὶ τῆς κατασκευῆς: "Χωρίον κείται εἰς ἀρβανι-~~
τιανὴν ἑρῆν ἡχεῖται, εἰς τὸ ὅποσον εὐρίσκεται ἕνας μὴν
ἀρβανιτῆς ὀνομαζομένης Κουρίας. ἔχεν υἱόν, ὃς ἦλθεν εἰς Βυζάντιον
ἐκμετρίσας τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ γένητο ἰσχυρὸς. εἰς
προκοπὰς γένητο μέγας τοῦ διογτανίου ἱπποκόμος καὶ
μετέπειτα πασῶν εἰς διαφόρους τόπους, ὅστις Κίου προση-
λῶνται ἀντιφών. τοῦτον ἀποθανόντος γένητο βεβήρως
τὴν τέκνόν του, ὁ υἱὸς τοῦ ἀχμῆ (271. Κατὰ αὐτὴν
ἡμετέραν φ. 243^b ὁ Ἀχμῆς ἦτο "ἀνόμοιος κατὰ πάντα καὶ
ἐναντίος εἰς τὰ ἔθνη καὶ εἰς τὰ ἔργα καὶ τὸν πατέρα, ἐπιδὴ
καὶ αὐτὸς ἦτο ἄνθρωπος σοφός, πρᾶος, ἡδύς καὶ μετὰδοτικὸς
ὁ δὲ πατὴρ του ἦτον αἰμοβόρος καὶ ἄρπαγος, ὁ ὅστις Ἀχ-
μῆς πατὴρ, ἀφ' οὗ ἔλασεν διακρίσας καὶ ἵναυος βεβήρως ἀπ-
θάνῃ εἰς τὸ βεβήρως" (πρὸς τὸν χαρακτυριστὴν τοῦ ἀντιφών
τοῦτον συμφωνῇ καὶ ὁ φασίδιος) ὁ δὲ παπαρρηγόπουλος γράφει,
ὅτι ἦτο ὁ ἀξιότατος τῶν μεγάλων βεβήρων μετὰ τὸν Σοφιστῆν
τομ. 6, σ. 554.) οὗτος ἦλθεν τὴν Κρήτην... ἐβήρως Κίου-
προσηλῶν, ἔχε καὶ ἕτερον υἱόν ὀνομαζομένην Μουσταφῶν, ὃς μετὰ
γράμματα ἀραβικὰ ἱεροσολίταις ἐκμετρίσας σοφιστικῶς παρὰ
τοῖς Ἰουδαίοις... καὶ δικαιοτάτος. οὗτος εἴρηται ἀντιφών ἡ-
γετὴ τὸν βασιλεῖα Μουσταφῶν καὶ ἔλας τὸν Σοφιστῆν"
(σ. 298-299) Διηγεῖται ὅτι ἐπ' αὐτοῦ αὐθιγόντος τοῦ φόρου (κα-
ράξιν) ὃν ἀπέστειλον οἱ χριστιανοί, αὐτὸς ἐμφανίσας τὰ προνόμια
ἀπ' ἡμαρτῶν τοῖς ἀγιογραφίταις, ὅπως δὲν ἐπέτυχεν ὁ εἰς τὴν πα-
τριάρχην Κωνσταντῆν καὶ "γένονεν αἰτία γὰρ πληροῦσθαι
ἐπὶ ὀρχιστῶν πάντες οἱ μοναχοὶ καράξιν) πρὸς τὴν ἀπο-
κατάστασιν Ἀχμῆς εἰς τὴν πόλιν εἰς γίαν δύσμορον θίγον ἔχον

την ἀνδράσιν, ὅς καὶ ἐκείνοις σημάτων καὶ ἰσχυρῶς
τὰ κατ' ἐξῆς, ἐφ' ὃ δὲ δαίμονες περιρρανόμενος ἔλεγεν·
"ὦ ἄνθρωπε, εἴη τινὲς κακῶς γίνεσθαι αὐτὰ μετ' αὐτοῖς,
ὅπου στήθεος ἐξιστασθῇ, ἵνα ὅτι οἱ κερταὶ φοβίσαν τοῖς
κατασχεύοντες διὰ τὰ παύσαν ἀσπρά καὶ σιβαίνῃ (ἐμφανῶς)
τὸ μοχλοσύριον εἰς χεῖρας, καθὼς ὅταν ἴδωσιν φανερῶς.
διὰ τὴν νύκτα σινοδομένην τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς βυθίσιν καὶ ἡ-
ρνώθημεν ἐξήματα παύχια.. εἰ δὲ γὰρ, ὅτι τὰ γράφω τὰ μὴ
δύσονται, ἀλλὰ ἐμῶν δὲν μὴ πιστεύουν, ὅτι παρακινῶμαι σου
καὶ γὰρ καὶ τοιαῦτα, ἀλλὰ φοβούμενοι δίδουσι. Αὐτοὶ δὲ
ὅτι οἱ φράγμοι δὲν ἔχουσιν εἰς τὸ χεῖρ καὶ ἡμῶν ὑμῖν
ὀρισμὸν ἄξιον καὶ πάντοτε γινώσκων τὴν ἱερουσαλήμ, ἀπὸ
οὗ ὑπάρχει ἀγάς ὅροι οἱ ἡμεῖς χαρμάνοντες φημίνα παρ'
αὐτῶν μαρτυροῦσιν ἐμῶν ἄμα.. μηδὲ λοιπὸν γίνεσθαι αὐτὴ
ἡ ἐξίστασι καὶ μαρτίστα ἐπὶ τοῦ δικαίου καὶ ἀγαθοῦ ὄντος
ὃ δὲ "ὦρῆμεν ἄνθρωπε," ἔφη, "καὶ μὴ γίνεσθαι τοιαῦτα. ἔοικεν
ὅπως ἀνθρώπων σε διαδοῖν τὴν ἐκκλῆν, ἥς εἶχον καὶ ἔχω ἐκ γένους
τόσους καὶ εἰς σὶ αὐτόν... Λοιπὸν οὗτοι οἱ ἄδικοι καὶ ἀδίκαντα
ποὶ φράγμοι γινώσκων ὑπέρβλημα καὶ ἀδύνατα, ἢ οἷς ἐπρόσθεσαν,
ὅτι καὶ τὰ πορνεύουσιν τοὺς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως καὶ ἡμῶν ἂν
τοὺς ἀποβάλλωμεν διὰ τὰ δύο ταῦτα γινώματα, θίγον ἐνρί-
βου προφάσεως τὰ δῶδωμεν.. καὶ διὰ τοῦτο ἐμαρτύραμεν
τοῖς κακῶν τόχα διὰ τὰ στήθεα καὶ ἰσχυρῶς.. Σὺ δὲ γρά-
φετοῖς μοχλοῖς σου τὰ μὴ φοβηθῶν μήτε τὰ δῶδωσιν τιπο-
τε καὶ ἡσυχασε" (ἀντὶ. ἱερου. σταχ. Α'. 285-286). ἐν τῇ "ἀπορ-
ρήτῃ" τοῦτον καταταρτάνει πρὸς καὶ τὴν εὐνοίαν τῶν Κι-
ουπροουλήδων καὶ τὰ μέσα ἅπτερ πάντοτε διίδετον οἱ φρά-
γμοι πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶντων. (ἐμφ. εἶναι ἀντικρῶν
παντὸς ἐπαίνου ἡ τοιαύτη διαφυγὴ τῶν Κιουπροουλήδων πρὸς

51 τὸ γένος μας, διότι καὶ ὁ γυναιχὺς μικρὴν, καὶ τοὶ δύο αὐτοὶ κρῖς περιγράφεται οὐχ ἔττον ἢ τὸ γένος φελοχρυσόμας. αὐτὸς ὁ Φουβιδας γράφει, ὅτι κατὰ τὴν ἔτει 1659 γυναιχὺν μικρὰν πυρκαϊᾶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔμαθον τὸ ἐν ὄρω ναοί, ἔδωκαν ὀρισμὸν ἀρίστων ἡ ἀναμνησθῶν (αὐτ. σ. 251). Κατὰ τὸν ἡμ. λόγιον φ. 443^α ἔσωσε τὴν κεφαλὴν τοῦ Βασιλέως Βούδα (Λούπου) ἡγεμόνος Βραχίας (ἡς συμπατριώτου) ἐν φ. 434^β. ἦν ἀσθενὴς τὸ γένος καὶ υἱὸς Ἰφίης, οὗ καὶ ἡ μητέρα ἀπέθανεν ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι. ἦν δὲ ἑστὴν ἔχουσι, ὅτι τῇ θρησκείᾳ τῶν ὀρθοδόξων προσήκει καὶ κατὰ βαθμὸν τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματι δουλεύσας ἀνῆλθεν εἰς τὴν ὑπατοῦ τῶν ἀρχῶν, διὰ τὸ ἐπιγεῖναι χάριν ἰσχυρὰ καὶ καλὴν ὑπὲρ τὴν ἐκκλησίαν, Κισουρὴ ἡ γαλήνη, ἡνομήσθη Κισουρὴν. ἔλαβεν ὁ ἀχμὴς μυστικὸν σύμβουλον τὸν Παν. Νικολαῖον "ὅν ἡγάπησε ἀλλοτρίως ἡς ἀδελφόν καὶ ἔτιμωσεν ἡς πατέρα" ἦτο ὅστις αὐτοκρῖς, ἀφ' οὗ ἔμολε 3000 ὁμοφροσύνης, τὸν οἰκονομ. πατριάρχην παρθέριον Γ' κατασκευάσαντες τὴν καὶ τὴν ἱεραὶν Γαβριήλ. πρὶν ἀποθάναι τῇ 1661 ἀφ' ἧς διάταξεν τὸν ἀχμὴν. περὶ Κισουρὴν ἔγραψα τινα ἐν τῷ "Γρηγορίῳ ἀργυρολαστρίτῃ 177." ὁδὸν 1935, σ. 175-174. βλ. Histoire des grands Vizirs Mahomet Corproli pacha et Achmet Corprogli pacha celle des trois derniers grands Seigneurs. Amsterdam 1676) ^{προσέφυγε ἡ τοσαυτάλας ἀρχὴ τοῦ ὁδοῦ. Enversley The turkish empire 1668} ὅτι παρ' ἡμετέρας καὶ ἀλλὰ πρὸς τὴν τοῦ Φουβιδίου, ὅτις εἶναι ὁ φυλακὸς τύπος τοῦ αἰωνιότητος φρουροῦ τοῦ ἀχμὴστοῦ πατριάρχου καὶ παρ' ἡμῶν τὸ μίτρον, ὃ ὁ δὲ νῆαται γὰρ φθάσει ἡ θεία σὺν τοῦ ἀνθρώπου, προσημῖον γὰρ πρᾶξιν τὸ καλὸν - ἀπομνημονεύον διὰ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ παραδειγμα - ὁ βεπτὸς οὗτος ἡ- ράρχης εἶναι ἡ εὐλαβιστὴ μορφή τινος ἀπὸ τῶν δύο ἀν- γέλων ἀχμὴστον καὶ διαπνευστιφορτῶν ἐν τῷ στίβῳ τῶν

55
ἀρχὴν τῶν παρατάξεων εἶναι ὁ ἀποστασιαχὴτος ἦρως
ὅστις ἐν τοῦ ἐμφανοῦς καὶ ἀφανοῦς μετὰ καταπληροδύσεως
~~ἐπισημαστικῆς~~ ~~τῆς~~ ~~παρασκευῆς~~ τὸ περιβόητον, καταστίνχον
τὰ στρατηγικὰ σχέδια καὶ συγκροτεῖται ἡ μάχη ὃ δὲ ἀντίπαλος
ἐνὶ τοῖς πᾶσι ἰσχυρίσιν ἐρίβουται ἡττηθῆναι. ἔπειτα ἀρχο-
μνος, ὅτι οἱ ἀρχὴν πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀρχῶν τῶν ἐν τῇ
ἡ ιστορικῇ συνίχῃ (ἔρος τοῦ Ο. Σπερδίου) τῶν ἀρχῶν τῶν
μαρτύρων τῆς πίστεως, καὶ ἐκ μὲν ἦτο ἀνδρῶν, ἦτο ἀπα-
ραίτητος, ἡ παρρησιαστικὸς τοῦ θείου, ἵνα διὰ τοῦ θαύματος
προβλεπῶν τὰ πᾶσι, ἵναί τε πάντες ὁ θεὸς ἀναμι-
χνύεται, διότι διὰ τῆς καρποφορίας τοῦ ἐσχατοῦ λόγου,
διὰ τῆς προχρηστικῆς ἐν τοῦ φωσφορικοῦ τὰς δαψιλοῦς
χαρίτος ἀπέβησαν οἱ ἐν τῇ τριτοκτονίᾳ ἀνθρώπων
θεοὶ κατὰ τὸ φατμικόν: "ἐγὼ δὲ ἔπαθον θεοὶ ἔστε πάντες".
Ἦν τὰ θαύματα τῆς πίστεως διασταυρούμενα πρὸς τὰ θαύματα
τῆς διανοίας πρὸς τὴν μεγαλοφυῶν ἰδιοφυῶν τοῦ ἐγγηγι-
νοῦ πνεύματος, ὅπερ κατέστησεν ἄλλοτε τὴν ἀνατολὴν
καὶ ἐσχατοῦργος προεβόρυν ἀπὸ τὰ ἐγγηγιὰ ὄπλα.
Θὰ χρησιμοποιοῦμεν πρὸς τοῦτο καὶ τὴν νῆαν πηχίαν.
τὰ ἔγγραφα τὰ προχρηστικὰ ἐν τοῦ ἀρχαίου τοῦ ἐν φα-
τορίᾳ μετοχίου, τοῦ παναρίου τὰς δαψιλοῦς, πωλθῆντα ἐπὶ
τοῦ καρδαμύδωνος γεωγνῆς ἐν τὴν βουλαντικὴν ἀναδο-
μίαν τοῦ Βουλαντικῆς καὶ δημοσιωθῆντα ἐν τὸν δια-
γνηθῆντα χιν τόμον τῆς συρᾶς κυρμυθῆς. ὁ θεοὶ θεός
κατὰ τὸ β' ἔτος τῆς πατριαρχείας εἶχε καταμύσει τῆς
τὸν μυστικὸν μύθον τοῦ ἀρχαίου πηχίου, ὅστις τῷ 1671
ἀπατῶν ἐν τὰς ἐμνήσεις καὶ ἀποστολῆς αὐτοῦ γράφει:
Συχαίρει ἐν πρώτοις αὐτῷ διὰ τὴν ἀνοικτοσύνην τοῦ ναοῦ
τῆς βυθιῆς. "τὰς δὲ ἰνδράς τῶν πατρίων καὶ τῶν αὐτῶν

56 φρατοῦνται τὰς ὑποθέσεις ἀντιρρήσει... ἡ δὲ μακαριότης
 δὲν θάη τὰς φωνὰς γόγον ἀφίκα, ὡς ἔμαθον ἐκ τῶν
ἐγγράφων (σ. 905) καὶ ἰαθῆναι πᾶσι μακρὸν χρόνον "αὐτὸς ὁ βα-
 σιλεὺς νὰ κοινοῦνται ἐς αὐτὸ οὕτως ἄλλος τις..." καὶ ἐπὶ
 τῇ ἀνομιᾷ τὰς διατάξεις πρὸς τὰς ἐκκλησίας, ἵνα γὰρ ὁ
 πατριάρχης γράβει "τὸ τῶν φωνῶν μακρὸν χρόνον
 ἡ δὲ αἰτία εἶναι αἴτια: ἀφ' οὗ ἡκούσθη, ὅτι ὁ βασιλεὺς
 μέλλει νὰ περάσῃ ἐς τὴν Ἀσίαν, ἐξήρχοντο οἱ Γάλλοι πᾶσι
 νὰ εἶναι μεγάλοι καὶ βαρύνοντες τῇ βασιλείᾳ ἐς τὴν Ἀσίαν
 καὶ ἵσταντο, ὅταν ἡ βασιλεία εἶναι ἐς προὔβουλον ἡ ἀ-
 γρὸν μακρὰν τῇ ἐκκλησίᾳ νὰ σταθῇ μερὶς καὶ ἀλλὰ
 νὰ ἔγγραψον ἢ τὰ πρῶτα τοὺς ἔγγραφα ἢ νὰ πᾶσι
 ὅλους τοὺς ἐκκλησιαστικούς τὰς ἀρχαίας καὶ νὰ ἀρχίσουν πάλιν
 ἡτοιμάσαι πᾶσι οἱ τόμοι δὲν τοὺς ἔχουν δώδεκα, μήτε ἔχου-
 ρας ἐκ τῆς Ἀσίας πάλιν δὲν ἔχουν ἀρχαίαι καὶ μετὰ
 τὰς ἀρχαίας καὶ ἔχουν καὶ τὰ ἑξήματα τοὺς καὶ δὲ αὐτὸ
 ἡ πρόβουλος τῶν Γάλλων καὶ ἡμέρας πρὸς τὴν νὰ μαρ-
 τύρῃ καὶ ὅσοι οἱ Γάλλοι μεγαλοπρεπῶς καὶ ἴδω, ὅπως
 εἶναι τώρα εὐδὲν τῶν ἐγγράφων ὑπ' αὐτῶν ἱφάνη, καὶ ἐν-
 φανῇ καὶ ὅπως, αὐτὰ ἐκ τῶν αὐτῶν ἐκτίθεν δὲν γίνονται κα-
 ῖς φυλακῶν", ἰδοὺ μία ἀποκαλύψις ἀπὸ στόματος τοῦ ἐξ
 ἀπορρηγνῶν πρώτου ἱερέως, θρησκ. προέδρου τῶν ἀρχαίων
 τόπων, ἥτις φανερὴν πᾶσι οἱ φράσεις ἱπποκράτους ἵνα
 εἶναι καὶ παλαιότερος ἀρίστη (σ. 905) (ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πα-
 τρισταίας, ἥτις ἐκ τῆς κατ' ἑκαστὴν τῆς καὶ χριστιανῆς, ἥτις
 καὶ ἔχου ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ γράφει καὶ περὶ καὶ ἡ
 ἐκκλησία νὰ ἐκφράσῃ ἐς τὸν ἐκ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἡ
 θάνατον σχίσμα, ἥτις νὰ εἶναι ἡ καὶ ἡ καὶ "τὸ ἡμέτε-
 ρον ἐκκλησιαστικόν", ἥτις ἡ καὶ τὴν πατριάρχην νὰ

γυνὴ μεγαλύτερον! "ὅτι ἐπύχα εἰς τὸ μοναστήρι ἐπὶ αὐτῇ
εἰς τὸ βωμὸν τοῦ σταυρομάχου (σταυρομάχος) καὶ εἶδα
ἐκείνην τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸν οὐκ ἀρῶν, ὥστε
στύβωμαι εἰς μεγάλην κατάνυξιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ διὰ
ἀξιότητος καὶ τὴν καμνὴν τὴν ἐκείνη ἐκκλησίαν, ὡς ἐκεῖνη,"
(σ. 907) ἀντιφώνησεν, ὅτι ὁ Κισπρωτὴς καταγράφεται προ-
σέει, ὅτι ἐκρίνατε τὸν οἶκ. πατρ. παρθένον δ' ἀγ' αὐτὰς
εἴς κεκοιμητὴν ἐχθρὴν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θε-
οῦ διὰ γράφει ὁ Νικηολάου "περὶ τῆς αἰσχύνης παρθένου
τὸν ἐξορισμὸν τῇ ἐπιδόσει εἰς πλάτος" (αὐτὴ) εἰς τὸ ἐκκλη-
σίον μας "τὸ οἶκ. πατριάρχου" καὶ ἐγράψαμεν τινὰ ἐν τοῦ
ἐκκλησίου αὐτοῦ περὶ τῇ αἰσχύνης τοῦ ἐκκλησίου παρ-
θένου. ἐκείνη γὰρ παρὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ πρὸς διακοπὴν,
ἐκείνη τινος ἐκκλησίας ἐκείνη τὸ ἐκκλησίον αὐτοῦ μαρτυρῶν
καὶ τὸ ἐκκλ.: "πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τὸν ἐκκλησίον τῆς
ἐκκλησίας πρὸς ἡμᾶς ἐκκλησίᾳ ἐγράψαμεν καὶ τὴν ἀποκρίσιν
ἐκκλ. τοῦ ἐκκλησίου ἐκκλησίᾳ ἀποκρίσιν καὶ περὶ-
μῶν καὶ εἰς αὐτὰς τὴν ἐκκλησίαν τῇ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ
(σ. 907) αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ
ἐκκλησίᾳ, ἐκκλ. καὶ ἐκκλ. τοῦ ἐκκλησίου καὶ διότι ἐκκλησίᾳ εἰς
ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ καὶ ἀναστασίου ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ
ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ
(ἐκκλ. ἐκκλ. τοῦ ἐκκλησίου κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἐκκλησίᾳ περὶ
τὰ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ
αὐτοῦ). τῷ 1674 ὁ Ἰωαννᾶννης Πορφύριος ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ
ἐκκλησίᾳ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ, ὅτι οἱ
ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ καὶ τὴν ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ τὸν
ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ, πρὸς ἐκκλησίᾳ καὶ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ
ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐκκλησίᾳ (ἐκκλ. ὁ Νικηολάου)

[illegible]

ὁ μηχανικός εἶπε "πολλά (sic) καὶά κάρνη, ἀς μαζύβ⁹
 να ἔχον μί πολλά ἄσπρα" διό καὶ ἐπιφέρει ὑπογραφήως
~~ὁ ὑπογραφεύς: "ἤγειρον τὸ αὐτοτάστατον τῶν λαύρων καὶ~~
 τῶν πλινθίων τῶν, μάλιστα εἰς τούτους τοὺς καιροὺς, ποὺ
 ἔχον χρῆμα. ὅμως ἐπὶ τῶν γὰ ἀναπαυθὼν μί τὰ στήθα τῶν
 ρωμαίων. ἀς ἔχον τὸ ἀνάστημα (οἱ γάλλοι) ποὺ ἔχοναν αἰτία πα-
 λιν τὰ γυμνασθῇ ὁ ἅγιος τάφος!" ὁ Δουσίθεος παρεβελήετο
 ἡδὴ πυρετωδῶς διὰ τὴν ἀντιμετωπίστη τῆς νέας περιπέτειαν,
 ἣτις ἔλαμβανε χώραν, ἐνῷ διεξήχετο ὁ τουρκοπολεμικὸς πό-
 λεμος. εἶχεν ἡδὴ εἰς χεῖρας δύο φερμάνια γὰ ἐκδοθέντα
 πρὸς περιστορὸν τῶν λατίνων, ἐπὶ μουράτ Δ'. εἶχε συμβῆ ἐν
 δραματικὸν ἐπεισόδιον ὅπερ μικροῦ δυνὲν γὰ ἐστοίχιζε τὴν
 φωνὴν τοῦ μεγάλου πατριάρχου Θεοφάνους τῷ 1629 ὡς εἶδον
 ἐπὶ εὐφροσύνῃ τὸ τότε μίρος τοῦ Θεοδοῦχου ἐπηλαίου εἶχε
 μῆκει εἰς τοὺς φράγους. ὁ Θεοφάνης κατὰ τὴν παραμονὴν
 τῶν Χριστουγεννίων ἔτρεχε τὴν γνωρισμένην λιτανεὶαν ἀπὸ
 τοῦ βορείου μέρους τοῦ ἐπηλαίου εἰς τὸ νότιον, ἐκτὴ ἡγή-
 θησαν οὗτοι γὰ ἀνοίξωσι τὴν πύλιν διὰ γὰ ἔλθῃ. ὁ πα-
 τριάρχης διακινῶν τὴν λιτανεὶαν ἀνέκρησε χαρὶς γὰ
 τῇ αἰσῇ τὸν ἑσπερινόν. τοῦτο ὅμως ἔβρασε τοὺς λατίνους
 καὶ ἤρπασαν διὰ πραξικοπήματος καὶ τὸ πρὸς νότον
 ἡμῶν τοῦ Γολγοθᾶ καὶ περὶφράσαν διὰ σιδηρὰς κυλινδρῶς
 ὥστε γὰ μὴ δύνανται οἱ ἔρχοντες γὰ διέρχονται. (ἐν τῇ ταύτῃ
 συνοπτικῇ ἐν τῇ ὑποσημειώσει σ. 24-24γ', Βυθθίμ,
 ἐπὶ τῶν, Γολγοθᾶ ἀποκαθάρσας εἶναι τὰ περιμάρχια
 μέρη διὰ τοὺς λατίνους, ἅπερ εὐάγιστα ἦσαν - διότι ἦσαν
 ναίως γράφει: "γυμνῶν τὸ κορμὸν, ἐκίνον τὸν τόπον ποὺ
 ἐπῆραν οἱ φραντζιοὶ τὸν καιρὸς τοῦ σουλτάν Μουράτ καὶ
 ἐξέδωσαν 60.000 γρόσια" (λόχοι τοῦ μηχανισμοῦ σ. 213) ὁ εὐδοκῆς

80 ἔχει ἡ γῆμας, εἶναι ὁ γὰρ τῆς ἀναστάσεως). Τοῦτο
 παρήγγειλε τὸν Θεοφάνην καὶ ἑμφανίσας τὰ δουλεῖα φη-
~~μαίνοντα ἐν τῷ κριτικῷ λαμβάνει τὸ δίκαιον διακριτικῇ ἀπο-~~
 φασὶ καὶ γίνεσθαι κύριος καὶ τοῦ τοῦτοδᾶ καὶ τοῦ ἱεροῦ ἐν
 Βυθρίμ ἐπὶ γαίῳ ἀποβληθέντων τῶν λατίνων, ἀλλ' οὕτως
 εἰς ἀπεργασίας. Δουλοδοκῶσι τὴν τοπάρχην ἀρμποφόρην
 καὶ ποταπύθουσι αὐτὴν νὰ φανῇ τὸ πατριάρχην, ἵν'
 καὶ ἑμφανίσῃ. ἀλλ' ὁ κριτικὸς διαφυνύσας ἀπεφράμισε
 καὶ ἐρυφθῆς ἱερέους γίνεσθαι κατ' ἄρθεσι μεταφρισθῆναι καὶ
 δουλοποιῆσαι τοὺς δίκαιους αὐτοῦ ἑφθασὼν ἐς βασιλεύουσιν
 καὶ ἑμφανισθῆς ἐν τῷ Μουράτ ἐπίτυχε διὰ νῆον φηρ-
 μανίου ν' ἀναγνωρισθῶσι τὰ δίκαια καὶ νὰ ἐκδιχθῶσιν
 οἱ φρέροι ἐν τῶν καταγγελλόντων ἱερῶν προσωνυμίας.
 ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ἀρῆναι ἦσαν ἀδύνατον καὶ ὁμοιάσουσι
 τὰ παίγνια τῶν κύβων. Αἰὲτι μόνον τῷ 1634 ἀνέχοντο
 ὁ Θεοφάνης ἐν τῇ Βλαχίᾳ εἶρον τὸν μισθαρτὸν μέγα
 Ἰβραήμ πικρῶν. ἡ φηρὸν ὄργανον καὶ τὴν ἐκχρῆσθαι οἱ
 δουλοφθορίᾳ, ὑποστήριξαν δὲ αὐτὸς πρὸς τὸν Μουράτ πλα-
 στογραφῶντες τὸ ἐυχεῖσθαι τὸ φερμάντιον (ὅντι ρω-
~~μαίων ἔγραφον φράγμην)~~ "ἐξελθῶσιν οὕτω πονηρία καὶ
 δουλοπότην χρυσάμνοι βασιλεὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν ὀρεσθῶν" καὶ ἔλ-
 θον τὴν ἁγίαν Βυθρίμ. ἵν' ἀπεφραμθῶσι δὲ διὰ 16000 φη-
 ρίων, ἀπὲρ ἔδωκαν τῷ ἀνακτι καὶ τὰς 25000 ἀργυρίων τῷ
 κη. βεφύρῃ, ἀφού ἐξέβαλον τοὺς ὀρθοδόξους ὡς σχισματικούς
 ἐν τοῦ ἱεροῦ, "ἐξέτριψαν" καὶ τὰς κανδήλας! ἀλλ' ἔστι δίκαιος
 ὁφθαλμός. τὸ στυγερὸν τῆς ἱεροσυλίας ἡμετέρας δὲν ἦν ἡ δὲ
 οὐρανός, ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ τοῦ βεφύρου ἔδωκεν νὰ κατα-
 στῇ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ραχδαίου καὶ ἐπίτροπος (ἀνδρὶ
 τος) αὐτοῦ γένετο ὁ καρὰ Μουσταφά πασῶν. τὸ γένος ἀφθανός

καὶ μαζὰ εἶναι τοῖς χριστιανοῖς ἄν." ὁ Θεοφάνης 61

~~ἐπιτελὴν μετ' αὐτοῦ συνάγειν εἰς ἓν τὴν προαπείκην τῆς~~
~~πράξης, τὸ μεταῖον παρὰ, εἰδόμενος διὰ τὸν βασιλεῖα ἵστα~~

μνημα, ἐν ᾗ ὑπώλθον τὴν δοξολογία τοῦ ἱεροῦ πατρὸς
αὐτῶν εὐφροῦ καὶ ὁ χρυσὸς τοῦ κυρίου, ὁ ἀγιοταφίτης
ἰωάννης ἀμύγδαλος (ὁ ἑπταετής μετ' ἀποστόλης χιόν) δυνάς
αἰσθητοῦ, ὅστις συνδρασκὸς τῇ βασιλῇ ἀποδείξει τρα-
νὺς τὸ πραγματικόν. οὗτος ἀποδείχας εἰσὶν ἱερο-
δόγμα ἐξέβαλε τοὺς φραγκισκανοὺς ἐκ τῆς βυθρίμης καὶ
σφραγίσας τὸν ναόν, ἐπανέρχον μετ' αὐτοῦ καὶ τινὰς αὐτῶν
εἰς τὴν βασιλεύουσάν. ἐπιμνηστικὸν ἀποδείχας ἡ πρασι-
τικὴ τοῦ φερμανίου καὶ ἔμειναν οἱ αὐτοεργαί αὐτῆς κατε-
σχυμένοι, τὸ ἔτος τοῦτο ἀναγράφει ὁ καυκασιῶν πατρι-
άρχης ἐν τῷ ἡμετ. ιστορ. κωδ. φ. 432^α καὶ ὁ ἀπὸ εὐναίου κλη-
στάτης Β. 234, ὅστις ὅμως ἐν β. 464 ἔχει 1634, πρὶ τῆς πρα-
στογραφίας θύπτε γητομηνίας (αὐτ. σ. 265-266) ὁ βουλταῖνος
μετὰ τὴν ἐπιμνήσας τὸν θεοφάνην ἔκρινεν αὐτὸν καὶ τοὺς
ἐπιτρόπους τοῦ καυκάσιου (ἦτο τὸ τριημιτικὸν τῆς ἐποχῆς
ἐκείνης παράδειγμα). καὶ ἐπιδούς τὰς κηρίδας ἐξίδετο καὶ
τὸν αὐτογραφῶν υπογραφῇ κενυρμίκον ὑψίαν βασιλεῖον
ὀρίσμον ἔτους 1674 (ἐγὼ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθὴς χρονολογία, ὡς
ἐξυμνίβωσα ἐπὶ τῇ βάσει χρονολ. γνησιότητος τοῦ ἡμετ. κω-
δικος καὶ οὐχὶ τὸ 1635 τὴν ἰσφαρμικὴν τουρκικὴν χρονο-
λογίαν ἀπὸ τοῦ πατριᾶ ἔλαβε καὶ ὁ κατ' ἱστορ. (β. 70-73)
ἀλλὰ τὸ γὰρ εἶναι καταφανὲς ἐκ τῆς τουρκ. χρονολ. τοῦ
ἡμετ. δόξαι, ἐκ τῶν ἡμετ. τερσ. σταχ. β. 452, εἶναι 1043
(ὁρῶν) ὁ πατριᾶς ἔχει 1047 κατὰ προμ. πατ. β. 134 ὁ αὐτὸς εἶναι
σὺν χρόνῳ καὶ ἔχει καὶ τὴν χριστ. χρονολογίαν) εἰς τὴν ἐπι-
τολίαν ταύτην πολὺ συνεβάητο καὶ ὀρίστικος σίμουρ. πατριᾶς
κτ.

62 Κίριλλος ὁ Μούκαρις. ὁ γὰρ πρὸς πρὸς βλαδί, λέγει ὅτι
κατὰ προαφασίαν τὸ κατὰ θωμάου γινώσκον ἐν 1631
τὸ δὲ κατὰ θωμάου ἐν 1631 ἐστὶν ἄλλο. Τίς φησὶ, ὅτι ἐστὶν ἄλλο.
ὁ γὰρ ἐν 1631 ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀφασί τοῦ κατὰ θωμάου πε-
ριέρχοντο. ἐν τοῖς πατρίοις, ἀλλ' ἡ ἀνακρίψις τῆς
παρὰ χαράς ἀνέγερψις δὲ τὰ σκιδιά του (ἐν τῇ κατὰ
θωμάου ἐν 1631. ἐν τούτῳ παρὰ πάλαι ἐκδοθέν-
θοντα τὸν πατριάρχην σπανίως παρὰ πάλαι, καὶ ἀπο-
καταστάθην οἱ ἔργον ἐν δὲ τὰ προσκυνήματα, ἔλα-
βον δὲ καὶ ὁ ἀνέγερψις τὸν γαῖον τῆς ἀναστάσεως, ἐκδο-
καὶ ἡ μυστικὴ, ὅν οἱ φραγισμένοι εἶχαν ἀνοίξαι ἐν τῷ δυ-
κίῳ αἵματι τοῦ ἐπηγάου. "καὶ ἐν τῷ ἐργῷ καὶ γίνεται ἡ ἐνέργεια κα-
τὰ τὴν διακρίψιν τοῦ ἱεροῦ μου ὁρίσμου, καὶ ὁ μουράς δὲ
καὶ νὰ μὴν ὑποδίδετε ἐν τῷ γίνεται ἡ παρὰ πάλαι ἐνέργεια
ἐν τοῖς ρωμαίοις ἀπὸ μέρους τῶν φράσεων ἡλικίαν τῆς ἀρχαίας
τάξεως καὶ συνήθειας καὶ ἐναντίον τοῦ ἐφελκόμενου ὁρίσμου
ἀλλὰ πρὸς τὰ ὅτι τὰ κατὰ ἀπὸ τὰ χεῖρας τῶν φράσεων
νὰ τὰ ἐκδοθέντες ἐν χεῖρας τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις ἐκδοθέντος πα-
τριάρχου τῶν ρωμαίων καὶ τῶν κατὰ θωμάου (ἀπαριθμῶν τὰ προσκυν-
ήματα) καὶ εἶναι θάψοντες οἱ φράσεις νὰ προσκυνήσονται ἐν
τὰ ἐργήματα μέρη καὶ πηγαίνωσι μὴ τὴν αἰδέαν καὶ γινώσκον το-
πατριάρχου τῶν ρωμαίων, χωρὶς νὰ προσκυνῶσι τὴν παρὰ πάλαι ἐν-
ἐνέργειαν" (ἐν τῇ ἐν 1631. σ. 548.). τὸ γινώσκον τούτο σημαίνει ἐν τῇ
τῶν ἱστορικῶν ἐν ἐπιτομῇ πρῶτης τάξεως καὶ τὸ φερμέντον ἐν
γινώσκον ἐπιτομῇ ἐν ἐπὶ πᾶσι πάντων ἐν ἱεροσολύμοις καὶ ἀν-
γίαν ἐν τῷ θωμάου τῷ 1634, τῷ 25 καὶ ἐν τῷ τῷ τῷ τῷ
ρωμαίῳ μιχαὶλ καὶ τῷ πατριάρχῳ φησὶν ὅτι μετὰ τῆς
ἀπαριθμῆσεως ἔστιν καὶ μιχαὶλ χρημ. βούθου ἐν ἀρχῇ.
Κίριλλον ἐκδοθέντων. "τὰ κατὰ τὸν αἰδέαν πατριάρχου ἱεροσολύμων

63
Θεοφάνη "ἐν ἑωτέρῳ" ἐτ. 18, 1889 & 17 εἰ. Διὰ μακρῶν ἐξιστορεῖ
τὴν κατὰ φράσιν νύκτω τοῦ Θεοφάνη καταχωρίσει καὶ τὸ
φρῆμα τὸ ἴδιον, φράσι δὲ τῆς ἀποφάνου τοῦ περὶ τοῦ
ἐξῆς ἐπὶ τῆς ἀποφάνου (διὰ τὰς περὶ ἀποφάνου) 5. 19.
Τὸ ἐξῆς δὲ εἶναι ὅπως τὰ ἄλλα, καὶ τούτο δι' ἐξιστορεῖ
οἱ τὰ ἱεροσολυμιτικά ἀναγράφονται διὰ καὶ καταχωρίζουν
αὐτὸ αὐτοῦστον, ἀλλ' οὐδὲς ἐξῆς τὸν τόπον τῆς σπουδαιότητος
καὶ τοῦ ἀναφάνου τὸν ἰδιώτην τοῦ φράσιος χαρακτηρισμοῦ
"ἵπποδοι τότε συνθήκῃς ὁ Θεοφάνης, ἵνα παρ' αὐτοῦ ὁ φράσιος
τῆς ἱεροσολυμιτικῆς ἐν τῇ φράσι τοῦ ἐξιστορεῖ Ἀχμὴν
καὶ ἐτος φράσιος 490" (Λαοδ. 5. 188) ὅπως ἀναγράφεται συν-
θήκῃ πρώτην ἢ φράσι τοῦ φρῆματος, διότι συνθήκῃς
εἶναι καὶ λήγεται ἡ ἀποφάνου συμφωνία ἴδου πρὸς ἴδου,
δὲν εἶναι χάρις τοῦτο ἡ ἀναγράφεται τῶν διανοῶν τοῦ ἱ-
εροσολυμιτικοῦ πατριάρχου, καὶ μάλιστα ὅταν ἀποφάνου πλη-
ρῶς εἶναι καὶ πρὸς, εἶναι ἐκφάνου διανοῶν. Ἡ πλη-
ρῶς ἐξιστορεῖται πρὸς τὸ διανοῶν τῆς ἐξιστορίας.
Τὰ φράσια τοῦ ἀφάνου ὅπως τότε ἐκφάνου ἀναγράφονται,
ἀναγράφονται καὶ ἀναγράφονται, ὅταν ἐκφάνου αὐτὸς παρὰ
τὴν φράσι οἱ ἀποφάνου μετὰ τὴν πρώτην δὲ φράσι. Ἐάν
τούτο φράσιον ὑπὲρ φράσι, ἀφάνου ἐκφάνου τὸ φράσιον
ὑπὲρ τοῦ φράσιου, ἢ "ἡ διανοῶν τούτο τοῦ 1614 φράσιον
ὡς ὅπως ἐκφάνου ἐκφάνου τῶν ἐκφάνου φράσιον, διαγράφει
δὲ τῶν ἐκφάνου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν φράσιον" (Καλ. 5. 17)
πραγματὶ πάντοτε ἐκφάνου τὸ φράσιον τούτο ὡς ἀφάνου
ἐκφάνου (ὅπως δὲ φράσι εἶχον διανοῶν οἱ φράσι καὶ ἀφάνου
καὶ δὲ ἐκφάνου φράσιον ὑπὲρ τῶν φράσιον φράσιον). Μετὰ τῇ
κατὰ τῶν φράσιον φράσιον νύκτω τοῦ 1653 ὁ φράσι φράσι
Καυπρούλης ἀφάνου φράσιον ἐν τῇ φράσι φράσιον τὸ

64 Χαλ-συρίων εἶπεν: "δὸς τῷ βασιλεὺς δυναμωσαντί σε πη-
νήντα χιλιάδας χρόσια", ὁ δὲ ἀπεκρίθη: "ἦναι ἐσμήν πηχοί
~~ἄνθρωποι καὶ διδόναι τὸ χρυσὸν τοῦ βασιλέως Ἀχμήτῃ καὶ~~
~~ἵτοι φάρμακα θανάτῃα τῷ βασιλεὺς ἡμῶν~~ καὶ ἡρῶναι ἐν τῷ πο-
(Συμ. ταῦτα κατὰ τὸν πατρ. Συμῶν (ἀναγ. τὸν β. στλ. 7, σ. 79)
ποδὸν ἰστοίχισι ἐν τοῖς ἀντιγράφοις ἢ ἐκδοταῖς τοῦ φερμανίου ἐν
τοῦ πατρὸς Ε' ἀπεβλήναι ἢ προσπύεσθαι αὐτὸν ἐν δὲ τὰ
μυῖνονσι τὴν αὐτὴν αἰσθ., κατέφηνεν ὅτι ἐν χαρμῶν ἢ
σχολίᾳ καὶ ἀνδρῶν συμφορῆσιν, ὡς ἀναγράφει ὁ ἀπὸ εἰ-
ναίου ἀπαιτῶν ἐν τῷ ἐκ. βιβλίῳ (Συμ. 1465. σ. 260-265). ὁ
Κυρ. Ἰωανναβιάδης γὰρ ἐν ἐπὶ φασιδίου κατηχητῆς ὁ φέρει
ἐν Συμῶν 16, 1999 σ. 411.) τὸ μῦθος τοῦτο κατόρθωμα ἀφ-
εῖται ἐν τῷ διαμνημονίῳ καὶ ρώτην πατριάρχην Θεοφάνη
ἐν τὴν σφράγι τῷ μῦθῳ τὰς βόρην πατριαρχίᾳ, ὅτι
ἐπὶ τὴν 550000 σχεδὸν δυνάμει τῶν πατριαρχίᾳς τοῦ
μῦθου τὰ ἐπὶ τῷ προσφυγικῷ δυναμῶντι γυναικῶν
ὑπερῆσαν, ἀλλὰ καὶ τὰ οἰκονομικὰ ἐπιδόματα ἐβελτίωσεν
μεταβάς δις ἐν μόσχῳ, πρῶτον μὲν ὡς ἀρχιμανδύτης ἐπὶ
Σωφρονίῳ, οὗτος ἦν συγγενὴς καὶ εἶχε ὅμοιαν ἐκκλησίαν πατρι-
άρχης, καὶ προσεγγίζον τὴν ἐκδοσὶν τοῦ τσάρου ὅστις δὲν ἐ-
κείνην ἐπὶ τῇ πατριαρχίᾳ αὐτοῦ πολυπλὴς σφραγίσαν καὶ ἡ-
κουρῶν ἐν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ ἁγίου τσάρου, ἀλλὰ μῦθος ἐπ-
χίτης ἐν τῇ ὑπόθεσιν τῶν ἀρμηνίων, ἥτις ἰστοίχισι πλεί-
στῳ 50000 φάρμακον, ἀνεδοῦχεν ὁ ἀρβανὸς ἡγετὴν τῇ Μολδαβίᾳ
Βασ. Λούπος (Συμ. περὶ τῇ καταγωγῇ καὶ τὴν πρὸς τὸ γένος
καὶ τὴν ἐκκλησιαν μῦθον ἐκδοτῶν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλ. ἀρχι-
επισκοπῇ σ. 105-106. ὁ πατριάρχης ἀθανάσιος ὁ πατριάρχης ἐν
ἐπιγράμμῳ παρομοιάζει αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀρχαίους ἥρωας) ἐν τῇ
ἀδύρτην ταύτην ἀνάγκην εὐριθεύμενος ὁ Θεοφάνης πρὶν ἢ
ἀπέλθαι διὰ τὴν ρωσίαν ἐνίστασθαι αἰφνιδίως ἐν ἰάσον καὶ κα-

Οὗτος μετὰ τοῦ πατριάρχου ἰσοθέως παρέστησαν τῶν ἐκ κ' τοῦ
ἐκ πλήρη ἐστίνων τῶν ἐκ. ὁδοδοξίας ὑποῦν ἀποφινῶν ἀ-
καρυστοῦς ὅτι ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν ἐκ μόνος ὑποφινῶν ἀπο-
φινῶν ἀποφινῶν τῶν χριστ. πίδων, ὁ δὲ ἀποφινῶν ἀποφινῶν
ἀποφινῶν τῶν ἀποφινῶν τῶν ἀποφινῶν τῶν ἀποφινῶν τῶν ἀποφινῶν
τῶν ἀποφινῶν τῶν ἀποφινῶν τῶν ἀποφινῶν τῶν ἀποφινῶν τῶν ἀποφινῶν
(Παραρτήματα σ. 291)

ζήσιν τὸ ἀνάμνητον. ἀλλ' ὡς ἀκούσαμεν τὸν μαζιμον.
“τοῦτο ὁ ἐκτεθειμένος ἡμῶν αὐθιγῆς μαζὶν ἐθαύμασε καὶ
ἀνυπόδητος ἐκ ἀπέναντον τοῦ πατριάρχου ἔδραμεν, ἀν-
παράμενος ἄρμα καὶ τὴν αἰὲν ἐρωτῶν τῆς αὐτοῦ ἀπρὸς
βασιλῆος παρουσίας τοῦ ὁ δὲ ἀγίατος πατὴρ θητὴν ἀπα-
ρηχρῆναι καὶ χιτὸν δακρυῶν ποταμῶδόν σχοινοῖσι ἐν τοῦ
αὐτοῦ ἐξήγαγε καὶ τῷ βασιλεῖ ἔδωκεν ἵκεν “πνίξον με,
τίμιον μοι εὖ, παρὰ γὰρ μὲ πνίξωσιν οἱ ὀδυρμένοι δακρυῶναι”
τὸ θαυμάσιον τοῦτο στρατήγημα συνκίνησε βαθύτατα τὴν
“Χριστομήτητον” ψυχὴν τοῦ ἡγεμόνος καὶ “ὡς ὁ εὐτὴρ τὸν
πῆγον τὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ θρόνον ἐν τοῦ βοδῶ ἀνισώσατο,
Χαρισταμνος αἰεὶς τῷ Θεοφάνει μισσο θυτίτια φθωρία,
ἀποστῆρας δοχρῆναι καὶ δύο τὴν ἀρχόντων αὐτοῦ ἐκ 140-
50000 μὲ 40000 φθωρία, οὐχυντὰ, δι' ἃν ἀπεσβέσθαι τὸ
ἐντὶ καὶ ἐν κ/πόδι ποταμῶδον χρεὶς τοῦ ἁγίου τάφου.
(ἐφη. “ἐκ ἀντιμ. σ. 53. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκτεθεισὸν ἐν
τῆς Δωδεκαβίβλου γὰρ τὸ γένος καὶ ὁ Κασσιτος ἐ. σ. 76-
77. ἀλλ' ὁ μαζιμος ἀπτομῆτῆτος καὶ δραματικῆτος)
* μετὶ ἐκ μὲσχαν ὁ Θεοφάνης δεύτερος μετὰ
ὡν ἀφρόντος, ἀλλ' αὐτὸς ἵνα ὁ συνδίδας ἐκ τῆς τῆς ἀνα-
τολῆς μετὰ τῆς ρωσίας καὶ μετὰ ἐπιδράσας ἐπὶ τοῦ ἐκτε-
τειμένου χριστιαν βίου αὐτῆς μεταφυσῶσας καὶ τὸν ἐκτεθει-
μὸν ἀπὸ ἐκτεθειμῶν ἀπέρχων.* Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἦτο-
τόση σπουδαία, ὥστε διχαράζετο νῆαν ἐποχὴν ἐν τῇ ἐκτε-
τειμῇ τῆς ρωσ. ἐκτεθειμῶς καὶ ἐκτεθειμῶν αὐτῆς ἐκ τῆς ἐκτε-
τειμῆς ἐκτεθειμῶν ποτῶν ἡγεμῶν τοῦ ἐκτεμ. βίου. δι' ἡν οὖν
τὴν ὁδοὺ ἐκ ἐκτεθειμῶν μετὰ ἐκτεθειμῶν ἐκτεθειμῶν ἐν μὲσχαν.
ἡ δὲ τῆς ρωσ. προνατάχης πρὸς τὴν ἐκτεθειμῶν ἐκτεθειμῶν
ἐκτεθειμῶν τὴν ἐκτεθειμῶν. νῆαν ἐκτεθειμῶν, τὸ δὲ ἐκτεμῶν τῆς

* Τὸν 15 αἰῶνα ὑπεγράφητο ἀπὸ τῶν μετὰ τῆς εἰρ. κρατῶν συνδίδας τῆς τουργίας, παρὶς τὰς τε-
λειτῶν αἰώνων τοῦτου ἐκτεθειμῶν ἀφρόντος/μετὰ τὰς σταυροφορίας ἐκτεθειμῶν ἐκτεθειμῶν, ἐκτεθειμῶν
ἐκτεθειμῶν ὁ ἐκτεθειμῶν Θεοφάνης μετὶ ἐκ μὲσχαν

68 ἡρ' ἀντιθέτως ἤρχατο ὡς αὐτὸς ἀποστόλου ἀξίας
ἀναγνωρισμένην ἀπὸ τῶν ἡμερῶν καθ' ἃς ὁ Θεοφάνης εἰρί-
~~στα καὶ μετὰ~~ ~~κατὰ~~ ρώσων χρονογράφον παρὰ τῷ Παπα-
μιχαήλ ἐν τῷ νεωτέρῳ βουλγαίᾳ μοναστηρίῳ "Μάξιμος ὁ
Τραυλός"· πρῶτος φυτίδιος τῶν ρώσων ἀδιναν 1957, σ. 495-49.
(ταῦτα ἐν σ. 75 β' τοῦ Καθίστου γράφει, ὅτι εἶναι παλαιότητα ταύ-
της) Πάλιν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μάρτυρος πατριάρχου
Παναρέως ἀναβαρύνονται οἱ Λατίνοι τῷ 1638 ἀπεπειρά-
θουσιν νὰ ἀναστήσωσι τὸ πνεῦμα, ἀλλ' ὁ πορφυροβόλος Θεοφάνης
δὲν ὑποτάσσεται, ἔγραψε τῷ 1639 νέα διάταγμα κυρωτικόν
τοῦ βουλγαρίου τῷ 1634 - ὅπου ἐφέρεται ἀποστολή νέαν βάρη
τῶν ἐκκλησιαστικῶν προνομίων. (Σμ. ἐν τῶν νεωτέρων δη-
μοσιωμοῦσι τὸ φερμένιον ὁ πατριάρχης ἴεροσ. 145-148') Κυρι-
λὸς Αὐγουστίνου ἐν Σωτήρι 18' 1889 σ. 182-184), Καραγιάννης
(ἀνολ. Ἱεροσ. σταχ. Δ'. 1897, σ. 405-407). Χρυσο. Παπαδόπουλος (ἐμφ.
Ἱεροσ. 1900, σ. 332-4) Κολληιστός τόμ. Β'. σ. 71-72) ~~καὶ ἀπὸ τῆς~~
~~ἐκείνου ἀποστολῆς τῶν πατριαρχικῶν ἀποστολῶν~~
~~μετὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν πατριαρχικῶν ἀποστολῶν~~
~~ἐκείνου ἀποστολῆς τῶν πατριαρχικῶν ἀποστολῶν~~
διὸ ἀποληπισθέντες ἐστράφησαν τῷ 1640 εἰς τὸ προσκυνεῖον
τῆς Τιβεριανῆς (σ. 78) ἀλλὰ δὲν ἦναι μόνον τὸ φερμένιον
νέον κατευθυνόμενον πρὸς τοῦ Παναρέου τάφου ὅπου ὡς ἀπο-
κρίσει προβάλλεται κατὰ τοὺς ἑπταετίας χρόνους καὶ εἰς τοὺς
τόπους καὶ εἰς τοὺς Λατίνους ὅπου παρουσιάσθη ἡδη
νέος γραμμὴς προτάξεως καὶ μεγαλειότητος ὑπερασπι-
στῆς ὁ ρώσος αυτοκράτωρ καὶ τοῦτο τὸ καλὸν πάλιν ἐφ'-
ίσταται εἰς τὸν μέγαν πατριάρχην Θεοφάνην. Πρὸς αὐτὸν
τὸν Μιχαήλ Θεοδορόβιτς (ἦτο υἱὸς τοῦ πατριάρχου Φηλι-
ρίτου, ὅστις χερῶσας ἐμόνασεν) ἔγραφεν οὕτως:

55-
«φιλόχριστε τσάρε καὶ υἱὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος» ὃν εἶχε
γυμρίσει κατὰ τὴν πρῶτην εἰς μόσχον μεταβασὶν του, ὡς ἀρχι-
μανδρίτης, ἦτο τότε γκαρὸς δοῦξ τοῦ τσάρου Βασιλείου καὶ βασι-
λεύσας τῷ 1613 (καθ' ὃν χρόνον ὁ πατὴρ του μητροπολίτης ροστοβίου
φιλάρετος ἦν αἰχμάλωτος τῶν πολωνῶν, ἐγένετο ὁ ἰδρυτής τῆς
δυναστείας τῶν ρωμανῶν, εὐρέθῃ τότε ἀκριβῶς ἐν ρωσία, ὅτε
τὴν ἀναρχοῦμένην μεγάλην αὐτοκρατορίαν «ἤχον καὶ ἔφερον»
ὁ ψευδόπτερος καὶ ὁ ψευδογνήτριος καὶ οἱ βασιλεῖς ἀντιβίβα-
ζοντο καὶ ματεβιβάζοντο ἀπὸ τοῦ θρόνου διὰ τὰ καρατομή-
θῃσιν, καὶ πνευματικῶς ἀνὴρ, ὡς ἦτο ὁ Θεοφάνης, δὲν ἦτο δυ-
νατὸν γὰρ μὴ ἀδιάφορος καὶ ἀσυχνίνυτος ἐν τῇ καταστά-
σει ἀσφαλῶς συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν πα-
θῶν καὶ παρεσιῶσε τὴν ἀνοδοὺ τοῦ Μιχαήλ εἰς τὸν θρόνον,
βασιλεύσαντα μέχρι τοῦ 1645, τῷ 1635, ὅτε τὸ β', ὁ Θεοφάνης
εὐρίσκειτο εἰς μόσχον, ὁ Μιχαήλ ἦτο εἰς τὸ ὑπάρχον σκημὸν
τῆς δόξης ἐπισχυθῆς μέγας ὑπὸ τοῦ ἐπιστρέφαντος ἐν τῇ
αἰχμαλωσίᾳ πατὴρ ὃν ἀνέμυρξε πατριάρχην καὶ εἶχε πᾶν-
τοτε σύμβουλον (ἐγμ. κατὰ παπαμιχαήλ, ὁ Θεοφάνης ἐστάλη
ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν γὰρ τὸν ἐγκαθίδρυον (στ. 498) περὶ τῆς
προαταλήψεως τῶν ρώσων διὰ τοὺς ἑλλήνας ὡς μὴ ὀρθο-
δοξοῦντας βλ. συμβουλίας κτὶ αὐτ. σ. 603-606) ἐπὶ τῆς βασιλείας
του ἡ ρωσία ἀπέθῃ ὅπως κρᾶτος εὐρωπαϊκῶν, καὶ πάντες οἱ
ἰσχυροὶ τῆς γῆς πρεσιπάθουν γὰρ συγνώμῃ μετ' αὐτῆς
συνμαχίας καὶ γὰρ ἐξασφαλίσωσι τὴν φίλιαν, φυσικῶ τῷ
λόγῳ τὰ βλήματα τῶν καταπιεζομένων ὀρθοδόξων ἐστρέ-
φοντο ἔδῃ πρὸς τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Βορρᾶ. (περὶ τοῦ-
του καὶ ἐν τῇ τῆς προσφυγῆς ἐγγύμῃ χάριν βοήθειας
διὰ γενναίας ἀνάγκας βλ. παπαμιχαήλ) ἐνθ. ἀνωτ. σ. 291 ἐν
604 ε')

Ο χρυσ. Παπαδόπουλος περί τῆς ἀρξαμένης ἐπεμβάσεως
τῶν ρώων εἰς τὰ τῆς ἀνατολῆς ἐποικισμοῦ ἀναμεινῶσιν εἰς
τὴν ἀμαυρίαν ἀδηνῶν (ἐχρ' καὶ θεωρεῖ "σωτήριον εἰς πολλὰς
περιστάσεις" καὶ δὲ διὰ τὰς συνεχεῖς ὑβριστὰς καὶ ἔθιμας ἐνίσχυση
καὶ τὰς μονὰς καὶ τὰ αἰατὰ ἰδρύματα. Βεβαίως σχέσεις ὑπάρχον
ἀπὸ τοῦ θ' αἰῶνος, ὅτε ἐβαπτίσθησαν, ἢ ὅσον ἡ ρωσ. ἐκκλησία
ἐξυφτάτο ἐν Κ/πόλει, ἀλλ' αὐταὶ κατὰ τὰ μέσα τοῦ 18'
αἰ' ἐχάραξαν ἑνὴν τῆς ἐν φλωρεντία συνόδου διαβί-
βοντων δυνάμει τῶν ἐλλήνων ἱεραρχῶν, μετὰ δὲ τὴν ἀλυσιν
σχεδὸν διακόπησαν. Τότε συνέλαβον τὴν ἰδίαν τὴν ἀντικα-
ταστάσασιν ἑαυτοὺς εἰς Κ/πολιν ἐκδιώκοντες τοὺς τούρκους.
Τὴν ἰδίαν ταύτην ἐνίσχυσεν ἡ ἀφίχθησα ἐν ρωσῶν ἡγε-
μονίς, εὐρία παραμορφία, ἀλλὰ σὺν αὐτῇ κατέφυγον καὶ
πολλοὶ ἐπίσημοι Ἕλληνες κορίοντες τοὺς πτωματικούς θη-
σαυροὺς ἐν μόνῃ. Διὰ τῆς ταρίνας ταύτης, συντριβί-
τος τοῦ τσαρ. ~~ἔργου~~ συνέβησαν αἱ πρῶται διπλωμ. σχέ-
σεις μετὰ τῆς Ἑλλάδος, Βιέννης καὶ Ρώμης, ἡ δὲ ἐπαχθῆ-
σα βυζ. νομοθεσία καὶ ὁ πολιτισμὸς εἰσένευκε τὴν

αναγκάσειν. ταύτην προέχοντα ἐκ ἀπαιρὸν μάλιστα ὁ Γρηγόριος, εἰς τὰ ἀνυπόστατα του οὗτος ἔφη καὶ τὰ ἑξῆς: "τὸ αἷμα τῶν χριστιανῶν ρεῖ χειμαρρῶδες, οὐδεὶς δὲ φρονεῖ περὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ χριστοῦ, ἥτις κινεῖται καὶ ὑβρίζεται παρὰ τὴν ἀπίστην" εἶχε δὲ συνδυᾶ μετὰ τῆς αἰφύης καὶ ποταμῆς αἱ συμβουλαι του ἐποσκοῦντο ἐπὶ τοῦ τσαρικοῦ βασιλείου, ἀλλ' ἔπειτα ἔνευα φθόνου καὶ ἐδιδίχα καὶ τὰ τελευταῖα 30 ἔτη διεξέχεσε καὶ θάνατος, θανὼν δὲ (1556) ἀνεκρήχθη ὁχλος καὶ ἐτιμήθη ὡς γοαπὸς στολός. τὸ γεγονός τοῦτο ἦνοιξε περίοδον ἀγαθῶν σχέσεων διὰ τοῦ πατριάρχου ἱεροσολιμοῦ Β'. οὗτος διὰ ἀπεσταλμένους τοῦτον ἀνέκρινεν ἐστρέψε τὴν ὀρθοδοξίαν, κατὰ τῆς καθολικῆς πλάνης ἀνταχθεῖς, ἥτις παρέσχε ἐκαστομύριον εἰς τὴν οὐνίαν ἐν τῇ Ν. Δ. ρωσία, ὅτε οἱ παρῆνοι καταλάβοντες τὴν μάσχαν ἐξέτασαν καὶ τὴν ἐκκαθιδρύσαν. ἀλλ' οἱ ἐξεχέρθεντες ἐν ὀνόματι τῆς ὀρθοδοξίας ἐξεδίωξαν αὐτὴν τῇ 1618 καὶ ἀνέψωσαν τὸν Α' ρωσικὸν τὴν πτχαιήν (1613-45) οὗ ὁ πατὴρ του φιλάρετος πατριάρχης μάσχα εἶχε ἐξορισθῇ κρατούμενος ὑπὸ τῶν παρῆνων ἐν μαοριεβοῦργ. Ἐπὶ Ἀχμέτ Α' (1603-17) πρέσβεις τοῦ τσαρικοῦ ἐφθόντες ν' ἀναγκάσωσιν εἰς αὐτὸν τὴν ἐκκλησίαν του παρεκάλεσαν τὸν πατρ. ἱεροσολιμὸν θεοφάνη Καραμαζὺν καὶ μετὰ τὴν εἰς μάσχαν, ὅστις ἦτο γνήσιος αὐτοῦς ἀπὸ τοῦ 1603 ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ πατρ. Σεφρονίου. πρεσβυτεῖ ὑπὸ τῶν πατρ. Τιμοθέου Κ/πόλεως καὶ Κωνσταντίνου Λουκάρεως ἀλεξανδρίας μετέβη εἰς τὴν "βοήθειαν τοῦς ρώσους καὶ ἐκκαθῆ ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας", ἐκκαταστήσας τὸν φιλάρετον ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἔλθοντας ἐκεῖ τοῖς ἀποκαταστήσας τὸ αἶμα αὐτῶν καὶ τῆς ἐκκλησίας.

ὁ διαδόχος τοῦ Ἀχμέτ ὁσμαν Β' εἶχε πόλεμον τότε κατὰ
τῶν ποταμῶν διὰ τὴν μορδαβίαν. ὅσο δὲ ἦλθεν εἰς Κίεβον
ὁ πατριάρχης διὰ τὰ στυρίγ τὴν ρωσ. κραιχίαν ἔθεω-
ρήθη ὑποκτος ὑπὸ τῶν ποταμῶν ἅλλα κατὰρθεως τὰ
χειροτονησὶ ἀρχιερεῖς, ὅπερ ἐνεθουσίασε τοὺς ρώσους
τῇ βοήθειά πάντοτε τῶν Κοζάκων. τότε ἀνεβάνη ὡς
ἀπελευθερωτικῆς τῶν χριστιανῶν ὁ ἀδελφὸς τουσταῖος τῆς
Σουχδίας, γράψας ὡς θεοπεμπτος εἰς τοὺς Κιόβους, Λούμπερι-
οῦτος τότε ἐπεκαίρθη τὴν βοήθειαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπο-
θανόντος τούτου ἐστράφη πρὸς τὴν ἀμόδογον ρωσὶαν
φυγὴν τὰ ἐπιζήγ καὶ ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν συ-
νηγορίαν, ἀλλ' οἱ ρώσοι πρέσβεις μᾶλλον μετὰ προση-
λασμοῦν ἐγίνοντο δεσποὶ ὑπὸ τῶν Βεζυρῶν καὶ σουλ-
τάνων. ὁ Λούμπερις ὅμως ἐπὶ τὴν ἐξαφάνειαν πρὸς
ἀναγκαστικὴν τῆς ρωσίας καὶ δυναστείαν ἰσχυροῦ
κράτους ἔσωσε καὶ ἐξωτερικῶς. ὁ ἀρχιμ. ἀμφιτοχίος ἐν-
ταῦτο διαρκῶς μεταξὺ Μόσχας καὶ Κιόβου καὶ κομιστῆς
βιβλίων καὶ ὁδοχίων, προσεβλήθη καὶ ὁ ἀρχ. Ἰωσήφ
καὶ ἔδρασε σχετὴν ἐν Μόσχᾳ. παρουσιάετο τότε ὁ Λού-
μπερις ὡς μεσάζων τῶν δύο κρατῶν, ἔγραψε πρὸς τὸν
Μιχαήλ καὶ τὸν πατριάρχην φιλάρετον τὰ μετὰ τοῖς
σουλτάνον διαμευφθόντα τὴν ἀπεσταλμένην, δηλῶ-
σαντος ὅτι θὰ εἶναι "φίλος τῶν φίλων καὶ ἐχθρὸς
τῶν ἐχθρῶν" καὶ προθυμῶς θὰ ἐπορεύου κατὰ τὴν
ἐπιβαύτην ποταμῶν καὶ ἅλλα εὐχάριστα ἀναγγέλλει ἐν
μέρους τοῦ βεζιράου μεχρις παρὰ πρὸς τσαρὸν,
ὡς πρὸς τοὺς τσαζάρους οὓς ἐν Κριμαίᾳ ὑπεμνῶν
οἱ ποταμοὶ κατὰ τὴν ρώσιν. "οἱ ἐν Κιόβῳ ἀπεσταλ-
μένοι τὴν ρώσιν, προσθέτει ὁ Λούμπερις ἐν ταῖς συ-

νομιμίας των μετὰ τοῦ Μ. Βεζύρου κατισχύσαν αὐτὸν
ἐν ἡμέρῳ τῶν ραδιοεργασιῶν τῶν Πιθοναίων, ἐπίσης συ-
νεστῆσαν εἰς αὐτὸν καὶ μὴ διδοῦ πίστιν εἰς τοὺς πολεμικοὺς
(σ. 164). Κατὰ ταῦτα αἱ συστάσεις τοῦ Λουκαῆως ἔχοντο
το ἀποδοῦναι ἀμφότερον, καὶ τοὺς μὲν ρώσους ἐβόη-
σαν· ὁ μὲν οὖν διερμηνεύς ἀναστάσιος εἰς τὰς δια-
πραγματεύσεις, ὁ δὲ ὀρίσθης καὶ ὑπάρχων εἰς τὴν ρωσικὴν
ἀγῇ ἀγῶς ἦτο φίλος τοῦ Λουκαῆως, ἔλαβεν ὁ Λουκαῆς
δύο ἐν Μόσχᾳ τὰς εἰκόνας τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ
πατριάρχου, ἀπὸ τῆς προεβία ἐστάθη ἐν Μόσχᾳ, ἐν-
ταῦθα ἔγραψεν "ἔνεκα τῶν ἐν τῶν ἀγαθῶν καὶ
καταπίεσιν δὲν ἔχομεν ψυχὴν γνῶσε καὶ ἡμέραν,
ἀλλ' ἐπιφύκειν ὅτι ἡ Ὑ. Μεταφυσικὴ θεὸς προστα-
τῶν τὸν χρ. τῶν καὶ τῶν τοῦ ἀμαρτωλοῦ" γραφί-
ἐπὶ τὰ διὰ τοῦ Γουσταύου καὶ τὰ πράγματα τῆς Γερ-
μανίας (ἐμφ. Βλ. χρυσ. παπαδ. "ἔχιστος Κυρίλλου Λουκαῆως
πρὸς Γουσταύον ἀδελφὸν Β' τῆς Σουηδίας ἐν "Θεολογία"
ἀδελφῶν 13, 1934, σ. 289-291.) ὅς γινώσκῃ ταῦτα ἡ ἐκκλησία
μεγαλότης καὶ ὅς ἔχῃ φιλίαν πρὸς τὸν Σουηδὸν
καρχαίον ὅς ἐκστέρν, διότι εἶναι ἡμέρον λίαν χρῆ-
σιμος" (σ. 165) ἐπιφύκει ὁ παπαδ. "ἐν τῇ γεν. ταύτῃ σφι-
λῆφας τῆς ἐπιστολῆς ἐκθέσεως τοῦ Λουκαῆως καταφαίνεται
ποῖαν ἐνδοχὴν ὑπηρεσίαν παρῆχε τοῖς ρώσοις, πολε-
τικῇ, ἣν εἰς αὐτὸν ἀπέδιδον οἱ τούρκοι καὶ οἱ ἑρ-
μαῖοι ὡς μεσάζοντα μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ρώσων, ὡν ὁ
ῥῆτο ἐπίσημος ἀντιπρόσωπος ἐν Τούρκῃ" (σ. 166) εἰργάσθη
καὶ ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῶν Κοζάκων, ἣν ἐπέτυχεν ὁ πατρ.
παίσιος (1645-60) μεταβαίς εἰς ρωσικὴν "γεννητὴς δὲ εἰπὶ
οἱ πατριάρχαι τῆς ἀνατολῆς προσεπαύσαν ὅχι μόνον πο-
λεμικῇ ἀλλὰ καὶ πνευματικῇ ἀναγεννήσει τὴν ρωσικὴν διὰ τῶν ἀγ. γραμμάτων (σ. 16)

ὅντως κράτος Εὐρωπαϊκὸν καὶ πάντες οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς
προσπάθουν νὰ συνάψωσι μετ' αὐτῆς συμμαχίας καὶ νὰ ἐξασφα-
λίσωσι τὴν φιλίαν. φυσικῶς τῷ λόγῳ κατ' ἀνθρώπινους ὑπὲρ
τοῦτον τὰ βήματα τὰ ~~ἀποστασιαστικὰ~~ ἀπεχθιστικά, τὴν κατα-
πιφορὴν ὀρθόδοξων χριστιανῶν ἐστρέφοντο ἔδω πρὸς τὸν
αὐτοκράτορα τοῦ Βορρᾶ ὡς τὸν ἡγετὴν αὐτῶν (Σημ. περ'
^{ἐν ἀρχῇ 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.}
αὐτοῦ καὶ ὅτι τὴν τῆς προσφύγης ἐλπίδα χάριν βοήθειας διὰ γνησιότητος
δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἐνθαλῇ ὁ ἱστορικός τὴν παρουσίαν τῶν
πατριαρχῶν τῆς ἁγίας πόλεως ἐν ρωσίᾳ ὡς τυχοδιωκιστῶν
ἢ πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν ἡγεσίας. Βεβαίως αὐτὸ προσπίπτει
εἰς τὴν ἀρετὴν ἀντίληψιν, ἀλλὰ δὲν ἔστι αὐτοῦ μόνος ὁ
σκοπὸς, ὑπάρχει καὶ ἄλλος σπουδαιότερος, οἱ ἱεροδοξοῦντες
ἐκινῶν τὸ ἀποστασιακὸν ἔργον, ὅπερ ἐξέσπουν παν-
τελευτήτως καὶ εἰς τοὺς ὀρθοδόξους τῆς τουργικῆς ἐπικρα-
τείας περὶ τοὺς αὐτοὺς οἱ ἴδιοι πατριαρχοὶ ἀνὰ τὰς
ἐπαρχίας ἐν κρίσει κακονομίᾳ καὶ κινδύνῳ ἐλάμβανον μὴ
τὸ θυσιάζειν καὶ τὰς προσφορὰς χάριν τοῦ ἁγίου τά-
φου, ἀλλὰ καὶ ἐπεδαψίψεν ἅμα διὰ τοῦ κινήματος
αὐτῶν τὴν παρὰ τοὺς ἐπίδωκα καὶ στρέφοντες εἰς τοὺς
κρίσιμους ἑσώτους τοῦ διωκτικοῦ καὶρού ἐν τῇ πίστει τῶν
πατέρων. Ἡ κορυφαία τῆς ἀληθείας τὸ παράδειγμα τοῦ θείου
πατρὸς, ὅστις ὡς ἀντάλλαγμα τῆς καὶνῆς διδαχῆς εἰσε-
πραττε τὴν λεγομένην "φοβίαν" ὑπὲρ τῶν διανοηθῶν-
των ἀδελφῶν. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία ἔχει νὰ ἀναγρά-
ψῃ χρυσὰς σελίδας εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὑπὲρ τῶν ἁγιο-
ταφιστῶν, οἵτινες ὅπως κατὰ τοὺς ἐσχάτους καιροὺς
ὑστέρησαν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦτο. Ἐβύσε μία ὑφαίμα ἀπο-
στολικὴ παράδοσις καὶ εἰς τοῦτο ἐνδύνονται καὶ οἱ
ἱστορικοὶ, οἵτινες δὲν ἐπρόκειτο δόντως τὴν σπουδαίαν

ταύτην τῶν πατριάρχων. ὁ αἰμνυκὸς Κάμηςτος γράφει·
 οἱ πατριάρχαι ἤγαγον προστασίαν καὶ ἔλεος. " διότι, ἀφ'
 ὅτου οἱ ὀρθόδοξοι ἐκρίναν τὴν κληρίδα, αὐτὴ ἀπέχετο
 προύραν αὐτῇ, συμασίαν καὶ δὲν ἔδυνάτο πλέον νὰ τηρή-
 σῃ, ὡς καρτερῆρα τοῦ διοικητικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ
 κινήτου. ὁ ρόλος κατ' ἀνάγκην περιήρχετο εἰς ἕνα ὁ-
 θόδοξον, χριστιανικὸν ἀρχιερέα, τὴν τρίτην ρώσιν, ὡς
 φιλικῶς εἰ ρῶσοι συμβιβαστῶν ἔμελλεν τὴν ~~προστασίαν~~
 πρὸς τὴν αὐτοκρατορίαν μόσχον (ἐκφ. αὐτοὶ
 τόποι, τόμ. Β', σ. 142.) Ἐνταῦθα ἔχεται τὸ ἀντιμέθετον
 διὰ τὸν ἀρχιερέα τῆς ἱστορίας φωνετὴν συγκρίσει, ἢ πότε
 τοῦ συμβαίνει. ὅταν οἱ ἔργονα τῆς ἐκκλησίας ἀντιπα-
 σῶποι καὶ ἐκκατοφύλακες τῶν αἰώνιων προτορίων, ἀντι-
 διά τῶν ἰδίων αὐτῶν δυνάμεων, δι' ἣν ὁ ἀρχιερέας τῆ
 πίστεως, ἐπρόκειτο αὐτοῦς, νὰ ἐκασφαλίσωσιν ἑαυτοὺς
 καὶ τὸ κίνημα τῆς θρησκείας, μεζιτόπισαν αὐτὸ
 ἐκκένωσαν, καὶ μεζιτόπισαν εἰς ἀρχιερέα, ἐκκλησιαστικῶς διακί-
 μενον ἀπὸ πάντων ἡμερῶν πρὸς τὴν καθολικότητα
 ἀρχὴν, τότε παρέδωκαν " ἔδωκεν ἡμετέριον τὰ διαικώ-
 ματα " παρὰ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ κυρίου, τότε κατεστ-
 ῆσαν ὑποπαῖτες πρὸς τὸ νόμιμον κράτος, καὶ ὑπῆλ-
 θον χεῖρα τοῦ ἀντιπάρου νὰ διαδίδῃ τὴν κατ' ἐκκλησια-
 στικὴν πειθαρχίαν καὶ νὰ παρασκευάσῃ διαρκῶς καὶ νὰ
 θυσεοδότη ὅπως ἀντιμαρτυρήσῃ τοὺς θυσεοδότης ἐν
 κληρίδι αὐτοκρατορίας. Ἐπὶ δύο-τρὶς αἰῶνας ὑπῆλ-
 θον οἱ πατριάρχαι τὰ φιλόδοξα τῆς ρωσίας οὐδὲν
 εἰς ἄλλα ἀντιμαρτυρήσαντες τοῦ ἔθνους καὶ πράγματα, ἰδίως
 χρεστὴν ἀνοίχοντες τὸ πᾶν, ὡς ὁ ἔπρεπε κατεσκευά-
 ρωσαν τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔργα. ὅπου, ὁ φθιστικὸς τὴν ὀρθόδο-

και φθίνουσιν ὑγιαίνοντες, εἰς ὅταν φθάσ-
 ῃ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου, οὕτως ἔπαθον καὶ οἱ θεματοφύλα-
 κες τοῦ ἁγίου τάφου. Μεγάλως διηκούοντες τὰ σατανικά
 τῶν ρώσων σχέδια καὶ τοῦτο ὅτι μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τῆς
 ῥώσων κατὰ τὸ πατριάρχαιον πατροπαράδοτον μεθυστικῆς τῆς
 προσκυνημάτων ἡσυχίας ὁρθόδοξας καὶ φρουροὶ αὐτῶν ἦσαν
 ὅσοι ἔφερον τὴν σφαχίδα τῆς ὁρθοδοξίας. τὸ ἱερὸν βάπτισ-
 μα ἔφευγε καὶ ἀπεπλυνε πᾶσαν ἁγίαν σφαχίδα ἰδνικότητος
 πρὶν ἰδρυσθῇ τὸ πρῶτον ῥωσικὸν ἱδρυμα ἐν Ἀνατολῇ δὲ
 ἐπύρχον οὐδὲ ἑλληνικά, χάρις ὁ μέγιστος μεταστροφῆς, τὰ
 πάντα ἦσαν ὁρθόδοξα ἐν στόματι τῆς ὁρθοδοξίας ἡ ρωσικὴ
 ἰδιαιότης γὰρ θεωρεῖται καὶ ἐκτελεῖται πράγματι ἰδιότης τῆς πᾶν-
 ὅτι οἱ Ἕλληνες δι' ὅλην τὴν αἰώνιον διέφυγαν ἐκ τῆς πλο-
 κῆς πατρολογικῆς κληρονομίας τῆς καὶ οἱ Ἕλληνες οὐ
 ἠσπάζοντες καὶ ἀρνοῦντο ταῦτα θεωροῦντες ἰδίαν αὐτῶν δύνα-
 μιν τῆς ὁρθόδοξης αὐτοκρατορίας τὴν προστασίαν οὐδὲ
 ἑλίαν ἐποιεῖτο διακρίσιν μεταξὺ ἑαυτῶν καὶ τῶν ρώσων.
 ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν ἔβλεπον ἀδελφούς ἐν πίστει ἁγίους
 ἡρώδης τιμῆς καὶ ἐμπιστοσύνης καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πάρις οὐ-
 τίσιν τῷ 1845 ὁ ἔξ ἀπορρήτων τῆς πατριαρχικῆς ἐταιρείας,
 ἀποστασίς καὶ πραγματοποιήσῃ ἀνομοσχευήτους σημαίς
 ἀνυψώριζτο ἐν ἱερουσαλὴμ ὡς πρόεδρος τῆς ἐφορίας τῶν
 σχολῶν τοῦ κοινοῦ τοῦ πατριαρχίου τάφου! καὶ ἐκκατεστη-
 ῖεν αὐτὴ τὴν "πνευματικὴν ἀποστολήν" εἰς μεγαλοπρεπῆ
 ἀποστολικὴν συγχροτικὴν, κατεχρίσθη ἰδίαν διανομο-
 τικὴν ἐκτελεστικὴν εἰς εὐρύτατον κύκλον (ἐγὼ! πρὶν γὰρ
 μορφώσωμεν, ὅτι ἡ "πνευμ. ἀποστολή" ἦτο ἀξία τοῦ ὁ-
 κατος διὰ τὰ ἐξαιρέτα καὶ πολυάριθμα ἁγία δῶμα
 κύματα ἐκ τῶν ἀκτινῶν θεοκρατῶν τῆς βιβλιοθήκης

του ἁγ. τᾶφον) ἔκτοτε τὸ ὀρθόδοξον διηρμήθη εἰς ἑλληνικὸν καὶ ρωσικόν, ἔκτοτε τὰ ἑλληνικά εἶναι ἑλληνικά καὶ τὰ ρωσικά εἶναι ρωσικά, καὶ ἀρχίζει ἡ περίοδος τῆς μάχης κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ τῆς ἀδελφότητος γίνονται ἀλλήλων πολέμοι.

(Σημ. 1. τὸ ἁγιον ὅρος καὶ ἡ ρωσικὴ πολιτικὴ ἐν ἀνατολῇ δεῖναι 1913, σ. 67) ἀρχόμενος τοῦ αἰωνοῦ Θεοφάνους καὶ κατὰ σῆμα προφητικὸν ἀναφέρονται εἰς τὴν συνκρίσιν τῶν ὁμοειδῶν ἀποστολικῶν, ἐν ἀποσπασμῷ σίνονται τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς τὴν τῶν γεγονότων ἐκδοκῶν. Ὁ Θεοφάνης τῆς "Παναφ. ἑσπερίας" κατὰ τὸ β' ἔτημα τοῦ 1913 αἰώνος Ἰγνατίεφ, πρεσβυτέρου ἐν Κιόλῃ, ἔγραψε πρὸς τὸν Π. οὐσπένσκην (13 Ἰανουαρίου 1873): "Ἐπεὶ οἱ Ἕλληνες ἤρξαντο ἰσχυρίζεσθαι, ὅτι οἱ ἁγιοὶ τόποι ἐν παλαιστίνῃ εἶναι ἰδιουκτησία τῶν ἑλληνικῶν, εἶναι ἀπαραίτητον ν' ἀποδειχθῇ εἰς τοὺς ἀσεβέστους Ἕλληνας, ὅτι δὲν εἶναι δι' αὐτοὺς ἐπωφελεῖς τὸ νὰ ἐφαρμόζωσι τὸν φιλετισμὸν ἐν ἱεροσολύμοις" καὶ ἀποστίνεται πρὸς τὰς ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ρώσων, αὐτοσεβέστους ἑκκλησίας καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν οὐσπένσκην, ὅπως ἀνερευνήσωσιν καὶ εὐρωσιν ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἔγγραφα" ἀναφερόμενα εἰς τὸν ὁρισμὸν ἰσχυρῶν δικαιωμάτων πᾶσιν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν ἐν τῶν ἁγίων τόπων ἐν παλαιστίνῃ καὶ εἰς τὴν ἀπουσίᾳ ἀπομαρτυρικῆς κυριότητος τῶν ἑλλήνων", ἀποστέλλει δὲ ἄμα ραββίνα γενομένη πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐποφθαλμίων τῶν ὀρθοδόξων τῆς παλαιστίνης (αὐτ. σ. 71-72). Ὁ Ἰγνατίεφ ἦτο ὑπερεθνικιστὴς καὶ δὲν ἤθελε ν' ἀποφασίσῃ τὴν βαθέως πολιτικὴν τοῦ τόπου τῶν ὀρθοδόξων Α'. οὕτως μετὰ τὴν ἐν Κριμαίᾳ ἔγγραφον τὸ ἀνατολικὸν ἔγγραφο ἀντιλαμβανόμενον ὡς καθα-

ρως ρωσικόν πρόβλημα ἰδίῳ τὸν ἀπλοῦν πολιτικόν κα-
ρακτήρα: ἀπόλυτος πολιτικὴ ὑπεροχὴ ἐν ἀνατολῇ διὰ τὴν
ναύαα προστασίαν τῆς Τουρκίας, ἔως οὐ ὑποτάξῃ αὐτὴν
καὶ διακρίσῃ. Περαιτέρω ἀπέκρινε τὰς φυλετικὰς τάσεις
καὶ δὲν ἐνέκρινε τὸν ἐκρωσιασμόν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλη-
σίας καὶ τὸν χωρισμὸν αὐτῆς διὰ τῆς ἐπινοήσεως τοῦ αὐ-
τοκεφάλου. (Σχμ.² τὸ βήμα τοῦτο ἐγκάσθη εἰς τὴν "Πα-
τριαρχ. ἱστορίαν" τῶν Μ. ἀθηνῶν 1951 σ. 163 εἰ καὶ δὲ 168 σχμ.α
κατὰ τὸν πρεσβυτέρον, ἀρχιεπισκοπάρχον τοῦ πικεθῶν,
οὗτος δὲν ἐνέκρινε τὴν σύστασιν τῆς βυζ. χριστιαν.
αὐτοκρατορίας, οὕτως χριστ. ἀνεξάρτητα κράτι, ἀπερ-
θαί ἐκάραττον τὸν κύριον τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ).
Ἐπεδίωκε τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἡθικὴν καὶ πολιτικὴν ἐξαρ-
τησιν τῆς ὀλῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ ἐνόχῃ αὐτῆς, ἵνα
διὰ ταύτης ἀρχὴ ἐν ἀνατολῇ καὶ ἀσκήσῃ προστασίαν ἐπὶ
τὴν Τουρκίαν. Ἐνῶ ἐν ἀθῆναις ἀνεκρύπτετο ἐπισήμως
τὸ αὐτοκεφάλον καὶ ἀπεστάτο ἡ ἐκκ. ἐκκλησία ἐν τοῦ
πατριαρχίου ἡ ρωσικὰ πρὸς παρεμπόδιον τῆς χωριστι-
κῆς τάσεως κατελάμβανε στρατιωτικῶς τὸν Βόσπορον
προφασίζομένη τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Κ/πόλεως ἔναντιον
τοῦ ἀποστάτου αἰγυπτίου πασῶ, καὶ τότε τῷ 1833 συν-
μορφήτο ἐν χονκίᾳ ἰσχυροὶ ρωσοτουρκικὴ συμμαχία,
ἥτις κατέστη περιβόητος, διότι συνέπραττον κατὰ τὴν
γαλλικὴν σχεδίαν ἐν ἀνατολῇ ἡ τετραπλὴ συμμαχία
ρωσίας - ἀγγλίας, πρῶσσίας καὶ αὐστρίας. (Σχμ.³ ἡ πο-
λιτικὴ αὕτη τοῦ πικεθῶν Μ. ἦτο ἡ μὲν ὁρὴ καὶ μόνον
ἡ διπλωματικὴ περίνοια τὴν τελευταίαν μετὰ τὴν ποτι-
τικὴν τῆς ἐλπίδος ρώτης καὶ φραγκοῦς εἶχε καταρ-
τῆ καὶ ἔπεται ὁ Βενιζέλος. Καὶ ὅμως οἱ πρὸ αὐτῶν ἀντι-

τάχυνσαν (βλ. ἑλληνισμός ἢ ρωσισμός... ὑπο*** (ὡς οὐκ ἔστιν
Δόσιος) Ἀθήναι 1854, σ. 1' - 16' καὶ ἔξῃς. Ὁφείλομεν ἐν ταύτῃ
τῇ ὁμοιογενείᾳ ὅτι ἡ ἑθνικὴ αἰτῆ καὶ πολιτικὴ δύ-
ναμις τῆς ρωσίας ἦτο ἡ ἐνισχύσασα τὴν ὀρθόδοξον ἐκ-
κλησίαν τῆς ἑσπερίας εἰς τὰς κατὰ τὸ 1851-2 ὑπ-
τὴν Ἀσίνων διαμαρτυρίας τοῦ Γ' γυναικῶς ἀποπη-
ρας πρὸς σφετερισμὸν διαικιστικῶν ἀντιθέσεων εἰς τὴν
ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν καὶ αἱ πράται πολιτικαὶ πε-
ριπτώσεις αἱ καταγεγραμμέναι εἰς τὸν κριμ. πόλεμον εἶ-
χον ἀφορμὴν τὰς διαμαρτυρίας τοῦ ὀρθόδοξου κα-
ποῦ (εὐμ. Ἰ. Κασοφίδης, Σύντομος ἱστορία τῶν ἑλλήνων
καὶ τῶν λοιπῶν λαῶν τῆς ἀνατολῆς ἀπὸ τοῦ 1821 ἕως
1921, τομ. Β' Ἀθήναι 1923, σ. 487) Ἀλλὰ δὲν ἦτο καὶ
ἀρμόριος καὶ τοῦ, τὴν ὀρθὴν ταύτην τοῦ γυναικῶς Ἀ-
πολιτικὴν δυναμὴν δὲν εἶχον ἐνισχυθῆναι ἀπ' ἀρχῆς
οἱ τσάρροι, ἀλλ' ὅταν ἐγγνώρισαν τοὺς πατριάρχας ὅτι
ἔμελλαν τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτοὺς ἐντὸς τῆς αὐτοκρα-
τορίας, καὶ τὰ ἔχουσι παρ' αὐτοῖς τὴν κερφαὴν τῆς ἐκ-
κλησίας καὶ τὴν προσκυνηματικὴν, ἵν' οὕτως νομιμοποιῶσι καὶ τὰς
κατακτενητικὰς ἐπὶ τῆς τουρκ. ἐπιβλαβείας βλήψεις διὸ δὲν
φρονῶ, ὅτι συγκρίνεται ἐπὶ τῆς ἀληθείας τὸ ὑπὸ τοῦ Καρ-
λίστου ὑποσχεθῆναι, ὅτι τὸ ἰνδιαφέρον τῶν τσάρρων
κατ' ἀρχὰς περιερίετο εἰς τὴν ἑθνικὴν ἐπιδόξιν τῶν
ἀγίων τόπων καὶ μόνον ἐν τῇ τῇ 12' αἰτῇ μετα-
βάλλεται εἰς προστασίαν πολιτικὴν (βλ. ἀνωτ. Β' σ. 26) τὸ
ἐξέδικηθαι ἐπισφύρις. Ὀμοίως τοῦτο ἐγένετο κατὰ τὴν
περιλάλητον συνθήκην τοῦ Κιουτσούκ Καϊναρτζίου
τῇ 1774 μετὰ ρωσίας καὶ τουρκίας. εἰς πάσας τὰς
ἐκείνησιν ἀναφορὰς μετὰ τὰς καὶ τὴν εὐρωπ. κρα-

τὴν συνθήκην ἐξασφαλίσαντο μόνον τὰ προϊόντα κα-
αὶ ἐλευθερία τὴν καθολικὴν καὶ διαμαρτυρομένην.
(Συμ. 2 Β). τὸ κλασσικὸν περὶ φηροχρίστων συνθηκῶν τῆς
τουρκίας σύγγραμμα τοῦ A. Schoroff, Les réformes et la protection
chrétiens en Turquie 1673-1904. Παρίσι 1904, σ. 7-8)
ἡ συνθήκη αὕτη ἐκτελέσθη ὡς εἰσαχθὴς τοῦ ἐψίστου κα-
ἐκδοθείσας τὸ πλήρως τὴν ὀρθόδοξον μετὰ τὸν ὅτι μὴ
διὰ τὴν ἐπίσημον ἀναγνώρισιν τῆς ὀρθόδοξης ἐλευθερίας
ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν περιορισμὸν τὴν διχυσίαν ἐπιτελεσθῆναι
τὴν δυτικὴν κρατὶ καὶ τὸν σφετερισμὸν διαμαρτυρομένην ἐ-
βάρος τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ δι' ἐν τῇ περιοχῇ τῇ
ἐφ' ἣν προσκυνηματικὴ ἐφάσθη τῆς αἰ συνθηκῆς συνετάσσ-
σαντο μονάκτοι. ὁ τότε εἰς σύγγραφὴν καταβληνόμενος
ἐν Ζαγοράῃ πρὶν τὸν πατριάρχην Καλλίνικον Γ' (κατὰ τοὺς
ἀνακρινόμενα τὰ ἄρθρα τῆς συνθήκης ἐξαρχίζον τὴν λαο-
ποιὸν εἶχεν "καὶ εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἐκκλησιαστικῶς
δι' ὁρίον καὶ εἰς ἄλλας ἐκκλησίας". ἑπτα παρα-
τάσσοντα τὰ 27 ἄρθρα ἐν οἷς: "β' οἰκοδομὴ ναοῦ εἰς τα-
τατὴν μεχίστου. γ' ἡ τῆς γερμανίας παντὸς ἀξίωμα
καὶ δόσις δούλων (ἀπελευθερώσεις). ε'. Ἀξίωμα δύο χρόνων
η'. ἡ δέφιντασις καὶ τὴν δύο αἰνὴν ὀθωμανὴν καὶ ρω-
σων (Συμ. 3 δέφιντασις καὶ φέντεγμα (ἐκ τοῦ defente) ἡ
διαφέντασις, ἡ προστασία, ὑπεράσπισις) λ'. Αἱ οἰκοδομαὶ
τῶν θείων ναῶν ἀνεμπόδιστοι. μ'. ὅπου κατοικοῦν οἱ
χριστιανοὶ εἰς ὅλην τὴν τῆς ὀθωμανικῆς ἐπιμερῆσιν
τὰ κτίσματα ἐκκλησιαστικὰ ἀνεμπόδιστος καὶ ἀδυσπραγίας καὶ
ἀνεργητικῆς τὰ ἀνακατασκευάζονται καὶ τὰ μερμεριζόμενα καὶ
ὁ πατριάρχης, μητροπολίται, ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, ἱερο-
μοναχοὶ καὶ μοναχοὶ ἐλευθεροὶ καὶ ὑπὸ τοὺς ἐκκλη-
σιαστικὰς αὐτῶν χρόνους διοικούμενοι καὶ οἱ ὅτι

μανοὶ γὰρ μὴ βάλλων χάρα εἰς αὐτοῦ, καὶ γὰρ μὴ
 δίδων ὅπως τι δόσιμον αἴ. οἱ ἐξουσιαστοὶ τοῦρκοι
 ὅπου κατοικοῦν καὶ εὐρίσκονται ὑπὸ τῶν (ἰ. πρὸς βίβλ., πρὸ
 ζῆλοι) ρούσοι, ὁ ὁσσημαννὴς ἄρχην γὰρ μὴ εἰρηρῇ γ' ἀποφα-
 σίζει περὶ εἰς θάνατον οὕτε εἰς ἄλλην τιτὰ παιδείαν χρι-
 στιανὸν φανερά ἢ κρυφά, εἰν δὲν ἔχῃ εὐχῆσιν καὶ ὁ τῶν
 ρώσαν ἐπίτροπος καὶ καθὼς τὸ εὖρουν καὶ οἱ οὗτο εὐ-
 λοχοι, ἔτσι γὰρ γίνεται ἡ παιδεία αἴ. ἕνα χρόνο γὰρ
 εἶναι ἐρῶντο οἱ χριστιανοὶ γὰρ πηγαίνων ὅπου καὶ ἂν
 θύον, εἴτα, ὅπου εὐρίσκων μετὰ τὸν χρόνον εἰάνον, τοῦ
 τόπου ὑπὸ μισοὶ γὰρ λήγεται" (εἴθ. ἱστορικὰ συμβεβηκέναι καὶ
 λινικον Γ' ὑπὸ Γ. Δεληχιάτη ἐν Δελτ. ἱστορ. καὶ γεωγραφ. ἐταιρ.
 τῆς Ἀθῆναι, τὸν Α' π. 59-60, τῶν 1-2 ὅθεν. 1998, σ. 59-60. ἐν τῶν
 ἐνταῦθα καθ' ἄρθρον ἔγραψε τὰ ἀνωτέρω κατ' ἐντολήν καὶ
 καταλήγει ὡς ἑξῆς, ὁ μεμνημένος πατριάρχης: "Εἶναι καὶ ἄλ-
 λα ἱστία βιβλία καὶ ὡς μυστικὰ μετὰ τὴν ἀγάπην καὶ
 τὴν τῶν ἄνω συμπλήρωσιν φανερωθήσονται" καὶ αὐτὰ εἶ-
 ναι θαύμα πῶς, ἑτάμησε γὰρ κοινολογῆσιν ὁ ὑψηλάντης εἰς
 "τὰ μετὰ τὴν ἀφῶσιν" ἀναφέρει τὰ εἰς ἄσχετα πρὸς τὰ ἀνωτέ-
 ρω ἄρθρα (τὰ λοιπὰ καθ' ἑξῆς διέγραψεν ἢ λογοκρισία) καὶ ἐπιτί-
 χει: "τὰ λοιπὰ ἄρθρα εἶναι διὰ τοὺς κοινολογῆσιν εἰς τὰς ἐπι-
 τοχὰς τῆς πνευ. θαλάσσης καὶ τοῦ εὐ. πόντου, διὰ τὴν μαρτυ-
 ρίαν, τὴν ρουσεφρομένην, τὴν εἰς τὸ εὐαγγελισμόν ἐν βάθει
 ἀνεξερεύνητον" (σ. 531-532) τὸ μέντοι ἐν τῷ συνόψει ἐπὶ
 μοσίκεται ὁ Δεληχιάτης (ἐνθ' ἀνωτ. σ. 129-141). ὁ δὲ φι-
 λολόγος καλλιτέχνης δὲν ἤρρισκεν εἰς ταῦτα καὶ μίνα, τὰ
 κατὰ περίληψιν ἄρθρα, ἐφρόντισε γὰρ λαβεῖν παρὰ τῶν
 εὐρωπαίων πλῆρες τὸ μέντοι τῆς συνθέσεως ἔτσι τὰ 28
 ἄρθρα, ἅπερ καὶ μετέφρασεν εἰς τὴν ἀποφαινητικὴν "ρί-
 τεφρασθήσαν τὰ ἀνωθεν ἀπὸ τὴν ὁλανδέζικην γλῶσσαν

λέγεται ὅτι τρία μερ. εἶναι μυστικά, ἐν οἷς περιέχον
ὡς ἴσχω τὰ ἔθνη τοῦ παΐμου... καὶ ἄλλα (ἀποφυγίως
κτλ) ὡς συμπραίνοντες ἡ ἀμαρτία τῶν ρωμαίων ποταί
ἐπὶ αὐτοῖς καὶ οὐδ' ὅπως οἱ ρῶμοι τῶν τῆς ἑλλάδος ἐμνήσθησαν
(δι' ὅσα ἀνέμεστο ἐπὶ ὁρῶν ὑπὸ τῶν δεινὰ) δι' οὓς
ποσοὶ ἐψυχρύνθησαν, ἡ κατὰ τὴν ἐξουσίαν, ἐφορῶντο καὶ π
ρὸς καὶ μακαίρας ἔρχον ἔχοντο" (σ. 141). ὡς ἐκδοκίμα τῆς
βελτίως τῆς "Τουρκία τῆς τῶν Χριστιανῶν ὁ ἑρμηνεύ
Ischopoff ἐδυσκοίτισεν εἰς γαλλ. γλῶσσαν τὰ ἄρθρα 7, 8, 14,
16 καὶ 17 (ἐνθ' ἀνωτ. σ. 8, 11) εἰς τὴν συνάχην ταύτην, ἥτις εἶ
ὁ πρῶτος χάρτης τῶν ἑλευθερίων τῶν Χριστιανῶν καὶ δι' τὴν
ἐρμηνεύσιν, τὸ δὲ ὀφεισθέντα εἶναι ὅτι ἐξέδω ἰδιαιτέρως
ἄρθρον πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν προσυνήτων ρώμων, ἀφ' ὧ
ὅτι ὅτινα ὀφείλῃ προσπερίφορτο οἱ ἄγιοι τόποι, τὸ θ' ὅτι
εἰς τὴν ἐν ἴσχω μεταφράσιν ἔχει ὡς ἑξῆς: "οἱ ὑποκείμενοι
(οἱ ἐπ' αὐτοῖς) τῆς ρωσικῆς βασιλείας τὸσοι οἱ ἐμνήσθησαν
καὶ, ὅσον καὶ οἱ κοσμίκοι, καὶ τοὺς δίδεται ἄδνα νὰ πη-
γαίνων τὸσον εἰς τὴν ἁγίαν Γερουσίαν, ὡσαν καὶ εἰς
ἄλλους εἰσὶν τοῖς καὶ ἔχουσιν νὰ ταξιδεύσων, καὶ
ἀπὸ παρομοίων οὐδ' ὅπως διὰ τὴν Γερουσίαν ἡ δι'
ἄλλους τοῖς, καὶ μὴν τοὺς γινώσκων χαράτῃ, μήτε κα
ἵνα ἄλλα δέσμιον εἶναι καὶ τοὺς δίδων φερμάν, ἢ καὶ
πασαπόρτ, ὡς γίνετα μὴ τοὺς ἄλλους βασιλεῖς, καὶ
ὅσον καιρὸν μένον εἰς τὴν Τουρκικὴν βασιλείαν
καὶ μὴν τοὺς καίμων κακῶν ἀτιμίαν ἢ ἀδίκιαν.
ἄλλα καὶ τοὺς διαφεντεύουσιν κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ νό-
μου (σ. 139-3). Τὸ γαλλ. κείμενον ἔχει: mais il s'ensuivra contre
aize prouté des par les lois de la maniere la plus effi-
cace et la plus étendue" (σ. 9). Ἡ συνθήκη αὕτη ἀπ
εἶναι ἰσχυρὸν προνόμιον καὶ δικαίωμα κερῶν διὰ τῶν

* Περὶ τούτου βλ. Παπαρρηγόπουλον ε', α' ἐκδ. 1874, σ. 627

ἐν Ἰασιῶν καὶ Βουκουρεστιῶν συνθηκῶν. Ἐνταῦθα κατὰ
 παποερμυχοπούλου ἔλαβεν ἑπτα ὁ αὐτοκράτωρ ἀρξάν-
 δρος ἀρχομένης τῆς ἐπανάστασης εἰσὶν ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς
 "ὅταν εὖ σμικρὸν συνεξέδασαν ἡς τὸ νὰ προσκαλέσῃ τὴν τῆς
 ὁλμης ἐκκλήσεως μεσομένην" (ἐκφ. ἔκθ. ἀποστ. σ. 698. ἦτο καὶ
 κατὰ τοῦτον χρησιμώτατον τὸ ἄρθρον τοῦτο διὰ τοὺς
 ῥώσους διότι, ἀφοῦ ἐκπεσόντες ἐξασφαλίσαν τὴν αὐτε-
 τον μετάβασιν προσεληγνὴν εἰς τὰ ἱεροσόλυμα καὶ τὸ
 ἅγιον ὄρος ἔλαβεν τὸ δικαίωμα νὰ κτίσῃσι καὶ μετὰ
 τοὺς ξινῶνας καὶ μοναστήρια, ὅπερ κατ' ἀρχαίς μὲν
 ἐκρησόμενον ὡς καταλύματα αὐτῶν, ἔπειτα ὅμως ἐγένοντο
 προπύργια καὶ κέντρα τῆς πανοικουμένης ἑταιρείας
 καὶ προπαγανδίας φοβερᾶς). Τὸ εὐφραγιστικὸν τοῦτο ἄρθρον
 οἱ ἱστορικοὶ τὰ τοῦ παναγίου τάφου δὲν ἀναφέρουσι
 καὶ περιορίζονται μόνον νὰ ἐξάρασι τὸ 7ον ἄρθρον τῆς συν-
 θήκης ἀποφασίζοντες τοὺς ῥώσους παλαιστινιογράφους.
 Οὗτοι ἔχουσιν ὀφειλόμενον τοῦτο διότι ἀναφέρεται εἰς τὴν
 προνομίον τῶν ἐν Κόπῃ πρεσβυτέρων ν' ἀνακρίνωσι μὴ μόνον
 ἐν ἑταυροδρεσίῳ καὶ νὰ διατηρῶσι ῥώσους ἱερεῖς (ὅπερ
 κυρίως τὸ 14ον ἄρθρον ἐξασφαλίζει). Διὰ τὸ 8ον ὁ χρυσ.
 παπαδόπουλος ἔχει μόνον, ὅτι "ἐπετρέπεται ἡ ἐλευθερία καὶ
 ὅπως ἀνεπαύχλυντος μετάβασιν ῥώσων προσεληγνὴν εἰς
 τοὺς ἁγίους τόπους" (ἐκφ. ἱστορία τῆς ἐκκλ. ἱεροσολύμων
 σ. 646. τὰ αὐτὰ γράφει καὶ ὁ Κάρφιστος (β' 313) παρατίμη-
 πων εἰς τὸν ἐκκεντρωμένον). Τὸ φύγμα τοῦτο τῆς ἐν γένει
 προστασίας τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ χριστιανῶν, ὅπερ ἐδὲ
 μισοῦρχος κυρίως τὸ "ἀνατολικὸν φύγμα" εἶχεν ἀνακρί-
 σαι ὁ μέγας πέτρος, καὶ εἰς τοῦτο ἀπεφρίκει ὁ ἀείμνη-
 στος Κάρφιστος τὴν ἐκκλ. 43 τοῦ θ' αἰφ. ἐν τῇ β' τέρμιν
 (σ. 188-212). ἅψα παρ' ὅλας τὰς πυρετώδεις ἐνεργείας καὶ

τὸν κραταίον αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου Θεοδοίου ἀπέτυχ
 οἰκτρῶς, ὅπως καὶ ὁ διάδοχος τούτου χρύσανθος, ἐστὰς
 αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτοῦ καίτοι μετέβη εἰς περσούπολιν δ.
 νὰ πείσῃ τὸν μονάρχην (ἐκφ³ περί τῆν μεταξὺ ρωσίας καὶ
 τσερκίας ἀπὸ τοῦ 1700-1746 συνθήκῃν ἔγγραφα εὐρίσκῃ
 καὶ παρὰ γεδὲν "Βραχία συρμῶσις" σ. 78-86). Τόσον βα-
 ρύνει ἔφερον οἱ εὐρωπαῖοι τὸ προτόμιον τούτου, ὅπερ
 ἐπέτυχεν τότε ἡ ρωσία, ὥστε κατὰ τοὺς ὅρους τῆς εἰ-
 ρηνῆς εἰς τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ἀπέτυχσαν τὴν ἐπὶ τῇ
 χριστιανικῇ τῆς ἀνατολῆς συμπροστασίᾳ παρὰ τῇ
 Μ. Λυκαῖκῃ, ἐπ' αὐτοῦ ἀερίως ἐντυφώμενος ἐπὶ
 ταῦτα ὁ τσάρος Νικόλαος ἐπεδίωκε δι' εὐρωπαϊκῆν καὶ οὐ
 στασιαστικῆν μίσην καὶ παρασκευάζοντο νὰ ἵστα-
 ῖν καταστροφὴν ὅλῃον κατ' ὅλῃον ἀνεπαίσχυντος τὸν σου-
 λῆν ἐν Κριμαίᾳ. Τὸν ρωσικὸν ὅμως τούτου ἐξάραζαν
 ἀφῆτα καὶ γὰρ ἐν Κριμαίᾳ ὁ διάδοχος τοῦ Ηλ.
 Ζανδρος β' συνεχίζας τὴν πολιτικὴν τοῦ πατρὸς τοῦ
 μετέφερε τὸν πόλεμον εἰς τὴν ἡπ. ἀνατολὴν ἰδρύσας
 τὴν Βλαδιβοστόν - ὀνομασία δηλοῦσα "Κυριαρχίαν
 τῆς ἀνατολῆς" - καὶ ὁ σιωπὴ τοῦ μεγάλου τσάρου
 στρατηματοποιεῖται τερνῶς κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν. Ἡ
 πρώτη κατὰ τῆς ἐφύλαττα εἰς τὸν στρατὸν Ἰνν.
 αἰφ, πρὸς τὴν ἐν ἐντὶν συνομοσπονδίᾳ τῇ 1860 τῇ
 ἐν πρῶτῃ συνθήκῃν. Αὐτὴ ὡς πρὸς τοὺς ὑποδούλους
 χριστιανούς, δὲν ἠκολούθησε τὴν τῶς χαράχθαισαν
 πολιτικὴν, περιστάσει εἰς τὴν παρὰ τοῦ βασιλέως ἀν-
 δρᾶσι, ἀρχικαρχαρίον τῆς αὐστρίας. ἀπεφάσκει νὰ
 ρυθμίσῃ τὰς τύχας τῆν λαὸν τῆς ἀνατολῆς οὐχὶ ἐν ὀνό-
 ματι τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας, ἀλλὰ ἐν ὀνόματι τοῦ δό-
 ματος τῆν ἐθνικογενεῖν, ἐν ὀνόματι τοῦ πανδοξισμοῦ.
 (Σημ. 4. τὴν μεταβολὴν ταύτην σχολιάζει ὁ Καρ. Ζωδὺ ἐν τῇ 5. τ. 1. τ. 1. σ. 115)

τὸν κατ'ἐκτελέσειν εἰς τοῦτο ὁ φοβερός μύστος τοῦ παν-
σ/αυϊσμοῦ Ἰγνατίου, καὶ διεννοεῖτο ὑ' ἀντιμαχιστοῦ τοῦ
ὁσσηριανοῦ κράτος διὰ τῶν νεαρῶν καὶ ριψοκινδύνων χρι-
στιανικῶν κρατῶν (Συμ' Β). τὴν ἀξιόλογον μοτογραφίαν τοῦ
G. Tchoukoun, Les derniers tsars autocrates Paul Ier - Alexandre
Ier - Nicolas Ier - Alexandre II - Alexandre III, μεταφρ. ἐκ τοῦ
ρωσικοῦ ὑπὸ D. Etgar Paris, 1928, 8^{ον} σ. 376, καὶ τοῦ G.F. Abbott,
Turkey, Greece and the great Powers, London 1916, 8^{ον} σ. 384
καὶ προχείριος τοῦ Edouard Driault, ἱστορία τοῦ Ἰσλαμ
ἡγέμευτος κατὰ μεταφράσιν χαρ. ἀννίνου, ἀθῆναι 1900, σ.
264 ὅπου ἔχει σπουδαίαν ἀνάμνησιν τοῦ χάρτου τοῦ Γου-
λουχανέ (σ. 180-181). τὴν βαθύαν πολιτικὴν ~~ἐκπαίδευση~~
τοῦ τσάρου Νικολάου δὲν ἴσαν ὥριμοι οἱ ῥώσοι διπ-
λωμάται νὰ ἐφαρμόσουν, ὁ στανισμός λαὸς δὲν ἔχει ὑπο-
μοχλὴν, εἶναι φτωχὸς καὶ ἀφικτός. τὴν ἔχον ὡς προσόν
καὶ ἰδιουτυσίαν οἱ ψυχραῖοι τῆς ἀλβάνος κατοικοί,
οἵτινες ἐπὶ χιλιετηρίδα ὄλην διατηροῦσιν τὴν αὐτὴν
πολιτικὴν νοοτροπίαν διὰ τῆς ἀντιχριστιανικῆς διπλωμα-
τικῆς τῶν περινείας. ἐκτελέσαντο ὅλα τὰ κράτη σοβαρῶς
καὶ εἰς ἐπανειλημένα συνέδρια καὶ διεθνῆ συνθήματα
ἐλάμβανον ἀποφάσεις διὰ τὴν θεραπεία τοῦ μεγάλου
ἀσθενοῦ, ὅστις ἴσχυται Τουρκία, δὲν ἐτόλμων νὰ καίμην
σιν ἐκκρίνειν καὶ προσπαθοῦν διὰ φαρμάκων νὰ τὸν
θεραπεύσωσιν. δὲν συνέφερον αὐτοῖς ὁ διαμελισμός καὶ
εὖρον τρόπον διὰ συνθηκῶν νὰ ἐπιβάλλωσι τὰ ὑπὲρ τῶν
χριστιανικῶν σωτηρίων μέτρα. ἀλλ' ἀπεδείχθη ὅτι οἱ
τούρκοι μόνον ἐπὶ τοῦ χάρτου ἀπεδέχοντο, αὐτοὶ δὲ οὐκ
ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τὰ μέτρα ταῦτα. τῷ 1839, ὅτε ὁ πρί-
φης, χαρτὴς τοῦ Γουλουχανέ (χάτι-σερίφ, ἱερὸν διά-
ταγμα) Συμ' 2 συνήθως χάτι-χουματῶν καὶ ἰδίως λαμψικῶν

(ταυτίς = νομοθετεῖν) εἶναι δὲ πράξις τοῦ συντάξαντος Ἀβδοῦ, μέγιστος, καὶ τὰ ἔκθερα αὐτοῦ ἀπετέλεσαν «τὸ εἴκασμα τῆς ἰσότητος» τῶν ἐπιψηφισμένων αὐτοῦ ἄνω διακρίσεως γένου καὶ θρησκείας. Πῶς τὸ αἰνόμενον παρὰ Schoroff (σ. 17-24) διακρίχθη ἐπισήμως, ἠδυνήθησαν γὰρ πιστεύσασαι τὴν ἀνεξήγητον ἢ τὴν μεταρρίθωσιν τῆς τουρκίας. Σήμερον ὅμως, ἔγραψεν ὁ φίλητός μου - μαρμαίροντος καὶ ἀσφαλτοῦ τοῦ παρὶς πανεπιστημίου ὀφίον μετὰ τὴν συνθήκην τῶν παρισίων, τίς δύναται γὰρ πιστεῖσαι αὐτὰς; ὅποια μεταρρίθωσις ἔγινετο, ἂν οἷχί τῶν νόμων, ἀλλὰ τῶν ἡθῶν τοῦ λαοῦ, τῆς παρσίας τῆς κυβερνήσεως; τὸ χάρι-χαυμαρῖον τοῦ 1956 ἐπακρίθη μετὰ δυνάμει ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ χάρτου τοῦ Γουαυχάν, ὅπως ἀποδοῖ, τρανῶς, ὅτι ὁ χάρτης οὐδὲν παρήγαγε. «Ἐπαρμένη, ὁραδὸν ἀπαντήσας εἰς ἡμᾶς, ἡμῶς οἱ ἴδιοι λέγετε, ὅτι ἡ Εὐρώπη ἐδέχθη ἴσως τὴν τραυλοδοσίαν ἑστῶν, ὅπως ἐκπαιδεύσῃ τὸν παρτισισμόν αὐτῆς, ἡ δὲ σημαίνει 17 ἔτη ἀπέναντι τρεσδάρων αἰώνων;» ὁνοῶ, ἀλλ' ἡ Εὐρώπη πρὸ 400 ἐτῶν βαδίζει πρὸς τὸν σκοπὸν, ὃν τέλος ἐπέτευκεν, ἐνῶ ἡ Τουρκία... ἀντιθέτως... ἀντὶ γὰρ προσπαθεῖ γὰρ ἀφομοιωθῆ, φεῖ τὸν Εὐρ. παρτισισμόν, προσεπάθει δια τῆς ἰσχύος τῶν ὁπλῶν... γ' ἀφομοιωθῇ τὴν Εὐρώπην πρὸς τὴν θεωρητότητα, ὡς ἔπραξε τοῦτο διαδοχικῶς εἰς ἀπάρτας τὰς χώρας, εἰς ἃς ἐσέλασε καὶ εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, τὴν Ἰταλίαν, τὴν μακεδονίαν, τὰς γῆδους... τὰς ἀρχαιοτέραις καὶ ἀνεκδοκίαις τοῦ παρτισισμοῦ ἔδρας» (ἐν τῷ οἷ περιχρηταί τῆς ἀνατολῆς καὶ ἡ Τουρκία μετὰ τὴν ἐν παρισίαις συνθήκην ὑπὸ ἀσφαλτοῦ ἐν τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ παν. Γουαυχάν 1958, σ. 67-68 βλ. καὶ 55 τὰς ἐπιμνήσεις τοῦ Βινσέντ καὶ ματιέ, ὅστις λέγει: «αἱ πρόωποι αὗται θεομοθεσίαι δύνανται παρὰ τοῖς τουρκοῖς πλεονέκων σημασίαν ἢ ἀναδύχια

τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς φιλοφιλίας παρὰ τοῖς ἐλευθεροδέρμοις
 καὶ τὸ χαρ-χουμαχίον τοῦ 1856 ἀρκεῖντως ἀπέδειξεν ὅτι
 οὐδὲν παρήγαγον. Τῆς ἰσοπολιτείας ὁ δεύτερος χάρτης προ-
 ελήθη διὰ τοῦ ὑποκνήματος τοῦ μεγ. βεζίρου Ἀαλή πασᾶ,
 ὅπερ ἐπέβαλε πρὸς τὸν ἄρδον Κιάριντον τῇ 1855. ἔδωκε
 σιγῇ ὑπὸ τῆς ἐν τῇ Le la Porte ottomane, τομ. Β' σ. 158-
 159 καὶ εἶναι ἄξιον ἀναγνώσεως διὰ τὴν ἀνάγκην τῶν
 προσημίων καὶ τὴν ἐμβόλυσιν εἰς τὴν σπουδαιότητα αὐτῆν
 διὰ τὴν ὑπὸ τῶν σουφτανικῶν ἀναγκῶν τοῦ ὑπὸ τῶν
 κατακτηθέντων χριστιανικῶν διωκτικῶν τῆς διατηρήσεως
 τοῦ ἔθνους καὶ τῆς θρησκείας. "Ἐλευθέρως καὶ ἀποφύ-
 γῃ τὴν σιγήν τῆς κατακτήσεως καὶ ἐν τῇ πῆρσι
 καὶ ἀποφύγῃ αὐτῶν οἱ σουφτανοὶ ἐξουσία, πιστοὶ εἰς τὸ
 αἰσθάνεσθαι τῆς φιλανθρωπίας καὶ εἰς αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ
 ἰσλαμισμοῦ ἐχάρησαν. τὰ πρῶτα τῶν προσημίων" καὶ
 ἐπαύεται περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ κυριαρχικοῦ τῶν πατρι-
 αρχῶν ὅτι "συνεπῶς τοιοῦτον ὀρθοῦν ἀστικῶν καὶ θρη-
 σκευ. δικαίων, ὥστε δυνατόν εἰς ἀληθῶς νὰ εἴπῃ, ὅτι ἐξ-
 αἴρεσι τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ἢν μόνῃ ἡ μουσουλμ. κυβερ-
 νησις ἀσκει, οἱ χριστιανοὶ διοικούντες, διαφέρονται καὶ
 διεκδύονται ὑπὸ χριστιανῆς μάλλον ἢ τουρκικῆς ἀρχῆς"
 μόνῃ ἡ ρωσία εἶχε τὴν τέρμην ἀνταρτῆν νὰ ἀντι-
 παρταχθῇ πρὸς τὴν κραταίον τουρκίαν πρὸς ὑπε-
 ρβάσειν τῶν χριστιανῶν, ἐνῶ ἡ εὐρώπη ἔφερε πρὸ τῶν
 ἀσεβείων ὀρδῶν τοῦ τυράντ σινιόρ, ὡς ἠγόμασε τὸν σουφ-
 τανον, αὕτη μόνῃ ἐξεστράτευσεν κατὰ τοῦ σουφτᾶν ἐλθὼν
 εἰσβαλόντος ἐπὶ κεφαλῆς 120000 στρατοῦ. καὶ τερμηνόον
 ἔχοντο καὶ σύμμαχοι ἦτοι γαλλοὶ καὶ αὐτοὶ κατὰ τὸ
 κρηματικὸν πόλεμον ἡ Ἀγγλία, Γαλλία καὶ Σερβία (ἐν τῇ
 ρωσοφιλίᾳ καὶ ὁ πασχαλινός, ἡ πολιτικὴ πορεία τῆς Αὐ-

σως καὶ ρωσίας ὡς πρὸς τὴν ἑλλάδα καὶ τῆς ἑλλάδος
 ὡς πρὸς ἑαυτὴν μέχρι σήμερον ὑπὸ π. καίβρα ἀδύναμι 1860,
 σ. 13. ὁ θερμοκλῆς οὗτος π. λακωνίτης ποιοῦμενος ἐν ἀθήναις
 ὑπὸ τοῦ κ. κουταχῆ καὶ ἐρωτησέντος ἀκριβοῦς ἐκθέτει τὰ
ἐπηρεαίᾳ πλὴν προσφέρει ἡ ρωσία πρὸς τὴν εὐρώπην κα
ἰδιαίτερος πρὸς τὴν ἑλλάδα καταπολεμῶσα πάντοτε τοῖς
τούρκοις καὶ οὐδέποτε συμμαχῆσασα πρὸς αὐτοὺς). Τοῦτοι
 οὕτως ἔχοντες καὶ ἐπειδὴ ἡ ρωσία ἔβλεπε τὸ ἀδιόρθωτον
 τὴν τούρκικην καὶ ἀδιόρθωτα τὴν χριστιανικὴν τὰ δυνατο-
 θήματα προῆλθεν εἰς τὴν ἀνάγκην κατὰ τὰς παραμον-
 τοῦ κ. ριθ. πόλεμου ἐξ ἀφορμῆς τοῦ φηγόμενου τὴν ἀν-
 τὸν νὰ φηγόμενον παρὰ τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους
 (αἰτοῦρ. διβάνιον) διὰ τοῦ πρίγκιπος μετζιμὸφ σὺν-
 θασιν, δι' ἧς νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς τὰ
προνόμια τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου καὶ ἐν γένει τῆς ὀρθο
δόξου ἐκκλησίας. ὡς πρὸς τὴν ἐπίδοσιν ταύτην ἡ πύλη
 εἰς μὲν τοὺς πρεσβευτὰς ἀγγλίας, αἰστίας, γαλλίας κα
 πρῶσσίας διακήρυττε, ὅτι ἀνεξάντλητον ἀπαξάπαντα
τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα τοῦ κλήρου, τὴν ἐκκλη
σίαν καὶ τὴν φροσὴν νὰ περιφρουρήσῃ (26 μαΐου 1853).
 μετὰ ἕνα μῆνα ἀπέντα διὰ μακιφῆστον παρ' ὅμοι τῆς
 μεγιστάνου υπογεγραμμένου προσέβηκα καὶ ὅτι "δὲν δύ
ναται φωνὴν νὰ δίδῃ τῆς διακείας οὐδενὸς ὅτι προ
νόμια τὸση ἀρχαία αὐτορριμῆως χορηγηθέντα ὑπὸ τῆς
αἰτοῦρατορ. ἀρχῆς εἶναι πᾶσις δυνατόν ν' ἀνακληθῶσιν
ἢ νὰ περιορισθῶσιν" (ἐγρ. 2 Γκαίτε δὲλα Ροττε ὀττομαν
 ρατ τετὰ τομ. Δ', σ. 31, βλ. περαιτέρω καὶ π. τσιτρίδου. τὰ
 προνόμια τῆς ἐκκλησίας ἐν Τουρκίᾳ κατ. ἀθήναι 1906 σ. 33).
 αὐτὴ ἡ ρωσία, ὅπως ἐγράφετο εἰς τὴν "πατριάρχ. ἱστορίαν"
 (σ. 167 τοῦ Α' τόμου), ἦτο ἀνένδοτος καὶ περιέλαβεν εἰς τὰς

* πρὸς ἀναίρεσιν τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ τινος ἐξέδοθη κατ' 1867 ἐν Παρισίοις τὸ φυλλάδιον "Le nouveau
 grec ou nouvelle lumiere sur la question d'Orient par Cleon Jelon".

- 76 -

ἀξιώσεως γὰρ ὀχυρωθῆναι ἰδιωτέρως καὶ τὸ ἐν ἱεροσολύ-
μοις καθολικῶς καὶ ἐπὶ πλῆθος καὶ γὰρ παραχωρηθῆναι καὶ
καταλλήλου χώρου διὰ τὴν ἀνέχεσθαι ζυγίων καὶ τοῦ
χάριν τὴν προσκυνητὴν αὐτῆς καὶ ἐν ἐκί λόγῳ, πρὸς
ἐξασφάλισιν τοῦτον καὶ τὴν 12.000.000 χριστιανῶν, οὓς
ἀπελάμβανεν ὑπὸ τὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς, τὴν
ἐκδοσὶν φερμανίον. Ἡ ἐπιμονὴ τῆς δὲν ὑπῆρξε πανταχῶς
ἀσφαρῆς. Ὁ σουλτάνος μετὰ τὴν παλαίαν πρό μὲν
διπλωματικὴν διαπραγματικὴν ἐπέλυσε ν' ἀποφύγῃ θαυμασία
εἰς λόγους καὶ ὑποσχέσεως ὑπὲρ τὴν προνομίαν τῆς μη-
τροπολίσεως φερμανίον (Σ. 473). Ὁ λόγιστρος παρὰ τῷ κα-
λίστῳ μηχαρά τ. μ. Β', 628-630 τὸ πρῶτον μέρος ἀνε-
μοσυλεύσαμεν εἰς τὴν "πατρὶστορίαν" σ. 166 εἶναι πρωτοφα-
νὴς καὶ μοραβιανὸν διὰ τὸ προέκρινον ὅπως μαρτυρεῖ τὴν
ψυχοφροσύναν τοῦ ἀντικειμένου. Ἐπὶ δὲν ὑπῆρξε εἰς τοῦτο
καὶ κόπον. Ὑπὲρ τὴν ἀρχαίαν τάξιν ἐξεδίδον καὶ δώδε-
ροι φερμανίον τῶρα τὸ 1853 (τὸ πρῶτον πρό ἡμῶς ἔτος)
ἐπιμετροῦν τὰ παλαιὰ καὶ προνόμια καὶ τὰ ἀσφαλείστα τὴν
ἐλθόντων δίεκα ἔναντι τὴν ὑπερβολικὴν ἀξιώσεων τὴν
φράσεων, οὕτως τὴν περίληψιν μόνον γνωρίζον. Ὁ ποιη-
τὴς, ὅστις ἀσφαλῶς ἐδυσκοίλευσε τὸ κείμενον, ἔχει καὶ τὴν
ἀπάντησιν πρὸς τὴν ρωσικὴν διαμερίνωσιν τῆς ὑψικῆς
πύλης, ἣν διαβιβάσει διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τὴν ἐξωτερικὴν
ριφάει πᾶσα ἔχονσαν ἔως: " Ἡ Α. Μ. ὁ αὐτοκράτωρ, τὴν
ὀθωμανὴν καὶ ἡ Α. Μ. ὁ αὐτοκράτωρ παστὴν τὴν ρωσικὴν
ἐν τῇ κοινῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ γὰρ τηρεῖται τὴν σταθερότη-
τα τῆς ἐλθικορρωσικῆς φρυγανίας. ὦρισαν καὶ συνε-
φώνησαν τὰ ἑπόμενα", ὅπως εἶναι τὸ ἀντικείμενον τὴν
προνομίαν καὶ τῆς ἀσφαλείας τὴν χριστιανικὴν ὑπε-
κόμην καὶ τὰ ἐν τῷ μέλλοντι παραχωρηθῆναι εἰς

χριστιανικότητα καὶ τὰ ἱερὰ καθιδρύματα καὶ τῶν
 ἡν ἀποφάνει ἀνίστασθαι ἡ ὁρθόδοξος τῆς Ἐκκλησίας ἐκκλη-
 σία καὶ τὸ πατριαρχεῖον αὐτῆς. ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν
 Καλιφῶν καὶ τῶν διαδόχων ὀθωμανῶν αὐτοκρατόρων.
 Ἐπειδὴ τούτων ἡ ἐξέλιξις ἐσχάτως διεταράχθη, ὑποβή-
 ται ἡ ἐφ. πύλη καὶ τῆς ἐκκ. καὶ καταστάσεως σεβάστῃ
 τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ προνόμια. Ὁ σουλτάνος πρ-
 ὲς φαρμακὴν τοῦ φερμανίου τοῦ 1852 καὶ ἄλλο
 ἔργον ἐκδόσιν διὰ τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ περ. τρούτου τοῦ
 ἁγ. τὰ φον. τὰ δύο ταῦτα φερμανία θὰ ἐκτελεσθῶσιν
 ἀκριβῶς καὶ πιστῶς πρὸς διατήρησιν πάντοτε τοῦ στα-
 τούτου τῶν ὑπὸ τῶν ἐκκ. ἀποκλειστικῶς κατεχομένων
 προσκυνημάτων ἢ αἰνῶς μετὰ τῶν ἄλλων ἐργασμάτων.
 Παρβάνεται φροντίς ὅπως παραχωρηθῇ κατάλληλος χώρος
 διὰ τῶν ῥώσων προσκυνητῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν πρὸς
 τῆς λειτουργίας τὰ ἱδρύματα ταῦτα θὰ ᾖσιν ὑπὸ
 τὴν ἐπαγρυπνίαν τῶν ῥώσων προξένων ἐκ παλαιότητος καὶ
 ευρία. (τὸ ἔγγραφον δημοσιεύεται ἐν τοῦ πτόπου αὐτοῦ
 ὑπὸ τοῦ Καθηγέτη Β' σ. 695-697). Ἐννοεῖται, ὅτι ἐπειδὴ τὸ ἔγ-
 γραφοὶν ἀδύνατος ἔχει τὴν ἐννοίαν συμβάσεως μετὰ τῶν δι-
 κρατῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν προνομίων ὁ πρίγκιψ προέβ-
 εις τὴν διακοπὴν τῶν σχέσεων καὶ τὴν 9 Μαΐου 1852 ὄψα-
 τήν τὴν κ/πολιν μετ' ἄλλου τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρε-
 σβείας. Τότε ὁ σουλτάνος καλεῖσας τοὺς πατριάρχας Κων-
 σταντινουπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ τὴν σίνδοκον ἔλαβε νέαν ἀπο-
 φάσιν ὡς ἀνελκύνεσθαι ἀρίστους ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερ-
 ικῶν, ὅσοις ἐν ἀρχῇ γράφει: « Ἡ Α. Μ. ὁ σουλτάνος
 ἐπιθυμῶν μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς
 ρωσίας ν' ἀποκατασταθῇ σχέση καλῆς γειτονίας καὶ
 τελείας συνεννοήσεως, ὅτιντε δυστυχῶς ἔλαβον ἄλλοιαι

τροπήν ἔνευε τὴν προσφάτην λυθρὴν περιηλομένην
 προσπάθει γὰρ εὐρυ μέσα πρὸς ἐξάμην τῶν ἰχνῶν
 τῆς διαφορᾶς ταύτης, ὑψηλὸν διάστημα (ἱερὰ) κατέσ-
 σε γνωστὴν τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀπόφασιν τὴν
 ὁποίαν ἡ πύλη ~~ἀπεδείχθη~~ ἀπεδείχθη εἰς τὸν νόμι-
 τα πεισρῶδ' (κατ. β' σ. 631) ἔχον. Ἄλλα καὶ αἱ μετα-
 τόμοι αὗται ὑποσχέθη ἀπεδείχθησαν φροῦδοι, ὅτι
 τὰ ἄρθρα τοῦ Γαίου κατὰ περὶ τὴν ὁ ἀντινύως γράφει
 φέρεται μοιραστηρικῆς διεκλήρυττε τῷ 1854: "ὁ ἀποθανὼν
 σουλτάνος ἐκέρυξε τὴν μετὰ τοῦ τούρκου καὶ χριστι-
 ανῶν ἰσότητά καὶ μοιρολόγι, ὁ χριστιανισμὸς ἐκέρυ-
 ξε κατ' ἑτοῦς τὴν... ἀσφαλίαν, τοῦ πλῆθους τὸ ἐπο-
 γιδόστον χαίρει. ἔδωκε ὑποσχέσεις ἀκριβοῦς δια-
 νομῆς διαιροῦν καὶ ὅμως, πᾶς χριστιανὸς διαφά-
 ρμος μετὰ τούρκου ἔχει πάντοτε δίωκτον... Αἱ ἐφημερί-
 δες τῆς εὐρώπης δὲν ἔγραψαν γὰρ ὑψώθησαν μέχρι νεφῶν τὴν
 σουλτ. μεγαλοδωρίαν καὶ ὅμως ἂν ἐξαίρετος παραλίαν τι-
 τὰς πόλεις καὶ δῶκε ἄρην περιφέρειαν τῆς πρωτεύουσας
 εἰς καὶν μέρος δὲν ἐξετέλειτο. εἶναι ἄρθρον πίστεως
 διὰ τοὺς μουσουλμάνους... ὅτι δὲν ἐφείλου γὰρ φυλάτ-
 τωσι καὶνὰ νόμον ἀπέκρινε τὴν ἀπίστην" (ἐνθ' ἀνω-
 σ α'). Ἡ τυραννὶς εἰς τὴν ρωμῆα καὶ τὰ βαλκάνια τοῖς
 προκείμενοις τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ζαΐρη. τὴν μαμοβα-
 μοκίαν τὴν χριστιανῶν ὑπακόμην τοῦ σουλτάνου δια-
 λυγραφίαν, μετὰ μετανάστερα, χρεῖματα, ὁ Γεραρδίνος πε-
 ριηχθεὶς μετὰ τὴν συνθήκην τῶν παρισίων τὴν τούρκικαν
 (ἐνθ' ἀνωτ. σ. 35 ε'). Ἐγκυκλίον, ὅτι ἡ ρωσία δὲν ἔθετε τὸ
 διαμελισμὸν, ἀλλὰ ἠνέχετο τὸν σχηματισμὸν μικρῶν
 κρατῶν ὑπὸ τὴν ἐπιρροήν της.) Ὁ ρώσος μοιάρχης
 φαίνεται πρὸς ἐξιστῆν ἱκανοποιούμενος τῶν τῶν δε-

τῶν τῶν, φρονεῖται ὅτι οἱ ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ τῇ
 ἡλικίᾳ χρυσήναι ὁρθόδοξα μῆλον ὑπὸ τὴν αὐτί-
 στα τοῦ οἰκουμένου θρόνου καὶ ἐν τῇ ἐνότητι ἐκ-
 λησιαστικῆς ἐκτετατὴ ἀνέκρουσε πρόμηναι καὶ
 ἐθέτους καὶ τὸ δόγμα τῆς αὐτοκρατορίας τῆς τούρ-
 κικῆς ἰσχύος πρὸς τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Κρημ. παλῶν
 προκείμενα εἰς τὴν ἀρχαίαν τὸν διαμελισμὸν (β').
 Α Ρένογ, Ἡ εὐτορε et εὐτορε οττομαν. παρὶς
 1913. σ. 10 ε' ὁ ιστοριογράφος οὗτος μας δίδωσι τὸν δι-
 ῶν τοῦ Ζαΐρου μνηστῆρα πρὸς τὸν ἐν Π/πόλει ἀφ-
 ῶν πρεσβυτήν. ἔχον ὁ διαμελισμὸς ἦτο, ὡς φαί-
 νεται τὸ μορφοῦμα, ὅτι ὅμως ἔχει συνθήκην
 οἱ τούρκοι καὶ δὲν ἐτρέμαον. ὁ μακεδονισμὸς
 ρουμῆας διπλωμάτης 2 τρέμματα εἰς τὴν ὑπο-
 μοκίαν εἰς ὁμοῦς εἰρηρχία νὰ ὑποσώσῃ τὴν
 ἀπὸ τοῦ 1281 μέχρι 1913 ἀποφάσει τὴν εὐνοίαν

δα τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ ἐν τῇ ἐνότητι ἐκ-
 λησιαστικῇ. Αὐτοὶ οὖν ἐπὶ ταῖς ἀνέκδοτοις πρὸς τὴν καὶ
 ἰσχυρὰ καὶ τὸ δόγμα τῆς ἀνεκτικότητος τῆς Τουρ-
 κίας ἵσταντο πρὸ τῆς κηρύξεως τοῦ Κοιμ. πολέμου
 προεβίβασαν εἰς τὴν ἀγγλίαν τὸν διαμερισμὸν (B).
 R. Pichon, L'Europe et l'empire ottoman. Paris
 1913. σ. 101. ὁ ἱστοριογράφος οὗτος μὲν διέσωσε τὸν δια-
 λογὸν τοῦ τσάρου Νικολάου πρὸς τὸν ἐν Π/πόλει ἀγ-
 γλὸν πρεσβευτὴν. Αὐτὸς ὁ διαμερισμὸς ἦτο, ὡς φαί-
 νεται τὸ μορφολογικόν, ὅπου ὅπως εἶχον συνθέσει
 οἱ τούρκοι καὶ δὲν ἐπρέματον. Ὁ μακεδονομαχίας
 ρουμλίου διπλωμάτης L. Ζουβόφσκι εἶχε τὴν ὑπο-
 μνην εἰς ὀκτωὶς εἰς ἑξήκοντα νύκτας δημοσιεύσει τὰς
 ἀπὸ τοῦ 1281 μέχρι 1913 αποφάσεις τῆς ἐκκλησίας
 περὶ διαμερισμοῦ, αὗται ἀνέχονται ἐν τὸν σε-
 βασίαν ἐκδοτοὶ τὴν 100 "Cent projets de partage
 de la Turquie". Paris 1914 ἐν σ. 393 ἡ πρό-
 ταις τοῦ παρήμενου τσάρου, ὅστις διηκίως
 ἐκκαταλείπει ὡς φειδρόν πρὸς ἑαυτὸν, διότι συ-
 νίσταται νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν Τουρκίαν "αὐτὴν". ὁ βα-
 ῖνος Amarauf de la Barre de Nanteuil ἐν τῷ βιβλίον του:
 "L'Orient et l'Europe depuis le XVIIe siècle jusqu'à jour-
 d'hui (Paris 1894) γράφει ἐν δύο κεφαλαίοις (σ. 185-212). τὸ VI κε-
 φάλαϊον: "L'agonie de l'Home malade" καὶ τὸ VII κεφαλαίον: "Le

Τουρκία ὑποτασσόμενα τῷ μακεδονομαχίᾳ. ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ τοῦ αὐτοῦ
 καὶ ἐκτελέσει τὸν εὐχὴν ὡς καὶ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐκτελέσει τὸν εὐχὴν
 καὶ ἐκτελέσει τὸν εὐχὴν ὡς καὶ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐκτελέσει τὸν εὐχὴν

σε διαρκή κατοχήν τῆς Κ/πόλεως ὑπὸ τὴν ρώσων ἀ-
γὰ καὶ δὲν εἶδω ἀνταρξὴ αὐτὴν ἢ ὑπὸ ἄλλων ἢ ὑπὸ
τῶν ἄλλων ἢ ὑπὸ ἄλλων τινὸς μεγάλου ἔθνους καταλα-
βανομένην. Ἦν θάω ἐπιερύκη ποτὶ οὔτε ἀπώπικραν
ἀνοικοδομήσεως θυβ. αὐτοκρατορίας, οὔτε τοιαύτην
ἐκτασιν τῆς ἐλλάδος ἥτις γὰρ καταστῆται αὐτὴν ἰσχυρὸν
κράτος, ἀλλὰ ἐλπιώτερον θάω συγχωρήσει γὰρ διακε-
ρισθῇ ἡ Τουρκία εἰς μικρὰς δημοκρατίας, ἀνοικτὰ κατα-
φυγία ἕως τοὺς ἐπαναστατικούς τῆς Εὐρώπης. "Ἐνθ' ὅσον
ἀπ' αὐτῆς ἵκναι πρὶν ὅτι διὰ τὴν ἀνκρατοσύνην τῆς Τουρ-
κίας συνεφύκησαν καὶ ὁ αὐριαντὸς καὶ τῷ 1853 καὶ ὁ
πολιτὸς Φαβιανιστὸν, ὅστις ἐπύρανε τὸν σπουδαῖον λόγον
τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης τῆς διατηρήσεως τοῦ ὁθωμ.
κράτους καὶ τοῦτο, διότι αἱ χριστιαν. φυλαὶ εἶναι διη-
ρμήναι. Τὸ βίωσιμον καθ' ὅπως τῶν χριστιαν. φυλῶν εἰς
Τουρκίαν ἦτο ὡς ἐκφύκεται ὁ γυνεχὴς Ζαῖρος, ἡ ἀπο-
κατάστασις αὐτῶν εἰς μικρὰ ἀνεξάρτητα κράτη, εἰς ὃ
συνεφύκησε καὶ ὁ Γερμανός (σ. 71 ε).²

Ταῦτα ὅμως δὲν συνέφερον εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ Γαλ-
λίαν, ὅπερ δι' ἄλλους λόγους συμπληρῶς ἠνέχετο ἡ
αὐστρία καὶ γερμανία διὸ καὶ Σουλτάνος μετὰ τὴν
προσβίαν τοῦ μετςβιαντὸς τὴν 6 ἰουνίου 1853 διὰ νῦν
χάτι-σερίφ ἀνταρξίαν τὰς θρησκ. Ἐλευθερίας τῶν
ὑπῆκοων του καὶ ἀνεκρίναν ἕως τὰ μέλη τοῦ ἐν παρι-
σίους συνέδριον, ἅτινα καὶ πάλιν κατὰ τὸ σύστημα τῶν
ἐυρωπαϊκῶν διπλωματικῶν ἀντιμαρτύρησαν τὴν "μεγαλὴν αἰτοῦ
εὐνοσίαν", ἰδία διὰ τὸ χάτι-χουμαγιὸν, ὅπερ μετὰ τὴν
συνθήκην τῶν παρισίων τὴν 18 φεβρ. 1856 ὑπέβαλεν εἰς
αὐτὰ διὰ γὰρ σωθῇ. Ἀλλ' ἴδωμεν τίνα, οἱ λόγοι οἱ προ-

(Συμ. Ἐμφανισμοὶ ἢ ρωσισμοὶ σ. 28. Ταῦτα ὁ παρὶμβούρος πρὸς τὸν
Λόγος ἔχεν ἐν π/πότῃ μίγναις τινὰς προσηγορίας πρὸς τὴν
ἄριστην ἐκδομὴν καὶ ἐτερέναις: "παρὰ γὰρ ὑποβλήθῃ εἰς τι-
τοῖν, προσηγορὴν γὰρ καὶ πτόχμον καὶ γὰρ ἐξαπομον-
θῶν αὐτοῦ, ἐν ὅσῳ μοί γινῆται εἰς ἄνθρωπος καὶ ἐν συμ-
βολὸν" καὶ ἄλλα ἔκτα μετὰ τὰς πρὸς τὸν πό-
λεμον δὲν ἰδυνήθῃ ν' ἀποφύγῃ, καίτοι ἐπὶ τὴν ἐλπίαν
αὐτῶν τὸν διακρίσιμον τῆς Τουρκίας. Ἀμφιβάλλῃ ἂν
ἔμελλε τὴν διπλωματικὴν πρὸς τὴν παντοῦρον ἀλβανίαν.⁺

(1856) * Τὸ βίωσιμον τῶν μικρῶν κρατῶν, ἀποσπασμένων ἐκ
τοῦ κορμίου τῶν μεγάλων ἐκθῆμιος ὑπεστήριξε καὶ ὁ Γε-
ρμανός γράφας: "Δὲν δύναται γὰρ μεταμετεῖναι, εἰάν ὁ ἡ-
μέτερος αἰὼν προσηγορὴ τοὺς αἰζωνομένους Λόγους τῶν
συνεφερόμενων, τοὺς γοητικούς ἀρραῖς τῶν ἀγόντων"
ἐνθ' ὅσον σ. 70-71) καὶ ὡς παράδειγμα παραινέσει τὸ
Βέλγιον καὶ τὴν ἐλλάδα, τοῦτο ἄλλος νιοβίετος καὶ
ἡ Περσίαν συνεφύκεται. [†] ἐν τῇ ἐκδομῇ τῆς ἀποστολῆς Μωϋσέως πρὸς τὸν
ἡ Περσίαν συνεφύκεται. [†] ἐν τῇ ἐκδομῇ τῆς ἀποστολῆς Μωϋσέως πρὸς τὸν
ἡ Περσίαν συνεφύκεται. [†] ἐν τῇ ἐκδομῇ τῆς ἀποστολῆς Μωϋσέως πρὸς τὸν

-80-

κατέσταντο τὸν ἐν Κριμαία ἀσφαλῆτα ρωσοτουρκικὸν πόλεμον, καὶ ὃν αἱ εἰρημέναι διώματα ἀντιτιθέμενα πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς ρωσίας ἔαβον τὰ ἅπτα κατ' αὐτὴν ὡς σύμμαχοι τῆς τουρκίας! Τὰ κυρίως αἷτια ἦσαν ὁ στραρχαρισμὸς τὴν ἐπὶ τοῦ ἀγίου τάφου προνομίαν τῶν ἑλλήνων, αὐτὸς ὁ αἰώνιος καταχθόνιος ἀγὼν καὶ ἡ ἀπειθαδικία τοῦ καὶ σήμερον κληροῦ, ὅστις διεσχυρίσθητο ὅτι, εἶχε κεντημένα ἀπὸ τῶν σταυροφορικῶν δικαιώματα. Πρὸ τῆς ἐπιμονῆς τῆς Γαλλίας ἐποχὴν ἡ Πύλη τὴν 9 φεβρ. 1852 καὶ ἀνεγνωρίσεν δικαιώματα εἰς τοὺς φραγκικοὺς ἐπὶ τοῦ τρούμφου τοῦ ἀγίου τάφου ὃν ἀπὸ τοῦ 1808 εἶχε ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον διατακτὴν ἡ ἀγιοταφικὴ ἀδελφότης ἀνεγνωρίσκειν δι' ἐπισήμον φερμανίον καὶ ἔτι ἀνατροπὴ τῶν ἀπὸ τοῦ 1740 κεντηθέντων δικαιωμάτων. Ὁ ἀγὼν ἔτι ἐνδεχόμενος ἔδωκεν κεντηθῆναι μετὰ τὴν Πύλιν καὶ ἑλλήνων καὶ ἑρμένων, καθολικῶν καὶ ὀρθοδόξων ἀσφαλῆτος μετὰ δύο θρησκειαῖς, νεαρὰ ἱστορικὰ τῶν πατρίων κατὰ τὴν ὀρθοδόξον, ὅπως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν σταυροφορικῶν, ὡς ὀρθῶς γράφει Γάλλος ἱστορικός. (ἔγρ. 1 ὁ Ε. Φζιακτ, ἐνδ' ἀνωτ. σ. 219, ὅστις ὅμως λέγει καὶ τὸ ἀνιστόρητον, ὅτι ἡ μὲν Γαλλία ἐσχυρίσθητο ἐπὶ τῶν παλαιῶν προνομίων, ἡ δὲ ρωσία ἐμνήστο ὑπὸ νεαρᾶς φιλοδοξίας ἐκ μίσους πρὸς τὸν ἰσλαμισμόν καὶ ὑπὸ τῶν ἐρχομένων παραδόσεων τῆς βυθ. αἰτοκρατορίας. Τὰ ἀπὸ τῶν σταυροφορικῶν δικαιώματα ἀνέγρψανεν ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματικῆς ἀσφαλῆτος εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ πόλεμου ἔδωκεν ἡ ἐπιμονὴ τῆς Πύλης γὰρ ἀφαίρεσι τὰ προνόμια τῶν παραδοσιακῶν ἑλλήνων. Ὁ ρώσος μονάρχης καὶ διὰ τὰς μεγαληγούρους υποσχέσας πρὸς διατήρησιν τῶν προνομίων τῆς αὐτῆς συμπενοίας καὶ τοῦ ἀγ. τάφου διέταξε τὴν κατὰ τὴν

φιν τὴν ἡγεμονίαν ὡς ἐνέχυρον ὑπὸ τὴν ἀρχήν
 τοῦ στρατηγοῦ πασιένετο (Ιούνιος 1853).
 Ζοῦζιν οὕτως ἔχοντες τὰ πράγματα, ὡς πᾶς τις βίη
 ἐξερίσσετο μαίρῳ καὶ ἐπικαταί ἡ ρῆξις, τῆς ρωσικῆς
 βραδερνῆς τὴν ὅπην ὑπὲρ τοῦ αἰκνοβίου ἀγιοσταφίτου
 καὶ καθολοῦτος τὴν λοιπὴν χριστιανικὴν κρατίην πρὸς
 κατὰ μὲν τοῦ καθολοῦτος τούτου, συμμαχοῦντες μετὰ
 τὴν ἀπλοπίστην Ζοῦρην, δι' οὗς ὅλτοσε ἐνέχυρον ἐπὶ
 ποδὸς ὄρας τὰς εὐρώπας, ὅπως ἐξωστρατίωσιν τὸ "βδε
 λυκὰ τῆς ἐρημώσεως" ἐν τοῦ παναγίου τάφου. οὐ μὲντοι
 οὐ μὲντοι καὶ εὐρὺ πάλιν πρὸ ἐπαύριον ὁ ~~αὐτοῦ~~
 χριστιανικὸς κόσμος, νὰ θέλῃ καὶ τὸν οὐρανὸν, ὅτι
 ἐπὶ τῆς ἀφώσεως τῆς κλῆτορας συμμαχοῦντα τοῦτοις
 καὶ τὴν νίκην ἐξασφαλίζοντα εἰς τὴν ἡμισέληνον!
 τὸ γνηθὸς τοῦτο διὰ πάντα ἱστορικῶν πιστεύοντα εἰ
 τὴν θείαν πρόνοιαν γυνὰ τὴν ὑπαχρῶσιν νὰ ἐξε-
 γάσῃ βαθύτερον τὰ πράγματα καὶ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν
 λειτουργίαν ἐνταῦθα τὴν αἰαταχίτην ἱστορικὴν νόρμην
 καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀκριβῶς χράσεται ἡ
 διατριβὴ αὕτη, ἵνα τοποθετήσῃ τὰ γεγονότα τοῦ
 ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς ἀληθινῆς ἱστορίας καὶ προ-
 σαρμάνωσιν αὐτὰ εἰς τὸ σχέδιον τῆς πορείας τοῦ κόσ-
 μου, ἥτις κινεῖται ὑπὸ τὴν ἡθικὴν νόρμην τεθεωρημένην
 ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ. τὸ μαίρῳ ἐπύχθη καὶ ἡ ρωσικὴ
 μετὰ ἀσπρηνδρίσκον ἀχὺνα ὑπέστη δεινὴν ἐν Κριμαίᾳ
 ἦσαν, ὥστε ἡττηθῆναι καὶ ἀποδεχθῆναι ἀσφυκτικὰς τοῖς ὅροις
 τῆς εἰρήνης, τὴν 16 Δεμ. 1855 καὶ τὴν 29 φεβρ. συνήχθη τὸ
 ἀσπρηνδρίσκον τὴν παρίσταν συνέδριον τοῦ 1856. εἶναι ἡ
 πρώτη φορά εἰς τὴν ἱστορίαν τὴν συνθήκην, καθ' ἣν
 ἡ Ζοῦρῆα εὐρὺ εἰς περιβάλλον εὐρωπαϊκὸν καὶ σκ-

 * Εἶχον ἡδὴ οἱ Ζοῦρῆοι τοὺς τρεῖς συμμαχοὺς, μετὰ τὰς πρῶτας νίκας, κατὰ τὴν ρώσιν
 οἱ αὐτοὶ παρέσταν καὶ τοὺς Σουηδοὺς, ἐρρίσαν δ' ἀμέσως τὰ δίκτυα πρὸς τοὺς αὐστριακοὺς
 καὶ τοὺς γερμανοὺς. ὡς ἴσταν δὲ σκεπτοί καὶ οἱ γερμανοὶ παρὰ τὴν εὐχρησίαν τὴν οὗο αἰὲν, δι' ἐπρόθεσμον δὲ
 τὰ συμμαχικὰ ὡς ἐν τῇ συνέδριον μετὰ τὴν αὐστριακὴν μετ' ἐν σκεπτικῇ σκοπιότητι.

- 84 -

νεβροὶ ἦσαν ἀντιπρόσωποι τῶν περισσοτέρων χριστιανικῶν κρατῶν, ὥστε ἔδωκαν μὲν τὴν νύκτα ἐν αἰτῇ κατὰ τῆς ρωσίας, ἀλλ' οἷσθον ἐγκοῦται, ὅτι εὗρον τὴν εὐκαιρίαν, ἣν ἀπὸ πολλοῦ ἀνέμενον, νὰ ἐκστρατεύσων τὰ συμφέροντα τῶν αἰνὰ ἐπιβαλὼν τὰς ἀπὸ πολλοῦ ἐπιδιωκόμενας μεταρρυθμίσεις πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν χριστιανῶν, καὶ νὰ διαρρυθμίσουν κατὰ τὰς θέσεις τῶν γαλλῶν ὑπὲρ τῶν καθολικῶν τὸ καθεστὼς τοῦ οὐρίου τάφου. οἱ τούτοις ὑπὸ τῶν πεπολιτισμένων εὐρωπαίων ἐθιμορῶντο πάντοτε ὡς βάρβαροι, ἀλλ' αἱ συνθήκαι καὶ ἐν αἷς παρίστατο ὡς ὑπεύμενοι, ἀπέδειξαν αὐτοὺς εὐφυστέρους καὶ διπλωματιωτέρους. Πισμονοῦσιν οἱ σοφοὶ τῆς εὐρώπης, ὅτι οἱ κατακτεταὶ ὅμοι μετὰ τοῦ κράτους ἐκφυρονόμησαν καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν κατακτεθέντων καὶ ὅτι ἦσαν μαθηταὶ αὐτῶν ἀριστοί, ὅπως ἀπὸ αὐτοῦ καὶ οἱ εὐρωπαῖοι τῶν φυλάδων ἐλήυνον, ὅπως δεῖξαι τοῦτο εἰς τὸ συνέδριον τῶν παρισίων καὶ ἀπεσβώσαν τὰς ὀφθαλμοὺς τῶν συνέδριον διὰ τῆς ὑποβολῆς τοῦ χάρτι-χουμαγιὸν ἡγετοῦ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διαγγέλματος, ὅπερ ὡς ἐφώτισον ἀποφασιστικῶς εἰς τὰ ἄρθρα τῆς συνθήκης (ἐκφ. πολλοὶ συγχέουσι τὸ χάρτι-χουμαγιὸν ὅπερ τουρκικὸν ἔγγραφο πρὸς τὴν συνθήκην, ἣτις εἶναι διεθνὴς πράξις μετὰ τῶν ἀλλοτρίων ἐπικυρώσασα αὐτὸ. τὰ κείμενα καὶ ὅσα προκύψουσιν καὶ ὑποταίθουσιν βλ. εἰς τὴν ἀρίστην μοναχικὴν γραφίαν τοῦ Γαλλοῦ γραφεὸς Le monicairel: La question d'orient. Le traité de Paris et ses suites (1856-1871) Paris 1878 (80^{ος} σ. 393), σ. 361-372 - ἀναγνω. χ. χουμαγιὸν 281-294). Τὸ ἔγγραφο τοῦτο, ὅπερ εἶναι ὁ σπουδαιότερος χάρτης τῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῶν μεταρρυθμίσεων ἐν τῷ τουρκικῷ κράτει

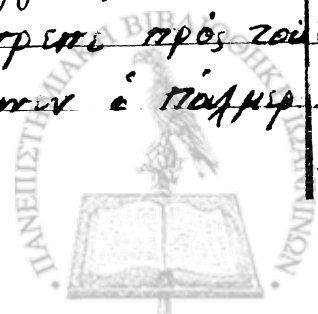
τα κατά τον 19' αιώνα, εξυμνήθη υπό των Ελλήνων
ταύτοις δι' υμνούσαν και οι Έλληνες. Εντός των
αὐτῶν παρεστύθησαν και οι Ἀγιοταφῖται ἐμφάνισαν
τα τήν ἱκανοποιῶσιν των χυρῖς να διεξήκωσιν ἐπι-
στασίαν τα μέγιστα (βλ. χρυσ. παπαδόπουλον, Καρίστον
Μηχαρίων), σπύσαντες να συμμορφωθῶσι πρὸς τὰς διατά-
ξεις τοῦ χατῖ-χουμαγιῶν συντάξαντες τὸν "Κανονισμόν τοῦ
ρωμαϊκοῦ πατριαρχίου ἱεροσολύμων" (εὐμ. χρυσ. παπαδ.
χρυσ. ἱεροσολύμων σ. 768' ἐπεκυρώθησαν δι' αὐτοῦ διατά-
ματος τῆ 1 μαρτίου 1875 βλ. τὸ μέγιστον σ. 768-778.
ἔχον προηγουμένως οἱ μετέωροι κατ' εὐφραμίαν "ἔθνη-
χοι κανονισμοί" τοῦ οἰκον. πατριαρχίου κυρωθέντες ὑπὸ
τοῦ σουλτάνου τῷ 1862 οἷζιν τῇ ἀφ' ἧς ὡς ὁ χρόνος
ἀπέδειξεν ὑπάρξαν ἰσχυροτάτοι (εὐμ. 3 βλ. τήν ἐκσυμφορίαν
τοῦ σοφοῦ καθεχέτου ἡμῶν ματ. π. καρποφίλου ἐνθ' ἀντι-
σ. 44-46. Κατὰ τοὺς κανονισμοὺς τούτους ὁ πατριάρχης εἶναι
κατὰ θεωρίαν ἰσόβιος, μὴ πανόρκιος και διοριζόμενος ἀν-
θεωρίως ὑπὸ τῆς πύλης, ἀλλ' ἐκλεχόμενος ὑπὸ των ἀντι-
προσώπων τοῦ μέγιστου και τοῦ πασῶ, ἀπὸ τῆς εἰς τήν
ἐκφάνειν και πᾶσιν συμμετοχῇ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου.
μεγάλης και βραβυτικῆς οἷας τὸ πατριαρχ. αξίωμα κα-
τὰ τὴν παλαιάν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ παλαιῦ μετέωρου ἱε-
ρικοῦ συμβουλίου ^{μεγίστου} χείρα τῆς προέρας τούτου αἰθαι-
ρέσιας κατὰ στάσιν" ἱστορ. τῆς ἑλλάδος σ. 781 ὁ γραφὸς
ἐκείνος καθεχέτης εἶναι ὁ μέγιστος Ἕλληνας, ὅστις ἔγραψε περὶ
τῶν ἑλληνοτουρκικῶν πραγμάτων μέγιστα μετὰ τήν ἀπο-
θεὸν τοῦ βουλουτοῦ ἐν τούτῳ βεζῶματος, ὅπου μετὰ
τοῦ βουλουτοῦ Κεφάνης Γεωργ. Μπουσιῶν ἀπετέλλουν τὴν
ἐκτελεστὴν ζυμωρίδα των ἑλλήνων ἐν τῇ βουλῇ ἀντιπρο-
σώπων. Ἐννέρις κατὰ βάθος και πλάτος τὰ τούτου πράγ-

84-
ματα και ἵτο ὁ σύμβουλος τοῦ μεγάλου πατριάρχου
καρ. Τριουπη και τοῦ Ἰωαννίμ Γ' πατριάρχου Κρο-
άτις τὸ χῆτι-χουμαγιὼν μὲν ἐδυσχεύετο μόνον
ὑπὸ τοῦ Testa και Schoroff σ. 55-56 "Considerations sur l'exécution du fi-
man imperial") ἔλκυνισι τὸ κείμενον τῆς συνθήκης τῶν
παρισίων ἐδυσχεύετο ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐ' τόμου τῆς "ἐκκλ-
νου ἱστορίας τῶν ἑλλήνων" ὁ Καραγιάνης, ἐξ ἄρθρου 24 (σ.
1-13) μὲν ὁ ποιεῖται θαυμασίαν ἀνάμνησιν: "Ἡ παριστὴ συν-
θήκη τοῦ 1856 και τὸ ἑλλην. γένος καθόλου" (σ. 13-16) κα-
σ. 14) ἀποφαίνεται "ἡ διὰ τοῦ χῆτι-χουμαγιὼν καθιε-
ρουμένη αὕτη ἰσοτήκη ἵτο δῦρον ἄδωρα, ἀφαιρούσα
διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὸ διὰ τῆς δεξιᾶς διδόμενον και με-
νούσα μᾶλλον ἢ στεριούσα τὰς ἱστορίας ἐκείνας και
θεμελιώδεις ἀρχὰς και βάσεις, ἐφ' ὧν ἡ ἑλλην. φυλὴ
διετήρησεν ἁθιμτον τὴν ἐθνικὴν αὐτῆς ὑπόστασιν.
ἰδρύουσα δὲ νέως ἐν μέρῳ γέν' ἀνεκποστάτους ἐν ταῖς
πράγμασιν, ἐν μέρῳ δὲ θραύρας και ἐπιθυμίας. μὴ
δυναμίσκας μὲν νὰ καταστρέψωσι τὸ ἑθνικὸν σθένος κα-
τὴν... συμρότητα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, ἀλλ' ἐπιπροσθεύσα
ἐπιωδύποτε εἰς τὴν ὁματὴν... ἀνάπτυξιν και λειτουργίαν".
Διὰ τὸ χῆτι-χουμαγιὼν γράφει και ἀναφέρει αὐτὸ διεξοδικῶς
(αὐτ. σ. 98-111) ἐκείνοι πλείστοι μὴ ἔχοντες ὡς ὅφιν τὴν ἐπαρ-
μομον ταύτην τοῦ μεγ. ἱστορικοῦ ἱστορίαν διὰ τὰ πατριαρ-
χικὰ περιρρίφονται μόνον εἰς τὰς τῆς "ἱστορίας τῆς ἑλλάδος ἀπὸ
τοῦ τῶν ὀθωμανῶν ἀφώσεως τῆς κ' παύσης 1453 μέχρι τῆς βασι-
λείας Γεωργίου τοῦ Α'." ἀδύνα 1925 σ. 771-781 ἰσχυρὸν ὅτι ἅμα τ-
κιδόσα τοῦ χῆτι-χουμαγιὼν ἱσχυρὸς νὰ ἐξελέγγῃ αὐτὸ ὁ τότε
καὶ τοῦ πατριάρχου Γ. μαυρομαρδάτος ἐν 8αίριδον (ἀντικ-
τόπου και χρόνου) φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον "Le premier
de Hatti Houtmaïouh". ὁ συγγραφεὺς ἦν ἐμπειροβέστατος εἰς τὰς ἐκκλ-

αίχες καὶ κατακλιὰ βιτήματα εἶναι ὁ συστηματικὸς κατα-
 παρρησία τὸν συνεδρὸν τὸν καὶ τὸν φαρμακίδην (βλ. παρ.
 ἱστορίαν, πλὴν τὴν ἐκτὶ ἀναφερόμενην ἀκρίβειαν ἔπατα καὶ
 5-6 ἄλλα φυλλάδια ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος καὶ δὲ τὸ ἐντετα-
 μέναι "περὶ τῆς ἐκκαθάρσεως τῆς ἑλλάδος ἀθῆναι σ. 197 τοῦ ἰδίου
 συγγραφέως, ὅπως εἰς χρ. 4 σφραγισθῶν εἰς τὸν β' τόμον).
 Πρῶτον καὶ ἐπιβεβαιώσῃ εἰς τὸ στήθον τοῦτο διὰ τὰ ἀπο-
 δείκνυντι τὴν προσέφερον οἱ οἱ διαμαρτυροῦνται φράσαι τῆς χριστιαν.
θεολογίας εἰς τοὺς χριστιανούς τῆς ἀνατολῆς, εἰς τὰ πατρι-
αρχία καὶ τοὺς ἀρχαίους τόπους εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν καθ'
ὣν εἶχον τοὺς τόμους πειθύνια ὅργανα, ἔχοντες μίαν καὶ
μόνην ψήφον τὴν ἑαυτῶν, ἐν τῷ συνεδρίῳ. Ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ
φερμανίου συνετάχθη τὸ 9^{ον} ἄρθρον τῆς συνθήκης ἔχον εἰρη-
 βλ. κεφάλαιον ε' 5-6.

Κατὰ ταῦτα ἀφίσταται ὁ ἐκτετατός ἐκθέτης εἰς τὴν
 ἐφαρμογὴν καθ' ἣν αὐτὸς ἐχειρῶν τὴν βελτιώσασιν τοῦτον, χω-
 ρὶς νὰ δύναται νὰ τὸν ἐξελέγξῃ ἀισχυρῶς. Τίς δὲ αἱ ἐκτα-
 ψιθεύσας ὑπὸ τοῦ ~~ἐκτετατοῦ~~ καὶ ἐκτετατοῦ καὶ ἐκτετατοῦ
 περιέχονται ἐν τῷ II ἄρθρῳ τοῦ φερμανίου: 25 κεφάλαιον 36^{ον} το-
 τα τὰ ἀνεκχωρημένα ἐν τῷ σκήρῳ καὶ νῦν προτάματα
 καὶ αἱ ἀρχοντοὶ ἐκτετατοὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἐκτετατῶν προ-

χόνιν ἑμπαλαί καὶ μεταξὺ σοφίης χορηγούμενα εἰς ὅτα
τὰς κοινότητας χριστιανικὰς ἢ ἄλλην μὴ μουσουλμανικὴν
θρησκείαν, τὰς ὑφισταμένας ἐν τῷ κράτει μου ὑπὸ
τὴν προστατευτικὴν αἰχίδα μου, ἐπιμελῶνται καὶ διατη-
ροῦνται. Ἐν τοῖτοις ἐκείνη κοινότης χριστιανικὴ ἢ ἄλλ-
μὴ μουσουλμανικὴ θὰ ὑποχρεωθῇ ἐντὸς ἐπιβεβλημένης προθε-
μίας ν' ἀναθεωρήσῃ καὶ νὰ ἐξετάσῃ τὰ προνόμια καὶ τὰς
ἐν ἐκέρχῃ αὐτῆς ὑπὸ ἐπιτροπῆς διορισθείσης ἐν τῇ ἰδίᾳ
πρὸς τοῦτο μετ' ἐν ταῖς πατριαρχείαις, τῇ ὑψηλῇ μο-
νικῇ καὶ πρὸς τὴν ἐπὶ τὴν ἐπίθεσιν τῆς ὑψηλῆς πύλης
μου. Τὰ παραχωρηθέντα εἰς τοὺς πατριάρχαις καὶ τοὺς
ἐπισκόπους τῶν χριστιανικῶν θρησκείων προνόμια ὑπὸ
τοῦ σουλτάνου δηλώσει τοῦ β' καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ
θίξουσιν ἐκαρμονισθῇ πρὸς τὴν γέναν κατὰστασιν, ἣν
αἱ γενναῖαι καὶ ἐκκλησιαστικαὶ μου προθέσεις ἐξασφαλί-
σιν εἰς τὰς κοινότητας ταύτας" αὗται εἶναι αἱ σπουδαί-
τεροι διατάξεις τοῦ περιφύλλου τοῦτου ἁρθρου (ἐκμ. ε' β',
τὸ ὅτι παρὰ Schoroff ἡ ἀ. ἀνω. σ. 49-50 ~~et cetera~~ ~~negotia~~
~~relatives au traité de Berlin 1866, etc.~~ καὶ ἐκείνη ἀρχὴ δ
ἐξέδωκεν (μετὰ ἐκείνην περίαν ἔχοντα γὰρ πρῶτον).
Ο. Monicaubt (σ. 74) δὲν ἐνθάθινε εἰς τὸ σῆμα, ὅτι ἡ αἰ-
θερῆς καὶ ἐπιμελῆς δυνατόν νὰ ὑπερβῇ καὶ τὴν
πρόθεσιν τῆς κατεργασίας τῶν προνομίων καὶ γράφει
ταῦτα: "Οὐδὲν αἱ Δυνάμεις ἐπιβεβαιώσονται τὴν μεγάλην
ἀξίαν τῆς γενόμενης πρὸς αὐτὰς διαμεινῶσεως, ἐν τούτῳ
καὶ μόνον τὸ φερμένον ἀποστρεφόμενον τῆς συνθήκης καὶ
προσυντάσσεται εἰς διόρθωσιν πράξεως". Ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἡ δι-
βεβαιώσας αὕτη δὲν παρέχε ἀσφαλὲς ἐκίχνα, ὅτι θὰ
ἐφ' ἡμῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῶν χριστιανῶν, ἔπρεπε πρὸς τοῦ
τὸ νὰ ἐγγυηθῶσιν αἱ Δυνάμεις, ὡς ἐπαρῆται ἡ πᾶσι

στον ἐν τῇ Βουλῇ τῆς Κοινοβουλίας, ἐν κορυφαίῳ τοῦ
 συνεδρίου, τῇ 6 μαΐου 1856, ἀπ' ἧς πρότασις ἔμελλεν εἶναι
 ἀντισημειωτός (Σημ. 3. Arrêt. Négociations relatives au traité de Berlin
 1886, σ. 46-47. καὶ ἐνδεχὲς ἐγγράφου δὲν ἐδόθησαν περὶ ἡδονῆς περὶ ἡδονῆς
 ἔχοντι νέον πόλεμον). Τοῦτον ἔνεκα παρρηγοῦται εἰς τὸ ἔξης
 ὅτι "ἡ πράξις αὕτη διὰ τὴν Τουρκίαν ἀπετέλεσεν ἑπιτα-
 κτικὴν ὑποχρῶσιν ὡς ἀπόρροια τῆς θέρμευσης τοῦ Σουλ-
 τανου" πάντῃ ὁρθῶς προσηγορεύσεν ὁ διαπρεπὴς Γαλιῆς
 Γιραρδίνος. "Ἡ μεταρρύθμισις τῆς ἑλλην. ἐκκλησίας, χρὴν
 ἦν ἡ τουρκ. κυβέρνησις ἐπιχειρήσει, συνεπὶ τῇ κατὰ γρη-
 σι τοῦ κράτους ἐν κινήσει καὶ τῇ μετὰ τοῦτον συ-
 δεδερμένῃ ἐπιείκῃ, καὶ ταῦτο ἐν ὀνόματι τῆς ἀξιοκρατίας
 τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁρίσμενον τῷ ὅτι εἰς τὸ φερ-
 μένῳ, ὃ ἡ ὑψηλὴ πύξυς διέκρινε πρὸς τὸν πατριάρχην
 κατὰ νομὸν 1857 καὶ τὸ ὅποιον ἔχοντο πρὸ ὀφθα-
 λμοῦ, εἰς προέβλεπται "να θῶσι ὡς ἁρμονίαν τὰ προ-
 νόμια καὶ τὰς ἐξουσίας τὰς ἀπονεμηθείσας εἰς τοὺς
 ἑλληνας ὑπὸ διαφόρων συνστάσεων πρὸς τὰς προόδους
 καὶ τὰ φῶτα τοῦ αἰῶνος" Ἡ φράσις αὕτη, ἐπιφέρει
 μὲν κατεφόβιστον... ὅτι οἱ χριστιανοὶ ὑπὸ τῇ τοῦ Σουλ-
 τανου ἐπιτακτικῇ ὑπὸ νέας τινὲς δυστυχίας, ὅταν
 ἡ τουρκ. κυβέρνησις ἐπιχειρήσει τὴν πρόοδον καὶ τὰ
 φῶτα τοῦ αἰῶνος... τὸ να ὑποκαταστήσῃται διὰ δυνάμιν
 ἀξιοκρατικὴν αἱ ἀρεταὶ ἐγγυήσῃ τούτο ὁμοίως μεταρ-
 ρύθμισιν καὶ συνήθως εἶναι ἐκίτσεις τῆς τυραννίας.
 L'empire se venge de la liberté, se venge de la liberté, dit-on
 l'empire... Ἡ κοσμικὴ καὶ δυναστικὴ ἐξουσία τοῦ ἑλλην.
 πατριάρχου κατεργάζεται διαπικρῶς? (ἐνθ' ἀνωτ. 8-9) Δὲν
 ἔχο ἀρκούν διανοίας να προμελεσῇ τις ταῦτα διότι
 δὲν ἔχο ἡ πρώτη φορὴ καὶ ἦν ὁ συνστάτος πάλιν.

βαίνε τὰς ὑποσχίσεις, ἡ μίχα χαρτῆς τοῦ Τουρχανῆ
εἶναι καὶ ἡ ἐφαρμοστὴ ἡ περιουσίαν τούτου μεταξὺ
τούρκων καὶ χριστιανῶν ἔχοντες νικρὰν χάριν καὶ
τὸ χυδαῖον καὶ παρὰ ἡμῶν τοῦτον γὰρ ἐκπορεύεται
καὶ καὶ ἡ ἐστρατὶς τῶν ἀσφαρῶν φέρει καὶ αὐτὴ
καὶ καὶ τὸ φανταστικόν ἔχει τὴν διεκτικὴν ἡ ἐκφάνει τῆς
καὶ πρὸς τὴν, τῆς τῆς καὶ ἐναστῆς τῶν ὀρθο-
δοξῶν, καθολικῶν δὲν ἐπιδραστὶς ἐπικρίσις ὑπὸ τῆς
μύτης. Ταῦτα βεβαιῶς ἐκρίβειν αἱ ἐκδοταὶ τῶν παρισί-
ων καὶ ἔχοντες δὲν ἐκρίβειν γὰρ ἐκπορεύεται τὸν
τουρχανόν καὶ ἐκρίβειν αἱ τῶν τοπικῶν τῆς
χριστιαν. ρωσίας! Αὐτοῦσιν ἐν τῶν ἀποστρεφόμενων
τὸν χαρταυτοκράτορα τοῦ χαρτῆς καὶ μαρτῶν ἐκ στήμα-
τος τοῦ ἡμετέρου καροφίδου αὐτὸς ἀνέμειν αὐτὸν
καὶ ἀπὸ τῆς ἑαυτὰ τῶν ἐκδοτῶν καροφίδου ὁ σ.
43-4. αἱ ἔχοντες ἐκ ταῦτα καὶ τὰς ἐκδοτῶν
ἀντιφωτῶν. ἡ τουρκ. ἀντιφωτῶν προσημειώσασα
τὸν φραγκομικαντῶν ἴσως, πιστοποιῶν καὶ διεκτικῶν
αὐτὸν εἰς δημοσίαν εἶναι ὑπεχρῶσται γὰρ πρὸς
ραφῆν τὰ ἀποστρεφόμενα τῶν μεταρρυθμίσεων, γρά-
φειν τὰ ἐκδοτῶν τοῖς τουρκοῖς (Εἰμ. 1. L'orient
des reformes de l'empire byzantin Paris 1858. ἐκδοτῶν καὶ ἐκδοτῶν
φραγκομικαντῶν καὶ πρὸς τῶν μεταρρυθμίσεων αὐτὸν εἶναι τὸ
καὶ τῶν καροφίδου ὁ σ. Rosen: "geschichte der Tuerkie von dem Si-
ege der Reform im Jahre 1826 bis zum Pariser Tractat
von Jahre 1856 Theil I. von der Vertilgung der Janitscharen
bis zum Tode Mahmude II. Theil II. von der Thronbesteigung
Abdulmedjids bis zum Pariser Tractat von 1856 Leipzig 1866 1867
αἱ ἔχοντες ἐκδοτῶν ἀντιφωτῶν τὸ συμπέρασμα τοῦ Mo-
niscall τοῦ ιστοριογράφου τῆς συνθήκης τῶν παρισίων ὅτι

τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι χρῆσιμον καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν
ἐκδοτῶν καὶ παρὰ τῶν καροφίδου καὶ καροφίδου I, σ. 140, 145,
146, II, σ. 74-75 καὶ ἐν τῇ τῇ καὶ τὰ καροφίδου τῶν συνθηκῶν. ὁ αἱμ.
ἡρισταρχὸς βίβλ. δὲν ἐκρίβειν τὸ βιβλίον καὶ ἀντιφωτῶν τὸ τοῦ
Γερμανοῦ, τοῦ Eichmann (οὐχὶ δ' Eichman). Die Reformen in Tuerkei, ἀντιφωτῶν
ἐν Λειψία τῷ 1858. ὅπως ἡμετέρος ἐκδοτῶν καὶ πρὸς τῶν ἐκδοτῶν ἐκδοτῶν
αὐτὸ καὶ πρὸς τῶν (βλ. τὸ Βουλγαρ. βίβλ. καὶ αἱ πρὸς τῶν τοῦ παροχῶν
μοῦ ὅτι ἀντιφωτῶν τῶν. ὁ αἱμ. 1875, σ. 32, ἐκδοτῶν καὶ ἀντιφωτῶν
φραγκομικαντῶν δὲν εἶναι τὸ γερμανικὸν ἐκδοτῶν καὶ παρὰ τῶν ἐκδοτῶν
τὰς αἰδοῦσας μετὰ τῶν σφαγγῶν)

ἐν ὁλίταις γραμμαῖς ἑπαινετοὶ τὰ ἀνωτέρω ἐγείχων
 ὑπὲρ τῆς τύχης τῶν Χριστιανῶν τῆς ἀτατοχῆς ἐρημικ-
 τικῆν ἀδιαφορίαν τὴν ἀναμνηστικὴν τῆς εὐρώπης,
 προσημειῖται εἰς τὰ ἡνωστισμῶν συμφέροντα, καὶ τὴν
 ριζὴν ἁμα καὶ καὶ τὴν τοῦρνην γαστροπῆαν, ἥτις ἐκ-
 λουθεῖ πάντοτε τὴν τετριμμένην ὁδόν. Ἀπερὶ ὅμως, ὅτι
 ἡράφει ὅτι δὲ προέβλεψαν τὰ ἀποτελέσματα, ἀφοῦ ἂν
 εὖς ἀντιφάνησαν αἱ ἀτίμειαι καὶ ἔρχισεν ἡ ἀντιδρασί-
 καὶ ἐδύσε τῷ 1871, ἵνα γίνηται ἀναθεώρησις (εἴμη' τότε
 ἡμετέρον κατὰ τοῦ βιβλίου Réaction contre le traité de Paris σ. 296-304. "En
 de réaction Le traité de Berlin annoté et commenté par Benoit Bruns-
 swik, Paris 1876, σ. 5-8) ἰδοὺ ἐπὶ ἔξω τὸ τέλος τοῦ ἐπιλόγου.
 βλ. τὸ χωρίον εἰς τὸ βιβλίον σ. 360. <sup>Κατὰ τὴν προέβλεψιν τῆς μετὰ τὴν ἐπανάστασιν
 τοῦ Μεξικῆ ἰσχυροῦ διὰ τὴν
 εἰς ὃ ἡμεῖς ἐπὶ τούτοις διακρίνομεν ὡς Ἀδελφὴ Αἰεὶς.</sup>
 ἵνα ἀποδείξωμεν πόσον ἀνατρεπτικὰ παρυστασθῶσαν ἐν
 τῷ συνεδρίῳ αἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Δυνάμεων καὶ ὅποια
 σιγήματα ἐπικρατοῦν εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν μετῴκτων κα-
 τὰ πόδας μετακινήσεως ἐπὶ τὸν αὐτὸν αἰσθητικὸν ἀναφέρον-
 τὸ κεφαλαίως τούτων, τὸ τὴν ἀρίστην τῶν κατὰ τὴν ἀρίστην
 τὴν ὁποίαν ἔλαβον τὰ ὅπλα. Τούτο κατὰ τὸν αὐτὸν ἐπι-
 σκεπτικὸν συγγραφέα ὡς ἐξῆς ἀντεφάνηκεν, ἐπαρξάμενος
 παρὰ τὴν γάρρην, οἷον ἐπὶ ἀποσπαστικῶς διακρίνομεν τὰ
 διανοήματα τῶν πατικῶν ὑδίων μετὰ τὸν αὐτὸν ὁρθεῖν.
 βλ. τὸ χωρίον εἰς τὸ βιβλίον σ. 34-37) καὶ ἀπαριθμεῖ τὰ ὑπὲρ
 τῶν μετὰ καὶ ὑπὲρ τῶν δὲ μετῴκτων φερμένα. ἡπομνήσι
 τῶν τοῦρνην τῶν αἱ φράσεις καὶ παραμυθίοντες
 τὴν ἀλήθειαν, ὅταν διακρίνεται ὅτι οἱ ὁρθεῖς ἐδύσαν
 καὶ παρεπλάσαν τὴν ἐπὶ τὴν πύλιν πρὸς μετῴκτων τῶν
 ὑπὲρ αὐτῶν φερμένων. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι οἱ γάρροι
 ὡς ἰσχυροὶ τῆς γῆς καὶ μύστοι τῆς διπλωματίας τῆς
 μετῴκτων, ἔχοντα πρὸς τὴν τῆς μετῴκτων καὶ τὴν βίαν ἐδύ-

μίσους δίκαια, όπου δια ἔχον καὶ παρηνύχισον τοῖς
ἀπρόσταγούς καὶ ὑπὸ τυραννικὸν ἥγαν δουλεύοντες
ἦσαν. ὅπου τοιοῦτον καθεστὸς οἱ ἰσχυροὶ ἔχον τὸ δι-
καιο. (Συμφ. 2 τὸν κριθ. πόλεμον προημάτισαν οἱ γαλλοὶ πρὸς
κατακτείναν τῶν ἀγίων τόπων καὶ ἐκκατακτείναν τῆς ἐκείνης
καὶ μαλακίας. πρὸς ὅρθεον κρῖσιν συνέστη τὸ ἔργον.
ὅπως ὡς μοτίβο ὁ ἰστορικὸς δὶον καὶ ἔχον πρὸ ὀφθαλμῶν.
'La France recevait ainsi satisfaction, fût-ce au moment,
notre ambassadeur (Συμφ. 2 τὸν κριθ. πόλεμον προημάτισαν οἱ γαλλοὶ πρὸς
κατακτείναν τῶν ἀγίων τόπων καὶ ἐκκατακτείναν τῆς ἐκείνης
καὶ μαλακίας. πρὸς ὅρθεον κρῖσιν συνέστη τὸ ἔργον.
ὅπως ὡς μοτίβο ὁ ἰστορικὸς δὶον καὶ ἔχον πρὸ ὀφθαλμῶν.
'La France recevait ainsi satisfaction, fût-ce au moment,

αἱ περίφημοι μεταρρυθμίσεις ἐπενεχθῆσαν διὰ καὶ ρίψαν
"ὁριστὴν σταθμὸν τῶν ἐκκατακτείναν καὶ πρὸς ἐκκατακτείναν
φύροντες ὡς παράδειγμα τὰς μεταρρυθμίσεις τοῦ μεγάλου
ἀναφορῶν τοῦ βελγίου μοναρχοῦ Κλουπρεντ. Οὗτος πρὸς
ἐκκατακτείναν τῶν δυνάμεων τοῦ πρὸς τὴν αὐστρίαν καταστρε-
πτικῶς πόλεμον πρὸς ἀνακατακτείναν τοῦ πολεμικοῦ ἔργου τὸ
"ὅριον διατάγμα (πρὸς-δυναμὶς) δι' οὗ ἐκκατακτείναν τὸ δικαιο-
σύνην, ἰσχυροί καὶ ὑπεράσπισιν τῶν χριστιανῶν, ὁ κί-
φωτος τοῦ Κλαδῶν εἰς ὑπεράσπισιν "πραγματικῶν" γράφει:
"μνημονεύμεν ἀπὸ τῆς τῶν νόμων τοῦτο, διότι καὶ ὅπου
δὴν τῶν τῶν ἰστορίων μέχρι σήμερα δὴν ἐκκατακτείναν
ἐκκατακτείναν τὴν ἐκκατακτείναν τὸν ἐκκατακτείναν ἔλαβε καὶ
αὐτὸς τὴν τῶν τῶν χαρισισμῶν, τῶν τῶν τῶν καὶ
καὶ χουμαῖων καὶ... ὅπου παρέχει ἔχον διακατακτείναν
εἰς τοὺς ἀποκρίσεις ἡμῶν ὡς διακατακτείναν μετ' ἡμῶν καὶ οἱ
μεγάλοι τῆς γῆς" (τὸ πρὸς τῆς μετὰ τὴν ἐν τῇ ἀνακατακτείναν
καὶ Κερικὸν 1857, σ. 156) ὁ ἐκκατακτείναν γράφει "πολεμὸς ἡ
κ/πολεμὸς ἐπὶ τῶν τῶν οὐκ ὑπὸ τῶν τῶν καὶ" ἐν
ἀνακατακτείναν 196) ὁ ἐκκατακτείναν ἀποκρίσεις ἐν τῶν τῶν
τῶν Κλουπρεντ. τὸ καὶ τῶν ὅπου ἔπρην οἱ

ἔθνηοι ἀπὸ τῶν χριστιανῶν μετὰ τὴν ἄρσιν τῆς
κλήσεως ἐπὶ ἄσπρα 129... ὁ δὲ καρὰ μινσταφὰς πασιὰς
ἀλβανίτης υἱὸς χριστιανοῦ γενόμενος βεβήκει... μετὰ τὸ
1600 ἔτος κῆρυξεν τὸ χαράριον καὶ τὸ ἔμαρξεν καὶ εἶναι χρῆ-
στα τρία καὶ ἕμισυ" (ἀπὸ τῆς ἀφ' ἧς ὁ καρὰ μινσταφὰς
δὲν εἶναι ἐν τῶν κλαυπράχων. μετὰ τὸν Κύριλλον, πῶν
καρὶν ἐφάνησαν μυστηριωδῶς καὶ τὸν διδάσκαλον καὶ τοὺς
ἀρρετινοὺς (Κλαδὰς σ. 150) ἐπὶ μεχρὶς Δ' τῷ 1631 ἐσφάσαν·
τὸν πατριάρχην παρθένιον Β' καὶ τὸν νεκρὸν ἔρριψαν ἐν
τῷ ποταμῷ (σ. 154) καὶ τῷ 1657 ἀπαρχονίζοντες Συμεῖα,
ἀφ' οὗ εἶχαν φύγει καὶ τὸν Ἰωαννῆμον, τὸν παρθένιον,
κρεμῶσιν αὐτοῖς, τὸν ἀφύκονσι τρεῖς φορές καὶ ρίπτουν ἐν
τῶν θάλασσαν (σ. 153) 141. Ἐντὸς 45 εἰσὶν ἐξοίησαν κατὰ
τὸν ἀρρετινοὺς καὶ ὑβριστικώτερον τρόπον οἱ μεταρρη-
μιστοὶ τοῦρκοι πέντε οἰκουμένους πατριάρχας.)
Ἡ τουρκικὴ πατριάρχης Θερμοπλῆ, ἣν ὁ Γερβίνος εἰσoti-
μωτάτα περιγράφει (ἐκτ. 1 Γαλλ. μεταφρ. L'usage de la religion et de
l'etat de la grece, Paris 1863, τ. 1, σ. 141 ἔφην. μεταφρ.
Α' σ. 12-14) κατέπεσεν ἐν μέρει πρὸ τῶν ἐκείνη τυχῶν τῆς
Βιάνης κατὰ τὴν μηνυμένη τὴν αὐστριακὴν νύκτα τῆς
1683. Ἐξ αὐτῶν καὶ διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Καρλοβίτς τῆς
1699, κατόπιν τῆς νύκτας τοῦ πέτρου, ἀνυψήθη κατὰ τὴν
τοῦ εἰς τὸν κόσμον, ὡς γράφει ὁ Χάμπερ, ἡ τοῦ ὀθω-
μανικοῦ κράτους παραμυγῇ (αὐτ. 97-98), αἱ δὲ ἀπὸ τοῦ
1695 ἐγκαταστάσθαι μεταρρηξίτας ἔπαρσαν ἐν ἑαυ-
τῇ τὸν σπῆρον τῆς ἀναγεννήσεως. Περὶ τὰ τῆς τοῦ
17' αἰῶνος τὸ μεγαλειότατον τῆς Τουρκίας σκίδιον καὶ
καταράβη πρῶτον τὴν παρμυγῇ καὶ αὐστριακὴν, καὶ
ἔπειτα καὶ δυνάται εἰς τὴν ἡ ἀπαρχὴν τοῦ Πάπα
καὶ τῆς ἐκείνης ἀντιρῶν διὰ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ

ρῶσον μονάρχου, ὅστις ἔδωκεν εἰς αὐτήν, ὡς ἐπο-
μην, τὴν χαριστικὴν βολήν, ἀφ' οὗ τῷ 1683 παύσας
ἔχον ἡγεμονίαν ἐν Θούρτια ὡς καὶ τῷ 1884 τὸ δι-
1686 ἀπέβαλε καὶ τὴν βούλαν, τὸ προπύργιον τοῦ
Τεβλάν, οὗ ἡ ἀλυσὶς συνεπύχθη τὴν καταστροφὴν τῆς
ἐπισκοπείας τῆς χώρας φρουρίων, καὶ τὸν χιρσίον
ἀπὸ τῆς μοναδικῆς ἐκδοτικῆς ἐν Ἑυρώπῃ, τὴν οὐγγρικὴν.
Ἡδὲ ἐπὶ τῆς συγγῆς ὀρθοῦται κατὰ τῶν ἑως τότε
ἀσπυγῶν τούρων, ἵνα καταβάλῃ τὴν ἐπικρίσιν
αὐτῆς ὀφρὴν ἡ ὀρθόδοξος τοῦ βορρᾶ κραταί αὐτῆς
κρατορία, ἡ "σπάθῃ τῆς ἡνδυνόσεως" διὰ τὴν βασιλίαν
τὴν συληρῶς βασανισμένην χριστιανὴν ἀπονεύειτα
ἑφῆς φοβεροὶ καὶ αἱματηροὶ διζάχονται μεταξύ
τῶν δύο κρατῶν περὶ ἀπὸ τοῦ 1702-1829 γερμα-
νισθίνης διὰ τὴν συνθήκην Πασσάρωβις 1702-1718
Βεργραδίου 1718-1739 Καϊναρτζίου 1740-1774. (Συμφ. Β.)
Θαυροπύργου τῆς τοῦ γερμαν. βιβλίου τοῦ ιστορικοῦ τῶν ὀρθοδόξων τούρων, ὅπως ἔχεται ἐν τῇ
ἐνδεσβεφ. τῇ ἐκδοτικῇ ἐκδόσει τῆς ἀντιπ. τῶν ἀρθῶν τῷ
1682 εἶχε συνάψῃ ἡ τούρνια συνθήκην μετὰ τῆς ρω-
σίας διὰ τοὺς πέραν βορυσθίνους τούρους κατόπιν
κατὰ τοῦ ἡμέτερου χρονολογικοῦ φ. 228 α - 2296 ἡ συν-
θήκη τοῦ 1740, ἣν οἱ γάλλοι ἐπέβαλον τοῖς τούροις ἐπὶ
ἐννοίᾳ τὴν παύσιν εἰς τὸν ἄχιστον χρόνον, συνέσχεψε
μετὰ τῶν ἡττῶν. τότε τὸ πρῶτον ἀντίδρασαν ἡ
ρωσία καὶ ἡνδεδόξην διὰ τὸν μεταξύ ὀρθοδόξων καὶ
λατίνων διζαχόμενον ἀγῶνα). Ιαβίου 1774-1792, βουλ-
κουρεστίου 1792-1812, ἀδριανουπόλεως 1826-1829. κ.σ.κ.
μετὰ δὲ τὸν κρημαϊνὸν ὁ ρωσο-τουρκικὸς ἔδωκε τὸν
μοτοφῶνα γερμανισθίης διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βερα-
τίνου 1878. οἷονθεν ἐκτεταταί, ὅτι αἱ συνθήκαι ἐν-
θον-χώραν καὶ ἐξελίχθησαν αἱ καταντήσεις. Τερμα-
* ἑνδ. III, London 1924. Ἡ λαμπρὰ αὐτῆς ἱστορία πλουσιόδοτος διατρίβει μετὰ τῶν 1828-1924
ἱστορίας τοῦ ἐνδεσβεφ. ἀπὸ τοῦ 1914-1924 ἀπὸ τοῦ Sir Kal. Chistol. Διαφανέως ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἱστορίας τῆς
ἐκδοτικῆς τῶν συνθηκῶν καὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν ἀρθῶν, δε. ἐστὶν ἡ τῆς παλαιᾶς ἐκδοτικῆς

αι ἦσαν: τῆς αἰγύπτου 1517, ρόδου 1522. ἔπειτα οὐγγρῶν
 ἐν ρόδοις 1526, πολιορκία βιέννης 1529, βαλκάνιαις ἀλώσε-
 1534, προσάρτυσις οὐγγαρίας 1541, Κύπρον 1571. οἱ εὐρ-
 πάντες ἐπὶ τῆς αἰῶνος συνεστέρησαν τὰς κατακτήσεις
 βασιλεύοντες "ἐσωτερικῶς πρὶν διὰ τοῦ τρόμου, ἐσωτερι-
 κῶς δὲ γενόμενοι φοβεροὶ καὶ σθεαστοὶ διὰ τοῦ ζήλου
 τῆν μαχῆν αὐτῶν" (ρέφενς) ἀπ' αἱ στρατιωτικαὶ πρό-
 οδοι τῆς εὐρώπης ἀπὸ τῆς ἐν Ἱταλίᾳ ἐστρατείας
 Καραόλου Ζ' μέχρι Μουδωβίου 18^{ου} ἀνίστασαν τὰς
 ἐπιτυχίας τῆν τοῦτο ἴσως ἔσκησε τὴν εὐρώπην. διὸν
 ὅμως τὰ ὑποδοχῆ κενῶς καὶ ὀρυκτικῶς παράγω-
 — ἀπ' αὐτῆς καὶ τὴν ἀνατολὴν. οἱ εὐρωπαῖοι ἐξυψώ-
 ησαν τὰς ἐνταῦθα κτήσεις τῶν καὶ τὰ ἐμπορικὰ
 συμφέροντα καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ ἁγίου τάφου θεωρητικ-
 τας θέσεις. Κατὰ πλῆξιν ἐκπορεύοντες εἰς τὸν χριστια-
 νικὸν κόσμον ἡ συμμαχία τοῦ φραγκίσκου Α' μετὰ
 τοῦ κατακτητοῦ τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ τῶν σουλτάν
 σουλεϊμάν' (εὐρ.³ ὅπως ὁ κατακτημένος διὰ τὰ κα-
 ταβάλλει τὸν ἀντίπαλόν του ἰσλ. πατριάρχον συνέψυ-
 συμμαχίαν μετὰ τοῦ ἁγίου, οὕτως ἐπράξε καὶ ὁ
 φραγκίσκος καταπολεμῶν Καραόλου τὸν Ε'). πρὸς αὐ-
 χος τῆς χριστιαν. δύσεως βρισκόμεν τοῦ χαλκιδὸν
 στόλου μετὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ τὰ βομβαρδίστη τὴν νι-
 κολαίαν, ἐνῶ συνεχῶς ἡ τουρκικὴ χρησιμοῦν ὡς βάσις τῶν
 τουρκ. ἐπιχειρήσεων. ὅτε οἱ γάλλοι συνέψαν τὰς πρῶ-
 ταις διαμορφώσεως ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐν ἔτει 1535 καὶ ἔχον
 τὸ προνόμιον τοῦ ἐμπορεύεσθαι εἰς τουρκ. λιμένας, ἠνα-
 γαστήσαν δὲ ὑπὸ φρουρὰς τοῦ πατριάρχου τὰς τοῦ
 καθολικοῦ. ἄχρι τὴν ἀρχὴν τοῦ 17^{ου} αἰῶνος με-
 χίστη εἶναι ἡ ἐπιρροή τῆς γαλλίας εἰς τὴν τουρκίαν.
 ἡ ἐπιρροή τοῦ μὲλλος τῆν "καταρρέουσαν τουρκίαν" καὶ τὸν ἐκείνην ἀρυσάμενον
 ε. στασινοπούλου, "παλαιὰ καὶ σύγχρονα τουρκία" ἀθῆναι 1924, σ. 54 ἔ.

11. Διὰ τῆς συμμαχίας ταύτης ἐπέσκησε ὁ φραγκί-
 σκος τὰ ὀθωμανοὺς ὁ ἁγίος τάφος γὰρ. προσηγο-
 ρῶν διὸ καὶ ἡ συνθήκη αὐτῇ ἔθετο ὡς βάσις μετὰ
 ταῦτα ὀθωμανοὺς πρὸς παλαιὰς. ἔσκη. τὸν. 24, σ. 19-47
 ἀπὸ π. οὐσινοῦ

Εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ὑπάρχει καὶ ἄλλο ἔνδε-
ξαν. Ὅσοις οἱ Εὐρωπαῖοι εἶναι πότες κατὰ τὴν
Τουρκίαν - χάριν τῶν συμφερόντων ἐπ' αὐτῇ ἀσφαλισ-
μὸς τῶν ἰδιωτῶν τῶν - τὰ ἔθνη κατὰ κανόνα ἐπιφορ-
τίζονται εἰς τοὺς χριστιανικοὺς βαρύνεται φορολογία, ὁρ-
παταὶ καὶ δυνάμεις, αἱ μοῖραι καὶ οἱ ναοὶ ἐξετάζονται
καὶ τὰ τελεφῶν ἱερὰ συνήθη καὶ ὁ δόκιμος τοῦ οἴκου
τοῦ Θεοῦ διεκδικεῖται κατὰ τὸν πρῶτον κανόνα τῶν
ὅταν ὁ Μ. Πάτριάρχης ^{ἐξουσιοδοτηθῇ ἐν τῇ Ανατολίᾳ} (ἐν τῇ Συρίᾳ) ἔφθασε με-
χρι τῆς πατριαρχικῆς καὶ ἐν τῷ θαυμασίῳ συνεβί-
βη πρὸς τοὺς τούρκους, κατὰ τὸν Κάρτιστον (β' σ.
395)* τὸ πατριαρχεῖον ἐξηναχίσθη καὶ δυνάμει εἰς
τὸ πρῶτον τοῦ πνεύματος καὶ ἐπιδύει δὲ εἶχε ἐπὶ
τῆς τῶν ἱερῶν τοῦ ναοῦ συνήθη καὶ τὰ καθήκοντα.
(Συμβ. οἱ τούρκοι δὲν ἐγχομόνησαν τὴν γενναίαν ταύτην
χειρονομίαν τῶν ἀγιοταφίτων καὶ ὅταν μετ' ὅλγα ἐπὶ
ἀπελευθέρωσιν ὁ ναὸς τῆς ἀναστάσεως, ὁ ἐπὶ τῆς ἐκκλη-
σίας ἀνασταστῆς, σελτζούκος πατριάρχης β' προέβλεπε πρὸς
ἐξόφλησιν τοῦ χρεὸς τοῦ ἁγίου τάφου τὸ καλὸς
σταῖον ποσὸν τῶν 500.000 δραχμῶν (χρυσ. παραβολαίαν,
ἐκκλ. ἱεροδοξία, 1900, σ. 195. οἱ σταυροφόροι κατα-
βόρτες τὰ ἱεροδοξία οὐμίονον δὲν ἀνέχοντο τὸν
καταρτιὰ πατριάρχην Συρίαν συνέχον τράπεζας εἰς
Κύπρον καὶ ἀπέστειλεν ἐς αὐτοὺς τρέφιμα, ἀλλ' ἐξ
θρόνου αὐτοῦ ἐγκαταστήσαντες λατίνον πατρ-
ιάρχην (Κάρτιστος β' σ. 315). ἀλλ' ἡ συνεγερτικὴ τῶν
ἀγιοταφίτων καὶ αἱ θερμαὶ εἶχαι αὐτῶν, ἐμπνεύσαν
αὐτῷ τοῦ Θεοδόχου τῶν ἁγίων, ἐκράδασαν τὴν ἀγρία
τῆς τῶν τούρκων. οὕτω πλεονάμους ἀπεδείχθησαν
ὡς ἐξέστρατοι καὶ δυνατοὶ τῶν ἰσχυρῶν τῆς χριστιαν-
τικῆς ἐκκλησίας ὡς οὐκ ὀκνητοὶ πρὸς τὸν γάλλον αὐτοκρατορὰ
ὅστις πρὸς τὸν θρόνον τῶν ἑλλήνων προσπαρτίσθη τὸν συνήθη οὐκ
καὶ ὁ δόκιμος ἱεροδοξία ἀπεβίβηται πρὸς τὸν Μ. Ἀλέξανδρον. ὁ
ὅστις δὲ πρὸς Μισσηνὸν καὶ τὸν ἑβραϊκὸν συνήθη - ἐπὶ τῇ ἐκκλησίᾳ
φίλον ἀντὶ τοῦ παρακαλῶν - δυνάμει εἰς τὴν ἐκκλησίαν δυνάμει
τῶν ἁγίων - ἐξουσιοδοτῶν ἐπὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν ἐξουσιοδοτῶν
μέχρι τῶν ἁγίων διενεργῶν, ἀλλ' οἱ φίλοι τοῦ τούτου ποδοῦνται
ἀπὸ τοῦ βερρὸ ἀνακαταστήσαν τὸν (β' σ. 395). Marcel, *Manuel d'histoire de l'Orient*
1892-1925. Paris 1926, p. 34. Les politiques orientales des empereurs français et russes.

The National Archives and Records Administration

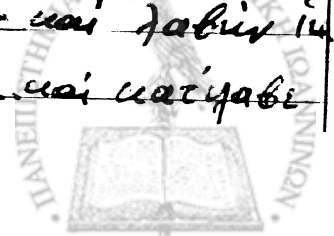
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

νηὶς Διόσκου καὶ τρωταῖον ἐπέβυσαν ἀσπίρη-
 τοι φρουροὶ τοῦ ἁγιοταφί. καθ' ὅπως ὡς ἀπὸ βιβλίου
 ὁ μακ. Καραϊδης εἰς ἐνθρονῶν κλήρον "περὶ τῆς ἐκείνου
 θείας τῶν πραγμάτων ἐν τῇ ὁρθοδόξῃ ἐκκλησίᾳ, τῆς
 ἱερουσαλὴν" δημοσιεύσαν ἐν τῇ περιοδικῇ τῆς ἑταρ. "ὁ
 ἡμερησίος" β', 1879 σ. 481). Βεβαίως αὐτὰ καὶ πρὶν τῶν σα-
 νδακῶν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους ὑπῆρχεν ἡ τρωτική
 κατάκτησις, ἀλλὰ τὰς ἐφευρέσεις πάντοτε παρῆχον οἱ
 χριστιανοὶ οἵτινες διαρκῶς ὑπονομιόντες τὸ καθ' ὅσον
 οὗτος ἀπὸ τῆς συστάσεως ἐλάχθυσαν ἀρρητοὶ φρου-
 ροὶ καὶ πατισῶχοι οἱ ἡμεῖς κληρικοί καὶ κοινῶς
 οἱ ὅλοι τῶν προσκυνημάτων. Κατὰ εὐεκτήματα πρὶν
 οἱ φράγμοι συνεχῶς ἀπ' παρὶντο καὶ ἀνεκρίτως, ὡς
 ἡγοῦντο καὶ ἐπιδρομαί, παρεβίβον τὰ ὅρια τῶν προ-
 σκυνημάτων καὶ καταλαμβάνον διαρρηγνύοντες τὰς
 πύλας καὶ αἶροντες τὰς σφραγίδας μὲν δὲ ἀνέκοιτο
 ὡς αὐτοῖς εἰς τὰ ἐκείνη ὅπως εἶχαν συμμετοχὴν κα-
 τὰ τὴν ἀδελφίαν καὶ κατὰ τὴν καθιερωθεῖσαν τάξιν.
 Τοῦτο ἠνέχθησαν τοὺς τρωτικούς χάριν τῆς ἰσχυρᾶς
 τάξεως τὰ φάσμα τὰς καὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς ὁμο-
 τείας καὶ νὰ γίνονται αὐτοὶ κυρίαρχοι, ὡς
 τοῦ ἑσπέρ. Α', ὅστις ἐν 1517 ἐξεδίβη ἐνέειν τοῦ
 θαυμασμοῦ τῆς αἰχμῆτον, "καὶ γὰρ ἐνέειν ἤρξαν
 τὸ τὰ μέγιστα σκάνδαλα κατὰ πλάτος τὸν Κύπριον,
 τῶν μὲν ἡγετῶντων τῶν τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἰδιοκτησίας
 ἡμῶν καὶ τὰ προνόμια, ἡμῶν δὲ καὶ στεροχότων, ἀλλ'
 ἀρκετοῦ φανερῶς φησὶν ὅτις ἐνταῦθα" (παρὰ Καραϊδῆ-
 β' σ. 8) αὐτὸ βεβαίως δὲν τὸ εἶχαν φανερωθῇ οἱ ἡμε-
 μετανοῖ, οἵτινες ἐξ ἴσου εἰσέβαλλον τὸ ἑλπίαν τῶν τῶν

πρὸς τὴν μέσσην. (εὐμ. 3) Κατὰ τὸ Κοράνιον δ' ἔχεται
 ἔχει ὁ κῆρας προφῆτης ἀπὸ ταλμύνο, ἐν Θεοῦ, καὶ
 ὅτις ἐὰν ἀφ' ἑνὸς τοῦ κόσμου ἐλθῇ, ὁ Θεὸς ἀφ' ἑνὸς, Χριστὸς
 νικῶν καὶ ἰσχυρὸς. ὅτι καὶ ἡμεῖς παῖδες τοῦ Θεοῦ, ἵνα
 εὐσέβη, ἀφ' ἑνὸς, ὅτι ἔστι δυνατόν ἵνα καὶ εἴη
 καὶ θύει χάριτος νὰ μεταβῇ οὗτος εἰς χρυσὴν
 ραβδίαν. Τὸν ἰδὲ ἀφ' ἑνὸς καὶ τὰς ἐφίδας καὶ τὰ
 ἀντικείμενα, οἱ ἐπεὶ πρὸς ἑπταχίαν τοῦ σκοποῦ
 διακεκολληθῇ ἡνωθῇ τὰ τερμῖνα καὶ διεφθόρην τῶν
 τερμῶν ἀρχαί. Πλείονα ὅμως καὶ οὐκ ἀναρίθμητα ἐξί-
 δουν οἱ γὰρ οἱ οἰκιστὲς εἶχον τότε τὸ μεγαλύτερον καὶ
 πλησιύτερον κράτος τοῦ κόσμου. οὗτοι ὑπὸ τὸ πρόση-
 μα τῆς κατασκευῆς τῶν ἁγίων τῶν ὅλων ὅπου εἶναι ἐπὶ
 τῶν δὲ τῶν σταυροφόρων, οὐκ εἶχον νὰ κατασκευ-
 σάν τὴν ἀνατολήν, ὡς καὶ ἱερεῖς ἔπραξαν ἰδρύσαντες
 διάφορα κράτη καὶ δὲ τὸ τῆς ἐφίδας, ἔτις εἶναι τὸ προ-
 πύλαιον τῆς ἀπὸ ἀνατολῆς. ταῦτο ἐπιδείκνυται καὶ ὁ μ. παππὸς
 διὰ τῆς ἐκ Αἰγύπτου ἐκστρατείας.

Θὰ παρὼν μὲν παραδύγματα καὶ δὲ ἐν κῆρα
 κατόρθωμα τοῦ πατριάρχου Θεοφάνους, ὅστις θὰ καὶ ἀπο-
 σχοίται ποτὶ ἑαυτὸν, νὰ κατασκευῇ πάλιν αὐτοὺς τῶν ἁ-
 γίων. ὁ πατριάρχης ζωφρόνιος ἰδὲν νὰ μεταβῇ εἰς
 μορδαβίαν καὶ λαβὴν 600 χρυσὰ νομίσματα ἐξ ἑκείνου
 τὸ ἥμισυ τοῦ ταλμύνο ὃν εἶχον σφετερισθῇ οἱ φράγκοι.
 ἅλ' οὗτοι δὲν ἔχον χάσαν, ἐν γένει δωροδοκῶντες τὸν ἀρχι-
 κατεβάν δι' ἀπάτης παρασύραντες τοὺς ἔλληνας εἰς πα-
 ρίδα τὸ ἅγιον ἐπὶ τὸν ἐν Βυθλίᾳ. Σωθὴς ὡς ἐν
 θαύματος ὁ Θεοφάνης μετέβη εἰς μόσχον καὶ λαβὴν ἐν
 τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξέβαλε τοὺς φράγκους καὶ κατέβη

Θεοφάνης

τους αγίους τόπους τῷ 1631" (κατ. Β' σ. 141-2). ὁ πατρι-
άρχης χρίσανθος ἀνεκοίνωσε μετὰ βίας εἰς τὸν χάν
ὅτι "οἱ γάλλοι ἐδωρήσαντο εἰς τὸν νῦν χάν (τουτάραν)
10000 χρυσὰ νομίσματα καὶ πολύτιμον ἐρίουχον 2000
πύχων, εἰς τὸν παῖς ἐφίνδην (γραμματῆς) ἰατρίαν 2500
καὶ εἰς τὸν αὐτάρχην 15000, εἰς τὸν μ. Βεζίρη καὶ με-
γαλύτερα ποσά" (σ. 179) Αἱτ' ἡ μεγάλη τοῦ Θεοφάνους
ἐπιτυχία τοῦ 1634 ἀνεγράφη. Διὰ τὸν Γολγοθάν ὁ de
Beenes, πρέσβης τῆς Γαλλίας τῷ 1604, ἐπισυνέταξε τὰ
ὑποσέλημα ἂν ἐδωδὴν ποτὶ εἰς τοὺς τούρκους ἀντι-
ἀπελιδόματα. οἱ φραγκισιανοὶ ὅμως ἐξηγόρασαν διὰ χρ-
ματῶν ἀπὸ ἐπ' ἑλπίων οἱ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, τὰ
προνόμια, ὡς εἶχε ὁ φεβ. καὶ ἐκ ἀντιπρόσωπος Πουλο-
βίου ΙΓ', εἰρηθεὶς τῷ 1621 ἐν Ἱεροσολύμοις (ἐκτὸς τῶν πρὸς
τὴν αἰτίαν ταύτην ἀναφέρει ὁ Μαν. Ἱεροσολύμων καὶ Τριπόλεως ἐν ἀρχαιολογικῇ (ἐκτὸς
ἐκτὸς φάρων, τομ. ΑΔ', 1935, σ. 376 ἐστὶ λέξι: "πρὸς τὸν προηγουμένον τὸν χρῆμα τοῦτο ἀναφέρει ὁ de
Beenes (sic) ἀντιπρόσωπος Πουλοβίου Η' (στ. 11)" τῷ 1621" ὑπογραμμιστοῦ Chataubriant
l'histoire de Paris à Jérusalem II, 40 Diebner'sche. Ἡ ἰνδουὶ τῇ ἐκτὸς ἐκ τῶν
1899 ὡ II, σ. 69-70, 223 ἀναφέρει ἀπὸ τῶν Deshayes (sic) ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως. ἀλλὰ
παρεστὶν δι' αἰνὰ ἡ ἀληθεία
"Πουλοβίου") Τέλος μετὰ τὴν συνδυαὴν τῆς ἀδριανουπό-
λεως μετὰ Νικητ-Δ' καὶ Πουλοβίου ΙΔ' τῷ 1673 ἀνε-
χωρήσαντες ἐπισήμως καὶ σαφῶς αἱ τὴν καθ' ἑαυτοὺς ἐπι-
στὴν ἀγίαν τόπων ἀξιώσεις, ὡς εἶχον νομιμοποιήσας ἐν
ἱστορίῳ, διὰ τῆς ἐκ τῆς σταυροφόρου ἀπ' αὐτῶν ἐκδόσεως.
Αἱτ' ἡ διελυσσίνδα συνεχίζεται. Τόσον σφιστικῶς διὰ τὴν
συνδυαὴν τούτων ἦσαν δεδωμένοι οἱ τούρκοι, ὥστε, ὅταν
παρουσίαζετο ὁ μ. πῖρος στενοχωρούμενος ὑπὸ τοῦ θε-
σιδίου πρὸς ἀποδόσιν τοῦ ἀγίου τόφου, ὁ σουλτάνος
ἀσπίντος: "καὶ ἡμεῖς δεχόμεθα ἡμῖν, ὅτι αὐτὸς τὸ
ἐν Ἱεροσολύμοις προσκείμενον δὲν ἔστω δυνατόν ν' ἀπο-
δοθῇ τοῖς ἑλλησιν διότι παρ' αὐτοῖς αὐτὸ τοῖς Γαλ-
λοῖς πρὸ πολλῶν ἐστίν, καὶ δε καὶ ἐμὲχ' ἔστω τοῖς ἐπι-

ἀπὸ τῆς ἡγέμευς τῆς ἑλλήν. ἐπαναστάσεως τοῦ 1891 προσχε-
ταίετο ἡ διάλυσις τῆς τουρκ. αὐτοκρατορίας καὶ ἔχεν ἀποφασισθῇ
ἐς τρία μέρη διανομή μετὰ τὴν τριῶν κρατῶν ρωσίας, Γαλλίας καὶ
ἀγγλίας. θὰ ἐκχυματίζοντο κρία ἀνεξάρτητα κράτη ὑπὸ ἡγεμονίαν καὶ
αγομένους ἐκ τῆς βασιλικῆς οἰκίας τὴν ἐν τῇ κρατῶν καὶ πόρῳ ἡ
πτανήσας θὰ συνεχηνέοντο εἰς τὴν ἑλλάδα, καὶ ἡ μὲν ρωσία ἵκανο-
ποιεῖτο ἐκ τῶν εὐξείνου πόντου, ἡ ἀγγλία ἐκ τῆς Βόρειας, ἡ δὲ Γαλλία
ἀρκεθάνε τὰς ἀγέσεις τοῦ Γολγοθάν, ἵνα ἐξυχομένη τὴν σκηνὴν ὅπως
ἐξαλαμναθῶσι τὰ φύτα καὶ τὸν πολιτισμὸν εἰς τὴν ἀσίαν. Ἐπειφθα-
σία λοιπὸν νὰ ἰδρῶσι τὸ βασίλειον τῆς εὐρίας καὶ νὰ ἰνῶσι μετ' αὐτῶν
ἐν ἀφρικανῶς ἀποσιύας. τὴν κωσταγινοσίπιν δὲ προώρην ὡς
τὸν θρόνον χιμῆνα. ἀλλὰ τὸ σκῆδιον τοῦτο ὅπως καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ 1828
ἔ, ἵκαναν ἐπὶ τοῦ χαρτῶν μόνον γεγραμμένα (βλ. τὸν βιβλ. ἡδ
νωτ. 379-476). ἀπὸ πολλοῦ ἔδω ἔχον καταστῆσαι τὴν ἁγιοτήν καὶ
ἰσχυρὸν τὴν μεσσηνίαν ἱπποὶ βοσκτοί, γεροντίσσοι, μαυραγῶται καὶ
πόροισι τὴν νῦν ἡσθεγνῆν, ἱπποὶ ἄρα καὶ πύρατοι ὑποσυνάπτουσι
τὴν αὐτοκρατορίαν καὶ διαβάλλοντες τοὺς ἄλλους αὐτῶν ἵνα ἐκτοπι-
ωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἱεροῦ. Ἐντεῦθεν τὴν ἐκτι-
μῶσιν τούτων τῆς χώρας ἔσαν οἱ ἀπόστολοι τοῦ βασιλεῦς φραγκι-
σανοί, ἱερανοῦται, παφαιρίται καὶ ἄ. ὅσοι οὗτοι ἐμπιστοσύνην ἐκ τῆς
αὐτοκρατορίας ἐκ τῶν σταυροφόρων ὑποστηρίσκοντο ὑπὸ τὴν προσωπὴν καὶ
ἡ τὴν Γαλλίαν ἰδρῶσι σχολία καὶ μόνος. πρὶ τὴν σταυροφόρῳ ἰσχυρὴν
ἱερατοῦ χαρταγριοῦ τοῦ Βολταίρου: (βλ. Θεολογία, Ηγεμ. ἱερατοῦ ἐκτὸς
νατομ. σ. 19

[illegible]

οις διεπιστώθη, ότι ἡ πρώτη ὑπὲρ τὸ πρόκυμα, ὡς ἔμπονεν, τὴν
πρὸς προστασίαν τὴν ἐν ἀνατολῇ ὁρθεύουσαν εὐρίσκων ἀφορμὴν
πρὸς διαρρηξίν. ἔζητε ἀσφαλῆ ἐρείσματα διὰ τὴν ἐπὶ τὴν ἀντι-
πολίην προίκασιν. (ἐκμ. 1. τότε συνδύνων αἱ ἐπαρχίαι τῆς αἰγύπτου
καταστῆναι τιμάρια τοῦ ἑνὸς, καὶ τοῦ ἄλλου διὰ τὰ δικαστή-
ριον τὰς ἐκκλησίας μεταρρυθρίσας τοῦ μητροπ. Ἡ γὰρ ἡ ἐπορ-
θὴ κατὰ τοῦ συνδρίου καὶ ἔκρουσε τὸν αἰῶνα πατριάρχου πο-
λίμου (βλ. H. de Nanteuil. L'orient et l'empire des c. xvii,
sieur inq. αἰώνος. hui σ. 126-132) καθίσταν Β' 520 ε').
πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου ἐπικροστίζουσιν αἱ ρῆ-
σιν εὐπαίδευτοι ἀρχιμανδρίται Περφύριος οὐσπίνσκι καὶ Κι-
ρίλλος Γασέινωφ. ὁ πρῶτος, διδάτομον ἱστορίαν ἔδωκε "Χρι-
στιανικὴ ἀνατολή" (1877-1898) μετὰ πολλῶν ἐκκλησιῶν κληρικῶν
καὶ ἐπισκόπων ἐγγράφων καὶ ἐκ τούτων πάντα προσέτιθε ὁ ἱε-
ρὸν τοῦ, ὁ τιμωρὸς καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τῆς.
(ἐκμ. πρὶ τῆς δράσεως τοῦ σπουδαίου οὐσπίνσκι, βλ. Κόρνακ
Β' σ. 521-529) πρὶ δὲ τοῦ Κυρίλλου, ὅστις ἔφερε καὶ τὸν τιμωρ
μεταπονοίας καὶ ἑστὰ μετὰ τὸν Κρη. πύλινον ὡς ἀρχηγὸς
τῆς διεξόδου εἰς ἱερουσαλὴν ἀποστολῆς. σ. 634 ε'). τότε ἰδρύθη
καὶ ἡ παλαιστίνης ἐκκλησία, ἥτις θαυμαστὰ ὅσον ἐπὶ τοῦ-
τις τὴν περὶ τοὺς ἁγίους τόπους φιλοφιλίαν διὰ τῆς ἐκ-
δοῦς τοῦ καταλόγου τῶν χειρογράφων τῆς ἀριτογ. βιβλιο-
θήκης, ἀριστολογικῶν σπουδαίων κειμένων καὶ ἄλλων ἱστορικῶν
ἀρχαίων καὶ δὲ τῶν προσωνυμιαίων, πρὸς δὲ καὶ ποιη-
τικῶν ρωσικῶν συγγραμμάτων χρησιμότητων διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς
ἱστορίας τῶν προσωνυμιαίων. Κατὰ τὴν περιόδον ταύτην ἐπὶ
ἀπαξιασθέντων καὶ τῶν μοναστηρίων καὶ εἰς ρῆσιν μοναχοί
ἐν παλαιστίνῃ πρὸς ἀντίδρασιν κατὰ τὴν παπικὴν τακτικὴν
ἀπερ. μέχρι τοῦδε ἦσαν ἡμέτερα εἰς τὰς ἐπιδιώξεις τῶν κα-
τακτητικῶν σκοπῶν. Ἀλλ' ἐπὶ πλείον. ἔδωκε αἱ δυτικαὶ ἀντι-
καὶ δὲ ἡ γαλλικὴ ἔρχισαν τὰ ἰδρύματα ἀποικίας ἐν εὐρώπῃ καὶ
πᾶσαν αἰτίαν τὰς κατακτητικὰς τιμὰς καὶ σιδηροδρόμους
καὶ διαφορά μετὰ τὰ καὶ προσδοκῶντα μετ. τῇ 1866 αἰμα.

καταβήκατο η Ευρία διὰ τὰ παρόντα, τὴν ἀπόστασιν
1100000 διὰ τοῦ χαλκ. σφαιροῦ ὑπὸ τὸν σφαιρὸν Βεαυφ
24 Νανταυ. ὁ Πιθανὸς ἀπετέλεσε πάλιν ἐνταῦθα αὐτοῦ
4 τὴν 9' Ιουνίου 1861 ὑπὲρ Χριστιανὸν αὐτοῦ τὴν πατρὸς δ
μας. Κατὰ ταῦτα ἡ συνθήκη τοῦ Πονδίνου ἔχεται εὐχὶ δ
τὴν συμφωνίαν τῆς 1861, ἀλλὰ πρὸς ἀναμνηστικὴν
ῥωσικῶν σχέσεων, διὰ τὰς ἀποκαταστάσεις τῆς 1861, τῆς 1861
καὶ πάλιν, ὅπως ἔπρεπε ἀρτῶν καὶ εἰς ἕλληνας ἀπὸ τῆς αἰ
200, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀπέσπασαν τὴν πρῶτην αὐτῆς, ἡμεῖς
μεν καὶ ἡμεῖς πάλιν αὐτῆς ἡ Τανταῖα ἀπὸ τῆς ἐκείνης ἐπ
καὶ ἡ π. π. γὰρ ἡμεῖς τὸ πρῶτον αὐτῆς τοῦ Πιθανοῦ τῆ
ἐκείνης πρῶτον τὰς ἐφευρέσεις διὰ τὰ ἴδια προσκλή
τα, ὅτι ἐπὶ τὴν στρατοκρατοῦσιν ἐκ τῆς 1861, ἡμεῖς
ἐπὶ πρῶτον τὴν καὶ αὐτῆς. ὅπως, τότε ἔχεται
τοὺς ἀρτίους ἀρτίους κατὰ τὴν Χριστιανὴν μαρτυρίαν
τὴν ἀντιθέτως ἐκείνης τοὺς τῆς 1861, σχηματίζ
κατὰ τὴν ἐκείνην τῆς 1861, τὴν μοναδικὴν μονογραφίαν
τοῦ 1861, φησὶ. Πῶς ἡμεῖς τὴν σφαιρὴν τῆς Ευρίας κα
τὸ 1861 συγγραφεὶ καὶ τῶν 1861 τῆς 1861 τῆς 1861
τὴν δὲ μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Α. Α. Β. Ἀθήναι 1864 πρὸς μαρτυρίαν
31. Ἡ ἀνταρραβὴ καὶ οἱ καταχθόνιοι οὗτοι γλοπτοὶ τῆς Α
τῆς 1861 ἐκείνης ἐκείνης τῆς 1861 τὸ λίνυμα τῆς 1861
τὰ αὐτὰ ἐκείνη καὶ ἐκείνη πάλιν πάλιν, διὰ τὴν 1861, ἐκ
ἐκείνης τῆς 1861, ὅτι ἐκείνη, Mandelstam. ὅτι ἐκ
ἐκείνης καὶ ἐκείνης τῆς 1861, πρῶτον τὸ 1861 τῆς 1861
ἐκείνης καὶ τῆς 1861, ὅτι ἀρτίους τῆς 1861
μετὰ τὴν ἐκείνη τῆς 1861 (ἐκείνη 1861 τῆς 1861 ἐκείνης
1861 - 1861, σ. 225-228, ὅτι ἐκείνη, κατὰ τὸ
Δύο 484 Δυτῆς ἀρτίους τῆς Ευρίας πρῶτον τῆς 1861
ὑπὲρ τῆς 1861 κατὰ τῆς ἐκείνης, ὅτι
ἐκείνης τῆς 1861 τὸ ἀντίστοιχον χρίσμα τοῦ 1861 τῆς 1861

Χριστιανῶν. Ἀὐτῇ, ἀφ' οὗ διὰ τῶν ἡμερανῶν μέγαν ἦτορ διὰ
τοῦ πόλεμου δὲν ἔδυνάθη νὰ κατορθώσῃ μεγάλα πράγματα, ἀπὸ
τῶν μέσων τοῦ 19' αἰῶνος ἐκμαντὰς τὸν χηρμὸν, κατὰ κεφαλὴν
πόλεμον. Ἰδρύνει τὴν πανσλαβιστικὴν ἑταιρείαν πρὸς ἐνίσχυσιν
μὲν τοῦ ἐν τούρῳ σλαβικοῦ στοιχείου, ὡς διαφυκτικοῦ τοῦ ἐπ' αὐ-
τοὺς τῶν βαλκανιστῶν, πρὸς δὲ κατὰκτῆσιν τῶν κερῶν προσκυνητῶν
τῶν, τῆς παλαιστινῆς καὶ τοῦ ἁγίου ὄρους ἐξαπολύει τὰ μοναχικά
τάγματα. Ἡ Γαλλία μετὰ τὰς ἐν ἑξοσφομένοις ἐπιτυχίας ἐκεί-
νην ἐξασφάλισεν τὴν ἐμπορικὴν συμφέροντων ἐστιαρίαν αὐτῆς
τὰς πρῶτας ἀποικίας καὶ δὲ ἐν Εὐρώπῃ. Τὸ μετακτῆσιν τῆς ἐν
τούρῳ ἐκείνης, ἀφ' οὗτοῦ μάλιστα φράζετον πρὸς τὴν ἡπ-
ἀνατολήν, δρόμον τῆς ἑρμηνείας διὰ τῆς ἡμετεροστῆς τοῖς
σιδηροδρομοῦ τῆς Βαλκανίας. Ἐν τῇ μέσῃ αἰσθητικῇ ἵσταται κα-
ὐπολῶς, ὅπως πάντοτε, φράζεται ἡ Ἀγγλία δι' ἐπιτετευδωμένην
πολιτικὴν προσφύροντα τῇ ἐκπαιδευτικῇ καὶ τῇ τοῦ τούρ-
προστασίᾳ. Ἡ ἀσφαλιστὴς αὕτη ἐγένετο μετὰ τῶν αὐτῆς διη-
ματικῆς δεξιότητις, ὥστε ὁ ἄσθενὴς ἐνὶ ὄψει τοῦ αἵματος
καρδίας, ἐνόμηνεν ὅτι ἐθεραπεύετο. οὐχ ἥτιον ἡ κοινὴ γνώμη ἐ-
Ἀγγλία τὴν πραγματικὴν αὐτῇν πολιτικὴν, δὲν ἐνέκχετο ἐπιδρῶ-
ν τὴν διαίτησιν τῆς τούρῳ καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Χρισ-
τῶν. Ἀξιοσημείωτον γεγονός, ὅτι, κατὰ τὸν κρίμ. πόλεμον, ἐνὶ
ἐντὶ τῇ ὁ κρότος τῶν τμημάτων ἡ ἀγγλοαμερικανικὴ συμπεριφορά κατε-
φύγειν εἰς τὰ θεσφάτα διὰ τὴν ἐκτίσιν τὴν φιλοσοφικὴν πολι-
τικὴν τῆς αὐτῆς κυβερνήσεως. Αἰσθητικὸς, ἀληθινός, ὁ /w. Κίμιν-
κος, διδάσκων τῆς θεωρίας καὶ μέγας τῆς Βασ. ἑταιρείας τῶν ἡ-
στημῶν τῇ 1854 ἐβήματα τὸ πορφυροῦτον φυλλάδιον: "Ὁ Μοσλ-
καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ (ἐκμ. τ. ὁμιλία ἐρητανιστῶν τῶν προφύγων
Δανίηλ καὶ τῆς ἀποκαλύψεως. ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω υποθέσεως ἐκτε-
ἀγγλικῶν ὑπὸ ἀγαθοῦτος Χριστιανοῦ" (Ἀθῆναι 1835). ἐν σ. 58 γρη-
φεὶ περὶ τῶν τούρῳ: ~~ἡ ἀγγλικὴ~~ "ὑπάρχει μάλιστα παράδοσις με-
ταξὺ αὐτῶν, ὅτι τῇ 1854 ἔβη ἡ δυναστεία τῶν τούρῳ ἐν τῇ ἐν-
ρωπῇ καὶ διὰ τὴν προφύγων τοῦ μ. ναπολέοντος, ὅτι μόνον ἡ Γα-
λία καὶ ἡ ἀγγλία ἔδυνάθη νὰ σώσωσιν αὐτὴν, τὰν ἡλικίαν.
συμφάκτον ἀπὸ τοὺς ὀνυχας τῆς ρωσίας καὶ ἐν τῇ τῇ "ἐπι-
θυμῶν ν' ἀναύσιν τὴν τῇ τῇ αἰαν ἐκπαιδευτικῶν, τοῦ μω-
αρισθαικοῦ πυροβόλου καὶ νὰ ἔδω τὰς ἡρώας γαίας τὰς σι-
ρις τῆς Κινοσταντινουπόλεως καὶ ἐπέμεινα τὰς τῶσον μετὰ σι-
μας καὶ τῶσον εὐφόρους ἀπελευθερωμένας ἀπὸ τῆς ρωσικῆς.
ἐξουσίας καὶ οὐκί τοὺς ρώσους, οὐδὲν ἱστορικὸν ἢ ἰδιωτικὸν δι-
καιωμα κεκτημένους ἐπὶ τῆς χώρας αὐτῆς, ἀλλὰ τοὺς Χρισ-
τιανούς κατοίκους, ἀναμεινένους τὴν γῆν τῶν παλαιστανῶν.
ἡ πατρῴων, καὶ διέποντας τὴν γῆν καὶ τὴν εὐχρηστίαν τῇ
1850 ὁ μέγας πόθος τῶν γηγενῶν ἀγγλῶν. δὲν ἔχθη ὑπὸ ὅψιν κα-
ἐπικρατοῦσθαι ὁ πόλεμος τῆς Κριμαίας καθ' ὃν πρὸς κατοκλήν
συμφάκτον ὁ σταυρὸς μετὰ τῆς ἡμισφύου κατὰ τῆς ρωσίας
καὶ ἡ τούρῳ οὐ μόνον ἐπέφευε σῶα καὶ ἀλύττος, ἀλλὰ καὶ
ἐπέπαιξεν ἐπὶ τῇ τῇ ἑρῶν μὲ τὰς ἀντικειμένους μετα-
1 αναφέρω δύο ἀννύμους πραγματικὰς περὶ τῶν συμφορῶν: La méditation en Orient - La
Témoignage après la conférence, introduction à Paris 1877 Constantinople 1877

ρυσθίους. ἴδωμεν γὰρ εἰ ὑπάρξει ¹⁰² αὐτὰ τὸν ρωσοτουρκικὸν πό-
λεμον τοῦ 1877 ὅτε παρουσιάσῃ ἡ εὐκαιρία τὰ δάσκειν ἐν
καὶν ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἐκπαιδεύσει τῶν εὐρωπαϊκῶν; εἰς τὰς παραστάσεις
τοῦ πολέμου ὁ τύπος ἐν ἀγγλίᾳ ἦτο διηρημένος, ἀλλ' αἱ σοβαί
ρῶσαι ἐφημερίδες ἦσαν ὑπὲρ τῆς ρωσίας καὶ ἡ συνθήκη
ὁμοίως ἐκρίνεται ἐν κατὰς σχέσιν. Τῇ 7 Ἰουλίου 1875 ἀποκ-
τεῖναι ἐν ὑπερώτῳ τοῦ βουλγαρικοῦ κόχραν' ἐδάφους: «ὅτι αἰσχί-
σας τῆς ἀγγλίας καὶ τῆς ρωσίας ἵνα φιλικώταται, ὅτι ἡ ρωσία δὲν
ὑποκρίνεται πρὸς τοὺς σλαβικοὺς ἐπὶ ἐλπίδι τῆς ἀγγλίας, ὅτι ἡ ἀγγλικὴ
ἐκτέλεσις ὑπολαμβάνει τὴν ἐν τῇ ἡσυχίᾳ πρὸς τὴν ρωσίαν ὡς
ὑφ' ἑαυτὴν ἐν τῷ πολιτικῷ» (παρ' ἀριστοκράτη Β' 38). Κατὰ τὸν «παρ-
την τούρκικαν ἐν μισρᾷ κρήνῃ ὑπὸ τῇ ἐπιμεριάρχῃ τοῦ σουλτάνου
ὑπὸ τοῦ ὄντος τὰ ἐκασταίσεως τὰ δάσκει καὶ αἱ μετοχαί (αἰτ. Γ' 106).
Μετ' ὅλγον ἐν ἀρχῇ τοῦ 1876 λαμβάνονται τὰ ὅπλα ἡ Σερβία καὶ τὰ
Μαυροβούνιον καὶ ἐτοιμάζεται ἡ ρουμανία. Συγκληνύσκει ἐν ἀγγλίᾳ,
ἰδίᾳ ὅτι ἡ βουλγαρία ἵστανται καὶ αὐτὴ τῇ ρωσικῇ ἀποστασίᾳ καὶ
ἡ ἀποστασία φησὶν ἐκ σφαγῶν πρὶ τοῦ εἶδος τοῦ ἔτους, ἐν ᾧ ὁ πό-
λεμος μετὰ τῶν δύο κρατῶν ἦν ἐν ἀμφῇ. αἱ ἰδίαι ἀποστάσεις ἔχον
τὸ ἐν βαλάν καὶ ἀδύνατον ὑπὸ τῶν κη. κατῶν. Τότε συλλαμβάνεται
καὶ ἡ ἀποστασία ἐν Μονδίᾳ καὶ ἄλλας πόλεις καὶ ὁ φιλέλευ-
κος πρωτοπορτοῦ διασπείρει μετὰ τὴν ἡττάν τὰ διαφύγει καὶ
ἐκπορεύεται τὰς ἀποστάσεις πρὸ τῶν κατῶν συστημάτων, ἐν αἷς
ἔχοντες καὶ συμφορές. Τὸν προσηλῶνα ἐν τῇ ἐξέχουσιν τῇ
τῶν ἰδίων ἡ ἀνάγκη τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ γράμματος, ὅστις
τότε ἰδιωτικῶν ἔγραψεν ἀπὸ τοῦ τοῦ 1877 τὰ ὅπλα καὶ
(Homologues) ἦτοι τὰ προληγόμενα ἐν Ηνωμένῳ (Εὐμ. ἀναφέρω
τὰ σπουδαίον IV. Αθηνῶν. ΚΑΙΟΛΟΣ. IX. The 12th of Homer 421.)
οὕτως ἐξήχεται ὁ ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων ἐκδοσιῶν, αὐτοὶ δὲ ἔπαι-
να ὑποστήριξιν καὶ τοὺς βουλγαροὺς ἰδίως, ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ἀνατ.
ρωμίας - ἔρριψαν ἔχοντες ἐν τῇ πύρᾳ δημοτικῶς τοῦ πρὶν
μον φυλλάδιον διὰ τὰς βουλγαρ. φιλανθρωπίας καὶ τὸ ἀνατολικὸν
μῆγμα (Εὐμ. B. Bulgarians, history and the question of the east,
Lesson in massacre ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς 1876) καὶ ἕτερον τοῦ αὐτοῦ
πρὸς τὸν ἐν τούτῳ ἑκδοσὶς ἐκδοσὶς βιβλίον κατὰ τὴν
αἰσθητικὴν τούτων. τὰ συμπεράσματα ταῦτα ἔχον ἰσχυρὰν ἀπὸ
κατῶν ἐν τῇ ἐκδόσει καὶ ἰσχυρὰν τοῦ φιλελευθέρου τῆς ρωσίας
Αἰσθῶς τῇ 1877, καὶ οἱ τούτοις πρὸς ἀποστασίαν τῆς ἀνατ.
αἰσθῶς ἐπρόκειτο κατὰ τὸ εἶναι μεταρρυθμίσεως καὶ
τοπίας τῶν χριστιανῶν αἰσθητικῶς ἐξήχεται ἐν τῇ βουλ-
τῇ κοινοτικῇ τὰ πέντε βιβλία κατὰ τὴν τούτων, ναυπηγί-
αν ἡ ἀποστασία αὐτοῦ ἐν κηδεύοντες τὴν ἔννοιαν τοῦ κράτους. ³

ἡ ἀποστασία ἐν τῇ σφαγῇ τῶν τούτων δύνανται καὶ θανατῶν τὸν ἔχον τὸ 2. Bernhard.
Les atrocités russes en Bulgarie et en Arménie pendant la guerre d'1877 ἐκδόσις ἐν Βουλγαρίᾳ
ἡ πρώτη τῇ ἐκδόσει τοῦ ἐκδοσὶς ἐκδοσὶς ἀποστασίας ἀποστασίας (B. ἀναφέρω
ἐν τῇ κατῶν. ἀποστασίας ἐκδοσὶς τοῦ Sinclair, Παρελ. σ. 768).

~~Κατὰ~~ Κατὰ τὴν κρίσιν αὐτὴν περισσότερο ὁ διακυβερνήτης
φιλέλλην Γιάδωβιν δὲν ἐλαχρόνυσε καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἐλ-
ληνικοῦ παραγοντος ἐν τῇ ἀνατολ. βιγνύματι γράφας ἐν τῇ "ἐπι-
θεώρησι τοῦ ἐδμεβούρν" πόλως αἰτορε ἐνδιαφερόμενος διὰ
τὰ ἔθνη τῆς ἑλλάδος θέματα ὑπὸ τὸν τίτλον "τὸ ἑλληνικὸ
στοιχεῖον" ἐκθειάζει τὴν ἑλλάδα ὡς ὑποφωτιστικὸν στοιχεῖον
καὶ ἔθνος προσδωτικόν, ὅπερ ἀποδιδυνύσαι διὰ τὴν ἑλ. ἑστὰ
γενόμενὴν προόδον. Ταῦτα πάντα παρασκευάσαν τὴν κοτὴν
ἐν ἀλλοτρίᾳ γῆν, ἀνερρίπισαν τὸ φλογιστικὸν αἶσθημα - ὁ
μέγας πολιτικὸς ἦτο καὶ ἰς ὕψιστον βαθμὸν φλογιστικὸς τύπος.
Ἐγρ. ὁ κύριος ἀρχαὶος διὰ τὴν ἀνεφαρκεσίαν τῆς ἐκπαίδεως ἐν
Ἑλλάδι καὶ κατὰ τοῦ παπιομοῦ ἐξελθὼς διὰ τὸ ἀνάδυστον τοῦ
πάπα). Ἀλλ' ὁ Γιάδωβιν καίτοι ἦν ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῶν
φιλελευθέρων, εἰς ὃ εἶχε διαδεχθῇ τὸν ρώσσιν (οὗτος δὲ τὸν παρμεστον),
ἀνέκων εἰς τὴν ἀντιπαρίστασιν τότε καὶ ὑπεστήριξε τὸν διαμεισμόν τῆς
τουρκίας. Πρωτοπουργὸς ἦτο ὁ διορατικὸς ὅπως ἀντίθετος εἰς τὴν πολι-
τικὴν αὐτὴν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἐνταρχειοῦ κόμματος (εγρ. ὁ φηλομένη
νὰ ὁμοροχόσωμεν, ὅτι καίτοι οὗτος εἶχε τὸ χῆνος ἐξ ἑβραίων (ὁ πατὴρ
τοῦ ἑβραϊσμοῦ τῷ 1816 καὶ αὐτὸς τῷ 1814), κατέπνιξε πολλὰ τὸ ὁρ-
μήφυτον π.χ. εἰς τὸ σκάνδαλον τοῦ ἐν ἀθήναις καταπονηθέντος ἑβ-
ραίου πατριάρχου ἐπεξῆλθε κατὰ τῆς μεθηνύσεως ρώσσιν καὶ τοῦ
ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτ. πάλμειστον διὰ τὰ σκληρὰ ἀντίποινα τὰ ἐπι-
βληθέντα τῇ ἑλλάδι, ἐπίσιν ἀντίθετος ἦτο καὶ εἰς τὴν ἀνρύξιν τοῦ
κρίμ. πολέμου). Ἐνὶ συνόψει ταῦτα ὁ φιλελευθέρους Μ. Βερίου Μι-
δάας ἐκείνους συνδιάσκειν ἐν κτῶνι πρὸς κατευνασμόν. Ὅλοι αἱ δυνά-
μεις προσήλθον. Τότε ὁ διορατικὸς, ὅπως πάντοτε ἐπιδιδυνύμενος τὸν φιλο-
τουρκοτικὸν ἐξέφηνε λόγον ἐν λαοδῶν προκλητικώτατον θίχων εἰς τὰ
καίρια τὴν φιλοτιμίαν τῶν ρώσσιν. Τοῦτο ἤρριψε τὰ μέγιστα τὸν τῶν
ροῦ Ἀλέξανδρον Α' καὶ διεξήλθον, ὅτι "εἰάν ἦ ὁ κτῶνι συνδρομῆσι
διάσκειν δὲν ἦτορ ἴσιν τὰ προβαλλόμενα αὐτῇ ὑπὲρ τῶν χριστιανικῶν
κατὰ τὰς εἰκάς τῆς ρωσίας ἦτορ ἐνργῆσαι αὐτὸς μόνος" (Καρφ. Ζ' 199)
Μεταξὺ τῶν ἐκείνων ἀποσταλμένων τοῦ ὑπουργοῦ ἦτο καὶ ὁ μαρ-
μύσιος Σαρισβουρὶ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτ. οὗτος ἐνταῦθα ὑπεστήριξε
τὰ δικαιώματα τῶν χριστιανῶν δὲν τὰς αὐτενόμενους ἐπαρχίας Δανου-
βίου καὶ ρωδῶν (εγρ. ὁ Σαρισβουρὶ γενόμενος ἕτατα ὑπουργὸς τῶν ἐξω-
τερικῶν τῆς μεθηνύσεως ~~ἀποστὰς~~ διορατικὸν ἀποσταλὲν ἐκείνους δια-
μορφοῦσαν εἰς τὰς δυνάμεις κατὰ τῆς συνείτης τοῦ ἀχ. Σεφάνου, διὰ
3 ἀρχομένων τοῦ ἔτους 1877 ἔθετο εἰς ἐφαρμὴν δέσιν τὸ
σύνταγμα τοῦ Μαρ. Βερίου Μιδάας παρὰ κατὰ τὸ βελγικὸν σύ-
στημα ἐθνικῆς ἀντιπροσωπίας καὶ εἰς ἰσὺς κοινολογικῶν.

[illegible]

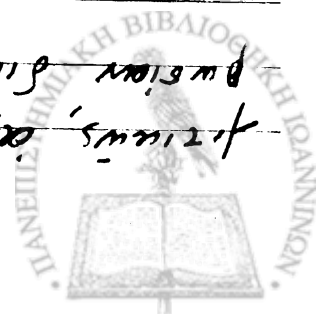
-105-

πις. τὸν πατέρα του διεδίδαστο οὕτως εἰς τὸ ἐγγράφιόν μου
βούληται ὡς καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, ὅτι θὰ ἐπετύχονε μάλιστα τοῦ
σοφοῦ, ἵνα τὸ ἔργον τοῦ ἀναμεφέναι πρῶτον διὰ τοῦ ἡμῶν
τύπου. Ἐξήλθε τοὺς "Ζαίους" τοῦ Λονδίνου, τὸ μεγαλύτερον τοῦ
μοσχοῦ φύλλον, ἵνα ἐκδηλώσει τοὺς ἀρθρα! * Διὰ νὰ ἀριστήσῃ
τάς σελίδας τοῦ ἀνομαστοῦ τούτου φύλλον εἰς τὸν δυνάει διατεθ-
σαν μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ μέγα καὶ πρό παντός ἐρχέσθαι ἢ αντι-
πολίτισσις ἤ ὑφέτης ἐν τῷ ἀγῶνι τούτων ἥτοι ὁ Γλάδοις. Οὗτο
συνοψίζονται μετὰ τοῦ συγγραφέως καὶ ἔστιμα αὐτοῦ μέγα μὲν διὰ
τάς μεγάλας ἀρετὰς αὐτοῦ ἡς δημοσιοφύλον καὶ πολιτικῶν.
Καὶ ἡ τοιαύτη περὶ αὐτοῦ κριτικὴ ἀναγράφεται ἐν τῇ προοίμῳ
πρόδι, ὅταν ἔμνηται τὸν θάνατον, ὅπως ἐκείνουτος ἄλλα τῇ ἐνδόξει
τοῦ βιβλίου. "I shall be sorry to lose a man of his (sic
Zolle mache Sinclair's) courage, assiduity and talent" γλα-
δοῖς τοῦτο ἐν τῷ παρατίμηματι ὑπάρχει λόγος καὶ ἐν
ἐπὶ τοῦ Ἀνατολ. φύλλματος συγκρίσιν ἐν τῇ Βουλῇ (Σ. 7-16) καὶ
ἐστὶν ὅτι ἐξ ῥωσικῆς συνθήκης ἐν Ζολλεμάϊν (Σ. 17-20) πρὸς
τοὺς ὁ Σ. ἵνα ἐν τῇ Βουλῇ, καὶ ἐν τῇ Βουλῇ, καὶ ἐν τῇ Βουλῇ, καὶ ἐν τῇ Βουλῇ,
ἀλλὰ ὁ περιερχόμενος ἀναγκαστής λαμβάνει ἀδρομέαν ἐνστάσην,
ἀντιγράφω τὸν βραχύν τῇ προκομένῃ πίνακι (βλ. βιβλίον)
(Συμ. 1 τὸ ταπεινὸν παλαιότατον πρῶτον τῆς ἐπαρχίας τοῦ
νομοῦ φιλιππων πόλεως, ὅπου ἔχοντο ὑπὸ τῶν τοῦρκων αἱ σφαγε-
αὶ τῶν Βουλγαρικῶν, δι' αἷς ἔγραφεν τὸ ἐργάσιον φυλλάδιον ὁ Γλάδ-
στον καὶ ὅπου ἔχοντο ἀφορμή τὰ συνδεθῆναι τὸν μετ' αὐτῶν.
αὗτοι ἔματα ὑποστήριξε τὴν προσάρτησιν τῆς ἀνάτ. ρωσ-
τίας εἰς τὴν Βουλγαρίαν χωρὶς ναὶ τὰ ἐν ὑπ' ὀφθαλμὸν τῶν ἀν-
κρίνων ἐπὶ ἑλληνικῶν πληθυσμῶν καὶ τὰ ἀπαράγραστα τι-
μίματα αὐτοῦ.). (Συμ. 2 πρὸς ἐπίρρωσιν τοῦ περιχομένου
τοῦ παρατίμηματος ἀναφερομένη ἢ φωνὴ τοῦ παχισμοῦ
τύπου. 5 φύλλα ἐν τῇ ἐκτῇ σελίδος).
Ὁμοίως ἀναμφικαίρια ὅσα τὰ ἀπαγορεύοντα τὴν ἐκ-
κλήσιν ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς
τοῦ πολυθρύλου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ πρό παντός

δικαιολογούμενος ότι τότε μὲν ἀπεφάσκειν ὁ ἔβραϊος, νῦν
δὲ ὁ πόρδος. ἔγραψεν κατὰ αὐτοῦ σατυρικὰν ποιήματι καὶ
ἐκτυπώθη εἰς τὴν "Hall Mail Gazette", ἐπιγραφόμενόν "Buckin-
ghamshire buffoon" ὅπως ἡ προσωνυμία παλιᾶτος ἤρμοιο
Ἰνναύδα (βλ. σ. 173-180 παραρτήματος). οὕτως ἠναγκάσθη ἡ ρω-
σία νὰ ἀνέξῃ κατὰ τῆς τουρμίας τὸν πόρδον τῇ 10/03 ἀπρι-
λίου τοῦ 1877. ἀλλ' ὁ διαρραγὴς ἐπιστολῶν, ὅτι ἡ πρῆναι θὰ
ἦτο ὁ τάφος τῆς ρωσίας. ὅταν ὅμως εἶδον, ὅτι διέβη τὸν
αἶμον καὶ κατέρχεται ραβδαίως εἰς τὴν ΚΠόλιν ἀνιέρωνσε πρὶ-
μην καὶ ἐπανήκεν εἰς τὴν παλαιὰν ἀρχὴν Παρτιζὴν. Ὁ δὲ
λαὶξ ἀναφέρει, ὅτι ὁ πρωθυπουργὸς ρώσων ἐπίστεψεν εἰς τὴν
ἐν ΚΠόλιν πρεσβυτήν "Αἰμίον Σεχμουτ" τῷ 1853 παραδεχό-
μενος τὴν ὑποχρίσιν τῆς ρωσίας νὰ προστατεύῃ τοὺς χρι-
στιανούς τῆς τουρμίας: "The protection of the Christians of
Turkey by Russia was no doubt by duty and sanctioned by
treaty" (σ. 44) εἰς αὐτὴν ἐπιστολήν, ἐν τῇ γνωστῇ ἡμῶν ἀπο-
ρίῃ καὶ ἐλλειπτοῦ δημοσιωθεσὶν, ἐξηγῆται, ὅτι "ἡ θεία
τοῦ αὐτοκράτορος τῆς ρωσίας ὡς Θεματοφύλακος, καὶ ὡς
ὡς ιδιοκτητὴν τῆς ΚΠόλεως, ἔθελεν εὐμενῶς εἰς ἀναριθμήτους
πρωτεγείας... ὁ δὲ ὀριστικὸς ιδιοκτητὴς δὲν θὰ ἔατο ἀρκεσθῆναι
εἰς τὴν ἀδρανῆ καὶ ἀπαθῆ θέσιν τῶν ἀποσχόντων μαχητῶν β',
διότι μυχὰν ἐπὶ τῶν εὐρ. πραγμάτων ἐπὶ ἀνέχοντο προφανῶς
καὶ φυσικῶς εἰς τὸν κυρίαρχον τῆς ΚΠόλεως, κρατοῦντα τὰς
κεφαλὰς τῆς μεσορῆου καὶ τοῦ εὐραίου... ἐν μέρους τῆς Μ.
Βρεττανίας ἡ κυβερνήσις τῆς Α. Μεγαλειότητος διαμνηστικῶς
ἀπαφ' διαπαντός, ὅτι ἀποαιροῦνται πάντα σκεπὰ καὶ πᾶσαν ἐπι-
θυμίαν τοῦ νὰ καταλάβῃ τὴν ΚΠόλιν..." (σπερὰ Κ. Νασίου
ἐνδ' ἀντ. σ. 21-22). περιφραγτὴς ἡ ἀρχὴ εἰς καθὲ κρίσιμον πε-
ρίστασιν ἐπιβλέπει νὰ εὖν τρόπον νὰ σώσῃ τὴν Τουρμίαν. ὁ
ἐπὶ ἐξουσίαν πρεσβυτὴς τῆς Μ. Βρεττανίας ἐν ΚΠόλιν ἐπιφανὴς
λόρδος ράδκλιφ (Radcliffe) ἐδημοσίωσεν τότε εἰς τοὺς
ταῖμς, ὅτι ἡ εὐρώπη δύναται νὰ προλάβῃ τὴν δυνάμιν τῆς

τουρκίας θέλωσα αὐτήν ἐπὶ τὴν μεδουσίαν της,
ἀφοῦ ἀπὸ περὶ τοῦ ἔθους διετίθη ὑπὸ μεδουσίαν ἀντι-
σημον, ἐνῶ ἂν ἰππευάρητος διαρκῶς καὶ διανοματικῶς, ἐπὶ
ἔσθλῃ τὴν πύλιν ἐκ τῶν συμρικτῶν ἀφελχαντῶν της (ἀφελχαντῶν
τῆς, 119, αἱ ἀλλοὶ τοῖς πρῶτοις ταπεινῶς καὶ ἀποχρησθῶ-
σαι αἱ τοῖς αἰ γὰρ καὶ ἔσθλῃ καὶ πάλιν τὴν τουρκίαν
εἰς τὸ Βασιλικὸν συνέδριον, ἵνα ἔχουσιν αὐτήν ὡς προ-
πύργιον ἑαυτῶν τῆς πρὸς τὴν φύσιν της (LXXV) Ε. La di-
plomatique et la question d'orient 1877-1878, Paris 1878, σ. 7.
ἀφελχ, τὸν κόπον γὰρ ἀναγνωστῇ) καὶ ὑπελαβῆται ὁ γράφας
τὴν "ἱστορίαν τοῦ ἀνατ. πελάγους" γράφει: "καὶ πάλιν ἡ
χριστιανικὴ εὐρύτη ἀπέσπασε τὸν συντόνα ἀπὸ τῶν
χειρῶν τοῦ τσάρου" (σ. 980) οἱ μὲν σταυροφόροι, ὅταν ἔφυ-
γον ἀφελχ τὰς αἰεὶς τοῦ ἀγίου τάφου εἰς χεῖρας τῶν
τουρκῶν καὶ ὅταν ἡ ρωσσία ἰδίως καὶ ἀποσπασθῇ αὐτοῖς
ἡ εὐρύτη ἡ χριστιανικὴ εὐρύτη ὡς σιμάτος τῆς τουρκίας
καὶ αὐτῆς τὰ ὅπλα καὶ ἀνέχεσθαι μέχρι σήμερον τὸν
αὐτοδούχον τούρκον

ἵππων, ἀπὸ τῆς πύλης ἀναγινώσκουσι τὴν
ἱστορίαν διὰ τῆς ἱστ. γραμμῆς" (σ. 166).

110-
ἠδυνάσμεν διὰ τῆς παρεμβολῆς τοῦ β' μέρους τὰ παραδείγματα τῆς ἐκβολῆς τῆς σοφίας
ἐκείνης τοῦ πατριάρχου Θεοφάνους καὶ τὴν ἀπορροήσαντων ἐπὶ τοὺς τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἁγίου
τόπων καὶ συλλογισμοὺς καὶ ἀποφάσεις (τοῦ ΝΑ' σ. 252, τοῦ αὐτοῦ αὐτοῦ)
ταῦτα εἶναι ὡς ὅτι ὁ αὐτοῦ Θεοφάνης διὰ τοῦ ἁγίου
Βσιμενὴ τὸν αὐτοκρατορα ἀνέλαβε τὴν κοπὴν πορίαν
διὰ τὴν Μόσχαν ἐν ἔτει 1617. ἦν ὁ Θεοφάνης ἐν τοῖς πα-
~~ραμνηστικῇ ἐπιτομῇ ἱστορίας φρονήσεως αὐτῶν κα-~~
τῶρθετε καὶ τὰς καὶ συστατικῇ γράμμα παρὰ τοῦ
βουλγάρου Ἀχμέτ πρὸς τὸν Μιχαήλ ἐπιδράστῃ δι' τὴν
ὁδὸς μετὰ τῆς βαβ. πρεσβείας, ἥτις ἔχον ἔχει ἐν Κ/πολ
καὶ ἀναγγέλλει εἰς τὸν βουλγάρου τὴν ἀνάγκησιν εἰς τὴν
ἐξουσίαν, εἶναι δυνατὰ αἱ συμφυραὶ τοῦ Θεοφάνους κατὰ
τὸ λαζίδιον τοῦτο, ὡς προσήγγισαν αὐτῷ ἄνθρωποι λα-
οὗ ποιοῦσι διὰ καὶ μετὰ δύο ἔτη ἔφθασαν καταπισπονη-
μὸς ἦσαν ἐν Μόσχῃ. Μόλις εὐχόμενος εἰς τὸ ρωτικὸν
ἔδαφος παρήλασε αὐτὸν τιμητικῇ συνοδίᾳ, ἥτις ἐν τῇ
ἐκδοῦ αὐτῶν μέχρι τοῦ χρυσοῦ ποταμοῦ, ὅπου ἔχον
καὶ αὐτὸ μεγαλοπρεπὲς διέξοδος καὶ ἔχον δι-
κὴν ἐν τῇ ποτῇ διαδρομῇ ἀνέχον οἱ ἡμέτεροι τῶν
ταῦν καρποσύνων (ἐγμ. ἡ περιγραφή τῆς ὑποδοχῆς, τὴν
ἐν τοῖς ἀναμνηστικῇ ἐπαμνημονεύσαντων, τῆς χρυσοποι-
αίου βασιλικῆς στολῆς, καὶ τῆς ποταμοῦ ποταμοῦ
~~μεγαλοπρεπὲς~~ τὴν μεγαλοπρεπὲς τῆς μεγαλῆς αἰδοῦσης
ἥτις ἡνεστρωμένη διὰ χρυσοποιεῖται τὰ ἴσα
τῆς μεγαλοπρεπὲς καὶ τεχνικῆς διακοσμήσεως
γίνεται ὑπὸ τοῦ Δοσιθέου, ὡς ἔτι μῆκος τῆς συνοδίας
τοῦ πατριάρχου (ὅπου ἀδύνατον) παρῶνται ὅσαι αἱ
συζητήσεις, αἱ γίνονται αἱ διξίσεις εἰς τὰ ἀρχοντικά
ἀναμνηστικὰ καὶ τὰ ἴσα καθιδρύματα, καὶ ἐν τῇ ποτῇ
τὰ μακρὰ χύραν κατὰ τὴν μετρητικὴν ταύτην
ἐπίσημην, εἰς τὰς αἰδοῦσαι, εἰς τὰς γραπτάς, εἰς τοὺς τοῖς
τὰ πάντα ἐξίστατον ἐν χρυσοῦ καὶ ποταμῶν λίθων
καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμετέροις τῆς θῆς ἔφθον τὰς καλλιπρί-

πιστῆρας χρυσᾶ στολᾶς. Θὰ ἀντιπῶν ἐσβαίης ὁ πατριάρχης
ὑποσχεθῆναι, ὅταν ἔρρηκν' ὑπὸς χρυσὴν καὶ ἀργυρὴν τρυ-
~~βην καὶ ἔλιναν ἀπὸ κυπρίων χρυσῶν ἢ ἐκ παλαι-~~
τῆς λίθου ἢ ὅταν ἑαυτοῦργον ἰνδεδυμένος τὰς πορφυρῆς
καὶ βαρύνοντα ἱερά ἄμφια καὶ ἀράται, εἰς χεῖρας τὰ
ἀπαστράπτοντα ἐκ χρυσοῦ καὶ μαργαριτῶν ὄψια πο-
ρεῖα, ὅτι ὁ οὐκ οὐκινῶν ἐν τῇ κλίτῃ πατριάρχης
καὶ γίγναται διευφροσύνῃ. (Ἰδομεν τὸν βασιλεῖα καὶ ἡ-
μῶν ἐπὶ θρόνου ἕψηον, γράφει, κρατοῦντα ἐν τῇ... δεξιᾷ
κυβερτῶν πορφυρῶν μετὰ λίθου ὑμῶν καὶ μαργαρίτων...
ἦτον δὲ τὸ ἔδαφος τοῦ παλατίου ἐστρωμένον ὅλον χρυσῶ
καίβδιν... δώδεκα θρόνοι ἐστολισμένοι μετὰ χρυσῶ καίβδιν...
καὶ πηγασίον τοῦ θρόνου ἦτο χεῖρ χρυσῇ μετὰ λίθου καὶ
μαργαρίτων ἑκατομνηνῶν καὶ ἐν τῇ χειρὶ ὅμοιον ὥσπερ
μῆλον μέγα, καὶ αὐτὸ ἐξ αὐτοῦ χρυσοῦ κατασκευασθέν κα-
τεσκευασμένον μετὰ λίθου τιμῆον καὶ μαργαρίτων, καὶ
τοσοῦτον ἔλαμπεν ἢ χεῖρ ἑαυτοῦ, ὥστε φωτισθεὶς αὐτῶν
ἐξέρχοντο ἐξ αὐτοῦ, τοσμήν εἰπὼν δώδεκον ἤλιον
λάμποντα ἐν τῷ παλατίῳ" (ἀνολ. Ἰεροσ. στολ. Α' 256).
Ἐφεξῆς περιγράφεται ἡ ἐκδόσις τοῦ φηγαρίτου, ὅστις
τὰς ἡμέρας αἰνῶνς ὑπανῆλθεν ἐν τῇ ὁμηρείᾳ, εἰς τὸν
πατριάρχικόν θρόνον ἀνέβησαν τὰ ἀνωτέρω, ἵνα κατα-
δύχῃ ὅτι ὁ χρυσοφόρος εὐάνης καὶ μεγαλοπρεπὴς τα-
τας αὐτοκρατορ πασῶν τῶν χριστιανικῶν καὶ ὀρθο-
δόξων ρωσῶν μετὰ ἀρχόντων καὶ κληρικοῦ πλῆθους
τῶν εἰς τὸ χρυσὸν ἀντήμιφε γηλοχρύσταλον τὸν πατριάρ-
χην (2236 ρουβλια "ισοδυναμοῦντας πρὸς 20,000 χρυσᾶ
τῆς προπολεμικῆς ἐποχῆς ρουβλια καὶ τὰ διάφορα
δύρα, ὅσπερ ἔλαβον ὅτι πατριάρχης καὶ ἡγετοῦσιν).

καὶ ὁ πατριάρχης γένετο "ὑπέρτης τοῦ θαύματος"
 γὰρ ἰσχυρὸν πατριάρχον τὸν πατέρα τοῦ βασιλέως,
~~ὅπου ὑπ' αὐτὸν αὐτὸς διὰ μίσητος γενναίου καὶ~~
 ὅπως κατὰ κάλλετον "δυσπὸς τῆς ἀποδυνάμει αὐτοῦ ἀρι-
 στος ἦτο οὐχὶ ἡ ἀνὰ δυνάμει πατριάρχου ἐν μόνῳ, ἀλλ'
 ἡ αὐτῶς ἰσχυρὰ τοῦ τσάρου τῆς φροσύνης ἐκτετατῆς
 (σ. 50) καὶ τῶρα ὡς συγγενὴς τὸν Μιχαήλ Θεοδωροβίτς
 πρὸς τὸν βασιλέα Λούπον ἐκ πλοῦτος, ὡς ὁ τοιαῦτα
 πρὸς τὸν θαυδὸν, ἀναλογούντας, καὶ ἀντιστρέφους εἰς
 εὐχάριαν καὶ γενναίου πρὸς τοὺς ἀγίους τόπους.
 ἀλλ' ὁ Θεοφάνης εἶχε μεγάλην ἰδέαν διὰ τὸν τσάρον καὶ ἐπα-
 λαβε τὸ αἶγμα ἀποστείλας τῷ ἔτει 1636 εἰς μόνῳ τὸν ἐπί-
 δοξον διαδὸχον τοῦ παύσιον, ἡγούμενον τότε ἐν Βλαχία καὶ εἰς
 αὐτὸν δυνάμειν ἰδοῦν, 750 ρούβλια! ἀλλὰ ὁ πατριάρχης δὲν
 ἀπερρίπτεται καὶ πέμπει καὶ τὸν τελευταῖον ἱκέτην, τῷ 1643
 τὸν ἀρχιμανδρίτην ἀνδρῆμον, εἰς αὐτὸν ἐφ' ὧν βασιλεὺς
 ἀποστείλας 10 μεγάλα εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ 7 εἰς Θεο-
 τόμου καὶ ἄλλων ἀγίων, ποτίζοντες μίτραν διὰ τὸν πατρι-
 ἀρχον καὶ ἑτέρα δῶρα. (Καλλ. 77). ἄλλα καὶ ταῦτα πάντα
 δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 1000 ρούβλια. (Σημ. αἱ δυνάμεις αὗται ἦσαν
 ἀνάστασις γόρου. φιλοφρονέστερος ὑπῆρξε πρὸς τὸν ἐωφρόνιον ὁ
 Θεόδωρος ἀποστείλας τῷ 1595 γενναίᾳ ποσὶ πρὸς τὸ σιμ. πα-
 τριάρχιον καὶ τὰς ἑπτά μοναῖς τῆς ἀνατολῆς ἐπὶ τῇ ἱερα-
 θιδρύσει τοῦ πατριάρχου τῶν ρώσων καὶ εἰς τὰς ἱεροσύνας
 5500 εὐχρηστὰ χρυσὰ φθγρία καὶ ἔτι πλεον πρὸς τὸν
 αὐτὸν διὰ τοῦ κομίδαντος τὸν συνοδ. τόμον Λαρίδου Διο-
 γυτίου (βλ. Βαλλιάνου, ἐνθ. ἀνατ. σ. 269. 346 καὶ δὲ τὸν Ζαμπι-
 νιστ "Καθίδρυσις πατριαρχίου ἐν ρωσίᾳ σ. 11). μεγάλῳ
 εὐχάριαν ἐπέδωκεν ὁ υἱὸς καὶ διαδόχος τοῦ Μιχαήλ ἀρχιεπί-

ἀφιερώσας τῇ μητρὶ ἰβήρην τοῦ αἵματος τῷ 1651 τὴν ἐν
μοσχα μονὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὅπου ἐτοποθετήσαν
οἱ ἰβήριται τὴν παρταϊνέσκην πανουργίας, πρὸς ἣν ἦταν
ἀξιοθαύμαστος ἡ εἰσάγεια τοῦ ρωσ. λαοῦ. Ἐνταῦθα ἐκχο-
τονήθη τῷ 1775 ὑπὸ τοῦ μοσχας πλάτυνος ἐπὶ παρουσίας
τῆς σιμγ. αἰκατερίνης ὁ εὐγένιος Βούλγαρις Σλαβονίου
καὶ χροῦνος ἀρχιεπίσκοπος). Καὶ ὅμως αὐτὰ ἦσαν μι-
δαρινὰ - τοσοῦτά ἐστὶν εἶναι φήγεται, εἰς ἐπὶ τῶν δι-
όδου παριὰ - ἔναντι τῶν ἰουδαίων, ὡς προσέφερε ὁ τετρα-
πύρατος θεοφάνης πρὸς τὸν τσαίρον. ὁ χρυσ. παπαδόπουλος
ἐδωκεῖσιν ἀπορρηγνόν ἐπιστολὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν μηχαλ.
ἀποικητὴν 21-9-1638. κομμένης ἦτο ὁ ἴω. πέτρον Βάρδης
δι' αὐτῆς ἀναγγέλλει τὸν μαρτυρικὸν θάνατον Κυρίλλου τοῦ
Πουσκίνοφ καὶ ὅτι ἐκινδύνισαν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ τῆς
αὐτοβουλίας μητροπολίτης ὁ μπαρσίμ πατῆρ (θεόκλητος)
ἀπέθανε καὶ οὐκ οἶδμεν ἢ φυσικὸν θάνατον ἢ θάνατον
ἐργῆς (εἴμ. ἱστορ. φέρος, τομ. ΚΒ', 1923, σ. 158-161). Ἐπειτα κα-
ταδίδει πολεμικὰς ἐπιτάσεις τοῦ σουλτάνου πρὸς Βαλδάρην
πολεμικὴν πλοῖον τῶν βουλγάρων καὶ γάλλων, αὐτὰς ἔμαρτον
πολὺ κακὸν κτλ. εἰς συνεπαρμένας ἡ ἐπιστολὴ τὸ ἱθα-
χιστον θὰ ἐπληρύνετο μὴ τὴν κερφήν τοῦ ἀποστόλου.
ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης αἱ σχέσεις τοῦ θεοφάνους ἐπὶ ο-
κλήσαντες πύραν τοῦ μέγρου καὶ ὄχι καὶ ὄχι ἐν ἡμέ-
ραν πολεμικῶν χαρακτῆρα, ὅπως ἔβλεφε ὅντι καὶ
ὑφ' αὐτῶν ἐβλάψεν μεγάλη τὴν ἰσχυροτάτην καὶ οὐ τὴν,
ἣν ἐπεδίωκεν ὑπόθεσιν καὶ ἐστοίχισε τὴν κερφήν πα-
τριάρχων καὶ πλείστον χριστιανῶν. Ἡ πολεμικὴ δὲν προ-
σιδιάζει τῇ ἰσχυροτάτη ἐστὶν ἐνέργεια παντάπασι κοσμητικῇ
εἰς αὐτὴν ἐμφλοχέουσαν ὅταν αἱ καὶ αὐταὶ καὶ τὰ παρὰ.

Η 'αυτοκρατορία' αυτή, ως την βασιλείαν του Χριστού,
 ἦτορ "οὐκ ἔστιν ἐν τοῦ κόσμου τούτου". Ἰσχυροποιήσαντος
 τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἡγέτου τοῦ καυρῶν βασιλέως, καὶ με-
 τὰ τὸ ἐκδοθῆναι τὸν βασιλεὺς ἐκείνον, ὅτι ἦτορ ἡ ἐκδοχὴ
 ἦτορ νὰ ἐφάσκει τὴν συγκοινωνίαν τῆς αυτοκρατορίας πρὸς ἀπο-
 τινάξιν τοῦ τουρκικοῦ βυζαντίου, διύθετον ἐς αὐτὸν τὴν ἀρχήν
 τῆς αυτοκρατορίας. "ἔπειτα φασὶν τὸν Χριστιανισμὸν ἡ-
 γραφῆναι πρὸς τὸν θρόνον τὸν καυρῶν, ὅτι καὶ αὐτὸς τοῦ
 καυρῶν, ἀρχιεπίσκοπος ὁ τῆς αυτοκρατορίας βασιλεὺς, καὶ τὸ φασὶν,
 ὅτι πρὸς τὸν αὐτὸν θρόνον ἐκείνον. Ἡμεῖς δὲ ἐκείνους ἐκεί-
 νους τὸν βασιλεὺς ἐκείνον ἐκείνον ἐκείνον ἐκείνον. ὁ δὲ με-
 τὰ, ὁρθοῦναι αὐτοκράτορα, ὅτι καὶ αὐτὸς τὴν τὴν καὶ τὴν
 καὶ καὶ ἡμεῖς." (ἐκτ. Ζαμπέριος ἐκτ. ἀνωτ. σ. 8-11 ὅτι ἡ
 ἐκείνους "ἐκτ. τοῦ Χριστοῦ πνεύματος" κατέφυγον ἐκείνους
 πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν αὐτοῦ ἐκτ. Αἰ. ἐκείνους, ἐπι-
 τομὴν ἱστορίαν τῆς αυτοκρατορίας. μετὰ τὸν π. λέγα (ἐκτ. Μα-
 ρκοῦ) ἀπὸ τῆς 1907. σ. 1812.) ματαίᾳ ἐκείνους! οὐδέποτε ἐπὶ
 τοῦ θρόνου ἔστιν τοῦ αυτοκράτορος αὐτοκράτορος πρὸς ὁρθο-
 ληπτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατος πρὸς τὰ συμβαίνοντα πρὸς
 αὐτοῦ ἀνάγκη πάντῃ νὰ ἀντιβῇ κατὰ τὸν αὐτοῦ. τὸ αὐτοῦ
 αὐτοῦ οὐκ ἐκείνους ἐκείνους τὰ καὶ πατριάρχια, ἐκείνους,
 ἐκείνους, προδοσίας. οἱ συχνάφορτοι μοναχοὶ κατέφορτοι
 ἀπὸ ἀποστολικῆς δυνάμεως καὶ πρὸς τὴν καὶ κατὰ τὴν καὶ
 καὶ κατὰ τὴν καὶ τὸν αὐτοῦ ὅρους, τὴν τὸν αὐτοῦ
 τοῦ ἐκείνους καὶ ἄλλοις μονίᾳ, ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτοῦ καὶ πρὸς
 πρὸς τὸν αὐτοῦ, ὅτι ἐκείνους τὸ ἐκείνους, ἐκεί-
 νους μόνον τὸν ἐκείνους τὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ οὐκ καὶ τὸν
 καὶ τὸν αὐτοῦ, ὅτι "ἐκείνους καὶ κατὰ
 ἐκείνους" ἐκτ. αὐτοῦ ἀναφορῶν, ἐκείνους τὸν αὐτοῦ

υφ' αὐτοῦ καὶ ἀντὶ τῆς περιποίησιν τοὺς ἱπαικούντας ἀρχιερεῖς καὶ μοναχοὺς, πρῶτος συνήψε σχέσιν πρὸς ἡγεμόνας τῆς αὐτοκρατορίας καὶ αὐτοὺς ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς εὐρεῖν καὶ ἐπιστρέψαι ἐπιστήμης τοὺς πρὸςβυτάς αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ὁπλομήχανου Βορίου Ἰσακίου ἐν τῇ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ ἐπιβολῇ τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας Ἰωαννῆς, ὅστις ἦρχον ἐν Μόσχῃ τῷ 1586 - πρῶτος τῶν πατριαρχῶν τῆς ὀνομασίας - χάριν ἡμῶν ἡμεῶν μεταμαρτυροῦντας ὑπὸ γοδούνων, ἵνα ἐξυπηρετήσῃ τοὺς ἡνδοκίμους αὐτοῦ ἑθνικοὺς συνοῖς. ἀπενεμήθησαν αὐτῷ μεγάλας τιμαὶ καὶ ἐν τῇ οὐδοίᾳ ἐξουσιοκρίτων τὸν συνοῖν τῆς ἐθνικοποιήσεως τῆς ρωσικῆς ἡμερολογίας διὰ τῆς καθιδρύσεως πατριαρχίου καὶ τῆς ἐπὶ τόποις ἀρχιεπισκοπῆς μεταβολῆς τῆς ἡμερολογιαστικῆς ἀρχιεπισκοπίας (ἐν τῇ οὐδοίᾳ τῆς ὀρθόδοξης ρωσικῆς δὲν ἦτο τυφλὸν ὄργανον τῆς πολιτικῆς ὡς παρ' ἡμῶν, καίτοι ἐπικεινῇ ἐν τῇ βουλῇ τοῦ πατριάρχου, εἶχον ἀξιοπρέπεια καὶ ἰδίαν θέσιν ἢ ἐξ ἑαυτῶν διὰ τῆς παραστάσεως ἐν τῇ ἑθνικῇ συγκλήτῳ, οὗτοι δὲ μετέβησαν πρὸς τῆς διακυβερνήσεως τῆς χώρας, ἀλλὰ συμμετέβη καὶ αὐτοὶ τῶν ἐκτελεστικῶν τοῦ κράτους τῆς ὀρθόδοξης ἡμερολογίας, ἢ ὑπῆρξε γέννημα καὶ θρέμμα, ἐν τῇ περιστάσει ὅπως ταῦτα ἀπέβη τὴν αἰδέαν τοῦ καὶ τὸ αὐτοῦ σεβασμὸν πρὸς τὸν πατριάρχον Κιπρίνης. Ἡ δὲ ἐν τῇ ἐπιρρίπτειται ἐν τῷ Ἰωαννῇ δ' (ὁ εἰναιὸν τῶν ἡμεῶν) κατὰ τὸν χρυσοστόμον, ἀλλὰ δὲν ἔμελλεν ἀτιμώρητος, διότι μετὰ τὴν ἑπ' αὐτῶν ἐπανησθὲν οἰκασίαν ἀπέβη τὸν πατριάρχον θρόνον, ὃν διὰ πρᾶξιότητος εἶχε καταλάβει καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν.) εἶναι ἀληθὲς ὅτι θόδωρος καίτοι ἀμενέστατος πρὸς τὸ γράμμα δὲν ἤθελε νὰ ἐπιφορτίσῃ πολιτικὴν καὶ ἑθνικὴν βαρύντητα

Η εἰς τὴν πρωθυπουργὴν τῆς ρωσ. ἐκκλησίας, ὅπως καὶ ὁ
 "σοφὸς γραμματικὸς", ὡς ἀπαιτῶν οἱ σύγχρονοι τὸν τότε
πρωθυπουργὸν τῆς μέσης Διονυσίου. Οὗτος ἀντιλήφθη τὴν
 δόξαν τοῦ τοῦτον ἀντίπαρτον τοῦτον μετὰ
 οὐρανὸν τοῦ αἵματος - καὶ εἶναι πρὸς τὴν τὸν - κατὰ
 τὴν τοῦτον νικητικὴν, ἤδη τὴν σπουδαίαν μετὰ
 τοῦ οἴκου θρόνου συνεχῆ, ἀλλ' ἐπεροχύνοντας πρὸς τοῦ
 αἰσθητοῦ καὶ ἀνοήτου αὐταρχάτορες τοῦ Βαρίου κατὰ
 δὲ τὸν αἰσθητὸν καὶ πολλοὶ ἑθελώθησαν (βλ. Καραμ-
 χίνου) ἐν μ. βλ. χρυσοστόμου παπαδοπούλου, "οἱ πατριάρχαι
 ἱεροσολύμων ὡς πνευματικοὶ κληρικοί τῆς ρωσίας κατὰ
 τὸν 12' αἰῶνα" ἐν Νέα εἰς τὴν τ. βλ. 1906-1907 ἀπὸ τὴν
 τοῦ αἰσθητοῦ τοῦτον μετοχρῆμα καὶ τὴν μετοχῆ τὸν
 αἰσθητὸν "οὐκ εἶναι τὴν πατριάρχην ἱεροσολύμων πρὸς τὴν
 ρωσίαν" περὶ τὸν 1908). Ἡ τιμωρία τοῦ Διονυσίου πα-
 ριστάται ἐν μόνον τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ αἰσθητοῦ
 οὐκ εἶναι ρωσίου τὸν, προδίδον καὶ προδίδον τὰ πα-
 ριστάται οὐκ εἶναι τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ κατὰ τὸν
 τοῦτον, αἰσθητοῦ καὶ αἰσθητοῦ τοῦ καὶ σπουδαίου,
 ἀπὸ τοῦτον τὸ οὐκ εἶναι τὴν πατριάρχην αἰσθητὸν στρε-
 φῆναι πρὸς τὸν αἰσθητὸν δὲ τὸν τοῦτον. Ἡ τιμωρία βλ.
 ὁ αἰσθητὸς πατριάρχης, ἀπὸ αἰσθητοῦ τὴν φιλίαν τὴν
 διαμαρτυρομένην, ἐπιδίδον τὸν προδίδον τὸν τοῦτον
 καὶ τὸ ἔδαφος εἶναι προπαραινόμενα ἤδη ὁ αἰσθητὸς.
 Ἡ τοῦ αἰσθητοῦ, καὶ τὸν ὁ αἰσθητὸς ὁ αἰσθητὸς ἐπὶ τὸν αἰσθητὸν
 (ὁ αἰσθητὸς βλ. ὅπως ἡ αἰσθητὸς τὸ ἀπραγματοποιῶν
 οὐκ εἶναι τὴν αἰσθητὸν τὸν χριστιανὸν) ἐφαίνετο πρὸς τὴν
 αἰσθητὸν, καὶ ὁ αἰσθητὸς τοῦ αἰσθητοῦ ὅπως ἡ αἰσθητὸν
 τὸν αἰσθητὸν αἰσθητὸν, ἔαυτον "αἰσθητὸν τὸν αἰσθητὸν

ουιάν του Θεού ἐπὶ τῆς γῆς παρῆλθον ἀνιπτοστράτει.
ὁ μουράτ τῷ 1580 παρῆλθεν τὸ πρῶτον διορισθῆσεν πρὸς
τὴν ἱεράρχειαν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐδόξατο
τὸν πρίσβυτον αὐτῆς william Haysboure καὶ συνέπεσε φιλικὴς
σχέσεως πρὸς τὴν γαλλίαν. τούτων οὕτως ἐχόντων ἀνθεώρ-
ησεν ὁ ἱερεὺς καὶ ἀπεφάσισε τὸ ταξίδιον εἰς ρωσίαν κα-
τὰ μὲν τὸ φαινόμενον διὰ τὸ ἀνεκμηθῆναι ἐκκλησίαν, φησὶν ὅτι
ἀλλὰ κυρίως καὶ φησὶν τὴν προστασίαν τῆς παντοδυναμίας
αὐτοκρατορίας καὶ δὲ καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν.
οὕτως ἰδικασθῆναι πρὸς τὸ δυνάσκειν τὴν μετὰ θάνατον, διότι
"ἀπᾶσα ἡ ἱστορία τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας μέχρι τοῦ 1448
κατὰ τὸν Α. Καρτάσωφ, ἰσχύει συνεχῶς εἶναι ἀμέσως διοική-
του καὶ δυνατοῦ ἐπ' αὐτῇ διακαίματος τοῦ πατριάρ-
χου Κωνσταντινουπόλεως" (ἐπὶ "τὸ τῆς ἐκκλησίας διακαίματος τὴν
οἰκουμένην πατριάρχων ἐν τῇ πράξει" (ρωσιστὶ) Βαρσοβία 1876, ἐκδ.)
τὰ ἐν Κ/πολῇ μετὰ τὴν ἐκ φημερικῆς σύνοδου καὶ ἡ ἔκθεσις
εἶχεν συνεχίσει εἰς τὴν διακρίσιν τῶν σχέσεων, ὡς καὶ δια-
φοροὶ ψωδῆς διαδόσεως, ὅτι οἱ χριστιανοὶ τῆς Τουρκίας οἱ
πλείστοι τοῦλάχιστον ἢ ἐξήρκεσαν ἢ ἰγνώσκοντο παπισταί. πρὸς
τούτους ἦν δυσχερὲς οἱ ρῶσοι καὶ φθάσαντες εἰς Κ/πολιν διε-
ρχόμενοι διὰ τῆς πικρῆς ὑποταγῆς τῇ τούρκικῃ, διότι οἱ
μητροπολίται ἐξελίχοντο ὑπὸ συνόδου τῶν ἐπισκόπων. ἡ ὑπο-
δουλία τοῦ πατριάρχου, τὸ πρῶτον ἤδη πρὸς τοιοῦτον σφο-
δρὸν ἐξελθόντος ἐκ τοῦ οἰκουμένην ἔδρα, εἶναι ἀξιοση-
μικτὰ ἱστορικὰ γεγονότα. ἐν τούτοις δὲν γυμνάζοντο ὑπὸ
τοῦ Θεοῦ, διότι οὐ μόνον αἶρεσις καὶ ἔλκεος δὲν προσε-
πόρει τῇ πικρῇ ἐκκλησίᾳ ἀλλὰ ἀπέβη καὶ πρὸς φη-
μίαν αὐτῆς. ἀποσκοπὼν τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας ἀπὸ
τῆς διακρίσεως τοῦ οἰκουμένην πατριάρχου καὶ δὲ

76 Μισορρηγείντος τοῦ ὁρθορωμίου δι' αὐτὴν συνήμα-
τος τοῦ αὐγουστάου καὶ πρὸς τοῦ τίσσαρι πατριάρχους
(ἐγὼ τίσσαρι ἦσαν τὰ πατριάρχεια τῆς Ἀνατολῆς ἀπ' ἁ-
λῆς ἐν τῇ ὁρθόδοξῃ ἐκκλησίᾳ τίσσαρις ἀρχαὶ ἐπίσκοποι κα-
τὰ τὸν τύπον τῶν 4 ὡαρχιστῶν καὶ τὴν συνκεφαλαιώσασιν αὐτοῦ
4 τῆς ἀποκαλύψεως βίβλου (Α', 5) τὸ τῆς ἀκριβοῦς ὑπὲρ τῆς μετ' ἐκκλη-
σίας ἡγήτου ἀρχιεπισκοπῆς πάντοτε (Ἀλ. κατωτέρω). συντηθέντος
καὶ πεμπτοῦ διὰ τὰ αὐτὴν ἐκαστοῦ ἐν τοῖς καθ' ἑκάστη χρό-
νοισι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. ὁ πατριάρχης εἶπεν, ὅτι "διὰ τὰς ἀκαρτίαι
τῶν Χριστιανῶν ὁ τοῦραν διοικητὴς προύβλεψεν ταραχὴν ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ κατέδωκεν αὐτὸν καὶ τὸ πατρια-
ρχεῖον ἀφ' ἡρώας". Τότε ὁ τοῦραν τὸν πατριάρχη καὶ κληρὸν ἐν τῇ
 ρωσικῇ βασιλείᾳ ὡς πατριάρχης ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Βλαδι-
 міρου καὶ ἀναλαμβάνει καὶ ἐπιδαψιλεύσῃ αὐτῷ τε καὶ τοῖς
 ὑπ' αὐτὸν μέλλουσιν πατριάρχη ἀλλ' ὁ ἱεραρχὴς ἀπεποιήσας εἶπεν,
 ὅτι ὁ πατριάρχης διακίσει, ὅπου καὶ τὸ ποιμνίον του καὶ
 πλῆθος τοῦ μονάρχου "πρὸς τοῦτοις τράφουσι πρὸς με καὶ
 τὰ δυνάμεις οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἅπαντα ἡ
 ἐκκλησία τῆς ἐν κληρίχῃ ἐκκλησίας καὶ ἐπανήλθον πρὸς αὐτοῖς".
 (ἐγὼ Βασιλῆον, ἐνθ' ὅπου σ. 332. ἐν "Roma e l'Orient" III 1910,
 ἀρ. 28, σ. 147 καὶ 261 τὰ τοῦ Αὐγουστίνου μοναχου ἀλλ' ἡμεῖς ἐπι-
 θενται, ὅτι ὁ ἱεραρχὴς ἦθ' ἔτι καὶ κληρὸν, ἀλλ' οἱ συνοδοὶ τοῦ
 ἀπὲρτορον αὐτὸν σ. 325.) οὕτω τὴν πρώτην δυσχερίαν παρε-
 καλεσάμενος διὰ τὴν δευτέραν εἶχε προκίον τὸ ἔδαφος αἱ
 διαπραγματεύσεις τοῦ ἁπλοῦς ἔτσι τὰ τὴν σύστασιν πα-
 τριάρχου καὶ μόνον ἡ κοινὴ τοποθέτησις ἔπρεπε γὰρ ἡ
 ἦν ἦσαν ὡφυνῶς ἕκαστος ὁ ἱεραρχὴς "ἡ μὲν παλαιὰ ρώμη, ἡ πρὸ
 τῶν τῆς αἰρέσεως τοῦ Ἀπολλινάριου, ἔπειτα ἡ δὲ δευτέρα ρώμη
 ἡ κληρὸς, κυριεύεται ὑπὸ τῷ ἀσθεὶ τοῦραν, ἀποχόν τὴν ἀρχὴν

ρηνῶν. τὸ μίση ρωσικὸν βασίλειον διὰ τῆς εὐσεβείας πάντας
ὑπερέβη, συνεθὺν εἰς ἑν καὶ εἰς μόνον ὑπὸ τοῖς οὐρανοῖς
~~χριστιανικὸν βασίλειον, ὃ εὐσεβεστάτος ἀνάξ ἡμεῶν, φησὶν~~
εἰς τὴν οἰκουμένην. ὅθεν διὰ τῆς θείας προνοίας, καὶ διὰ τῆς
βασίλεικῃ βοήθειας τὸ μίση τοῦτο ἔργον ἐμπληρώθη". καὶ
οὕτω εἰς τὰς 4 Ἰαννουαρίου τοῦ 1584 ἀνεκηρύχθη ἐπιστολὴς ὁ
μητροπολίτης μόσχας Γεώργιος Πατριάρχης. (Σχμ. Βασιλίωνος Ἰω.
Θωκυ. σ. 335. πρῶτ. εἰσάγει, "Ἰερμίας ὁ β'" ὅπως γράφει, ὅτι ἵκνεται
χρῆσις βίαις καὶ δόλου (σ. πγ') ἀπὸ γυναικείας ἀπόφσεως ἐξε-
τάσει τὸ γεγονός ὁ Σ. Melchior de vogué: "De Byzance à Moscou.
Les voyages d'un patziazch" in Revue de l'Est 32. 1979, σ. 5-36). Ταῦτα πάντα ἵκνεται γνησιουργικῶς κατὰ τὴν
ἀκριβῆ ῥαβδὸν καὶ παράδοσιν τῆς βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς
καὶ πάσης ἐπισημότητος καὶ μεγαλοπρεπείας συγγραμμά-
τουσιν καὶ τῶν τοπικῶν συνθηκῶν, ὥστε ὁ πατριάρχης ἐπ-
ράβη τὸ πᾶν πρὸς εὐχαρίστησιν τοῦ τσαίρου. (Σχμ. οὕτως ἐπί-
τιμον τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὅρατος κατὰ τὴν ἱστορικὴν
ῥήτραν τῶν οἱ ρῶσοι: "Ὁὗο ρῶμαι ἔπεισαν, ἡ τρίτη - τὸ βασίλειον
τῆς μόσχας - ἵσταται, πτάρτη δ' ἐν ὑπαίχῃ" ἥτοι διεβέβηκε πλήρως
τὴν βυζ. κληρονομίαν. Κατὰ τὴν ἐκχέρισιν τῆς ποιμαντορικῆς
ῥάβδου ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου πόλεον προσγορεύει "ἀρχηγὸς
τῶν ἐπισκόπων πατὴρ πατέρων καὶ πατριάρχης τῶν αἰρετικῶν χη-
ρῶν, ἰσχυρὸς θεοῦ καὶ θνήσκων τοῦ τσαίρου"). ἀλλ' οὕτως οὐδὲν
ἀνταπεκρίθη ὁμοίως πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις του. ὅτι ὁ Ἰερμίας
ἐπανήλθεν εἰς τὴν πόλιν, ἀνέμεινε τὰ κληθῆ εἰς ἀπολογία, δι'
οὗς λόγους ἐξιστόρησε πρὸς τὸν ρῶσον μονάρχην κατὰ τοῦ
εὐαγγελίου, ἀλλ' ἡ κυβερνήτης αὐτοῦ, ὅταν εἶδε τὴν συμμα-
χάσεσιν εἰς τὴν πρότασιν τοῦ ρῶσου πρεσβυτοῦ πρὸς τῆς
ἀποδομίας τοῦ πατριάρχου, εἶχε ἑμφύλιον τὴν ἀπόστασιν τῆς

Ῥωσικῆς ἰατρονομίας ἀπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ οἰκουμένης
 θύτου, καὶ συνεχῶς τὰ πάντα πρὸς τοῦτο, ἵνα ἀποκινῶσι
τὴν αὐτὴν τὴν πολεμικὴν ἐπιχείρησιν τὴν καὶ τὴν χριστιαν
 νους τῆς ἀναρχίας (κατὰ Σαμπόλιν, ἡθ. ἀνάλ. σ. 17), ἐπὶ ἀρχαίᾳ
 καὶ ὁ ἱερεὺς προνοῶν καὶ ἐκδόσιν ἐπιστολῶν τοῦ τσάρου
 πρὸς τὴν συνέλευσιν, ἐν ἣ συνέχοντο ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν. Ἐπὶ
 τὸ φέγγμα ἐπὶ ταύτης, οἱ συνοδικοὶ ἀντιπρόσωποι μαζὶ συνή-
 γεσαν ἐκθέσεις πρὸ τῆς ἐκδόσεως γνησίου, ὅπως ὁ τσάρος
 ἦτορ καὶ νομοθετοῦν καὶ διὰ τῆς τυπικῆς χειραφετήσεως τοῦ
 πατριάρχου, μὴ οὐδὲ καὶ ἀπαρατήτου κατὰ τὸν μυστικιστικὸν
 βούλῳ τοῦ τοδούνηφ, ὅν αὐτοῦ ἀνέειπε. Τὸν ἀναχωροῦντα πα-
 τριάρχον ἐφόρῳ ἀπὸ πλείους πολυτίμων δώρων ὁ βασιλεὺς
 καὶ ἡ βασιλίς, ἅπασαν μὲν πάντων ἀντιθέτως ἡγεμονικῶς ἀπα-
 ριθῆναι ἐν τῇ σπουδαίᾳ στιχουργίᾳ ὁ συνέδικμος ἀρχιεπίσκο-
 πος ἑρασμὸς ἀρσένιος καὶ ἦν ἐκδοσθεῖσιν τὸ β' ἐν τῇ
 διακήρυξιν πραγματικῶς ὁ Σαμπόλινος (ἐν μ. "κόπνι καὶ δια-
 τριβὴ τοῦ τσάρου ἀρχιπ. ἀρσενίου γράφει καὶ τὴν προ-
 βίδεσιν τοῦ πατριάρχου μεσχοβίας" σ. 45 i.). Ταῦτα βαρύν-
 μα βασιλικὰ δώρα ἐπιδαφισθέντες καὶ ἐς τοὺς συνο-
 δούς τοῦ (βασιλ. σ. 554). Ἀλλὰ τὸ δὲ ποσὸν διὰ τὴν ἀνι-
 στρον πατριάρχου, εὐνοῦ ρούβλια, ἦτο ἀνάστα τῆς βασιλικῆς
 μεγαλοσύνης, ὑπέσχετο δὲ ἔπειτα καὶ συνεχῶς τὴν συνοδικὴν
 ἢ ἐκκλησιαστικὴν παρουσίαν, ὅτε τῷ 1892 ἐπεφοίτησε ὁ
 μέσχα ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ ἱερῆος θρόνου Λαρίης
 προβολίφης τὰ γράμματα τῆς Συνόδου "καὶ τὸ τῆς ἁγίας Χρι-
 στοδότη πρὸς τὴν νῦν πατριάρχῃ Ἰωάννην". Καὶ τὰ μὲν γράμ-
 ματα πῶς ἐκλήθησαν ἀπὸ Ἰωάννη καὶ τὸν κομιστὴν, καὶ
 κομιστὴν ἀνέβησαν καὶ δώροις ἀντιμύτοις ἐτίμωσαν,
 ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅτι ὁ ἐκδοκιστικὸς τσάρος καὶ πῆμψη ἐπὶ τῇ

πατριαρχία τὰ ἀποκτεθέντα 600 χρυσὰ νομίσματα, ἔτα
 σταθασθεὶς καὶ ἔρριψεν τὴν πρὶ πρωτομαρτίας τοῦ πατρι-
 ἀρχαν τὸν χρυσόν· «εἰ ἱμῶν ἀρχιερεὶς ἐνοβλίμῳ ἐφύ-
 ρισαν, ὅπως τίθεται ἐν ἐπὶ κεφαλῇ καὶ ὅπως ἐν τῷ πα-
 πα προεγγύσει ἐν αἰσὶς ἡ ἐν ἡμῖν... ἔτα δὲ ὁ τῷ ἐκκλῆσι-
 ρίας. ἔπειτα ἔρριψεν πρὶν τὰ ἔπειτα ὁ τοῦ ἱερέως μῆγρον
 κρῖτους, τῷ βασιλευσὶν, πῶς πῶς πατριάρχης καὶ
 μετὰ τοῖς ἐν ἀντιοχείᾳ καὶ ὁ τῷ ἱεροσολύμοις» (σ. 375). ὁ
 χῆρος διὰ τὸν ἀρξάνδρην, διότι ἔρριψεν ἡμεῖς τῷ οἴκῳ
 μῆνις. λαμβάνει τοιοῦτον θῆτον βοτανικοῦ αἰσχυράτορος καὶ
 νομοθετῆ αἰσὶς ἐν τῇ οἰκουμένην ἐκκλῆσιαν, ἀλλ' ἐκίνοι
 ὡς προβάται αἰσὶς πρὸς τοιαύτης πρὸς τοιαύτου ἐν πᾶσαν
 ἀνάγκην. ἀντὶ τῶν νομίσματων ὅπως ἀπέσταξε χοναρίαν, «βα-
 μοῦρια, μονάκια, κεκοῦρια καὶ 15 πούγια ἰχθυόδοντας πρὸς
 ἀνέκρυστον τῇ ἐκκλῆσιαν» (σ. 378) καὶ πορευθίσαντα ἑρὰ ἄμφω
 ἐν ὅροις τοῖς πατριάρχαις, τὴν λαίραν τοῦ ἀγ. ἑάννα καὶ ἐν
 τῷ ἁγίῳ ὅροις. τὴν ἱστορίαν ταύτην ἀνγράφει, ἵνα ἀποδείξηται
 ὅτι ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ πατριάρχου ἱερέως ὡς καὶ τοῦ ἀν-
 οχίας ἡνωμένη, ἡμεῖς ἡμεῖς τὴν ὁδὸν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πα-
 τριάρχαις καὶ τοῖς ἱερέσιν τῶν μοναστηρίων, ἡμεῖς τὰ μέ-
 γιστα ἡμεῖς, ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς τοῖς ἐθνικοῖς
 ὄντιον, ἀντιοχίαν τὰ πατριαρχίαν πλὴν τοῦ πρὸς τοῦ τῶν συμ-
 σφραγίσαν καὶ τῇ διακοσμήσει τῶν ναῶν ἡμεῖς ἡμεῖς
 ἡμεῖς ἡμεῖς καὶ τὴν ἐκκλῆσιν ταύτην ἡμεῖς ἡμεῖς
 ἡμεῖς ἡμεῖς. (ἐντ. ὁ δ. ἀναστασόπουλος γράφει ἀντιπρὸς
 τὸν παπαρρηγόπουλον, ὅτι «ὁ πατριάρχης κερὶν τὴν ἀντιφασίαν
 τῆς ρωσ. ἐκκλῆσιαν ἡμεῖς τὸν τῶν τῶν τῶν... οὐκ τὸ
 ἔθνος, ἀλλ' ἡ ἐκκλῆσιαν ἀπελάμβανε μόνον τὰς περιποιήσεις τῆς
 ρωσίας» (πανοραμικαὶ οἱ μεγάλοι τοῦ γένους ἡμεῖς, ἀθῆναι 1906, σ. 372).

80 ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς καὶ ἴθις τότε ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ.
οὐδεμίαν διαφοράν εἶδον οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν
σοφιστὴν συστάσεως καὶ ἰσχυροῦς πείσαντες αὐτὸν τοῦ
ἡμετέρου ἔργου εἰς μέγιστον βαθμὸν. ἐπὶ τοῦ ἰσοῦ καὶ δια-
δόχου τοῦ μοναχοῦ Γ' ἔστιν ἡμετέρος μηχανὴ Γ' ἀπεφασίσα
ἄλλος ἐκ φησὶ ὅτι τῇ ἀναγκῇ ἔσται, νῦν δὲ ἡμετέρος
καὶ τὴν χριστιανικὴν κατὰ χάριν ἡ διαταγὴ εἰς ἔργον ὅτι
πρωτοῦ δὲ γίνεσθαι τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν τῶν ἀγάντων
ἡμετέρων, ἡμετεροπρόσθεν τὴν πρὶν ἐντός τριῶν ἡμετέρων.
οὗτοι ἀπεφασίσαντες ἡμετέρων καὶ ρασιφόρων καὶ ἀπὸ τῆς
ἐκείνης τῶν ὁρίων τοῦ κράτους. (ἔστιν τὸ γένος ἀναφύει ὁ
Ζακάριας ὅτι ἀντιπ. σ. 24 παρατίθεται εἰς τὸν Σ' τομ. 60.
καὶ τοῦ χάριτος ἐν τούτοις ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μεταφράσει εἰν ἔργον
τοιοῦτον π. 1. ἴδου οἱ πρῶτοι καρποὶ τῆς ἡμετεροπρόσθεν ἡμε-
τέρων κρατῶν πρωτοῦ τῆς ἡμετέρας ἀποστολῆς, ἥτις ἐπὶ τοῦ
ἰσοῦ αὐτῆς ἐτάχθη γὰρ ἡμετέρων ἀνέντιος ἐπὶ τοῦ ἀσφα-
λου βράχου καὶ γὰρ ἡμετέρων ἐπὶ ἀνέντιος βράχου ἐν
ἡμετέρων αἱ βουλαὶ καὶ ἡμετέρων οἱ διαφωτισμοὶ αὐτῶν. οὗτοι αὐτῶν
ἡμετέρων πολιτικὴν συμμαχίαν τῶν κατὰ τὴν ἡμετέρων αὐτοῦ οὗτοι
δὲ καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν αὐτῶν διωκτῶν ρωμαίων ἀν-
τιπ. καὶ διωκτῶν ἐπὶ τοῦ ἔργου. τὸ θεῖον ἔπιταγμα ἐννοῦ ἀρχαῖς
καὶ ἔχουσιν ἐπὶ χούδας ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον τοῖς ἡμετέροις
ἀλλὰ καὶ τοῖς σοφοῖς. πᾶσα γὰρ ἀρχὴ ἐκ θεοῦ δὲ δόται
(πρωτοῦ). ἡμετέρων αὐτῶν ὁδὸς ἡμετέρων πρὸς θεοῦ τριῶν διω-
κτῶν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐμὴν δόξατος συνεχίσαι
ἐπὶ τοῦ διαβολοῦ Κυρίου τοῦ Λουκάου πρὸς κατὰ τὸν
ἀσφαλοῦς εἰς ἡμετέρων καὶ ὁ μὲν ἡμετέρων ἡμετέρων
πρωτοῦ τῶν ὁρίων αὐτῶν δὲ καὶ τῶν ἡμετέρων
καὶ ἡμετέρων εἰς δυνάμιν σύμφορον οὐ μόνον πρὸς τὸ κυρίαρχον

υφ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀρχιερεῖ τοῦ πατριαρχικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ
 τοῦ δὲ οἰκουμενικοῦ πατριαρχίου ἀπέναντι τὸ διαφθαρὲν πορνικὴν
 κερδοσκοπικὴν διαμάχην καὶ ἀντιμαστιγυριστικὰν συμπεριφορὰν
 τῶν ἐκκλησιαστικῶν κρατῶν καὶ διελθόντων πρὸς τὴν καθολικότητα
 ἀρχὴν, ὅτι ἐπιδόωλ ἀρροφίους σκοπούς ἐς βάρος αὐτῆς ἐν συμ-
 πύρρῃ κραταιότητι δυνάμει. ἕως τὴν ὁριζήσαν αὐτὴν αἰνέσειν ἡ
 τὸν δόκιμον καὶ ἡ παλαιὰ βυζαντινὴ, ἥτις μαρτυρεῖται πρὸς
 ἴσους τοῦ καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ διελθόντων τὴν
 φασὶν ἀρχὴν. (ἐκφ. κατὰ ἐμφαντικὴν, "τὰ μὲν τὴν ἀρχὴν
 σ. 223: "οἱ ἡγουμένους οὕτω ἐκκρίνοντες τὰς σφίσι ραδιουργίας
 δι' ἣν ἐν δόξῃ ἐτάραττον τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ βασιλείᾳ καὶ ἡγε-
 μόνας καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς ἐκκλησιαστικὰς κακοποιήσεις ἡγουμένους ἐκ-
 ταράττει καὶ τὴν ἀποστολικὴν ἐκκλησιαστικὴν ὁδὸν διεβαλον οὕτω.
 πικρῶς πρὸς τὴν ὁδοῦ αἰχμὴν τὴν οἰκουμενικὴν πατριάρχην
 Κύριλλον τὸν Λουκάριον, ὥστε μικροῦ ἔργου αὐτὸν ἐκκλησιαστικῶν
 τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἐπὶ τοῦ σοφῶν Μουράτ. ἀλλ' ἐνταυ-
 τῇ φθορᾷ τῇ τῶν ἡγουμένων σπουδαίᾳ αὐτὸς μὲν ὁ Κύριλλος
 τῇ ὁδῷ ἐπεβιβάσθη, ἐκείνοι δὲ ἀτίμως τῇ κηρύττει δύνανται.
 Αἰὰ ταῦτα οὖν ἀφανατωθέντες οἱ ἡγουμένους συκοφαντοῦσιν αὐτὸν
 καὶ βινυφροτῶν ἔργους" ἐπὶ τούτῳ παραχρῆς τὴν ἀποστρεφτικὴν
 φωνὴν ὁ ποιεῖς ἡ προσοχὴν Αὐτοῦ ἐξέδοτο κατ' αὐτοῦ ὡς
 θρηματισμῶν (δωδεκαβ. 1171. ἀνὰ ἡμερ. σταθ. Α' σ. 279-279). μὴ γὰρ
 ἐπ' ὅφιν τοῦ πατριάρχου Θεοφάνους τὰ 16 ἀφάλλα, ὥστε οὐ
 ταῖς ἀμύνει ἀπέστειλε τῇ 1630 τῇ ρωσ. συνόδῳ διακρινθενομένης
 περὶ τῶν φρονημάτων τοῦ Λουκάριου ἐκδοθέντος αὐτοῦ διακη-
 ρίστην). τούτων ἐπλήρωσε διὰ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου
 αὐτοῦ ὁ κυρίως ὑπαίτιος καὶ δημιουργὸς Λουκάριος. ἡ δὲ ἐκ-
 τέρωσις μὲν πᾶς ἐμφάνει ἐς τὴν ἐμφαντικὴν πύλιν ἡ
 φωνὴν περὶ προδοσίας. περὶ τούτου τὸ ὑποκείμενον ἀσχολεῖται

82 ο Καΐσιος (Β'. σ. σ. σ. 76.) ὅτε ἦτο ὁ Κίριλλος ἐν
ἀλεξανδρείᾳ εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν ΝΑ ρωσία (ἐγρη. π. π. σ. σ.
ἀρχιμανδρίτης ὑπὸ τοῦ ἀλεξανδρείᾳ μητροπολίτου (π. π. σ. σ.) πολεμ. καὶ
μεγίστου ὑπάρχοντος ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Α'. σ. σ. 279).
καὶ διεβῆτο ἡ Κ/πόλις ἀρχιεπίσκοπος τοῦ 1611 ἰσχυρίσας τοὺς
πρεσβυτέρους ἀγρίως θορυβῶ καὶ ὁρμητικῶς κινήσας ἡσυχάζοντες.
οἱ ἀντίστοιχοι πᾶσι μηχανῇ κατὰ τῆς ἐν Τουρκίᾳ ἐπιφραδίας
τῶν λατινικῶν ἀνάγκων διὰ τῆς ἰσχυριστικῆς ἀνταρτικῆς
προπαγάνδας. αἱ μετὰ τῆς τουρκικῆς συνθήκης Ἀγγλίας,
ὀλλανδίας καὶ ἐσυχίας (1604, 1618) ἀπετέλεσαν τὸν συνασπισμὸν
τῶν προτεσταντῶν μετὰ τῶν λατίνων. Ἡ ἐπαφὴ τοῦ λουκαρίου
πρὸς τοὺς δυνάμεις ταύτας, ἐξήγαγε τοὺς ἰσχυριστὰς ἐναντίον του
- τοῦτο ἔχει συμβῆ καὶ ἐν τῇ ΝΑ ρωσία καὶ πολωνία. (ἐπάρχει
γράμμα αὐτοῦ ἀπὸ 12-5-1618 πρὸς τὸν ὀλλανδοὺ θεολόγον καὶ ἐκ
βοδαϊντ, ὅπου διαδεδίχαί τὴν ἀκυρότητα πεποιθισίν του, ὅτι
ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θὰ ἐμμένῃ πιστὸς μέχρι αἰῶνος ἐν τῇ πίστει
τῶν πατέρων του. (ἐγρη. τοῦτο ἀντιμαρτυρεῖτο ἐσχάτως ἐν
ἱερεῖα, ἐν τῷ βασιλικῷ παρουσίᾳ ἀπὸ 51-52 τῷ 1698
ἀναγνωρίσει αὐτὸς ὅτι ἡ Κ/ρία τὸν πᾶσαν! τὸ ἀσπασίον
εἶναι ὅτι ἐκ δυνάστεων γράμματα τοῦ 1615 διακρίνεται (ἐκ τῆς
ἐν τῇ βιβλίου τῶν διαμαρτυρημάτων θὰ καταπαραστήσῃ τὸ
πιστοποιεῖν ἐν βλαχία) ἐκ διαλόγου "φίλαρχος καὶ Ζηζωτής"
τὸν πᾶσαν ὀνομαζόμενον πρόδρομον τοῦ ἀντιχρίστου, πρὸς δὲ τὸν κα-
ταβριχίας ἀββὸς ἐμαρτυρεῖ τοὺς ἰσχυριστὰς παριστῶν τὴν δυνάμιν
θίσιν τῶν ὀρθοδόξων κατὰ τὸ γράμμα τῆς Γενεύης, ὅπου
ἀντιμαρτυρεῖ ὁ χρυσ. παπαδόπουλος, γράφει περὶ τῆς συκοφαν-
τίας. "Ἄλλοι τυφλοὶ πρὸς τὸ φῶς μῦθον ἡμῶν προβαίνας σπου-
δαίοντες καλὴν ἡσυχίαν ἡμαχοῦντες καὶ αἰχμαλωτίζοντες τὴν ἰδίαν καὶ
προαίρετον παραδεδωκένους. (Μετὰ τῆς ἐγρη. 16-5-189) ἀπὸ-

διζῆς δὲ τρανυτάτη ὅτι ἀπίστευτος τὴν προτασιν τοῦ
 Μαργα περὶ ἰδρύσεως προκοπῆς σχολῶν). Μουδοβίνος ὁ 11^{ος} ἀπίστευεν
ἐν κήποις πρεσβυτέρων τὴν κήρυξιν διὰ τὴν μετὰ ρητὴν ὑπόψιν
τὰ ἔργα τῶν λούκων συνπραττόντων καὶ τὴν τῆς αἰσθητικῆς
καὶ ἡγεσίας, ὡς μαρτυροῦσι τὰ διασωθέντα γράμματα καὶ κα-
τέρθωσαν νὰ ἐκθρονίσωσιν αὐτὸν. Τότε προῖον οὗτος ἐν ἀπονε-
νοημένῳ διάβηκα ὑψίστου ἡ ἀντιπαρὸν τὴν ρωσίαν κατὰ τὴν τούρκικαν
καὶ τὴν Δυτικὴν ἢ ἐπιτεχίον καὶ ἡ γαστήρ μου θέρωνται ἐν ἡ-
 γῆτι καὶ τὸ γένος τοῦτο, οὕτω δὲ καὶ ἡ ὀρθόδοξία διασωθή-
 ῃς τε τῇ ΝΑ ρωσία καὶ πολυμία. Κατεβλήθησαν ἄγχις, ἵνα δια-
 γυθῇ ἡ ἐκτίπσις, ὅτι παρυσίωσιν μετὰ τὴν προσκομιτὴν καὶ
 κοφάκων ἐπαναστάσιν ἐν τῇ νήστει, καὶ οὕτως ἀποκαταστήσῃ
 ἐπὶ τοῦ θρόνου μέχρι τοῦ ἀνωκρίτου τοῦ 1780 (ὅτι. Κατὰ τὸ
 ἑπταετίς τοῦτο διάστημα ὑργίσαν οἱ Ἰησουῖται ἐν βάρεσιν του.
 τῷ 1624 ἐδημοσιώσιν ἐν Γενίῃ ἡ ψευδογονικὴ ὁμορφία.
 «Consensus patriarchum alexandrinæ et hierosolymitanæ» ἐστὶ
 ὁ κύριος τότε παρίσταν ἐν Νιόβημα τὸν μεταξὺ «ἐκθεσιν ὀρ-
 θοδόξου πίστεως»). καὶ ὅρα δὲ ὑψίστου οἱ Ἰησουῖται, βαρὺ
 ἔφρα τὴν ὑπὸ τοῦ μεταξὺ ἐγκατάστασιν ἐν κήποις τυπο-
 γραφίον καὶ καταγγέλλουσιν αὐτὸν, ὅτι εἶναι μετρητικὸς
 στρατιῶν καὶ προσκομιτῇ δὲ ὑπαναστατικῶν ἐνὶ τῷ νὰ ἡγήσῃ
 τοὺς κοφάκους κατὰ τῆς κήποις. ὅθεν ἐπαπθόντες οἱ τούρκοι
 κατασπένδον αὐτὸ μόνον διὰ φηγὲς διασωθέντος τοῦ τυπογράφου.
 ἀλλ' ἡ κακοήθεια αὐτῆς στάσις τὴν λατίνων ἔχεν ἀπογοητώσει
 τὸν δύσμοιρον πατριάρχην καὶ οἷον πρὸς ἀποθανόντος τὸ μαρτύριον
 του ἀπετάθη τελευταίον πρὸς τὸν Γουσταύον Ἀδόλφον τῆς Σουηδίας.
Ἐπὶ τὴν ἡμετέραν τὴν ἀνατολὴν καὶ παρέβαλλεν αὐτὸν ὡς
πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἀχόμνον. Ὁ Μαργα ἰδὼν, ὅτι δὲν ἔπαισεν
 οἱ σκοποὶ, ἐπὶ τῇ δριμύτητι κατ' αὐτοῦ ἐν συνηγορίᾳ περὶ

84 τῶν ἀγίων τῶπων, ὅπου ἔχει δηλώσει, ὅτι θά προῆλθῃ
 μέχρι ἐπανάστασιν κατὰ τῶν τούρων, ὡν παρ' ἑαυτοὺς το
Λατίνους Διαβεβαίει ἐπ' αὐτοῦ ἐκ δοξαφαικῆς ἀσκητικῆς τῆς Ἱουδαίας
 ἀνέως, τὸ ε' ἐκ τῶν θρόνων τῶ 1057, τὸ αὐτὸ δ' ἐκ τῆς 1057-1058
 πρὸς τὴν ἱεράτη τῶν Ἱερουσολέων καὶ τὸ αὐτὸ δ' ἐκ τῆς 1057-1058
 καὶ τῶν τοῦ πειρασμοῦ, ὅπου συνέβαινον τῇ ἐκκλησίᾳ μας, ἐπι-
 στρέψαντες εἰς τὸ παρόν τῇ ἐκκλησιᾷ τῶν καὶ ἐνίσταται
 τὴν βοήθειαν ὅπου ἔδωκεν καὶ τὴν συνδρομὴν ἐτόιμας"
 (ἐνθ. ἐκκλ. σ. 498γ). Ἐφ' οὗ οἱ Ἱουδαῖοι ἐπίστανται, ὅτι οἱ τούρ-
 κοὶ δὲν ἐπίστανται ἐκ τῆς συνοφαικίας, ἐπισχίσθησαν τὸν θρόνον
ἐκ τῶν λατινῶν βαρβάρων Κίριλλον Κονταρῆν ἐπισκοποῦντες
αὐτῷ ἄφθονα ἀργύρια, ἵνα διεκείνη τὴν μητρίαν ἡπαρτίαν
πασῶ καὶ οὕτως ἐπνίξαν αὐτὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ οἱ τούροι ὡς
προβότην! (ἐνθ. ἡ θύα ὅπως εἶναι ἔχοντες, διότι καὶ αὐτῶν
 ἔχοντες ἐκ κατὰ τὴν ἐκκλ. ἐκκλ. τῶ 27-6-37, τὸ 27-6-37, τὸ 27-6-37
 θύμα τῇ κοσμητικῇ ποικιλίᾳ τῶν πατριαρχείων. Καὶ ὅπως ὁ
 πατριάρχης Κωνσταντίνου τὸν μὴ Λύκαριν, ὡς εἶπομεν, καταδικάζει ἀνομι-
 ατικῶς, οὕτως οὐ μόνον τὸ γράφειν "ἐφάρα ἐν τῇ πατριαρ-
 χείᾳ..." ἀλλὰ καὶ ὁ σοφὸς εὐχινιστὴς ὁ αὐτὸς συνέταξεν ἀνό-
 μους ἡλικίας αὐτὸν ὡς ἅγιον. Ἐπιτίθεται δ' ἀρχὴ καὶ
 αὐτοῦ χάριν: "ἔχοντες δὲ αὐτὸν ἀναμάρτητον τὴν κατὰ τὸν ἴδιον, ἐπὶ
 τῇ οὐσίᾳ ὁ πατριάρχης ἔχοντες ἐκ παλαιῶν ἐκκλησιαστικῶν πρῶτος
 καὶ σερνῶν καὶ ἄλλα ἀλλότιστα ἐνδύματα..." (ἐνθ. ἡ θύα ὅπως εἶναι ἔχοντες
 ἔχοντες δὲ ἡλικίας καὶ ἀριστοποιεῖ τὸν Κίριλλον Κονταρῆν, ὡς
 πάντες νῦν θεωροῦσι λατινῶφρον, συμφρονὴ τοῖς παπισταῖς.
 "ἀλλὰ καὶ δὲ καὶ οἱ παπισταὶ Κίριλλον τὸν ἐκ βαρβάρων ἔχοντες
 ἅγιον καὶ ἔχοντες, ὅτι ἐμαρτύρησαν... ἦτον εὐλαβὴς ἀνὴρ..."
 (αὐτ. 274-280). ἀλλὰ ταῦτα εἶναι "ὡς πατριαρχεῖν" ἡλικίας καὶ ἀριστοποιεῖ
 πρῶτος καὶ ἀριστοποιεῖ τὸν Κίριλλον τὸν ἐκ βαρβάρων πρῶτος καὶ ἀριστοποιεῖ

Ταύτοις μορμνικῶν ὄρων, τῶν τοῦ ἀπὸ Συναίου Κνωστῆρος τοῦ Α' ἐκτελεσθέντων τῶν ὁρῶν
ἐν τῷ ἑαυτοῦ ὄρει (προσεγγίζοντα περίφημα) τοῦ ὁρῶν τοῦ Χ. Παπαδόπουλου.

86. εποχήν τινάν, καθ' ἣν ἵπανθον ὁ γέγονε καὶ
 κινουμένης νικητῆς καὶ τροπαιοῦτος ἐκ ἐδουρίας ἀνέλαβε τὴν
ἐκκαθάριστον τοῦ κράτους, καὶ ἐφάνηκε παρὰ τὴν βασιλίαν
 καὶ κριστάνας, δὴν ἦτο καὶ παρὰ τοῦτον ἄν νὰ ἐκκαθαριστοῦν
 καὶ νὰ ἵκντο διὰ τὸ θῆμα, ἔχον παρὰ τὸν δῶμα, ὅπου
 ὑπῆρχε ὁ δίδωχος αὐτοῦ παρὰ τὸν ὅτι ἔχον καὶ αἰετὶς ἰδοὺ
 πῶς περιγράφει τὸν φόνον τοῦ πατριάρχου ὁ ἡμέτερος χρυσό-
 γραφός (σημ. οὗτος ἴσται Δημ. βασιλεύων, μέγας σπαθάριος
 γραφάς ἐπιτοχῇ τοῦ Βουκόδα Κων. μακροκορδαίου "ἱστορίαν
 τῶν συμβάντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ σουλτάν Μωχμέτ, ἐπι-
 τροπὸς τοῦ Κιπρική γένους ἡ χμῆς παρὰ μέχρι τῆς
 βασιλείας σουλτάν Μωχμέτ..." φ. 234^α = 286^α τὰ πρὸ παρόντων
 ἐν φ. 241^α). Εὐρίμαδε καὶ ἵνα οἰκουμένη πατριάρχην, αὐτοῦ
 παρὰ τὴν χμῆς ἀντίμα τοῦ ἰχίου λαφάρου, ἐ' ἐπὶ τῇ ἐκκαθάρ-
 σεως ἀντιπῶν, ἐνρίσχυσας τὸν αἰτίαν διὰ ἵνα καλῶς
 ὅπως ἐπῆεν εἰς τὴν μακροκορδαίαν μὲ μίαν ἀπανταχοῦσαν παρὰ
ἐκκαθαρίσεως καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ τὴν Κασαίαν (εἰς) ἐπῆεν
 εἰς τὸν χάγμανον τῆς Κασαίας καὶ ἐπὶ κατὰ τὴν εὐρίαν
 ἵνας μίρβας ἀπὸ μέγας τοῦ χμῆς, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐπῆεν ὁ χά-
 γμανος τὸν καλῶς ἀπὸ τὸν μίρβαν μὲ τὴν προεδρίαν,
 ἐφθύνον ὁ μίρβας καὶ ἐχόμενος εἰς τὸν χμῆς ἐπὶ τὴν
 κατεσχύνην, ὅπου τὸν ἵμαρ ὁ χάγμανος τρῆνται τὸ
 καλῶς καὶ ἔσται τὸ πρῶτον εἰς τὸν βασιλεύον, ὅπου
 εἰς ἐπὶ τὸν καὶ ἐπῆεν τὸν πατριάρχην, διὰ τὴν ὅπου
 αὐτίαν ἐχύνει νὰ χαλῶσι, καὶ μερικοὺς ἀρχοντας τῆς
 πόλεως καὶ διὰ τοῦτο τρῆνται Κωνσταντῖνος Γαλιανός, ὁ μὲν
 λογοθέτης, τῆς κτῆρας ἐκκαθάρσεως, ἵνα ἐπῆεν καὶ Χουρκαί-
 μης (μοχλαχός) ἀπὸ προῦς μητροπολίτης. Εὐρίμαδε καὶ
 ἵνα ἀρχιεπισκοπὸς ποιεῖται ἵνα εἰς τὴν προῦσαν.

— 24 —

Τὸ τρίτον ἢ τέταρτον θῶκα τῆς κοσμητικῆς πολιτικῆς τῆς
πατριαρχίης ἀπηγγέλλοντα τῷ 1657. Βεβαίως ὁ ἀγαθὸς καὶ χρι-
στιανόφιλος Κλουβουλίης, ἐν τούτῳ ἔχοντι ἡμεῖς ἡμεῖς,
ἔχει σοβαροῦς λόγους ὡς ἔχοντο, διὰ τὸν ἔχοντα
τὴν ἵκνην τοῦ σταυροῦ κατὰ τὴν ἡρωσθένου (εὐμ. πατρι-
άρχου Λούκαρος ἐπὶ χαρτὴν αὐτοῦ, τὰμ. 5: 5. 14. 16. 17. 18. 19. 20. 21.
22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40.
41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60.
61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80.
81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120.
121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140.
141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160.
161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180.
181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200.
201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220.
221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240.
241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260.
261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280.
281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300.
301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320.
321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340.
341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360.
361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380.
381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400.
401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420.
421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440.
441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460.
461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480.
481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500.
501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520.
521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540.
541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560.
561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580.
581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600.
601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620.
621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640.
641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660.
661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680.
681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700.
701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720.
721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740.
741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760.
761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780.
781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792

88 γοῖται, ἅπτα συνέβαινον ἐν τοῖς λόφοις τῆς ἐκκλη-
σίας, ἐκχυροῦναι προσδύοντα εἰς μέγα βάθυνον, καὶ γὰρ ἡ
νομὴ ἐν τῇ παλαιᾷ ἱστορίᾳ τοῦ Ἰσραὴλ καθίσταται
παράδειγμα τῇ ἱεροδοξίᾳ παιδίου (1645-1661), σελήνῃ τοῦ
θεοφάνους, ὅστις προβλέπει τόσον καλῶς διαπράξας ἀδελφί-
κτον σφάλμα διὰ πάντα ἄνθρωπον καὶ διὰ πατριάρχην
θυσιάζει τὸν ἐν γένειν του, τὸν πατέρα τὸν αὐτόν. Οὗτος κατὰ
παράκλησιν τῶν ἱερῶν λεγόντων εἶχε κερτονοῦσθαι αὐτὸν
πατριάρχην ἐν ἰακίμῳ διὰ τοῦ ἐξάρχου μεγαπολίτου Γρη-
γορίου παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τῆς ἀδελφότητος. Ἦν δὲ καὶ
ὁ παῖς τῆς βασιλῆως τῆς μεγάλης πατριαρχίας. Ἀλλ' ὁ πολυ-
λὸς τότε ἀσκήρ, πρὸς ὃν οὗτοι ἦσαν ἐστραμμένοι καὶ ὅτι
ἐχόντων ἦσαν τὰς ἐλπίδας, ἦτο ὁ τσάρος, πρὸς ὃν ἠτοιμάζοντο
να καταβῇ, ἀφ' οὗ παρουσιάσθη ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ πα-
ρὰ τὴν ἀντίδρασιν ἐνεθρονίσθη (Σημ. Ἡ ἀντίδρασις προή-
χητο ἐν τοῦ ἀραβικοῦ στοιχείου" ἐπειδὴ διὰ τὸ ἔχειν ἐξουσίαν
ἐν ἱερουσαλὴμ τοὺς τῆς αἰγύπτου ἀνθρώπους οὓς ἦσαν ρω-
μαῖοι, ἀλλ' ἄραβες πατριάρχαι, γράφει ὁ παλαμάς, ἐπαρῶν-
σε δὲ ἐξ ἑαίνου τοῦ κακοῦ τοῦτον τοὺς ἐκτοπίους καὶ τοὺς
ἐκκλησιαστικούς..." ἱεροσ. σ. 98'. τὸ ὅτι ἐταπείνωσε (δωροδοκί-
σας τὰς ἀρχὰς) τοὺς ἀντισταμένους, "ἐν γοῖτον τοῦτο πρῶτον
καλὸν ἐν ἱεροδοξίᾳ τοῦ παιδίου" διασαφίζεται. Ἦτε ἀφ' ἧς
καὶ πρῶτον ἀρχεται τῆς ἐκκλησίας ἡγεῖς παρὰ τοῦ δουλιάνου
ἱμνηστῆς τιμῶντος ἡμετέρας αὐτῶν καὶ βίβλου καὶ ἄλλων
ἀνέχοντες ἀμύτως τὴν ἐκκλησίαν τοῦ πρὸς τὸν τσάρον
καὶ τὸν ἱερέα, καὶ ἵκανον ἀφαιρῶντων προδότην καὶ ἀφ' ὧν
εὐχὴν, ἐν τῷ ἀποστολικῷ ἔθετι τὴν δυνάμιν ἀπὸ ἱεροδοξίας
προφενουμένην πρὸς κατάληψιν τῶν οὐκ ἐκ τῶν διὰ δωροδο-
κίας ἐπιλήθη δέ: "ἀλλ' ἡμεῖς... τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, ἱστορῶμεθα

καὶ φυλάττονται τοὺς ἁγίους τόπους. ἔχοντες ἐλπίδα ἐπὶ τὴν
 βασιλείαν σου, εἰς ἣν καταφεύγομεν, ἵνα λάβωμεν βοήθειαν."
 (Συμ. Ν. Καπτερέφ, σχέσις τὴν πατριάρχῃ πρὸς τὴν
 ρωσ. ἀρχὴν, σ. 117-18, σημειοῦται, ὅτι ὁ παῖσιος ἐκτεροπονήσας
 ἰάσῃ ἐνθάδε ἡγουμένως τοῦ ἐν Γαλατῇ μητροπολίτου, κατ' ἀπαίτησιν
 τοῦ ἡγμένου ρωσ. Πούπου πρὸς ἀναγκάσας τὸν οἰκ. πατριάρχην
 νὰ σταλῇ ἑξάρχος τὸν Λαρίσσης. Τοιαῦται ἐπιβάνει τὴν κατ'
 ρωσ. ἀρχόντων ἀντιβαίνουσαι πρὸς τοὺς ἱεροὺς καὶ πατρίους παρρηγοῦντο
 ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς πίστεως). Ἀλλὰ τὰς εὐχὰς ταύτας δὲν εἰσέλαουσιν
 ὁ θεός, διότι ὁ Μιχαὴλ ἀπέθανε καὶ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὁ
 υἱὸς αὐτοῦ ἁγίος, ὁ ἀγαθότατος καὶ φιλομόναχος πρὸς ὅν
 ὁ παῖσιος ἐπαναλαμβάνει (21-4-45) τὴν θρησκείαν καὶ τὴν
 αἰδὼν ῥῆγαν ὑπερασπιστὴν, ἰσχυρὸν σίλον καὶ θερμὸν βοήθην
εἰς πᾶσαν ἀνάγκην τοῦ ἁγίου τάφου προτρέπει δὲ αὐτοὺς καὶ
 αὐτῶν τὰς εὐχὰς κατὰ μέγεθος τοῦ σεβομένου, ὅστις ἡκολού-
 τησε τὸν ναὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἵν' ὡς ἐμῶν δοξασθῇ, ἀναγγέλλει
 δὲ ὅτι δίδωται νὰ ζητήσῃ ὑπὲρ τῆς ἐκείνου λειτουργίας καὶ ἐκεί-
 νων διὰ τὸν πατέρα, αὐτοὺς δὲ τῇ τεσσαρακοσιταχίτουρον
 μὴν ἐν κλίπῃ. Ἐγγύρβει καὶ πόσον ἐβόρηνον ταῦτα εἰς
 τὴν ρωσ. αἰχμήν. αὐτὸς δὲ ἐξάρχος τοῦ θωφάνους τῷ 1636
 καὶ 1638 εἶχε ἔλθῃ εἰς Μόσχαν, ἥ ἔσθῃ νὰ συνδεθῇ ἐπὶ μα-
 χον καὶ μάλλον πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἀνατολήν. Ἦδη ὡς πατρι-
 ἀρχὴς τρίτην ἀναλαμβάνει πορείαν φθάσας ἐπὶ τὴν 27-7-49.
 Μετὰ ἑβδομάδα ἐγένετο βασιλεὺς μετὰ τριῶν ὑπαρχόντων ὑπὸ τοῦ
 τσάρου, εἰς ὃν προσέφερε πολλὰ ἅγια λείψανα καὶ ἄλλα
 ἀγιογραφικά δῶρα καὶ ἔργα ἰσχυρὰ καὶ ὑπομονῆς μαχητικῆς καὶ
 ὕδωρ ἐκ τοῦ Ἰορδάνου. Τὰ ἀνταλλάγματα ἅπερ ἀπεμοίραστο
 ἐντέθεν ὁ πατριάρχης ἵδαν πλοῦσια ὑπολογιζόμενοι εἰς 100000
 ρούβλια ἀργυρῶ καὶ ἑφθονα δῶρα τιμαθῆ, ἅπερ ἔλαβον

αὐτὰς τὰ καὶ ἡ ποικίλότητος ἀποφύγῃς ἀλλ' ἦλθεν ἡ
 συμρὰ ἡδὴ τῶν ἀναγκαιότητων, ἅπασαν οἱ ἔχοντες τόποι καὶ τὰ μο-
σαύτην τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰωάννου πρὸς τοὺς ρώσους, καὶ
 αἱ ἀπαρτίσεις ἦσαν κατὰ τοὺς ἐσχατοὺς χρόνους τῶν
 μετὰ ταῦτα, ὥστε ἡ ἡγεμονία τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ τοῦ ἱεροῦ τῶν
 ἐκκλησιαστικῶν, ἡ παύσις ἀντικεινῶν δὲ ἀπὸ τῶν ἡγεμονίας καὶ ἡ
 νὰ δὲσιν καὶ ἡ ἀποφύγῃς. αἱ κατὰ τὴν ὁρθόδοξον ἡγήνηται προ-
 λήψεις, πρὶν ἢ μὴναι ἡτοιμασμένα, ἔχον τὴν αἰσθητικὴν, ὥστε
 δυσχερὲς ἡδύνατο τὴν νὰ ἀντιπαραστήσῃ. τὸ δεύτερον ἦτο ὁ ἀρχιεπίσκοπος
 Νικόλαος περὶ διορθώσεως τῶν λειτουργικῶν βιβλίων. πρὸς ἄρσιν τῶν
 διαφωνιῶν τούτων, αἰνεῖται σπουδαίᾳ ἐξάρκασιν καὶ συνειδήσει τῶν
 πιστῶν, ὁ πατριάρχης ἐπρόβλεπε νὰ σταθῇ ὁ ρώσος διακονητής
 καὶ ὡς τοιοῦτος ἐξήγγηκε ὁ ἡγουμένης ἱεροῦ Νικόλαος Σουχάνωφ.
 Ἦτο ἀπόλυτος ἀνάγκη, ρώσοι καὶ ἡγεμονίαι νὰ γινώσκοντο
 ἀλλήλους καὶ οἱ μὴ ν' ἀναγκασθῶσι τὰς ἡγεμονίας τῶν
 δέ, ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐκτελεστοντο οἱ μέγαλοι προεχόμενοι
 τὰ πνευματικὰ αἰτήματα τῶν ἡγεμονῶν ἡγεμονίας πρὸς
 τὸν μηχαίχ Θεοδωρόβιτς, ὑπὸ τοῦ παλαιῦ πατριῶ Θεοφάνους
 τῷ 1645 ὥστε οἱ μὴ αἰρετικοὶ διὰ τὴν τυπογραφίαν δια-
 δίδουσι τοὺς πατέρας τῆς αἰσθητικῆς καὶ ἀδελφουστοῦ ἐν τῇ
 ἡγεμονίᾳ τῶν ἰδίων αἰρέσεων, ἵνα πληρῶσιν τοὺς ὁρ-
 θοδόξους νὰ ἴδωσιν ἡγεμονίαι καὶ ρωσικὴ μεταφράσεις
 καὶ ἡγεμονίας βιβλίων "ὅπως μέγα ὠφέλεια θὰ προέλθῃ
 ἐκ ἀμφότερων, οἱ δὲ ἡγεμονίαι θὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς πλάνης τῶν
 αἰρετικῶν" (παρὰ Παναγιωτὶ 5. 216) ταῦτα ἦσαν ἡγεμονίαι διὰ
 πάντα ἄνθρωπον, οἷον ὅπως καὶ διὰ τὴν ἀρετήν, ὅπως καὶ τὴν
 μετὰ τοῦ ἡγουμένου πατριάρχου συνδιόχην, ὃς μόνον ἡγεμονίαι
 ἀμετάπειστα προσεβλήθη: "ὅτι ὁ Θεὸς ὁδοῖ τὴν πατρι-
 αὐτοῦ χριστιαν. βασιλείαν, ὅτι ὁ ῥωσὸς ἀντὶ πάπα κατὰ

στησαν ἐν... μόνον πατριάρχῃ, ἀντὶ δὲ τῶν... ^{ἐκ} τῶν
 πατριαρχῶν τίσσοντας μητροπολίτας, καὶ ὅτι ὁ τῶντος δύ-
~~ναται καὶ τὰς τῶν ὁριζουμένων καὶ ἄλλων τῶν ὑπερῶν~~
 τῶν τῶν πατριαρχῶν, ὅτι παρ' ἑνὶ ὑπάρχει καλῶς, τοῦτο
 περιῆλθεν ἡδὴ ἐν τῷ μόνον καὶ πάντα δὲ ἀρχὴ σου
 περιῆλθεν ἐν ἡμεῖς" καὶ ἑνωθῆς περὶ τοῦ τῶντος ση-
 μῶν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, ἀπαντᾷ: "ἔρχετ' ἵνα ἴσως
 αὐτοφράτως, σήμερον ἔρχε δὲ ἔχον, δίδον ἀντὶ αὐτοῦ ὁ θεὸς
 ὑψώσῃ ἐν σέσχα ἡσυχῇ αὐτοφράτως, ἀντὶ τοῦ πατρι-
 ἀρχου κληρῶν "ἔρχον ἐν μόνον πατριάρχῃ μνησθῆ-
 ναι, οὐ μόνον ὡς ὁ τῶν δουλῶν ρώμης, ἀλλὰ καὶ ὡς ὁ
 τῶν πρώτης. ἀφοῦ φέρει καὶ τὸ γεννῶν ὁπανομαρτυρεῖται
 τοῦ πρώτου πάντα εὐχέλους. Εἰς ἡμεῖς ἄλλοις περὶ
 μοναστήρια... τῶρα ἔρχε ἔχον μόνον αὐτῶν ἀποθήκων,
 πολλοὶ δὲ νασὶ, σὺ καὶ ἔχον δὲ μοναστήρια... καὶ π. γ-
 λοι χριστιανοὶ ἔχον ἡσυχῇ" (ἐκφ. ἐκδοτ' ἡμεῖς ἐπι-
 στέλλο, ὅτι ἐν τῇ ἀναστάσει ἡ χριστιανισμὸς ἡμεῖς τῶν
 τυραννίας πανταχὺ ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς μόνον δυνατῶν
 καὶ σταντῶν χριστιανῶν! οὕτως ὁ ἱστορικὸς τοῦ 15' αἰῶνος
 ἡ. ἐκδοτῶν γράφει ἐν τῷ β' κεφ. τοῦ βιβλίου του (De qu-
 othesummis impetibus). De premissis olim inter se dimicabant
 ecclesiae romana, constantinopolitana, alexandrina. et hie-
 solymitana. Tunc ante intervenit, litimque dicemur, omniaque
 iis in locis sic conturbavit nullum ut existat ecclesiae seu christi-
 ani coetus iis in locis vestigium,, καὶ αὐτὸς γράφει καὶ ὁ καὶ τῶν
 τῶν γράφει αὐτῶν καὶ ἡμεῖς. ἀνδρέας, αὐτῶν τοῦ ἡμεῖς
 τῶν Σαβωνίας: "ecclesiae nullas esse sub Turcae, nisi quod inter-
 dum unus vel alter christianus reperiat", Turcorum. σ. 496.
 προβλ. καὶ Κρόσιον εἰς ἐν ἀσπίρῳ. Βλ. καὶ Παπαμικχαὴλ ἀντ.

93 σ. 290 εἰς οὗτος ἐν ἑκαστῇ ἔγραψεν, ὅτι καὶ πρὶν τῆς ἀγί-
 σμης καὶ τῆς ἐν φλωρεντίας ἐν συνόδου, ἐκ αὐτῶν ἀναφέροντο ὅτι
ῥῶσοι διὰ τὴν χαλάρωσιν τῆς ἁγίας πίστεως παρ' ἐλ-
 λησιν, ἀπὸ τοῦ 10' αἰῶνος μισοῦντες ἔχον συλλογὴν τὴν ἐκείνην
 ὑ ἀποσχισθῶσι τοῦ οἰκουμ. πατριαρχίου καὶ ἔρχισεν τὰ ἐκ-
 κλήσια τὸν μητροπολίτην οἱ ἱερεῖς ῥῶσοι καὶ βογιάροι (βλ.
 σ. 265-240 ὑποσημειωμένη ἔκδοσις). (σ. 295) ^{ἡ δὲ δὲ συνεχισθῇ ἡ σκευὴ τοῦ δεξιῦ ῥωσίου} τὰ κατὰ πηγεῖς τὰ
 τα ἀποφθίγματα τοῦ Σουλῆου ἀναφέρει αἰτοῦσθαι ῥῶσος, οἱ
 κάππερες, μεθ' αὐτῶν ἐκράβητο ἄλλοι τι ἵνα περσθῶσιν οἱ ἱ-
 ἄνες πρὶ τῶν διαθίσεων αἰτοδοχίας, ἥτις θὰ ἐπισταθῶσι
 κυρία δυνάμεις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. ὁ ποιῶν ἀναχωρήσας ἐν
 ῥωσίᾳ μετὰ τοῦ περιφύμου αἵματος συνόδου ἀπὸ τοῦ πρὶν
 σταθμοῦ ἔγραψε πρὸς τὸν τσάρον πηλὰ καλῶν καὶ ἐν αὐτῇ
 καὶ τὰς ἐξῆς: "ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἡρώδης
 καὶ ὁ ἰσχυρὸς τοῦ μεγάλου τσάρου ἀγίου Μιχαήλ ὁ ὁσιώτης
 καὶ ἔρχομαι πρὸς ἐσὺν (!) τὸν γίον τσάρον καὶ ἐκκλησίαν αὐτῶν
 καὶ ἀναμνηρῶν αὐτὸν γίον ὑποπαρα, ὡς τὸν μέγαν Κωνσταν-
 τῖνον, βογτὸν καὶ ὑπερασπιστὴν τοῦ ἁγίου τάφου. οὐκ ἔστιν
 ἔργον ὁ θεὸς ὑποδείξει τὸ ταχίδιον τοῦ ἁρσνίου ἀπὸ τῆς
 τῆς συλλογῆς χειρογράφου, ὃν ἐπὶ τῇ βάσει θὰ ἵκνιτο ἡ δια-
 θωσις τῶν χειρ. βιβλίων διὰ μεταφράσεως εἰς τὴν ῥωσικὴν
 διό καὶ ἐπανεχρήσθη καὶ δεύτερον καὶ τρίτον τῷ 1654. Κάθε
 φορὰν καὶ μετερρυθμίζετο τὸ εἶδος τῶν προηγουμένων
 χειρογράφων καὶ ἀπὸ τῶν λειτουργικῶν ἔφθασαν εἰς τὰς καθο-
 σινά, καὶ ὁ ἀγνωστὸς αὐτῶν ἀφῆτος ἀνῆλθεν εἰς ἑπτὰ κατὰ
 τὸν εἶδός τῶν συλλογῶν α. παπαριχαῖα, ἐκατοντάδας (σ. 604,
 79). (Συμ. ἁγιορείτης ὁ βατοπεδινὸς ἰάκωβος Δυμόπολιν, ἀρχι-
 μονδρίτης τοῦ ἐν μύσχα μετοχίου τοῦ οἰκ. πατριαρχίου,
 ἔκδοτο τὸν Καπάλωρον τινῶν ἐξ αὐτῶν: "ἦ ἐν μύσχα ἐκείνῃ

διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῶν χειρογράφων, ἐπιτομή τοῦ Καλαβίου
 τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Βλαδυσμίρου ἐκδοθέντος, τοῦ τμήματος
 τῶν ἑλλην. χειρογράφων τῆς ἐν Κρεμλίκῃ βιβλιοθήκῃ, μάρτιος
 1896. ἐν τῇ βιβλίῳ τούτῳ περιγράφονται 414 κώδικες τοῦ 2-12.
 αἰῶνος. τὸ ἰσχυρὸν ἔδωκε τὰ πλάγ. 145, Βασιλ. 58, Λάρα 53,
 φιλαθίου 32, πατριάρχου 31, (αἱ δύο εἶναι αἱ μικροτέραι
 μοναὶ) Διονυσίου 27, κ.ο.κ. τὸ ῥωσικὸν 1, ὁ π. πατριάρχης ἀνα-
 φέρει 466 ἀπὸ τὰς ταξίδια χειρογράφας, ἅστας ἔμαρκεν ὁ ἀρχιεπί-
 σκopus τοῦ 1645-1676, ὃν μέρος ἐκράπη ὑπὸ τοῦ διαδόχου βιβλιο-
 οθυκαρίου Ματθαίου (ἐκκλ. ἀρχ. τομ. ΚΖ, σ. 301-302). Ἐκτενέστερον
 δεῖ προμνησθῆναι μόνον περὶ τῶν ἐξ ἀγίου ὁρους κο-
 μισθέντων κωδίκων. περὶ τῶν ἐν τοῦ ἀγ. τάφου καὶ τῶν
 ἄλλων πατριαρχείων καὶ μονῶν δύο ἔχοντες αὐτῶν κατὰ τὸν
 ἐν τοῖτοις ὁ ἀρσένιος μακάριος τὸν ἀγ. τάφον ἐξυπηρέτησε
 διὰ τῆς περιγραφῆς τοῦ (βλ. Κατλ. Β' 88-97). εἰς ἀνταποκρίσιν
 ὁ ἱεράρχης ῥώσας ἐπακροῖν "ἀντὶ τὰς θλίψεϊς διὰ τὴν τύχην
 τῶν χριστιανῶν τῆς ἀνατολῆς, μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς καὶ πα-
 ρακτικῆς πόσιν "διεφθάρη" ἡ πίστις τῶν ὑποδείκνυται καὶ πόσιν
 ἐπιδεικνύμενα εἶναι ἵνα τῆς ἑλληνικῆς ἡ ῥωσικῆς καθαρᾶς
 ὀρθοδοξίας" (σ. 293) καὶ εἶναι αὐτῶν, ὅστις τὰς τῆς σφραγίδος
 περὶ καταπύσεως τῆς ἑλλην. ὀρθοδοξίας ἰδέας καὶ ἀντιμαρτυ-
 ρίας τοῦ προτέρου θρησκευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ μεγαλείου
 τῶν ἑλλήνων πρώτος κατήρτισεν ἐκ ἀρτίου σύνταγμα "διὰ τὴν
 συγγραμμάτων αὐτοῦ (σ. 295). οἱ πατριάρχαι ἱεροσολύμων ποτὶ
 συνέθεντο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν μικροτέρων. ἀντὶ τούτου δεῖ
 τῆς πρωτόθεν αὐτῶν, τοῦ Κιέβου, ἱεροσολύμων καὶ μη-
 τροπόλεως, ὁ δὲ παῖσις συνεῖδεν πρὸς τὸν ὁρμὴν χηρῶν-
 τισιν, ὅστις μετὰ 15000 Κοζάνης καὶ ταϊβανάνης (ἐν
 ὀπλίῳ χωρίῳ) ἔπλησεν δυνάμει ἐν Γαλιλίας καὶ ὑπὲρ

τῶν ἐπιτεδότην ἀνθοσυνῶν ἐκτίσαν τοῖχον μετὰ τοῦ ἐκ
 ἑλληνικοῦ μοναστηρίου, κατέλαβον δὲ καὶ τὸ γερμανικὸν μοναστή-
 ριον τοῦ ἁγίου Γλαύκου καὶ ἐκκαθάρσαν πάντα τὰ κτήματα
 καὶ δικαιοῦματα αὐτῶν, ἐνῷ ἐκτελεστέος ἦτο ὁ πατριάρχης τῆς Ῥωμῆς
 ἐφ' ὃν ἀνθοσυνοὶ ὑπῆρχον. ἀλλ' ὁ ἀκαταράχης πατριάρχης κατέβη-
 σε καὶ λαβὴ φερμάνιον καὶ σφίρ (= ὑπογραφοὺς ὑπὸ τοῦ βασιλέως)
 καὶ ἀπερθεὶν ἀνελήσαντο οὐ μόνον τὰ ἀνελθόντα, ἀλλὰ καὶ ὅσα
 εἶχον ἔνδον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Γλαύκου καὶ τὰ κτήματα
 αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ τὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἀποκαθη-
 λῶσι" (Δωδεκάβ. σ. 1192-3). ὅπως οἱ Ἀρμένιοι δὲν ἀπερίβουται, ἔκδο-
 σάντες τὸν διοικητὴν τῆς Ἱεροσολύμων Χουσεὶν πασᾶν δι' αὐτοῦ
 χρυσίον ἀνακαταλαβάνοντες δυναστείας τὰ πλεονέκτημα, καὶ ἐνῷ
 ἔνδον ἐν τῇ πόλει πρὸς ἑσθὴν φερμανίου ἐξερράγη θεία
 γυνὴ ἡ σίασις τῶν Γεντσάρων, οἵτινες "ἀπομεινόντες πάντα
 τοὺς μεγιστάνας καὶ ἡγετῶνας αὐτοὺς ἐκείνας αὐτῶν τὰ
 σώματα ἀπὸ τῆς ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ πλατάνου καὶ διεσπεί-
 ραντες ἡ πομπὴν βοῆς τῶν Ἀρμενίων" ἀλλὰ δὲν ἰσχυράτησαν.
 εἶναι μίαν Βεζίρη Σουλτᾶν ὁ Ἀρμένιος "καὶ παρὶν
 τὸ αὐτὸ ἐγκύρημα, δῶρα, πούργια καὶ χρημάτων πλῆθος".
 προσμαρτυρεῖται ὁ σίμουρμεντινὸς εἰς τὰ ὁσαῦτα, "διεγείρεται
 τὸ κοινὸν τῶν ὀρθοδόξων, τρέχουσιν εἰς τὴν βασ. αἴθρην καὶ
 εἰς τὸ παλάτιον τοῦ βεζίρου, ποιοῦσι βοήν, θρήνον βοῶντες
 τοῖς μὴ ἀδυνατῶσιν. τὸ αὐτὸ βεζίρης, ἀλλ' ὁ διάδοχος τοῦ
 κατὰ τὴν διαταγὰν ὑπὲρ τῶν Ἀρμενίων, ὁ σουλτᾶν εἰς
 ἀναγέρσει αὐτοῦ καὶ ἀναβιβάζει τὸν φιλοχριστιανικώτατον
 μετὰ Κιουπρουλὺν (πρὶ οὗ βῆκε ὁ ἀνωτέρω). Ἦτο ἡ 17
 Ἰαννουαρίου τοῦ 1656, ὅτε ὁ ἡγεὺς πατριάρχης πατρίστας πα-
 ρουσίασθαι εἰς τὸ βασιλικὸν ντιβάνι (= δικαιοσύνη) καὶ
 ἐκείνῳ μετὰ τῶν Ἀρμενίων. εἶχε δὲ μεθ' αὐτοῦ τοῦ μέγαν

985. Διαφύλακα Κυρίως σιχαῖν καὶ τοὺς καποδοκί-
μάδας τῆς θρακομπορδονίας καὶ τινες ἄλλους, "ὥς οὖν δὲ ἔδωκεν
~~αὐτοὺς τὰ χρυσόβαλλα τῶν συντάκτων τῶν παλαιῶν καὶ~~
γὰρ τοὺς χρυσὸν τοῦ βεβύρη μὲν ἐς ὅσον πέντε χαίρων
ὑπὲρ τῶν ρωμαίων προσέταξε ἀναγνωσθῆναι τὰ χρυσόβαλλα
ἐς ἐπήκουσεν τοῦ βασιλεῖος θήματος, καὶ μετὰ τὴν ἀναγ-
νωσιν εἶπε τοῖς ἀρμένιοις: ἀκούετε: τοῖς χρύμασιν οὐ
κατορθοῦτε. ἔρχοι τὸ γὰρ δῖονον ἔστι τῶν ρωμαίων, καὶ ἐπὶ
ἐδίωξαν αὐτοὺς καὶ ἔγραψε τὴν ἀναφορὰν πρὸς τὸν βασιλεῖα
(αὐτ. σ. 1193-4). ἀντιφω ἀνέφραμεν τὸν περὶ χρυμάτων διά-
λογον τοῦ πατριάρχου μετὰ τὸν ἀγαθὸν βεβύρη, ὅστις ἀπὸ τοῦ
τοῦ πονυχίου σχηματίσθη ἐς τὰ τοῦ ὑπὲρ τοῦ βασιλεῖος.
(ἐν μ. ἐν τῷ θρίσθω τούτῳ παρὶ συντάκτες καὶ ὁ θῆμα
διερμηνεύς παν. μινύστος, ὅστις ἐνέργησε μάλιστα καὶ
περικλήθηςαν ἐς τὸ νῖον φερμένον ὅτι οἱ τίτλοι τῶν προ-
ηγουμένων συντάκτων ἀπὸ τοῦ ὁμοῦ κίχρη τοῦ ἱμπραῖμ, κατὰ
τὸ ἔθος τῶν β. αυτοκρατορίας) Κατὰ τὸν συντακτικὸν ὅρισμόν
(μικρὸν δ'). "οἱ χαμπέσιοι (= ἀνυεστῖνοι) καὶ τὰ προσκλήμα-
τα καὶ οἱ τόποι τῶν μετὰ τὰ παρορμήματα καὶ ἀνέχουσάτων
καὶ τὰ κληδία τῶν δύο θυρίων μετὰ τὸ νὰ ἦσαν ἄνωθεν καὶ ἐξ
ἀρχῆς τῶν ρωμαίων κατὰ τὸν τὰ χεῖρας τῶν σωφόντων ἀκτινα-
μέν νὰ μίνωσι πάλιν ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν καὶ ἐς τὸ ἐξ
μῆτι οἱ ἀρμένιοι μῆτε ἄλλῃ καμμία φηγὲ κατ' οὐδὲν τρόπον
νὰ ἐνοχλῇ καὶ ἐπιβαίνῃ τοῖς ρωμαίοις... νὰ ἔχουσιν ὑποτακτι-
κούς τριουρβήτας (= τσιωρτζιανοὶ) χαμπέσιους καὶ ευριάνους καὶ
ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν προσκλήματα καὶ ἀφιερωμάτων
καὶ τοὺς τόπους τῶν μετὰ τὰ ἀνέχουσάτων. ὁμοίως καὶ τὰ ἐν τῷ
ναῶ τοῦ καμαρί (= ἀναδοτάσως) ἐξιδιαιρέτω μὲν καὶ προ-
σκλήματα, οἱ δὲ ἀρμένιοι νὰ μὴν ἐνοχλῶσι τοὺς ρωμαίους

δίσκου. Καὶ ὅταν ἴδωμεν μινύσει εἰς τὸ ἐξῆς ἀσχηρὴν τινα κατὰ
τὴν ρωμαίων, νὰ μὴν ἐισακούονται τὸ παράπαν, ἀλλὰ νὰ ἐκτελεσθῇ
ἀπαράβατος παρὰ πάντων τὴν ἐξουσιαστικὴν καὶ ὑπερῶν καὶ
τὴν λοιπὴν ὁ παρὶν μου ὑψηλὸς ὁρίσμος" (ἐκθ. ἀνὰ ἱεροσ. σταθ. Γ'
σ. 254-255. ἐξέδοθη τῷ 1656. εἶναι πρῶτον ὅτι παρὰ δόξαν
ἀναφέρεται, ὅτι "ὁ μαρὸς ἀνδρὸς ὁ εἰκοῦτος, ὁ ἔχων τὸ πῦμα
καὶ τὴν μὲνιν τοῦ ἀχιλλεύς, φθόνῳ τηρόμενος τῷ κατὰ τοῦ
πατριάρχου ἐπορεύθη καὶ δῖψας τὰς σφραγίδας τοῦ ἁγίου
Ἰωάννου τοῦ ἑν τῆς ἁγίας πόρτας ὅπου καὶ ἔδωκεν αἶν
τοῖς ἀρμενίοις, ὡσαύτως καὶ τὰς τέσσαρας καθάρους τὰς ἐπὶ τῆς
ἁγίας πόρτας οὖδας, ἀλλὰ καὶ τὸν ἅγιον Ἰάκωβον ἐκμήσε
τοῦ χαθὴν αἶν τοῖς ρωμαίοις ὅθεν ἔρχοντο παρὰ τοῖς ἀρ-
μενίοις." (βλ. ἱεροσ. σ. ψεχ. φαίνεται οὕτως ὅτι ἦτο ἡ κρυπταρ-
μῆνιος ἡ ἐν τὴν ἀντιπαλὴν ἀράβη καίτοι δὲ ἦν σιωφε-
ρὰ ἦτοι κατέχων ἐπίσημον θέσιν κατέθετα εἰς τὸν κατὰ
ὑπὲρ τὴν ἀρμενίων.). εἰς τὴν ἐκτίχσειν τοῦ ὁρίσμου ὁ ἀπο-
σταλὴς μετὰ τοῦ πατριάρχου 100000 χρῶσια ὅθεν ἐπέστειλαν
ἀπαιτοῦν, ἀρχιερεὶς ὁ βεφύρης ἔστειλε καὶ ἔγραβον τὰ χρί-
ματα, ἀπὸ ὁ παῖςτος ἔδωκεν ὑπὲρ τοῦ δυσκοῦτος, καὶ εἰ
ὅν ἀποσταλὴντα ὁγδὼν ἰσμάχ με 40 ἄνδρας ἀνέπεραξεν ὁ τα-
χιάρης χαθὴν παρὰ τὴν ἀρμενίων 50 πορχία χρῶσια καὶ
πορχιδὴς κακοποιήσαι τοὺς πατέρας. τότε ὁ πατριάρχης ἀπέ-
στειλεν εἰς ἀνδριανούπολιν (ὅπου ἔδρευε τότε ὁ βεφύρης) τὸν παπᾶ
Αἰονύσιον Δυαχζαγιώτην καὶ ἐστάλη ὁ ἀθανάτος τζαούσης με-
τὰ 4 ἄνδρων εἰς ἱεροσόλυμα τότε παρεδόθη καὶ ὁ ἅγιος Ἰάκω-
βος εἰς τοὺς ἑλλήνας "καὶ" ἔπαυε ἡ κατὰ τὴν ἀρμενίων
ἀσχηρὴ" πρὸς μύθονα βεβαίωσιν τὸ ἐπόμενον ἔτος 1657 νῦν
ἐξέδοθη ὁρίσμος ἐπικυρωτικὸς τοῦ προμωθέντος "πρὶ τὴν
ἐν θηθαίμ χαμπεσσιάν καὶ τοῦ κήπου αἶν καὶ τοῦ

ὁ ἅγιον Σπυριδίων" ὡς καὶ τῆς μοῦνης τοῦ ἁγίου
 Ἰακώβου, ὅτι καὶ ὁ ἀντιφύλαξ τοῦ τοῦ κατωρηνίου
 (ἀντ. Γ' 256-257) ἀντίφύλαξ ἦν ὁ ἅγιος αὐτὸς νῦν θύει
 χα καὶ παλαιὰς ἡμέρας κατὰ τοῦ τληπαδοῦς πατοῖου ὑ-
 πό τῶν κατωρηνίων ἀρρενίων, ὅτι ἀντὶ τοῦ τοῦ χρ. 1215 καὶ
 τοῦ πῦρος διὰ τὸ πῦρ καὶ τὸν ἅγιον, ἡ κα-
 ταρηνία σκοπίμως ἐγένετο εἰς τὸν ἐν Κ/πόλῃ τοποθετη-
 τὸς βεβύρον. ἔχοντες καὶ αὐτὸς ὁ πατριάρχης ἐνταῦθα ἡμέρας
 ἀμείβας νὰ περυσθῇ εἰς τὸν ἀνθρώπου, ὅστις καὶ ἔφριξεν αὐ-
 τὸν ἐν τῇ φρονίᾳ ἀνεξέταστος μετὰ τοῦ ἡγμένου ἐξ ἑν-
 δαίων ταπεινῶν, ὅστις εἶχε λαβεῖν τὴν παλαιὰν μίτραν πα-
 διόρθωσιν, μετὰ περὶ τὸν μετὰ τὸν ἐν τῇ τῶν
 χρυσολογῶν φυλακῇ. "Ἐπειδὴ γὰρ ὁ ἀνθρώπος, χράμενος
 αὐτοῦ τῆς δοξασίας, λήψεσθαι παρὰ τοῦ πατριάρχου χρῆμα-
 τα καὶ ἔασαι μὲν αὐτόν, ἔπειτα δὲ συλλαβὴν τοὺς τῆς
 Κ/πόλῃς ἄρχοντας ὡς συνεπιβοήθους καὶ λαβεῖν καὶ παρ-
 αὐτῶν χρῆματα ἀλλ' ὁ κατὰ ἀρχιερεὺς τῇ τῶν ἀρχόντων βη-
 μίαι τὸν θάνατον προερίνας ὑπέφρε βασιανόμενος" (Ὁμολο-
 γ. 1175). ἵνα προφύγῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς τῆς μίτρας εἰς ἀδριανὰ
 πόλιν ἡ τῶν ὁδοῦν ἐλθὲν καὶ ἔχον προπορευθῇ 4 ἡμέρας
 ἀριστοφίται, ὅτι καὶ παρίσταναν τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸν
 Κ/που προελθόν, τοῦθ' ὅπου ἐφύφρετον ἐπὶ μίτρον τὸν ἀνθρώ-
 που καὶ ἐπὶ ἀπλάσιας τὰ βασιανόμενα κατὰ τοῦ πατρι-
 ἀρχου, πρὶ τοῦτο "ἔχοντες ἀντιφύλαξ ἐνταῦθα παρὰ δοσι-
 θ. ὅτι δὲ δεικνύεται τὸ ὑπάρχον ἐν τῇ ἀριστοφίτῃ
 μιτοχίῳ τοῦ φαναρίου μετὰ τὴν ἀντιφύλαξ εἰς τὸν φ-
 ρακισμὸν καὶ περὶ αὐτὸν εἰπὼν, ὅτι καὶ ἡ ἐκείνη
 (Σημ. τὸ μαρτύριον προχέμενος ὡρίσθη πρὶ τῇ τοῦ πατρι-
 ἀρχ. ἡ προσομοιωθῇ, αὐτοῦ ἐν τῇ δοξασίᾳ λαβάνοντος

ὅσον καὶ ἤρθε, μὴ ἔχον τὴν βιβλιοθήκην μου
 ἵνα ἴδω (βλ. σ. φ 16-φ 17) ἡμεῖς προτιμῶμεν ἵνα ἴδω
~~καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν~~
 βασιλέων, ὅτι ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ εἰς ὑπερλίαν τῆς ρωσ. ἀντιφύσεως
 ἔγραψε τὸν πόλεμον τὸ 1658 πρὸς τὸν τσάρο ἀρξίον.
 Ἐγγράφη τῇ ἡμετέρᾳ μεγαλειότητι, ὅτι φοβερὸν δυστύχημα
 συνέβη. ὁ μακαριώτατος ἡμεῖς πατριάρχης παύσιος ἡθάρσιος
 να ἐπιδιορθώσῃ τὴν μήτραν αὐτοῦ καὶ διεδόθη τὸτο ὑπὸ
 τῶν ἀρμενίων καὶ ἑτέρων κακοποιῶν ἀνδράπων ἐν τοῖς πύ-
 ρι τοῦ Σουλτάνου. Οὗτοι, δὲ παρίδωκαν τὸν πατριάρχην εἰς τὸν
 Γαστὸν παύσιον καὶ Γιούσεφ παύσιον καὶ ἐβασάνισαν αὐτὸν
 σφόδρα, τὴν δὲ μήτραν αὐτοῦ κατασχόμενοι ἀπεστέλλαν εἰς ἀδρι-
 αναπόλιν πρὸς τὸν Μ. Βεφίρην διὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γιούσεφ
 -ἀρχα. Ἐτα νυκτὸς συλλαβόντες τὸν πατριάρχην ἀπῆγαγον
 αὐτὸν ~~καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ~~
~~καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ~~
 καὶ ἐκτέλειον ὁ οἰκουμένης πατριάρχης παύσιος
 καὶ ἡθάρσιος καὶ αὐτὸν ἐν τῇ νύκτι κρεμάσαντες. Ἐτα ἀπῆγα-
 γον αὐτὸν εἰς τὴν πύλιν τοῦ ἀδριανου, ὅπως ἐκβάλλουν
 αὐτὸν καὶ δώσω πλείονα χρήματα καὶ ἐβασάνισαν αὐ-
 τὸν φριτωδῶς καὶ πάντας κατέλαβεν φόβος καὶ τρόμος
 καὶ ἐκρέοντο καὶ μόνον ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τῆς βασιλείας
 καὶ ἔσσωσαν ἄλλοι μεταχοὶ κρυφίως ἀπῆλθον εἰς
 ἀδριανούπολιν καὶ ἐκφανίσθησαν εἰς τὸν Βεφίρην, παρ'
 ὃ ἀπελογήθησαν πολλὰ καὶ καταδυνάστευσαν, ὅτι ἡ μήτρα
 κατεσκευάσθη ἐν ἰδίᾳ χρήσιν τοῦ πατριάρχου καὶ
 οὐκ τοῦ τσάρου τῆς ρωσίας. Ἐνδοκίᾳ τοῦ Θεοῦ ὁ
 Βεφίρην ἀπέβρεν τὴν ἐπόλεον εἰς τὸν Σουλτάνον, ὅτι
 ἡγήσαντο αὐτὸν. Ἐάν οἱ πατριάρχαι φέρωσι καρίαν,

100 ὁ δὲ Βεθύρης εἶπε αὐτῷ ὅτι ὁ πάππος ἔχων ἴδω
καὶ τὸ πατριάρχην τὸ δυνάμειν γὰρ φέρει τοιαύτην.
~~καὶ ὁ Σουλτάνος δὲ τὰς γὰρ φέρει ὁ πατριάρχης κα-~~
ρίων, καὶ εἰς ἀπίστον ἀνδρῶν μετὰ διαταγῆς
καὶ ἡγεσίᾳ τὸν πατριάρχην. Ἐπιστράφη δὲ αὐτῷ
καὶ ἡ κατασκευὴ μετὰ διὰ τὴν τὴν ἀδριανούπολιν
μεταστάτην διὰ τὴν ἐπὶ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν μεταστῆναι.
(εἴρη. τὴν ἐπιστολὴν ἔχει ὁ Κάλχστος ἐν Β', σ. 103-104, λαβὼν
ἐκ τοῦ Κάπτερφ σ. 180-81). Συνελθόντες ἄρα οἱ ἰσχυροὶ καὶ
παντοδύναμος τῶνος ἐν τῷ μαρτυρολογίῳ τοῦτον τοῦ
πατρὸς, ὅπως ἔφαινετο θύμα τῶν μεγάλων πρὸς αὐτὸν
προσδοκῶν; καὶ εὖτα μὲν ἀπεδείχθησαν φροῦδα, γὰρ δυνά
ῶντες διὰ τὸν ἅγιον τάφον ἡῶσαν καὶ ἐπιβαλόντες εἰς τὸν
μάρτυρα πατριάρχην νίους ἀρχιεπίσκοπος πρὸς συλλογὴν ἔφαινε.
ὅτι ἔχει παρὰ διὰ καὶ αἰρωσιμαὶ εἰσφοραὶ εἶχον ἔσπε-
μισσῇ ἐν δυνάμει μάρτυρα πρὸς τοὺς ἀρχιεπίσκοπος διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν
ὁ ἅγιος τάφος τῆς τῶν ἀρμενίων καταστροφῆς. Πάλιν ἀνέλαβε
πρυοδύαν ἡγεσίας χάριν, ὁ ὅσος τῶν καταδυναστευομένων
χριστιανῶν ἀπεδείχθη ἡ ἀσφαλεστάτη πρόσδοσις, ἀφού τὰ
τοιαῦτά πλούσια δύνανται εἶχον τῶν αὐτῶν ἐπαμύνομεθα. ἀλλ' οἱ
καιροὶ ἦσαν δυσμενῆς καὶ ἡ τορνήσια εἶχον ἔσπευσεν τοῦ
ἐκκομῆς ἀποστάντες πρὸς τὸν οὐκ ἐκκομῆς πατριάρχην, καὶ
Ἰωαννῆς ὁ Β' γράφει τῷ 1655 ἐν ἐγκύκλιον: "ἔσπευσεν καὶ δὲν
παύει ὁμιστοὶς διάδοχος καὶ ἐκκομῆς τῆς ἐκκομῆς γὰρ διαγράψαι
καὶ τὰ ὄργανα γὰρ ἡμεῶν (τὸν πατριάρχον τάφον) μέσσην γὰρ
καὶ τὸν ἀφανισμόν". ὅθεν συσφαιρῶντες μετὰ τῆς ἡγεσίας ἐν
τοῦτον τῶν ἀρχιεπίσκοπος ἀπαντοὶ τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἐκκομῆς δὲ
εὖρον ἄλλοις τρόποις πρὸς τὴν ἐκκομῆς "παρὰ γὰρ δὲ ὁ κατὰ τὴν
χριστιανὸς πάντων τῶν ρουφείων ἐν εἰσπορὸν τῶν κατὰ τὴν ἐκδο-

μάδα... εἰς τὰ κοινὰ ἐκείνη, ὅπου θάει πέριψι ὁ μακα-
ριώτατος με τοὺς ἐπιτρόπους." (Εγμ. Ἀρχιμ. Καλλίνικος Δεσι-
νάκη, τὰ... ἐπίγραμμα ἐκείνη "ἔγραψα καὶ εἰς Πατριάρχην...")

ζώμ. Α', σ. 361-2). Ἐπέσθη ἐπὶ τήνους ὁ ρωσικὸς πρεσβύτερος, ὅτι
ἄδωρα τὰ τσαριαῖά δῶρα καὶ ἐγράφη πάλιν εἰς τὸν πατριάρχην
τοῦρου, ἐπιμαρτυρίας χάριν ἔχων, εἰς τὴν 1184 ἔτη, ἐν οἷς αἰσθεῖς
Χριστιανοὶ μνημονεὺς τὴν ἀρχαίαν παραδόσιν "Πηλῶν Πηλῶν
ἐβόθυσαν ἐν ταῖς ἀνάγκαις καὶ ταῖς δυσχεραῖς τοῖς ἁγίοις τόποις."
(Εγμ. με τοὺς ἴθιρας οἱ ἀριστοφίται εἶχον πάντα καλὰς σχέσεις,
καλλιτέρας βεβαίως τὴν ἀγιορτικὴν (βλ. κατ. Β' 106). μετὰ ψυ-
χὴν κατὰ δύναμιν ἐνταῦθα διατρίβων ὁ πατριάρχης μανθάνει καὶ
βαρύνει τὴν ἐκδήλωση καὶ ἀδριμουργίαν τοῦ διοικητοῦ τῆς ἡ-
ρουσαλὴμ Βαγῆ, ὅστις πρὸς κορεσμόν τῆς ἀρχιερατικῆς τοῦ
ἐνέταξε μοναχοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Πατριαρχείου καὶ
μεθυσκόμτος ἐσέρχετο εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Κωνσταντίνου
καὶ πρὸς χερσὶν ἐθιμολογῶν. οἱ πατέρες ἠναγκασθῶσαν τὰ
διαρρηκτικὰ τινὲς δι' ἑθελοντὶ εἰς πρῶτον ἀνηνεχ-
θῶσαν, εἰς τὸν Βεβρυχὴν, ὅστις καὶ ἀντικατέστησεν αὐτόν. Ἡ
μοῆ οὖν τοῦ ἁγ. Γαβριὴλ ἐπὶ τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τοὺς Ἀρμένιους
ταῦτα ὅρα καὶ ἡ διάφρασις τὴν εἰς τὴν προστασίαν τοῦ
τσαροῦ ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὸ μαρτυρεῖ εἰς τὸν πατριάρχην
πατριάρχην τήνους (Εγμ. ὡς ἴσταν σιανδαριῶδες βήγμα παραδίδω
ἡ ἀπεμπόλησις τοῦ ἁγίου Γαβριὴλ εἰς τοὺς Ἀρμένιους, καὶ ἀποτε-
λεῖ ἴσως τὸ μόνον σῆμα τοῦ γιουσιῶν, ὅστις συμφώνησεν ἰδιαίτε-
ρα τὴν ἀρμοδίαν ὑπαλλήλων ἀπὸ χρημάτων τὰ παραδώσει τῷ
μοναστήριον καὶ αἰτιῶν παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ Μιχαὴλ Κιοπρούλη κατέθεσε
ψαφίδας, ὅτι πρὸ 300 ἐτῶν εἶχαν οἱ Ἀρμένιοι, καὶ ἠνάγκαζε καὶ τὸν
ἐπίτροπον τοῦ πατριαρχείου Ἀνθίμου νὰ τὸ παραδῶσι. ταῦτα αὖθις
εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὑπὸ τοῦ Καρολίδου (ἱστορ. τῆς ἐκκλησίας σ. 449-450).)

102 πρῶτος ὁ ἐκκαίτης πικτάριος, ὁ ὅστις σοφὸς κρῖς, κα-
ταστάς εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἀδελφοῦ κατενόησε τὸ κινδυνώδη
τῆς πρὸς τὴν ρωσικὴν αἰρὴν προεκκλήσεως τοῦ πατριάρ-
χιου ὁρμάτος - τὰ παθήματα γίνοντο πλέον μαθήματα - τοῦ-
το συμβαίνει καὶ ὁ κλέριδος χωρίς ὅμως νὰ τὸ σχολιάσῃ.
ἔξιν οἱ τῆς αἰσῆς λατρεύοντες πᾶσιν προσπάθειαν, γράφει, ἵνα
τύχωσιν ἰδιαίτερα εὐνοίας τῆς ρωσ. ἀρχῆς. ὅπως ἐνδεῶς ἀρ-
σώσιν ὅσον τὸ δυνατό δυνατόν μεγαλύνοντας τὴν θέσιν διὰ τὰ
πάσχοντα ὑποστυμνιτὸν θρόνον, ὁ πατριάρχης πικτάριος οὐ μόν-
ον δὲν προσέφυγεν εἰς τοιαῦτα μέσα, ἀλλὰ καὶ οὐδέποτε
ἀπετάθη πρὸς αὐτὴν μετ' ἐδικῆς αἰτήσεως ἡγεμονικῆς πρὸς
ἐξόφλησιν τῶν χρῶν τοῦ ἁγίου τάφου. τὰ ὅποια ἐν τοι-
σοῖς ἐπὶ τῆς ἐπ. αὐτοῦ δὲν ἡλατοῦντο, ἀλλ' ὑψάνοντο.
τὸ πικτάρικόν τοῦτο τυχερὸν αἶψον προσέφυγεν πολλῷ μά-
χον, ὅτι ὁ πικτάριος ἠδύνατο πλήρως νὰ ἀποστήσῃ τὴν
εὐνοίαν τῆς ρωσ. ἀρχῆς καὶ γὰρ παρ' αὐτῇ ἐξαιρετικῇ
δαψιγῇ ἡγεμονικῇ, ἦρχον μόνον νὰ μεταβῇ εἰς μόνον, ὅπο-
πολλὰ αἰσῆς ἐπιμόνην προεκκλήσειτο... ἐν τῷ βήματι τοῦ νίκητος...
ἀλλ' ὁ πατριάρχης πικτάριος προτίμησε νὰ μὴ μεταβῇ εἰς μόν-
ον καὶ ἐμφανισθῇ ὡς ὑποτακτικὸς τοῦ νίκητος..." (Β', σ. 113-114).
ἀπὸ τοῦδε ἡ ἐξέλιξις τῆς ἡγεμονικῆς τῆς μορφοδοξίας καὶ
τῶν ἀρχόντων τῆς κλήρας ἀντικαθίσταται τὴν γενναιοδωρίαν τῶν
τσάρων, οἵτινες οὐδέποτε ἔπαυσαν νὰ προσέρχωνται ἀπερίως
προθυμότεροι ἐκείνων καὶ ἄνευ ὑποστυμνίας ἀρνητοὶ εἰς τὰς
ἐνάγκας τῶν ἀγιοταφικῶν. διὰ τὴν τότε ἀνακαίνισιν τῆς στήλης
τοῦ ναοῦ τῆς Βηθελέμ ὁ ματθαῖος μπασαράβας 7000 χρ. καὶ ὁ
ἐν κλήρῳ ἄρχων θανατοῦρας καστοριανὸς διὰ τὴν ἀνέχεσθαι
ἐκ τοῦ φλωρία καὶ σταυροῦ πομπῆμον (Δωδεκανῆς σ. 1173) προσή-
νευον ἐννὴν πολλῶν διατυπώσεων τὰ μέγιστα ταῦτα ποσά.

φρονούσαν, ὅτι περιττόνως ἀπεδείχθη πόσον κακὴν αἰτία
 ἦν ἡ στροφή τοῦ πατριαρχείου ἱεροσολύμων πρὸς τὴν δύ-
 ναμιν τοῦ βαρβάρου καὶ τὴν κακομίαν περιττήν, ἣν ἠθέλησαν τὸν
 τὴν πατριαρχίαν νὰ ἐκκαταστήσῃ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς δυνατείας
 τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀνόρθωσιν τῆς οἰκουμένης. οὐ μόνον κα-
 τεβάρηθρυναν αὐτά, ἀλλὰ καὶ προηέλθον εἰς ἄλλους ὑπονοίας
 τῆς ἐκκλησίας πύλιν περὶ ὑπονοήσεως τοῦ κράτους. ἐν τοῦτου
 ἐκδημιουργήθη φυσικῶς τὴν ἰδίαν τὴν δυσπιστίαν καὶ κατὰ προσπάθειαν
 καὶ κινήσας τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡγεσίαν ἤρχισεν νὰ παρῇ-
 γηται καὶ νὰ μὴ δύναται ὁ πατριάρχης οὕτω τὰς πνευματικὰς
 νὰ συνεχίσῃ σχέσιν μετὰ τοῦ ὁμοδόξου κράτους. εἰς τὸ ὁρίσθη-
 μα τοῦτο παρεῖρθη, ὡς εἶδον, καὶ τὸ οἰκουμένην πατριαρ-
 χεῖον καὶ ἔπαθεν οὐκ ὀλίγας συμφοράς. Ἡ ἀναρχία τῆς ρωσίας
 εἰς τὰ γεγονότα τοῦ ἁγίου τάφου, ἦτο ἀναρχία εἰς τὴν ἀνα-
 τολὴν, πολεμική, ἣν συνέτασσεν ἐν αὐτοφύει τὸ πρῶτον ἡ δυ-
 ναστεία τῆς ρωσικῆς ἀρχομένη τοῦ 15' αἰῶνος. οὕτως ἐκ-
 δημιουργήθη τὸ γεγονός "ἀναρχικὸν γεγονός" ἐπὶ τοῦ πα-
 τριάρχου τουλάχιστον διὰ τοὺς ὁρίστους τόπους καὶ τὴν ἀνατολήν.
 Ἡ πρώτη ἐπίσημος ἐμφάνισις τοῦ οἰκουμένην πατριαρχείου με-
 τὰ τῆς ρωσ. αἰκῆς ἔγένετο κατὰ τὴν ἱστορηθεῖσαν μεταβασιν
 τοῦ ἱερέως Β' εἰς Μόσχαν. ἦτο μίαν σφαῖρα ἐκ βάρος τῆς μη-
 ἐκκλησίας ἡ ἀνακέντησις τοῦ ρωσ. πατριαρχείου καὶ ὁρθῶς ἔχα-
 ρακτήριον ὁ Πατριάρχης, ὅτι αὐτὴ ἡ ἰδία ἔνοιε τὸν ἑαυτοῦ
 τάφον. ὁ πατριάρχης οὗτος, ὁ κατὰ τὰ ἄλλα σπουδαῖος, ἔχτιπο-
 ψυκτικὸν εἰς τὸν τραχὺν κατὰ τὴν τουργικὴν τυραντίαν παλαιῶν
 ἀρχόντων καὶ ὑπεχύρηνσε πέραν τοῦ μέτρου δυσκοινοῦ ἐν τῇ
 μεγαλοπρεπείᾳ ὑποδοχῆς καὶ τῇ ἐνστάσει τῆς ἀντιπροσώπου τῆς
 ἡγεσίας ὁ μίαν ἑαυτοῦ ἱερέως ὅτι καὶ μόνον ἡ σιμὴ τοῦ
 τσάρου θὰ ἀνεκδέχθη τοὺς καταδυναστευομένους χριστιανούς.

καὶ τὰ ῥήματα τοῦ πατριάρχου θὰ ἀνυψήσῃ
 εὐδοκίας, ἀφ' ἡπατίδος. καὶ ἔμνησεν εἰς τὸ παρθένον τοῦ
~~ἐν χάριτι παρτικῶν ὑπαρχιστῶν ἀντιγράφων τὸ κατὰ~~
~~τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καθίσταται.~~ ὁ τοσούτος Θεόδωρος
 τῷ 1542 ἐπέμνε καὶ ἐπέτυχεν νὰ φάσῃ τὸ "ἐκδόβιον ἱερὰν
 ἡγριότητα ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας ἐκ τῆς συνέδου, συμπαρονομα-
 ζομένη καὶ τὴν πατριαρχίαν ἀμφανδρείας μετὰ τοῦ πύχου καὶ
 ὑποδοχῆς ἐν φρονίῳ. (ἐκτ. ὁ ἀντιοχείας Ἰωάννης, ἴσο, ἡ δ'
 δομῇ, ὁ "ἐπὶ τῆς τοῦ θαύματος" ἐπορεύσεως συμφορὰ καὶ οἱ 4
 πατριάρχαι). ὁ Κάπρις ἀντιγράφει, ὅτι ἡ ἐκκλησία δὲν ἔπρεπε
 ἀνὰ ἀντιρρήσιν. ἔσαν ἡθὺν ἡ σὺνὰ νὰ ὑπογράψῃ ὁ μονα-
 σίας ἱερόθελος "ἀθανασίους διὰ τὴν ἐπιπορευομένην πῦρ (ἐν μὲν οὐκ)
 συμπεριφορὰν τοῦ ἱερέως, τὸν ὁποῖον ἠνόμιον ἀπατήσῃ τον ὑπο-
 τὴν φῶσιν καὶ δοξίᾳ ἐξανακαταφύγοντον ὑπ' αὐτῶν νὰ πράξῃ
 ὅτι ἡθὺν. (ἐκτ. τὸ τοιοῦτον, ὅτι οἱ φῶσιν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκο-
 ποῦ καὶ δοξῆς καὶ βίαν μετεκτερίσθησαν, μαρτυρῶ καὶ ὁ ξάδα (ὁ
 πατριάρχης Ἰερωνίμης β', σ. πχ'). καὶ ἀντιτείνει ἔπειτα: "τί ἔγραψον
 εἶναι αὐτό, καὶ τί ὀρέω νὰ ὑπογράψω;" ὁ γραμματικὸς ἀνδρὶας Σίτσι
 ἐμαρτύρῃ ἀπὸ τῆς: "περίχῃ πῶς κατεστῆσαν τὸν πατριάρχην." ὁ δὲ
 ἱερόθελος παρτικῶν: "θὰ ἔπρεπε καλλίτερα νὰ γραφῇ ἑλληνιστὶ καὶ
 ὄχι ρωσιστὶ καὶ νὰ ἀναγνωσθῇ ἐκ ἐπὶ μὲν" μεθ' ὃ ἡρῶν τὰ ὑπο-
 γράψῃ" φοβούμενος μὴ καταρῇσθαι ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, μὴ ἑφα-
νισθῇ ἄλλη κερὰ καὶ προῦψῃ ὑπὲρ τὸν οὐρανόν. Ἡ ἐπιμονή: ἐκάνθη
 διότι ἀντιγράφη ὅτι πᾶσα παρτικὴ ἀντίστασις θὰ ἐπισωρῇσθαι
 ἐπ' αὐτοῦ μεγάλας δουλειάς. διὸ καὶ ὑπέγραψε". (ἐκτ. παρτικῶν
 παρτικῶν ἐν ἀνωτ. σ. 606. τὸ ἐκδόβιον ἠνοῦται, ἔκτεχθη ἐν
 Μόσχᾳ ὅπου ὁ ἱερόθελος συνέδου μετὰ τοῦ ἱεροδιδάκτου τὸν πα-
 τριάρχην καὶ ἔγραψεν μέρος εἰς τὴν συνέδου. τὰ ἐφεξῆς παρακα-
 θανόμεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ρωσ. ἐκκλησίας (μεταφρ. Βαγγιάνου)

Παράρτημα: "Ἡ ἐκ ρωσίων ἱστορία τοῦ πατριάρχου Ἰερεμίου" (1925).
 "Ἐψφε τὸν Ἰερεμίαν καὶ ὁ ἀλεξανδρεὺς μαχέτιος πηγὰς διότι αὐτο-
 θέως ἀπεφάσισεν (ὁρθοδ. κ' 6. 33) τὸ ἐπικρατεῖν ἐν ἀρχῇ τοῦ
 τόμου ὑπὸ τοῦ πατριάρχου." Δίκαον οὖν κρίνω καὶ τὴν ἁγίαν
 ταύτην καὶ μεγάλην σύνοδον κρίνω ἀξίω τὸν θρόνον τῆς ὁρθο-
 δοξοπρέπειας καὶ ὑπεβυσσίου τοσούτου εἶναι καὶ χρεῖσθαι πα-
 τριάρχῃ διὰ τὸ βασιλείας ἀνωθῆναι παρὰ τοῦ τοῦ τὴν χώραν ταύτην
 εἶναι ἀσέβητον καὶ κανονικῶς καὶ ἰσχυρῶς ἡ ἀρχὴ τοῦ καὶ τοῦ, ὡς
 πᾶν κρατίδιον νῦν ἀντὶ τῆς γὰρ ἐπιτηδῆ καὶ ἀσφαλείας
 γὰρ ἡ τοιοῦτον, καὶ κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ μακαρίου Γεωργίου "ἀ-
 λη ἀσφαλὴ" ἀπὸ τοῦ οἰκουμένου προκύπτει διευκρινίζουσα τὴν ἀρχὴν
 τὰ δὲ ἀκρόαται ἴσως τὸν διακρινόμενον: εἶδον καὶ ἐχάρην διὰ τὴν
 χάριν, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἑνότητα, τὴν δοθεῖσαν παρὰ τοῦ τοῦ
 ἐκ τὸ βασιλεῖον τοῦτο διότι εἰς μόνον εἶναι σύμφωνον ἐπὶ τῆς γῆς
 βασιλεῖς μέγας καὶ ὁρθόδοξος καὶ ἡμεῖς εἶναι ἀποπνεύματι
 καὶ ἐκτελεσθῇ ἡ θέλησις αὐτοῦ ἡμεῖς δὲ ἀποδεχόμενοι καὶ
 τὸ πνεῦμα ὑμνοῦμεν ἐν μύσῃ πατριάρχῃ, τὸν κύριον
 Ἰωβ, καὶ διὰ τῆς θείας χάριτος ἐδύναμεν αὐτῷ χρυσοῦσαν
 πατριάρχῃ καὶ ὑμνοῦμεν, ἵνα αὐτῷ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μόσχας
 ἐφουδιᾷ ἡ πύμπτος πατριάρχης καὶ διὰ τῆς ἁγίας καὶ τῆς
 τῆς τῆς γὰρ τῆς ἁγίας πατριάρχῃ εἰς αἰῶνα." (Σημ. ὁ
 καίτερος ἀποφαίνεται ὁρθῶς, ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Ἰερεμίου δὲν ἀπε-
 δοχῶσαν πιστῶς ὑπὸ τὴν ρώσων χρονολογίαν, διότι δὲν ἦτο δυνατόν
 νὰ ὑπερῃψυνῶσιν οὕτως τοὺς ρώσους οἱ ἡμεῖς ἐπιτηδῆται
 (παρὰ παπαμιχαὴλ ἐνθ' ὡν κ. σ. 607). φησὶν ὡς συνέβησαν τὰ
 πράγματα ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιτηδῆται ἡ ἐπιθυμία τοῦ
 ἰσχυροῦ τσαροῦ - ἀφοῦ ἠγνώριζεν ὁ πατριάρχης Ἰερεμίας ταῖς
 τῆς, δὲν ἔπρεπε νὰ ἔσθαι ἐν μύσῃ - δὲν εἶναι μόνον τὸ
 αὐτοκράτορος εἶναι καὶ τὸ πύμπτος πατριάρχῃ, ὅπως ὑπὸ

106 τῶν ἱερῶν μονῶν δὲν ὑποστηρίζονται. Ὅταν ὁ
 αἰσχυρὴς ἐπίσκοπος ἀνόμασεν ἑαυτὸν πατριάρχην πράττας
τὸν μῦθον ὅτι ὁ ἀπὸστολὸς πέμψας ἀντιχρῆστον ἀντιπατρι-
 πατριάρχην τὴν εὐαγγελιστὴν μαίριον, ὅφ' οὗ καὶ αὐτὸς
 ἀνέχεται τὴν τιμὴν καὶ τὴν πατριάρχου, "ὥστε κρατῶν καὶ
 ἀρχῶν διαίτης διδασκαλίας καὶ τὰς θρησκείας συνεχῶς
 ἐκ τῶν ἑνὸς τοῦ μακαριώτατου πάππα συνημέτρων καὶ
 ὅτι ἀπὸ τοῦ ἁγίου πύργου, ὡς πατριάρχου καὶ σὲ διάδοχα
 γράμματα." ταῦτα ἐνιστάμενος ὁ πάππας καὶ πατριάρχης
 ἀντιχρῆστου πύργου, ἀλλὰ προστίθεται "πλὴν ἐκ τῶν
 μέχρι τούτων ἱεροῦ ἱεραφῶς γράμματα καὶ τῇ τοῦτον
 ἀναγνώσει σχολάζειν ἀεὶ οὐδέποτε οὐδαμῶς παρ' οὐδενὸς ἔμελλον
 ἢ ἡκουσα μέχρι τῆς ἑρτί, τὸν πρόεδρον αἰσχυρῆς ἢ Βενετίας πα-
 τριάρχην ἐνομαζέσθαι πῶς γὰρ ἐν ὅλῃ τῇ κόσμῳ ὑπο τῆς θείας
ἐκδομένης χάριτος εἶναι πατριάρχας, τὸν ρώμης, τὸν Κωνσταντινου-
 πόλεως, τὸν ἀντιχρῆστου, τὸν ἀντιχρῆστον καὶ τὸν ἱεροσόλυμων. Ἐπεὶ
 τοῦ καθέσθαι ἐκ τῶν τοῦ πατριάρχου διαιρέσεως ἑρραφῆς πα-
 τριάρχην καθίσθαι, δαχόμεθα καὶ τοῦτο." ὑποστηρίζει δὲ καὶ
 τοῦτο, ὅτι οἱ πρῶτοντες ἐν ἐκείνῃ συνόδῃ ἱερεῖς καὶ πρε-
 σβυτέρους καὶ πρόδροι ἦσαν, οὐκ ἔστι πατριάρχας. "Ἐπεὶ
 πῶς ἂν ἄλλως ἔμελλον δαχόμεθα ἐπὶ τῶν πατριάρχων καὶ
 οὕτως ἔμελλον ἐπὶ τῶν ἁγίων καὶ ταῦτα πρὸς καὶ
 μετὰ τὴν ἐκείνῃ τὴν σὴν ἐνορίαν ἐπαρχίαν καὶ χερσὶν ὑπο-
 μητροπολίτην καὶ ἐρχισπιστοῦν ρυθμιζομένην καὶ μεταχορίαν
 πρὸς θροῦν ἀναχόμενα γὰρ ὅσα μείζονα τῆς κατὰ σὲ χώρας
 ἢ Βουλγαρία, ὅσα δὲ ταῦτα πάλιν Βαβυλὼν ἢ μετὰ... ἀλλ'
 ἐκ τῶν πατριάρχων οὐκ ἔστι πῶς." (ὡς πατριάρχης χρυσῶν
 ἱεροσόλυμων "ἐνταχμάτιον" σ. μ. μ. γ. ἀξιοχρῆστος ἢ παρατιθε-
 μενὸς διὰ τὴν ἐκείνῃ τὸν πρῶτον Ἀχρίδην ἀρχιεπίσκοπον

μελετίου, ὅστις ἐφημέριος πατριάρχης εἰς τὴν Μικρὴν ρωσσίαν, τοιαῦται τὰς αἰσὶς παρουσιάσαντο καὶ παρὰ τοῖς ρώσοις ἐπιστολαὶ αὐτοῦν ἤρχοντο ὑπὸ τοῦ οἰκουμηνικοῦ πατριάρχου καὶ ἄνθρωποις αἰσίων ἀποστόλων. Γνωστοῦ ἔστω ὅτι πρωτόδρομοι μετὰ πολλὰ παρ' αὐτοῖς ἦσαν τὸ Κίεβον, τὸ Βλαδιμίρον, ἡ Μόσχα καὶ τὸ νοβοχόροδον, ἔφαρχος δὲ τούτων ἀνεκλήριον ὁ Κίεβον, εἰς ὃν καὶ μόνον παρεκλήθη τὸ δικαίωμα, "ἵνα φορῇ εἰς τὸ φερόμενον αὐτοῦ σταυροὺς τέσσαρας" τοῦτο ἔφη ἐσφενδύσθαι καὶ ὁ ἱεραρχὸς καὶ δὲν ἀπένεκε τὴν πρέπουσαν τιμὴν εἰς τὸν Κίεβον καὶ τὸν "ἡγεμόνα τῆς ρωσίας" ἀνεκλήριον, "ἀπὸ γνησίως ἡ μετρίως ἡρῶν, γράφει ὁ πατριάρχης, ἱεραρχὸν καὶ ἁγίου καὶ ἡγούμενον κατὰ σοῦ.. διὰ τοῦτο.. παρακαλεῖται σοί, ἵνα χυρὶς.. προάσῃς ἐμβαλῆς ἀπὸ τοῦ φερόμενου τοῦ σταυροῦ. ἔπειτα, ἵνα ἔχῃ τὴν προσήκουσαν τιμὴν καὶ ὑπακοὴν καὶ εὐπείθειαν πρὸς τὸν μετὰ πολλὴν Κίεβον καὶ πρὸς τὸν μετὰ ἡγεμόνα." (Εἰρη. ταῦτα ἐν ἀσταρῶν. τὴν μικροσίχ-μύλλετ I, 336-340. Βλ. πατριαρχική 6.600-601. πολυσταύριον ἐν αὐτῇ τῷ χρόνῳ ἦτο φερόμενον σταυροῖς ἔφερον οἱ πατριάρχαι μόνοι.). Ἀλλὰ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Βυζαντίου καὶ τὴν ἐξασθένειν τοῦ οἰκουμηνικοῦ πατριαρχίου συνέλαβε τὴν ἰδέαν τὴν ἀντικαταστάσῃ αὐτὸ κατ' ὅρους τὰς τύπους καὶ ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ ὁ τσάρος τῆς ρωσίας καὶ εἰς τοῦτο ἀπέστειλεν ἡ ἀνακλήριος τοῦ πατριαρχείου τῆς Μόσχας. διό ὁ Θεόδωρος ἔγραψε πρὸς τὸν ἱερέα: "εἰς τὸ ἡμέτερον ἀπάσι τῆς ρωσίας ἡρώτος διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ ἡ ἀγία Χριστιανική πίστις χάριτι ὡς ὁ ἡγιος ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς ἐκείνης τῆς αὐτῆς ἐκτίμησις ἡ ἀπάσι τὴν οἰκουμένην συμφωνοῦσα ἐν τῇ μετὰ τὴν τέσσαρην οἰκουμένην πατριαρχῶν, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐλάβομεν αὐτὴν παρὰ τὴν ἐκείνην τῶν ἡγίων ἀναπαύσασθαι μετὰ τὴν ἡγεμόνην, ἔτι ἀπὸ τῶν ἡμετέρων τοῦ

Ἰωάννου δουλὸς Βλαδимиρῶν, τοῦ φημισμένου τὴν γῆν τὴν
 γωσιμὴν, καὶ διὰ τοῦτο ἔθετο ἀρμόριον πρὸς τὴν τῆς ἁγίας
 καὶ ἁγιώμεν ἡμῶν Ἐκκλησίας πίστιν καὶ καταστάθῃ πατρι-
 αρχικῆς ὁ ἐν τῇ βασιλευσούσῃ πόλιν μύσχα ὑψιγὸς θρόνος τῶν
 μεγάλων θαυματουργῶν πόντων, ἀρετῶν, καὶ ἰσχυρῶν (Σχρ. Βαλ-
 λανῶν ἱστ. ρωσ. ἱμνη. σ. 374-375. τῆς αὐτοκρατορίας τῆς αὐτοῦ τοῦ
 ἱεραρχίας κατὰ τὸν πατριχαιῶν πρὸ πάντων οἱ ἁγιορῶν
 ἀσκητικῆς αὐτῆς, ἵνα ἀποσπῶσι πλὴν χρηματικὰ ποσά. οὕτως
 προσαγορεύεται "δύτης Κωνσταντίνος καὶ Θεόδωρος" καὶ
 φωνηθῶν φωνεῖ πάντων πάντων τὴν ὁρθόδοξον" (σ. 505). Ἐν τῇ
 αὐτῇ αὐτῇ τὴν παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ἀντιθέσιν καὶ εἰς
 τὴν δύσιν αὐτοῦ ὡς δύναμιν ὡς μονάρχου τοῦ ἡμετέρου ἰσ-
 χυροῦ κράτους πεποισθῶς ὁ Θεόδωρος προέβαλε τοιαύτας
 ὑπὲρ βασιλείας εἰς τὸν ἱερεικὴν ἀξιώσας καὶ οὕτως ἐπέτυχεν
 ὅτι ἐπίαχε ἐκμεταλλευόμενος καὶ ἐν αὐτῷ ὡς ὁρθῶς ἀπεφαι-
 νόμενος ὁ μετέπειτα νεώτερος "l'avenir etait faite pour la force des cha-
 ses et des temps," (Σαῦν. σ. 34) τὸ προοίμιον τοῦτο ἐπιχορηγή-
 σεν ὁ μέγας μονάρχης διὰ τὴν ἀξιώσιν τὴν πρωτοκαθεδρίαν
 τοῦ πατριάρχου μύσχα πρὸ τοῦ ἀντιοχείου καὶ ἡγεμονίας,
 ἱσχυρῶς τὸν ἀλεξανδρίαν, διότι γίγεται "αὐτῆς τῆς οἰκουμένης
 εἰς παρὶς δὲ νὰ ὑπενθυμίσῃ τὴν πρὸς τὸν ἡγεμονίαν γεν-
 νοκρατίαν τῶν ἡμετέρων, "ὅπως ὁ μέγιστος θρόνος τῆς ἐκκλησίας τῆς
 Κιτῶν μὴτρος παθὴν τὴν ἐκκλησίαν τῆς οἰκουμένης, τῆς αὐτῆς
 ὁρθοδόξου πίστεως, μὴ μὴν ἄνω ἰσχυροῦ ποιμένας, καὶ ὅπως
 μὴ τὰ ποικίλα πρόβατα τοῦ ποιμένος τοῦ Χριστοῦ καταβρε-
 χθῶσιν ὑπὸ τὴν χαλκόντων γέφυραν" (σ. 375) τὸ αὐτῆς τοῦ
 τοῦτο, ὅπως διὰ τοιαύτων ἡραίων γίγιναι συνόδεωσιν ὁ Θεόδω-
 ρος, εἰς ἐνεργίαν καὶ ὁ πατριάρχης γράφει αὐτῷ εἰς τὸν στα-
 λιντα τὸν μαῖον τοῦ 1590 "ἐνωδικὸν τόμον" αἶνα ὁ χειροτονῶν

θύς Μοσκόβιου πρό ὀρίχου κίρ 'Ιών πατριάρχης... ἔχ¹⁰⁰
 τάζιν καί τό μνημόσυον μοιά τόν πατριάρχην 'Ιεροσόλυμ¹⁰⁰
 (Στμ. Βλ. Γερμαναί, ἑρδενε, τό ρωσική πατριαρχία καί
 ἐν ὀρθοδοξία". 62.Κ', 1945. σ. 34.) Παρ' ὅα ταῦτα τό γεγονός τοῦτο
 ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ρωσίας καί τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς, ἡ ὁρμή
 τοῦ πατριαρχίου, ἡ πῆξ, σπουδαίον. Ἡ συγκατάθεσις τοῦ Πα-
 τριάρχου τῆς Μόσχας ἐν μυσία ἤτο μὲν πρῶτον, ἀπὸ τῆς, τοῦ ἐκείνου
 μετὰ τὸν τσάρον πρόσκλησι, πολλὰς ἰσοφάρις αἰτῶν, ἐνίοτε
 ἐν ἐκτάκτοις περιστάσι διεδραμάτιζε τό πρῶτον πρόσκλησι
 (Στμ. ἀρχιμ. Βασ. Στεφανίδης ἐν "ἐκκλησιολογία". Ἀθήναι 1908
 σ. 692. ὁ Σ. μελκίσιζ de vogué ἐν τῇ ἐκκλησιολογίᾳ πραγμασίαν
 μετὰ ἄλλων ἐπιχειρημάτων τοῦ τσάρου πρὸς σύστασιν
 πατριαρχίου ἀναφέρει καί τοῦτο, ὅτι, εἰς βυζάντιον ἡ ρωσ. ἐκ-
 κλησία τὰ λαμβάνει διατάγαι ἀπὸ τοῦ αυτοκράτορος πατρι-
 ἀρχην (σ. 92), ὅπως μετεχειρίσθων καί οἱ ἡμετέροι διὰ τό
 αὐτοκράτορα. Καί ὅμως κατὰ τὴν ἐν σ. 19-21 περὶ τῆς ἐκ-
 δὲν ἡμποδοῦν τοῦ τοιοῦτου τὴν κατεστημένην ἐπὶ τῇ ρωσ.
 ἐκκλήσιᾳ καί τῇ προόδῳ τῆς ὀρθοδοξίας). Κυρίως ἀπὸ τοῦτο
 ἤρχισε νὰ ἀντιγράφεται ἡ μεταγραφὴ τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ
 καί ἡ πατριάρχια τοῦ πατριαρχικοῦ ἀγνώματος καί τῆς πα-
 τριαρχικῆς αἰγῆς τῆς Κ/πόλεως, ὅπως ἐπεξεργάσθαι ἔπεται καταστη-
 ατικῶς ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ τῇ νυν καί τῇ ἐκτογρα-
 φίᾳ. ὁ ἐν τῇ διαπρεπείᾳ Γάλλος γράφει κρὶναι τό γεγονός τοῦτο:
 "Rassemblement les contem porains"
 (Στμ. ἐνθ. ἀνω. σ. 32. ἐν τῇ οὖν ἀρθρογράφῳ ἀναγινώσκων τὰς ἐκ-
 τὰς τῆς σοβαρᾶς ταύτης πράξεως δι' αἷς οἱ χρονογράφοι στήνουν, κτλ. σ. 32.
 e saisissement toute la portée des grands plus puissants deviennent les développements
 que l'histoire réserve à leurs actes... Seul la volonté secrète qui mène ce monde voit
 jusqu'au bout l'épanouissement logique du fait et le spectacle de ces harmoni-
 es futures doit être une de ses suprêmes félicités." 3 ἐνθ. ἀνω. σ. 32

τὸ θαῦμα τῆς προμαντικῆς ταύτης δὲν ἐβράδυνε νὰ
 γένῃ. ὁ τσαρισμὸς δαναοῦς ἀπὸ τῆς "βασιλικῆς τάξεως" τῆς
~~ἐμφαντικῆς ὁρᾶς τῶν τύπων καὶ τὴν μεταστροφήν ἐπε-~~
 δειξε τὴν ἀνοιγίδειν τῆς βυρ' αὐτοκρατορίας. Ἡ πτώσις τῆς
 Κ/πόλεως συνδεθῆσα ἔδω καὶ μετὰ τῆς πτώσεως τῆς ὀρθο-
 δοξίας κατόπιν τῆς φημεντικῆς προδοτικῆς καὶ τῆς φρε-
 νήσεως τοῦ Κ. Παλαιολόγου, πρὸς δὲ καὶ ἡ μεταβάσις τῆς
 πρὸς τὴν πίστιν τοῦ βυζαντινοῦ Σοφίου Παλαιολόγου καὶ οὐ
 γάρμος αὐτῆς μετὰ τοῦ Ἰβάν Τ. ἥτις μετὰ τοῦ διαφάνου αὐτοῦ
 ἀσκήσαν ἐς τὴν ρωσ. αἰχρὴν καὶ πᾶσαν τὴν ἀνατολικὴν ὀθιμο-
 τυπίαν, ταῦτα ὅσα ἔχον ἀρμαίνεως προπαρασκευάσει ἀπὸ ἑκα-
 τοσταετίας τὸ ἔδαφος διὰ τὸν δραματισμὸν τοῦ Θεοδώρου Ἰβάνοβιτς
 ἀλλ' ἐς τὸν προφοιθασμὸν αὐτὸν προστίθεται, καὶ αἱ γαῖαι πα-
 ραδόσκει, τὰ θέσφατα καὶ αἱ χρησιμοπορίαι - εἶναι δὲ ταῦτα ἡ γαῖα
 καὶ ἐπισφράγις τῶν ἱστορικῶν γεγονότων καὶ ἡ προέγχεσις αὐτῶν
 διὰ τῆς ἀναρίξεως κατὰ ἀριστοτεχνικὸν συνδυασμὸν, καὶ τοῦ προ-
 φητικοῦ στοιχείου. "Διὰ χυτὸς κατὶστὴ ἡ πίστις ἐν μετὰ τὴν
 κατάρσει τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἡ ὀρθόδοξία καὶ ἡ
 ἐκκλησιαστικὴ περιεχθεῖσαι ὑπὸ τὴν τουρκικὴν δεσποτείαν ἐδω-
 κεύθησαν καὶ ἐκωλύθησαν ἐξ' ὅσον δὲ καὶ πάντες οἱ πρὶ
 τὸ ἐκκλησι. αἶνον τῆς Κ/πόλεως ὀρθόδοξοι, λαοὶ κατίσχυσαν
 ὑποχέρι τοῦ ἀγαρηνῶν, μόνοι δὲ ἐκτόχοι ἀπέρριπταν οἱ
 ρῶσοι καὶ μόνοι τὸ ὀρθόδοξον κράτος αὐτῶν ἐγκοινοῦντο νὰ
 ἐφίσταται ἀδούχωτον καὶ ἀνεξάρτητον, πασιδύλον ἀπέναντι ὅτι ἡ
 ρωσικὴ προωρίσθη ὑπὸ τῆς θύλας προνοίας νὰ γένῃται μετρητόν
 τῆς περσοῦς ἐλληνικῆς βασιλείας καὶ ἡ μέσσα ν' ἀναδύηται
 τὴν διάσωσιν, τὴν διατήρησιν καὶ τὴν προστασίαν τῆς ὀρθο-
 δοξίας ὡς.. "πρῶτη ρώμη" (ἡμ. Παπαμιχαήλ, ἐνθ' ἀνθ. σ. 988)
 ἢ ἰδὲ αὐτὴ πρὶ τῆς "πρῆτης ρώμης" ἀπεκρίσθη τὸ πρῶτον

ἀσκησθέντος τοῦ 15' αἰῶνος ὑπὸ τοῦ τοῦ φιλοθίου μονάρχου τῆ
 'ν ψικὸφ μονῆς ἐκβαλόντος ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν μέγαν δούκα
Βασ. Βασιλβίτς, τῆς (καὶ ἀρχαίαν) ἐκφράσιν ὃ τούτος τότε
 ἔγγραπται μέγας δούξ. οὕτως ἔγραφεν ὁ κ. πατριάρχος πρὸς τὸν Βασ.
 Βασιλβίτς τῷ 1452 αἰτούμενον συγχώρησιν διότι ἀνακαταστήσῃ
 τὸν οὐνίτην μετροπολίτην Ἰσίδωρον διὰ τοῦ Ἰωνᾶ σφ. πατριάρχου
 τοῦ προτόμου τοῦ οἰκ. πατριάρχου, ἂν καὶ ἐκείνος ἐμάρτυρεται
 τσαρὸν) τὸν υἱὸν τῆς εὐφίας, τὸν ἐκκαθαρμένον, ὑψηλοφρο-
 νώτατον ὀρθόδοξον Χριστιανὸν μονάρχην καὶ τούτοις καὶ
 δεσπότην πάντων καὶ ἡνιοχὸν (χρ. ἡνιοχόν) τῶν ἁγίων θείων
 θρόνων τῆς ὁσίας οἰκουμένης καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας
 τῆς εὐφίας καὶ ἐνδόξου κοιμήσεως τῆς παναγίας Θεοτόκου
 τῆς ἁγίας τῆς ρωστικῆς καὶ τῆς τῆς Κ/πόλεως διαλαμπρόσεως
 διότι τῆς μὲν παλαιᾶς ρώμης αἱ ἐκκλησίαι ἔπρεον ἕνεκα
 τῆς... ἀπολλυμένης αἰρέσεως, τὰς πᾶσας δὲ τῶν καὶ τῆς δευτέ-
 ρας ρώμης Κ/πόλεως οἱ ἁγάρηνοι διὰ πεινῶν... κατεστρέψαν
 ὥς τὸ σὸν ἔν, ὅτι αἱ δύο ρώμαι ἔπρεον, ἡ τρίτη ὅμως ἵσταται
 τσαρὶν δὲ δὲν θά ὑπάρξῃ.³ Τὸ τερψικαῖον ἔστο τὸ ὀνιτικόν
 τῶν ρώων σύμβολον καὶ κατήντησεν ἀπεφθερχαζικόν. ὡς
 τοιαύτης Θεμετικῆς ἰδίων πλῆρους ἀγριασφαίρας ἔφη ἡ
 ὀνειροπόλος ρωσικὴ μετεωρολογικὴ κατὰ τὸν 15' αἰῶνα. "jalouse
 de sa nationalité et profondément hostile à tout élément étranger" κατὰ
 τὸν Melchior (σ. 30) καὶ ἐρρύθμιζε τὴν τὴν ἐκκαθαρμένην τῆς

³ Ἐνδ' ἄνωτ. Παπαμιχαὴλ σ. 289-290. Βλ. μονογραφίαν τοῦ J. Kyriellou Tzétzi, Rev.
 Petrusburg 1914. πρὸ μίμωστος τῆς ἐν ἀνατολῇ ὀρθοδοξίας ἐγένετο μετὰ τὴν
 ἁλλήλους ὑπὸ τῶν ρώων, ἵνα ἐπὶ τοιούτων ἐρετίων ἀνεγείρωσιν τὴν "ἐκ τῆς ρώμης"
 ὡς οὐκ ἀπὸ ἀναίρεσιν γράφει ὁ κ. Παπαμιχαὴλ σ. 291, καὶ πολλοὶ οὐκ ἔχουσιν
 προσέτι τοῦτο, ὅτι Σουηδός, λόγιος ρώσος ἐν ρωσικῇ κατὰ τὴν ἐποχὴν
 τοῦ ἡμιῶνος ἔγραψε μελέτην: "Χριστιανοὶ ἄρα οἱ ρώσοι" καὶ δια πολ-
 λῶν ὁμιλίαν μολὶς συγκαταβατικῶς παρεύξατο τὸν Χριστιανισ-
 μὸν αὐτῶν (Α. Στρεσσερίνας ἰνδ' ἄνωτ. σ. 177)

115

Πυροσβεστική

1. σ. 19-25; 2. 26.

